gemeente | tytsjerksteradiel

Jaarstukken 2024

Tytsjerksteradiel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave ... 3
1 JAARVERSLAG ... 5
1.1 Ynlieding ... 5
1.2 Leeswijzer ... 6
1.3 2024 IN VOGELVLUCHT ... 8
1.4 Besluitvorming ... 25
1.5 PROGRAMMA's ... 26
Bestuur en ondersteuning ... 26
Veiligheid ... 38
Verkeer, vervoer en waterstaat ... 47
Economie ... 60
Onderwijs ... 67
Sport, cultuur en recreatie ... 75
Sociaal domein ... 89
Volksgezondheid en milieu ... 116
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening ... 131
Overhead ... 140
1.6 PARAGRAFEN ... 163
A - Lokale heffingen ... 163
B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 171
C - Onderhoud kapitaalgoederen ... 184
D - Financiering ... 186
E - Bedrijfsvoering ... 192
F - Verbonden partijen ... 202
G - Grondbeleid ... 218
H - Wet Open Overheid ... 225
2 JAARREKENING ... 227
2.1 Balans ... 228
2.2 Baten en lasten ... 232
2.3 Overzicht taakvelden per programma ... 233
2.4 Grondslagen financiële verslaglegging ... 236

2.5 Toelichting balans 241
2.6 Toelichting baten en lasten 264
2.7 Rechtmatigheidsverantwoording van college 265
2.8 Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT) 267
2.9 Single Information Single Audit 270
2.10 Controleverklaring accountant 279

1 JAARVERSLAG

1.1 Ynlieding

It liket sa moai...
En op ‘e nij in jierrekken mei in oerskot. Dus gedachte is: der bliuwt jild oer, gemeenten kinne yndie wol mei minder ta, it groeit by de klippen op.

De systematyk versus de realiteit
Ja, wy hâlde jild oer, om’t wy of minder kosten meitsje of omdat wy minder dogge. Benammen dat leste hâld ús dwaande. Wy komme oan de saken net ta. Fansels is dit in nuver jier kwa jierrekken, om’t it folslein yn it teken stie fan de ûntflechting. Alle oandacht is foar it grutste part opgong oan de eigen organisaasje en oer wat wy yntern te dwaan hiene. Dat is tige slagge en dêr meie wy grutsk op wêze. Der stiet in nije klup, der leit in plan oer hoe’t wy wurkje wolle, wat de fokus wêze moat en dit jier (2025) binne wy fan start gien. As wy werom sjogge op dy ûntflechting wiene wy by oanfang net wis fan dizze útkomst, mar it is binnen in jier slagge en it is klear. Beide organisaasjes kinne wer fierder en foarút.

Dêrnjonken wie tidens de ferbouwing de winkel ek gewoan iepen. Op guon terreinen binne wol deeglik meters makke sa’t jo lêze kinne ‘2024 in Vogelvlucht’ en yn de programma’s.

Ta beslút
Wy slùte it jier 2024 ôf mei in posityf saldo fan € 4.453.000. De goede gearwurking mei de accountant hat der foar soarge dat we de stikken op ’e tiid oan jo foarlizze kinne mei opnij in goedkarrende, skjinne ferklearring. Dêr binne we wiis mei en grutsk op.

Yn it earste part fan de jierstikken '2024 in vogelvlucht', geane we yn op de wichtigere ûntjouwings fan it ynsette belied. De ferdjipping hjirop is te finen yn de ferskate programma’s fan it jierferslach. De jierstikken wurde ôfsletten mei in jierrekken mei dêryn opnaam de finansjele ferantwurding fan it fierde belied.

It kolleezje, Burgum, 10 juny 2025

1.2 Leeswijzer

Vooraf

De jaarstukken zijn belangrijk voor de gemeente omdat ze helpen om te zien of alles goed gaat. Het gaat hierbij om twee documenten: het jaarverslag en de jaarrekening.

In de Meerjarenprogrammabegroting wordt beschreven wat de gemeente wil bereiken en wat dat mag kosten. In het **jaarverslag** wordt gekeken naar wat de gemeente wilde bereiken, wat er gelukt is en wat niet, en hoeveel alles heeft gekost.

In de **jaarrekening** wordt gekeken naar de financiën van de gemeente. Dit is belangrijk omdat de gemeente verantwoording moet afleggen aan de gemeenteraad. In deze leeswijzer kun je lezen wie welke rol heeft en hoe het document is opgebouwd.

Wie doet wat?

De wet Dualisering gemeentebestuur heeft als doel om de lokale politiek dichter bij de burgers te brengen. Dit gebeurt onder andere door de begroting, waarin meetbare resultaten staan. Zo kan de burger zien waar de lokale bestuurders mee bezig zijn en welke resultaten er behaald worden.

Door het dualistisch werken hebben de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders andere rollen gekregen. Het college bestuurt en voert alle besluiten van de gemeenteraad uit, terwijl de raad het beleid bepaalt en belangrijke beslissingen neemt. Hierdoor is er meer controle en transparantie in het bestuur. In schema ziet het er als volgt uit:

raad		college	
kaderstellen	wat willen we, wat mag het kosten	**besturen**	wat gaan we doen
controleren	wat bereikten we, wat kostte het	**verantwoorden**	wat hebben we gedaan

Om snel te kunnen handelen heeft het college bevoegdheden gekregen om zelfstandig te handelen binnen het beleids- en financiële kader dat de raad heeft vastgesteld. Bijvoorbeeld voor de bedrijfsvoering.

Opbouw van de jaarstukken

De jaarstukken zijn opgebouwd uit verschillende hoofdstukken die in de inhoudsopgave staan. Het eerste hoofdstuk heet "2023 in Vogelvlucht" en laat de belangrijkste financiële ontwikkelingen van dat jaar zien. Daarna worden de belangrijkste taken en het resultaat van het beleid in 2023 genoemd.

JAARVERSLAG

Het jaarverslag is verdeeld in programma's en paragrafen. De programma's bestaan uit drie onderdelen:

- een korte beschrijving van het programma,
- de financiële resultaten
- een aantal beleidsindicatoren.

De paragrafen zijn een soort doorsnede van de programma's.

JAARREKENING

De jaarrekening is verdeeld in twee delen: de Balans en de Baten en Lasten. Verder vindt u hier informatie over de Wet Normering Topinkomens en de Controleverklaring van de accountant.

1.3 2024 IN VOGELVLUCHT

Om te beginnen

Tytsjerksteradiel is een middelgrote gemeente met veel groen en water. Veel werk wordt gedaan vanuit het gemeentehuis in Burgum. Maar we gebruiken ook enkele locaties voor de buitendienst, zoals bijvoorbeeld de afvalinzameling en het beheer van het openbaar groen. We zijn een groene gemeente, met aandacht voor mens en milieu. Daar zetten we ons elke dag weer met hart en ziel voor in.

Veel taken zijn in 2024 voor het laatst voor ons uitgevoerd door de Werkmaatschappij 8KTD. Voor de uitvoering van deze taken verstrekt de gemeenten een bijdrage aan de Werkmaatschappij 8KTD. De Werkmaatschappij heeft een eigen begroting en legt zelfstandig verantwoording af. Vanaf 2025 voert Tytsjerksteradiel alle taken weer zelfstandig uit.

In dit verslag geven we op hoofdlijnen aan wat we gedaan hebben en wat dat gekost heeft. Wij zijn ons ervan bewust dat we met gemeenschapsgeld werken en we willen daar ook transparant in zijn. En dus leggen we met plezier verantwoording af over wat de gemeente Tytsjerksteradiel in 2024 heeft gedaan en wat het heeft gekost.

PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

De begroting van onze gemeente is verdeeld in programma's en de daaronder liggende taakvelden. De indeling in programma's en taakvelden is verplicht op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

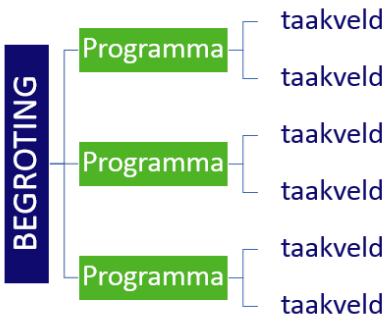

In de begroting staat wat we willen bereiken en hoeveel geld dat kost. In de jaarstukken, leggen we uit wat we hebben gedaan en hoeveel geld we daaraan hebben uitgegeven. We vertellen ook wat er (nog) niet is gelukt.

De begroting en het jaarverslag hebben dezelfde indeling. Dit maakt het makkelijker om te begrijpen.

Op de volgende pagina ziet u:

Op de volgende pagina ziet u in één oogopslag:

- wat hadden we begroot
- wat hebben we werkelijk uitgegeven

We hebben de **uitgaven** verdeeld in drie aandachtsgebieden:

- Wonen en werken
- Samenleving
- Bestuur en dienstverlening

De **inkomsten** zijn verdeeld in

- wat we van het Rijk ontvangen
- alle overige inkomsten uit lokale heffingen en andere inkomstenbronnen

JAARREKENING 2024 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Deze jaarrekening geeft u in één oogopslag informatie over de inkomsten en uitgaven in 2024 van de gemeente Tytsjerksteradiel (bedragen x € 1.000).

	begroot	werkelijk	verschil
UITGAVEN	**102.642**	**117.783**	**- 653**
Wonen en werken	**8.727**	**10.483**	**- 809**
Economie	814	1.981	- 1.123
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.107	5.682	- 60
Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	2.806	2.820	374
Samenleving	**72.662**	**80.320**	**2.965**
Onderwijs	5.087	5.471	423
Sociaal domein	45.451	48.727	- 788
Sport, cultuur en recreatie	9.565	9.140	1.273
Veiligheid	2.838	7.249	321
Volksgezondheid en milieu	9.721	9.733	1.736
Bestuur en dienstverlening	**21.254**	**26.980**	**- 2.809**
Bestuur en ondersteuning	21.254	26.980	- 2.809
Per inwoner (in hele euro's) *	3.593	3.613	- 20
INKOMSTEN	**122.326**	**122.236**	**- 91**
Ontvangen wij van het rijk	72.965	72.826	- 139
Lokale heffingen en overige inkomstenbronnen	49.361	49.409	48
Per inwoner (in hele euro's) *	3.752	3.750	- 3
RESULTAAT	**5.197**	**4.453**	**- 744**
Per inwoner (in hele euro's) *	159	137	- 23

BALANS

De balans is het overzicht van alle bezittingen en schulden op een bepaald moment. Deze momentopname laat zien hoe de organisatie er financieel voor staat. De balans bestaat uit twee delen.

De twee kanten van de balans

Op de linkerkant van de balans zijn de bezittingen te vinden. Aan de rechterkant van de balans staan de schulden. Het verschil tussen bezittingen en schulden is het eigen vermogen.

De balans is in evenwicht

De balans laat zien hoe de bezittingen (de linkerkant) worden gefinancierd (de rechterkant). Een belangrijk kenmerk van de balans is dus dat de twee kanten van de balans altijd aan elkaar gelijk zijn, vandaar de naam.

Balans per 31 december 2024 (x € 1.000)

BEZITTINGEN	2024	2023
Bezittingen	70.296	58.181
Voorraden, geld en vorderingen	32.358	39.093
TOTAAL	**102.654**	**97.274**

SCHULDEN	2024	2023
Eigen vermogen	50.581	46.426
Schulden	52.073	50.848
TOTAAL	**102.654**	**97.274**

Wat hebben we ervoor gedaan?

De jaarrekening 2024 sluit af met een voordelig saldo van € 4.453.000. Bij de begroting na wijziging (december 2024) gingen we nog uit van een verwacht voordelig saldo van € 5.197.000. Het verschil van € 744.000 is op basis van afwijkingen hoger dan € 50.000 in hoofdlijnen als volgt:

Ontwikkeling saldo jaarrekening 2024		Bedrag
Stand begroting 2024 na wijzigingen		**5.197.000**
Ontwikkeling jaarrekening reguliere bedrijfsvoering		
Hogere bijdrage aan WM8KTD	-634.000	
Bijstorten APPA voorziening	-473.000	
Hogere renteopbrengst	73.000	
Hogere OZB inkomsten	66.000	
Lagere opbrengst leges drank, horeca en evenementen	-58.000	
Peuteropvang	184.000	
Lagere lasten huisvesting voortgezet onderwijs	71.000	
Onderwijsachterstandenbeleid	301.000	
Lagere lasten groenonderhoud	63.000	
WMO c.a	-78.000	
Lagere subsidies sociale basis	96.000	
Lagere lasten Caparis (DVO's)	89.000	
Jeugdhulp c.a.	-449.000	
Ontwikkeling bijstandsuitkeringen	120.000	
Lagere lasten vluchtelingenwerk c.a	71.000	
Ontwikkelingen riolering	-148.000	
Leges omgevingsvergunningen	129.000	
Doorbelaste uren op complexen	199.000	
Diverse ontwikkelingen	-596.000	
		-974.000
Ontwikkelingen jaarrekening incidenteel / bijzonder		
Algemene uitkering oude jaren	-139.000	
Vennootschapsbelasting 2024	-115.000	
Afboeking oude vorderingen op balans	-562.000	
Oekraïne gelden	632.000	
Vrijval voorziening conservering bruggen	34.000	
Winst bouwgrond bedrijventerreinen c.a. (complexen)	223.000	
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	-357.000	
Inzet SPUK GALA middelen sportactivering	232.000	
Terugbetaling subsidie 2023 Bibliotheekwerk	107.000	
Inzet SPUK GALA middelen gezondheidsbeleid	152.000	
NIP gelden	67.000	

Vrijval voorziening afgewikkelde complexen	241.000	
Bijstorten voorziening spaarverlof	-285.000	
		230.000
Resultaat jaarrekening 2024		**4.453.000**

Rechtmatigheidsverantwoording van het college

Bij de jaarrekening 2024 leggen we als college voor het eerst verantwoording af over de rechtmatigheid.
We zijn van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.
De formele onrechtmatigheid bedraagt hierin € 6.159.000, waarvan een bedrag van € 4.828.000 past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.
Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Het verloop van het saldo van de Primitieve begroting 2024 naar het saldo van de Begroting 2024 na wijzigingen heeft zich in de loop van 2024 als volgt ontwikkeld:

Primitieve begroting	**2.118**
(x € 1.000)	
- begrotingswijzigingen April	-97
- begrotingswijzigingen Juni/juli	257
- begrotingswijzigingen Oktober	1.627
- begrotingswijzigingen December	977
- begrotingswijzigingen Tussentijdse wijzigingen	314
- begrotingswijzigingen Jaarrekening	
Begroting na wijziging	**5.197**

Verloop Algemene Reserve

Het verloop van de Algemene Reserve heeft zich in 2024 ten opzichte van de begroting als volgt ontwikkeld:

Verloop algemene reserve 2024 (bedragen x € 1.000)	Prognose begroting	Realisatie jaarrekening
Stand algemene reserve (jaarrekening 2023 exclusief resultaat)	**32.064**	**32.064**
Resultaat 2023	7.740	7.740
Stand algemene reserve (jaarrekening 2023 inclusief resultaat)	**39.804**	**39.804**
AF		
Gebiedsontwikkeling Centrale As (2e fase)	-16	-16
Data op orde	-44	-44
Regiodeal	-263	-263
Actualisering locatiedossiers op het onderdeel bodem	-3	-3
Vastgoed registratiesysteem	-25	-
Kosten harmoniseren beleid en uitvoering en optimaliseren van processen	-68	-68
Aanjagen toerisme	-27	-10
Uitbreiding ondersteuning gaswinningsdossier	-19	-9
Uitvoering woningbouwprogrammering	-44	-
Formatie medewerker recordbeheer	-67	-67
Overstap fin. systeem c.a naar de Cloud	-30	-30
Juridische Zaken / Inkoop: Uitzetting FTE m.b.t. contractmanagement en contractbeheer	-4	-4
HR: Recruitment	-12	-12
I&A: doorontwikkelingen team en organisatie	-192	-192
Nieuw verkeer- en vervoerbeleid	-5	-5
Subsidie Het Achterland	-30	-30
Garyp yn it Grien	-8	-8
Inkoop Wmo & Participatiewet (Implementatieplan) en Jeugd	-33	-
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	-30	-30
Incidentele bijdrage ontmoetingsplek Eastermar	-20	-20
Raadscommunicatie	-4	-4
Kosten realiseren biodiversiteitsplan	-8	-8
Uitvoeringskosten startnotitie visie op bedrijventerreinen	-21	-20
Pilot cameratoezicht schoolterreinen	-20	-12
Werkbudget opbouw gemeentelijke organisatie	-75	-75
Gemeentelijke co-financiering EU-Leaderprogramma 2024-2027	-156	-
Cofinanciering De Twirre	-75	-
Nieuw archiefsysteem + formatie Observeum	-7	-7
Beurtskip	-158	-147
Digitaliseren fysiek archief Inkomen en Participatie	-13	-13
Beleid op verhuur van panden	-3	-
Toegankelijkheidsonderzoek digitale dienstverlening	-4	-

I&A - Sociaal Intranet applicatie (00.04.25)	-20	-
I&A - Abonnement Datafryslân (00.04.26)	-2	-1
Incidentele inzet personele ontwikkelingen	-1.941	-1.844
Motie 3-8-12; Formaasje Observeum	-15	-15
Motie 3-8-17; Regenbooggemeente	-30	-30
FUMO begrotingswijziging 2024	-58	-29
Budgetten lokale inclusieve agenda en Regenbooggemeente	-25	-12
Formatie vergunningverlener Bijzondere Wetten	-65	-65
Subsidie verduurzaming sportaccommodaties Subsidiedeel	-700	-35
Subsidie verduurzaming sportaccommodaties Rentedeel	-200	-
Subsidie verduurzaming sportaccommodaties Overhead	-50	-9
Uitvoeringsagenda brede participatie Gebiedsvisie Burgum-West/de Warren	-35	-35
Projectleider opbouw	-150	-150
Projectkosten opbouw	-350	-140
Burgerinitiatief 'versneld en creatief op zoek naar woonruimte voor starters in Burgum'	-20	-19
Implementatie OPENburgerzaken	-4	-4
BIJ		
Vrijval OP subsidieregeling compensatie energiekosten maatschappelijke organisatie	443	443
Vrijval OP fietspad Westermar	36	36
Vrijval overlopende post duurzaamheid energietransitie gemeentelijk energie	12	12
Vrijval middelen opvang ontheemde Oekraïners	1.183	1.183
Vrijval Wet open overheid (Woo) gelden	41	41
Vrijval overlopende post brede aanpak daklоosheid	18	18
Vrijval stelpost lonen en prijzen	2.029	2.029
Stand algemene reserve voor besluit jaarrekening 2024	**38.417**	**40.081**
Besluitvorming jaarrekening 2024; resultaat 2024	5.197	4.453
Stand algemene reserve na besluit (stand 31/12/2024)	**43.614**	**44.534**

Temporisering

Voor de geplande onttrekkingen uit reserves, die niet in 2024 hebben plaatsgevonden, wordt bij de besluitvorming van de jaarrekening aan de raad gevraagd om deze door te schuiven naar 2025. Dit noemen we temporiseren. Hierdoor vallen de benodigde middelen niet vrij en kunnen ze in een volgend jaar worden ingezet.

Om de benodigde stortingen uit de reserves in het volgende jaar plaats te laten vinden is een besluit van de raad nodig.

Pr.	Onderwerp	Bedrag
	Temporisering Algemene Reserve	
0	Gemeentelijke co-financiering EU-Leaderprogramma 2024-2027	156.000
0	Projectkosten opbouw	210.000
4	Pilot cameratoezicht schoolterreinen	8.000
5	Subsidie verduurzaming sportaccommodaties Subsidiedeel	665.000
5	Subsidie verduurzaming sportaccommodaties Rentedeel	200.000
5	Subsidie verduurzaming sportaccommodaties) Overhead	41.000
6	Uitvoeringsplan Participatiewet - Inzet jobhunter	51.000
6	Inkoop Wmo & Participatiewet (Implementatieplan) en Jeugd	33.000
7	Formatie stikstof	12.000
8	Beleid op verhuur van panden	3.000
8	Coördinator Maatschappelijk Vastgoed	34.000
8	Vastgoed registratiesysteem	25.000
8	Uitbreiding ondersteuning gaswinningsdossier	10.000
8	Woningbouw programmering	44.000
ov	Toegankelijkheidsonderzoek digitale dienstverlening	4.000
ov	I&A - Sociaal Intranet applicatie	20.000
		1.516.000

Ombuigingen

In het kader van de jaarrekening 2024 is de stand van zaken met betrekking tot de ombuigingen geactualiseerd. Op basis van de motie van het CDA bij de behandeling van de Kadernota 2024-2027 is besloten om het pakket van de nog niet gerealiseerde ombuigingen tegen het licht te houden en de uitkomsten (en verwerking) hiervan mee te nemen in de begroting 2024-2027 en eveneens te verwerken in de nu voorliggende jaarrekening.
Voor de begroting 2025 en verder resteren nog de volgende ombuigingen:

- Kostendekkende leges Ruimtelijke Ordening
- Verhoging opbrengst OZB (lijn 4 Inkomsten verhogen)

WONEN EN WERKEN

Omgevingswet

Van uitstel kwam geen afstel. Vanaf 1 januari 2024 geldt de Omgevingswet. Dit betekende het einde van een lange periode van voorbereiden op de wet.

Na alle voorbereidingen moesten wij nu echt aan het werk met de wet.

- De casemanagers begeleiden de projectideeën.
- De vergunningverleners verlenen omgevingsvergunningen.
- De (beleids)adviseurs beoordelen wat de wet betekent voor het beleid.

Behalve het krijgen van ervaring met de wet in de praktijk zijn we ons ook op aanpassingen voor blijven bereiden.

- We onderzoeken wat het werken volgens de beleidscyclus van de Omgevingswet betekent voor onze gemeente.
- Van het Handboek omgevingsplan gemeente Tytsjerksteradiel is versie 1.0 vastgesteld.
- De Pilot wijziging omgevingsplan bestemmingsplan Jistrum 2007 is verder uitgewerkt.

Voor dit werk hebben we (een deel van) het geld gebruikt dat het Rijk hiervoor beschikbaar stelde.

Regionale samenwerking

Regiodeal-Versnellingsagenda

De Regiodeal Noordoost Fryslân 1.0 en de daarbij horende Versnellingsagenda wordt binnenkort afgesloten. In 2024 zijn wederom veel partijen samengebracht, is met initiatiefnemers van projecten meegedacht en zijn plannen aangescherpt. Afgelopen jaar zijn de laatste subsidies uitgekeerd aan de grote projecten. Zij hebben tot 31 juni 2026 om hun projecten uit te voeren.
De subsidieregeling < €25.000 staat tot en met 30 juni 2025 open voor deze aanvragen, voor zover middelen beschikbaar zijn.

Regiodeal - Holwerd aan Zee

Holwerd aan Zee was de andere 'poot' van Regio Deal Noardeast-Fryslân. Eind 2024 is door Provinciale Staten (PS) besloten om de actieve deelname aan het project Holwerd aan Zee te beëindigen. PS heeft met dit besluit Gedeputeerde Staten (GS) de opdracht gegeven om de resterende € 5,1 miljoen uit de Regio Deal Noordoost Fryslân en Holwerd aan Zee en de daaraan gekoppelde resterende € 9 miljoen aan provinciale cofinanciering:

a. beschikbaar te houden voor de Regio Deal; en
b. in overleg te gaan met de betreffende Regiodealpartners.

Op basis hiervan wordt een PS voorstel verwacht dat uiterlijk in het derde kwartaal van 2025 aan PS voorgelegd dient te worden. Op dit moment wordt met de Regiodealpartners overlegd over de invulling.

Aanvraag nieuwe regiodeal

Gezien de kracht en het belang van de Regiodeal voor onze kwetsbare regio, is in 2024 een propositie geschreven om een nieuwe een tweede regiodeal voor de regio aan te vragen. Om de brede welvaart in de regio verder te versterken, wordt ingezet op vier pijlers die nauw aansluiten bij de Agenda die we in 2022 met elkaar hebben vastgesteld:

1. Noflik wenje: inzet op woningbouw, goede voorzieningen, zorg en welzijn en een groenblauwe leefomgeving die een gezond leven stimuleert;
2. Ferbining: zorgen voor vervoerszekerheid en werken aan een goede ontsluiting van de oostflank van de regio, wat essentieel is voor een sterke regio;
3. Undernimmend: stimuleren ondernemerschap en het belang van een leven lang leren benadrukken, zodat iedereen in de regio kan blijven floreren. Het belang van samenwerken in Regiodeal en ANNO-verband is dan ook van groot belang. Samen kunnen we meer bereiken dan als individuele gemeenten. Om die reden blijven we ook aangesloten bij Europapact. Al deze ontwikkelingen begeleiden we samen vanuit de ANNO-organisatie die we met elkaar dragen.
4. Gearwurking: deze pijler is pas na de toekenning van de Regiodeal (eind januari 2025) toegevoegd. In deze pijler worden de activiteiten gericht op bevordering van de samenwerking in de regio ondergebracht.

Nationaal Programma Vitale Regio's

Volgens het rapport Elke Regio Telt! heeft de Rijksoverheid te weinig aandacht besteed aan regionale verschillen, wat ongelijkheid tussen regio's vergrootte. Vooral gebieden aan de randen van Nederland kampen met sociale, maatschappelijke en ruimtelijke uitdagingen, zoals in zorg, onderwijs, bereikbaarheid en leefomgeving. Het kabinet wil daar wat aan doen: de relatie tussen rijk en regio versterken en langjarige ontwikkeling stimuleren.

Hiervoor zijn voor onze regio in elk geval twee actielijnen van belang:

1. Het doorontwikkelen van de beleids- en investeringslogica. Nationaal beleid wordt getoetst op regionale toepasbaarheid.
2. Het ontwikkelen van een langjarig gebiedsgericht programma: Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR). Dit omvat een regioplan en uitvoeringsagenda om de kwaliteit van leven te verbeteren.

Noard-Fryslân is een van de 11 regio's in het NPVR.

Duurzaamheid

De door het Rijk toegekende Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) middelen zijn het afgelopen jaar ingezet ter ondersteuning van de energie-initiatieven, het doorontwikkelen van het Energieloket en het herijken van de Transitievisie Warmte die in 2025 wordt geëvalueerd. Daarnaast is veel aandacht besteed aan de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP), de aanbesteding van het Soorten Managementplan (SMP) en een onderzoek naar de mogelijke participatie in het zonnepark Skûlenboarch. In 2025 zal de Duurzaamheidsagenda worden geëvalueerd. In 2024 is vooruitlopend hierop onderzoek gedaan naar de wijze waarop ons Duurzaamheidsbeleid de komende jaren het beste vorm gegeven kan worden.

Wonen

Vanuit het Rijk is er via de Nationale Woon- en Bouwagenda, extra ingezet om het aantal nieuwe woningen te vergroten met het oog op de vraag vanuit de samenleving. In de Nationale Woon – en Bouwagenda wordt op het gebied van nieuwbouw de nadruk gelegd op de bouw van betaalbare woningen.

In april 2023 hebben we hieruit voortvloeiend de eerste regionale woondeal met het rijk en de provincie afgesloten. In deze woondeal zijn onder andere afspraken gemaakt over aantallen, betaalbaarheid en behoud van landschappelijke kwaliteiten. Ook de uitgangspunten van de regionale woningbouwafspraken uit 2020 zijn hierin opgenomen.

In 2024 is ook het wetsvoorstel Wet Versterking Regie Volkshuisvesting opgesteld. Deze wet zet in op meer regie vanuit de overheid op waar, hoeveel en voor wie gebouwd gaat worden. Voldoende betaalbare woningen is ook hier een belangrijk onderdeel van het voorstel. De procedures worden verkort en er moet een meer eerlijke verdeling komen van de beschikbare woningen, zoals door middel van de urgentieverordening.

Het bouwen naar behoefte, voor de juiste doelgroep en in het juiste segment is de leidraad voor alle nieuwbouw in de gemeente. Met de woningbouwprojecten die in 2024 uitgevoerd zijn - of in voorbereiding zijn - wordt uitvoering gegeven aan de afspraken en de doelstellingen/ ambities uit de woondeal. Tweejaarlijks wordt via het Iepen Podium een presentatie gegeven over de voortgang en de ontwikkelingen op het gebied van nieuwbouwprojecten, beleid en andere relevante thema's met betrekking tot de gemeentelijke woningmarkt.

Centrumvisie Burgum

Om het winkelcentrum van Burgum actueel te houden en goed aan te laten sluiten bij alle maatschappelijke ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden, is op 15 september 2022 door de raad de centrumvisie Burgum vastgesteld. De aandachtspunten, verbeterpunten en de gewenste aanpassingen uit de ‘Centrumvisie Burgum’ zijn samengevat in een geprioriteerde actielijst, welke kan worden gezien als het uitvoeringsprogramma van de centrumvisie. Deze actielijnen, bestaande uit de deelgebieden Schoolstraat, Passaazje en Markt, zijn in uitvoering genomen en worden vertaald in concrete voorstellen en inrichtingsplannen met een kostenraming. Deze worden (afzonderlijk) in najaar van 2025 besluitvormend aan de raad voorgelegd.

Bedrijventerreinen

In 2024 zijn bedrijfskavels uitgeven in Oentsjerk (Sanjesfjild) en Burgum (Veld 7). Er zijn geen bedrijfskavels meer beschikbaar, tenzij deze alsnog vrijkomen omdat de koopoptie terug wordt gegeven. Vanuit het raadsprogramma is in 2024 een Locatieverkenning uitgevoerd naar een nieuw regionaal bedrijventerrein in de gemeente Tytsjerksteradiel. Uit de verkenning komt een voorkeurslocatie naar voren ten zuiden van knooppunt Quatrebras. De locatie ten noorden

van het knooppunt Quatrebras is een terugvaloptie. In het najaar 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met deze locatieverkenning. Op basis van dit besluit is een verkenning op de aankoop gestart.

Recreatie en toerisme

Een andere pijler van onze lokale economie wordt gevormd door recreatie en toerisme. Het Beleid en uitvoeringsprogramma 2021-2030 (Tytsjerksteradiel, folle mear om te ûntdekken") is leidend. De raad heeft voor een drietal jaren budget beschikbaar gesteld om de drie gebieden Earnewâld, Trynwâlden en Burgum/Om de mar aan te jagen. Dit budget is inmiddels uitgesmeerd over een periode van vijf jaren (2022 tot en met 2026). Van deze middelen is o.a. een subsidieregeling in het leven geroepen voor activiteiten die aansluiten op het beleidsplan.

Beleidsplannen

Meerdere beleidsplannen voor de gemeentelijke buitenruimte zijn opgesteld en door de gemeenteraad vastgesteld. Wij noemen het vastgestelde kwaliteitsniveau voor onderhoud wegen ca. en daaropvolgend het wegenbeheersplan. Verder is er een nieuwe gemeentelijke mobiliteitsvisie vastgesteld, waarbij rekening is gehouden en samengewerkt met de regio. Tenslotte is het gemeentelijke biodiversiteitsbeleid vormgegeven en vastgelegd in het biodiversiteitsplan.

Realisatie mfc

Het multifunctionele centrum in Tytsjerk is inmiddels opgeleverd en begin 2025 officieel in gebruik genomen.

SAMENLEVING

Werk en Inkomen

Ten opzichte van de begroting komen de totale kosten voor inkomensregelingen, arbeidsparticipatie en begeleide participatie (taakveld 6.3 t/m 6.5) uit op een ‘plus’ van € 452.000 (zie bij programma Sociaal Domein). Het jaar 2024 was een beleidsarm jaar voor Werk en Inkomen. Wel kunnen we een aantal belangrijke ontwikkelingen noemen, namelijk:

Onderzoek Rekenkamer effectiviteit armoedebeleid

De Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de effectiviteit van ons armoedebeleid. De raad heeft de uitkomsten en aanbevelingen van dit onderzoek opiniërend behandeld op 18 april 2024 en besluitvormend op 19 september 2024. In 2025 gaan we aan de slag met een beleidsplan Armoede, Schulden en Preventie. Hierin verwerken wij de aanbevelingen van de Rekenkamer. Dat zijn de volgende aanbevelingen:

- Maak specifiek armoedebeleid met concrete en meetbare doelen gebaseerd op de pijlers Armoede, Schulden en Preventie. Rapporteer jaarlijks over de voortgang.
- Versimpel de aanvraagformulieren en processen van de verschillende minimaregelingen.
- Vergroot de gemeentelijke regie met betrekking tot het maatschappelijk middenveld om tot een betere samenwerking te komen.

Regionaal Werkcentrum

In 2024 maakte het kabinet bekend dat er vanaf 2026 een Werkcentrum moet zijn in alle 35 arbeidsmarktregio’s. De organisaties binnen de huidige arbeidsmarktregio’s, Regionale mobiliteitsteams, WerkgeversServicepunten en Leerwerkloketten, hebben hun eigen dienstverleningspakket, werkwijze en loket. Daarom wil het kabinet één loket voor werkgevers, werkzoekenden werkenden. Bij het Regionaal Werkcentrum moeten deze doelgroepen terechtkunnen met al hun vragen over scholing, werk of ontwikkeling. In 2024 is Frylân Werkt in onze arbeidsmarktregio gestart met de eerste voorbereidingen. Fryslân Werkt is hét samenwerkingsverband van alle Friese gemeenten, onderwijs, UWV, sociale ontwikkelbedrijven, sociale partners en de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven.

Nieuwkomers

Oekraïners

Begin 2024 was de inspanningsverplichting voor de opvang van Oekraïense ontheemden 191. Tytsjerksteradiel voldeed jaarrond ruimschoots aan dit aantal met de drie opvanglocaties in Burgum (Berchhiem), Aldtsjerk (De Klinze) en Suwâld (Kleyenburgh).

Vanaf 1 april 2024 is De Klinze met 50 opvangplaatsen uitgebreid van 70 naar 120 opvangplekken. Tytsjerksteradiel sloot het jaar 2024 af met 265 Oekraïense ontheemden in de gemeentelijke opvang. In de particuliere opvang verbleven in 2024 ook Oekraïense vluchtelingen. Gemiddeld waren dit er tien.

Statushouders
Tytsjerksteradiel heeft in 2024 de taakstelling niet behaald. De mutatiegraad is heel erg laag, daardoor zijn er heel weinig sociale huurwoningen aan statushouders toegewezen. Het jaar 2024 is afgesloten met een achterstand van 43 te huisvesten statushouders.

Onderwijs

In 2024 is het vervolg doorgegeven aan het onderzoek naar de haalbaarheid van een multifunctioneel gebouw in Garyp. Wij streven er naar om in 2025 hierover definitieve duidelijkheid te krijgen.
Het locatieonderzoek van de school in Noardburgum is afgerond en zal een plaats krijgen in het in 2025 op te stellen integraal huisvestingsplan. Met de schoolbesturen Oarsprong en Adenium , de MR-en van de scholen en plaatselijk belang is gesproken over de toekomst van de scholen in de Trynwâlden.
In december 2024 is besloten dat de gemeente niet voornemens is de huurovereenkomsten van de onderwijsgebouwen in Eastermar en Hurdegaryp te verlengen in respectievelijk 2027 en 2030. Met de verhuurder zijn gesprekken hierover gestart.

Wonen Zorg en Welzijn

In 2024 is een visie op het gebied van Wonen, Welzijn en Zorg ontwikkeld en vastgesteld. Deze visie richt zich op het groeiend aantal ouderen (65+) en andere doelgroepen zoals mensen met een beperking of psychische problematiek. Er is door de vergrijzing sprake van een toenemende zorgvraag, terwijl de zorgsector kampt met oplopende personeelstekorten. Gelet op de huidige woningmarkt kan het vinden van passende huisvesting een uitdaging zijn. Oude(re) inwoners kunnen specifieke woonwensen hebben, bijvoorbeeld geclusterde woonvormen. Door de rijksoverheid is besloten om het aantal verpleeghuisplekken te bevriezen. Dit vereist een adequate aanpak wat zich in de visie vertaalt naar 3 opgaves: vitale leefbare dorpen en wijken, ervoor zorgen dat (kwetsbare) inwoners passend kunnen wonen en de juiste zorg en ondersteuning ontvangen. In 2024 is deze visie verder uitgewerkt en in oktober door de raad vastgesteld. Daarna is er een start gemaakt met de uitvoeringsagenda. Deze wordt in de loop van 2025 verder vorm gegeven.

GALA/IZA

In 2023 zijn we van start gegaan met de uitwerking van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Voor het GALA is een plan van aanpak opgesteld. De GALA-doelstellingen sluiten aan bij het gezondheidsbeleid. Bestaande activiteiten zijn gecontinueerd en we zijn begonnen met het uitvoering geven aan nieuwe plannen. Binnen de Friese vertaling van het IZA, ook wel het FrIZA genoemd, hebben wij via diverse overlegvormen bijgedragen aan de totstandkoming van het regioplan. Gemeente Smallingerland is als gemandateerde gemeente in de lead. In 2024 is er specifiek ingezet op het opzetten van een aanvraag voor extra SPUK middelen middels de transformatieaanvraag Mentale Gezondheid. Ook is er veel energie gestoken in het versterken van lokale netwerken. Vanuit Friza was er ook extra budget uit de zogenaamde Vrije Ruimte. Deze gelden dienden te worden besteed aan Ontmoeten/Sociale Basis en OKO/Gezond opgroeien. De beschikbare middelen zijn aangewend voor een extra impuls van de dorpshuizen middels een begrotingssubsidie.

Welzijn

Subsidie ontvangende partijen hebben in 2024 activiteiten uitgevoerd ter versterking van de sociale basis, conform de verleende subsidies. Bij een aantal subsidie ontvangende partijen is de subsidie over het jaar 2023 lager vastgesteld omdat er sprake was van onderbesteding. Wegens onvolkomenheden in eerdere subsidieprocedures hebben een aantal partijen indexatie toegekend gekregen. Voor de partijen Humanitas en Stjoer betekent dit indexatie tot en met 2026, voor KEaRN voor 2025.

Jeugd

In lijn met de landelijke ontwikkelingen constateren wij ook binnen gemeente Tytsjerksteradiel een aanzienlijke toename in de kosten van jeugdhulp. De hulpvragen van jeugdigen zijn complexer geworden, wat leidt tot intensievere trajecten die langer duren en daardoor ook duurder zijn.
Daarnaast is per 1 januari 2024 de nieuwe inkoop van jeugdhulp van start gegaan. Deze herziening heeft geleid tot een kostenstijging bij de Friese gemeenten. De tarieven van de nieuwe zorgprofielen zijn verhoogd om beter aan te sluiten bij de werkelijke kosten die zorgaanbieders maken. Tegelijkertijd zijn veel langdurige zorgtrajecten omgezet naar zogenoemde hersteltrajecten. Dit heeft geleid tot een verplichting om 100% van de trajectkosten vooraf te betalen, wat resulteerde in een aanzienlijke piek in de betalingen aan het begin van het jaar.
Verder zagen we dat een groeiend deel van de (hoog)specialistische zorg niet meer past binnen de reguliere inkoopstructuur. Hierdoor zijn er in toenemende mate individuele maatwerkvoorzieningen en dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) afgegeven, die extra financiële druk met zich meebrengen.

Tot slot was de inzet van de POH-Jeugd (praktijkondersteuner huisartsen) bij veel huisartsenpraktijken in 2024 nog niet volledig gerealiseerd. Hierdoor bleven huisartsen verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de verwijzingen naar jeugdhulpvoorzieningen (ongeveer 30%), wat eveneens invloed had op de instroom en kosten.
Hoewel de kostenstijging in 2024 significant is, kan hieruit nog geen betrouwbare voorspelling worden afgeleid voor de kostenontwikkeling in 2025. Zo worden er op bijna alle bovenstaande ontwikkelingen herstelacties uitgevoerd. De toekomstige ontwikkeling is daarnaast afhankelijk van meerdere factoren, zoals cliëntenaantallen, indexaties, jurisprudentie en wijzigingen in wet- en regelgeving.

Wmo

In 2024 is de gemeentelijke uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo2015) voortgezet, met als doel onze inwoners zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en actief te laten deelnemen aan de `Mienskip'. Er is gestart met het verbinden van het medische en sociale domein door het organiseren van fittesten voor ouderen, het bieden van Valpreventie en Welzijn op Recept.

BESTUUR EN DIENSTVERLENING

Ontvlechting Werkmaatschappij 8KTD en terugblik Opbouw 2024

In 2024 is uitvoering gegeven aan het besluit van 22 juni 2023 van de gemeenteraden van zowel Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel om stoppen met de ambtelijke samenwerking in de vorm van de Werkmaatschappij 8KTD.
Op basis van een gezamenlijk Plan van aanpak is gewerkt aan het proces van ontvlechting en afzonderlijk aan de opbouw van de nieuwe ambtelijke organisatie vanaf 1 januari 2025.
Zowel voor de ontvlechting van de Werkmaatschappij als de opbouw van de nieuwe organisatie waren incidentele middelen beschikbaar. Voor zover nodig zijn de niet bestede middelen voor 2025 nog beschikbaar. Via de planning en control cyclus wordt de raad geïnformeerd over de voortgang hiervan.

Het project Opbouw was een van de ‘sporen’ onder de overkoepelende programmastructuur ontvlechting.
De inhoudelijke focus en scope van het project lag op het behalen van de doelen en resultaten zoals beschreven in het Programmaplan Opbouw (vastgesteld in College maart 2024):

1. Vanaf 1 januari 2025 voert gemeente Tytsjerksteradiel alle gemeentelijke taken en beleid zelfstandig uit.
2. De ambtelijke organisatie is opgebouwd en ontwikkelt zich van daaruit door in lijn met de koers die Tytsjerksteradiel wil varen, en de organisatie die zij wil zijn voor haar inwoners en voor haar medewerkers. We werken aan een ontwikkelagenda voor de nieuwe organisatie.
3. Met als resultaat een gemeente met flair, die ‘prettig eigenwijs’ de toekomst tegemoet kan treden, en waar het voor medewerkers goed werken is.

In de scope van dit programmaplan zijn de volgende deelprojecten opgeleverd:

- Koers voor de nieuwe organisatie
- Koersvertaling en inrichtingsplan voor de nieuwe organisatie
- Invulling aan het spoor opbouw in samenhang en samenwerking met het programma Ontvlechting incl. het daarbij behorende plaatsingsproces
- Actualisatie en vastlegging werkprocessen
- Huisvesting
- Arbeidsmarktstrategie en -campagne
- Voorbereiden warm welkom, inwerken en onboarding nieuwe en bestaande medewerkers
- Communicatie en actualisatie huisstijl

De resultaten uit het programmaplan Opbouw zijn grotendeels behaald. De producten zijn opgeleverd en/of voorbereid om vanaf 1 januari 2025 te kunnen worden ingezet. Er ligt een agenda voor de organisatieontwikkeling in 2025 en 2026 en er zijn enkele deelprojecten die vanuit opbouw een logisch vervolg in 2025 hebben gekregen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving moet het college vanaf 2023 als onderdeel van de jaarrekening verantwoording afleggen over de naleving van regels die belangrijk zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Met deze zogenaamde 'rechtmatigheidsverantwoording' wordt transparantie beoogd op het gebied van:

- Onrechtmatige (financiële) beheershandelingen *(begrotingscriterium).* Dit betreft:
    - Overschrijdingen op het gebied van lasten en investeringsbudgetten;
    - Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast; en
    - Niet door de raad vastgestelde toevoegingen en/of onttrekkingen aan de reserves.
- het niet naleven van voorwaarden in wet- en regelgeving *(voorwaardencriterium)*, en
- misbruik en oneigenlijk gebruik *(M&O-criterium)*.

Als basis voor de rechtmatigheidsverantwoording gelden de uitkomsten van uitgevoerde (verbijzonderde) interne controles (VIC), themaonderzoeken en audits zoals vastgesteld in het controlejaarplan VIC. Voor de wijze van uitvoering van interne controles geldt de systematiek van de 'Three lines of defence' (derdelijns dijkbewaking). De kaders en uitgangspunten voor de uitvoering van het controlejaarplan VIC zijn vastgelegd in het meerjaren VIC-plan 2021-2024, het Controleprotocol 2021-2024 en het Risicomanagementbeleid (juni 2023).

Bevindingen

Voor een nadere toelichting en onderbouwing verwijzen wij u naar de paragraaf Bedrijfsvoering (zie hiervoor: 3.2; E).

Bijdrage Werkmaatschappij 8KTD

Op basis van de jaarrekening 2023 van de Werkmaatschappij wordt in totaal een hogere bijdrage gevraagd van € 1.268.000. Voor onze gemeente betekent dit een hogere bijdrage van € 634.000. In de jaarrekening 2024 van de Werkmaatschappij is dit verder toegelicht.

1.4 Besluitvorming

Wij stellen u voor:

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de rechtmatigheidsverantwoording van het college.
3. De vrijval van beschikking over reserves als gevolg van temporisering van de initiatieven in 2024 voor het restantbedrag van € 1.516.000 opnieuw beschikbaar te stellen voor de begroting van 2025 en verder.
4. Het gerealiseerde resultaat van € 4.453.000 te storten in de Algemene Reserve.

1.5 PROGRAMMA's

Bestuur en ondersteuning

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

0.1 Bestuur
0.10 Mutaties reserves
0.2 Burgerzaken
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
0.5 Treasury
0.61 OZB woningen
0.62 OZB niet-woningen
0.64 Belastingen overig
0.7 AU en overige uitkeringen gemeentefonds
0.8 Overige baten en lasten
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Gemeentelijke co-financiering EU-Leaderprogramma 2024-2027 [Kadernota 2024 nr. 00.01]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De ANNO-gemeenten hebben bij monde van de colleges aangegeven graag deel te nemen aan een nieuw LEADER-programma in de periode 2023-2027. De komende jaren zien zij voldoende aanknopingspunten om met de opgaven in de ANNO-agenda invulling te geven aan het nieuwe programma en de lokale ontwikkelingsstrategie voor de regio.

Het LEADER-programma is een Europees subsidieprogramma gericht op financiering van projecten op het platteland, waaronder bijvoorbeeld dorpshuizen en andere initiatieven uit de mienskip. Kenmerkend is de bottom-up aanpak bij alle facetten van het programma.

Om deel te nemen aan het nieuwe LEADER-programma wordt van de gemeenten een bijdrage gevraagd als cofinanciering voor projectaanvragen in het ANNO- gebied.

N.B.
De hoogte van de cofinanciering is op dit moment nog niet geheel duidelijk, maar de verwachting is dat twee of maximaal drie gebieden in Fryslân worden aangewezen. In dit kader is het wenselijk uit te gaan van de variant waarbij het hoogste cofinancieringsbedrag wordt gevraagd, i.c. bij de aanwijzing van twee LEADER- gebieden.
Er wordt dan een bedrag van € 600.000 gevraagd als garantstelling voor het gemeentelijke gedeelte van de nationale cofinanciering*. Als we binnen het ANNO- gebied een verdeling hanteren naar rato van inwonertal, ziet de gevraagde bijdrage per gemeente er als volgt uit;

- gemeente Achtkarspelen, € 135.000
- gemeente Dantumadiel, € 92.000
- gemeente Noardeast- Fryslân, € 220.000
- gemeente Tytsjerksteradiel, € 156.000

In totaal zal € 5,6 miljoen beschikbaar komen voor het gebied. Naast de € 0,6 miljoen van de gemeenten zal de provincie € 2,2 miljoen bijdragen en de EU € 2,8 miljoen.

** Nationale cofinanciering bestaat uit een provinciaal deel en een gemeentelijk deel*

Wat hebben we bereikt?
De aanvraag om deel te nemen aan het nieuwe LEADER-programma is eind 2023 door de provincie afgewezen. In Noordoost heeft de huidige Lokale Actie Groep (LAG), tevens gebiedsplatform voor het Iepen Mienskipsfûns van de provincie, met behulp van Streekwurk het plan en de aanvraag om deel te nemen voorbereid. De rol van de gemeenten in het LEADER-programma beperkt zich tot een ondersteunende en adviserende.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Wij zijn in afwachting van de uitkomst van het contact van de LAG met het college van Gedeputeerde Staten over de afwijzing en de eventuele vervolgstappen. Als na terugkoppeling uit de LAG blijkt dat er geen vervolgstappen mogelijk zijn, dan bereiden we een begrotingswijziging voor over de cofinanciering die in de begroting is opgenomen. Wij hebben Streekwurk gevraagd ons te informeren over de stand van zaken.

Inrichten Mijngemeente.nl

[Kadernota 2023 nr. 00.03]

[Vertraging]

Wat wilden we?
We beschikken nu over Mijn Overheid, welke is bedoeld voor het publiceren van eindbeschikkingen en bekendmakingen (bijvoorbeeld aanslag onroerende zaken). Mijn Overheid is echter niet geschikt voor interactie tussen burger en gemeente. Zo vindt er bijvoorbeeld na een digitale aanvraag voor een omgevingswet nog veel communicatie analoog of via e-mail plaats. Met het gebruik van Mijn Gemeente kunnen we tijdens het proces tussen aanvraag en besluit wel volledig digitaal communiceren met de burger. Aanvullend op Mijn Overheid willen we een kanaal Mijn Gemeente inrichten, waarin communicatie met onze inwoners zoveel mogelijk digitaal kan plaatsvinden. Wij vragen een jaarlijkse bijdrage van € 13.000 (per gemeente) om dit te realiseren.

Wat hebben we bereikt?
Prioriteit is gegeven aan het ontvlechten van de ICT-omgeving, waardoor er geen tijd en aandacht beschikbaar was voor het inrichten van Mijngemeente.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Dit onderwerp zal worden opgenomen in de planning die nog moet worden opgesteld voor 2025 en verder.

Invulling actiepunten vanuit Communicatiestrategie [Kadernota 2023 nr. 00.04]

[Gereed]

Wat wilden we?

De huidige tijd vraagt om een heldere en consistente positionering van de twee gemeenten en de Werkmaatschappij. Door de communicatie van de beide gemeenten en van de Werkmaatschappij professioneler, consistenter en helderder aan te pakken wordt dit bewerkstelligt.

1. Extern: zorg dragen voor een professionele uitstraling van de drie organisaties en zorgen voor begrijpelijke teksten (B1-niveau) in alle uitingen.
2. Intern: De drie organisaties zijn in ontwikkeling. Werken voor deze drie organisaties is soms complex. Een goede interne communicatie zorgt ervoor dat medewerkers zich verbonden voelen met de organisatie en op een juiste, tijdige en begrijpelijke wijze worden geïnformeerd over de organisatieontwikkeling.

Wat hebben we bereikt?

1. In 2023 is door een externe partij gewerkt aan een 'verfrissing' van de huisstijl van de Werkmaatschappij. Als gevolg van de ontvlechting is daar in 2024 geen verder vervolg aan gegeven. Zo ook de trainingen op B1-niveau. In plaats van een externe partij in te zetten is er intern een aantal trainingen gegeven aan relevante teams.
2. Als gevolg van de ontvlechting heeft in 2024 geen verdere doorontwikkeling plaatsgevonden t.b.v. onderlinge verbinding en communicatie in de Werkmaatschappij.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

N.v.t.

Motie Ontvlechting- en opbouwoperatie opnemen in begroting [Kadernota 2024 nr. M-3-8-21]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?

In de begroting hebben we op verschillende plekken uitvoering gegeven aan deze motie, waarin gevraagd werd om een vertaling op te nemen van de benodigde uitgaven voor de ontvlechtings- en opbouwoperatie. Zo zien we in Vogelvlucht onder organisatie ontwikkeling in hoofdlijnen de stand van zaken terug. Ook is hier de actuele stand van de ombuigingen meegenomen en daar waar ombuigingen zijn komen te vervallen, is dit financieel meegenomen in de begroting.
Tenslotte vindt u hier ook een (voorlopig) overzicht van de (mogelijke) consequenties van de ontvlechting voor de voorgestelde ambities in de Kadernota 2024 - 2027.
In de risico paragraaf is de ontvlechting als onderwerp benoemd met een voorlopige inschatting van de financiële consequenties.

Wat hebben we bereikt?
In de begroting 2024-2027 is op basis van onder meer de jaarrekening 2022 de stand van zaken met betrekking tot de ombuigingen geactualiseerd. Er is toen een deel van de niet te realiseren ombuigingen ten laste van het begrotingssaldo gebracht. Het restant van de ombuigingen betrof toen de volgende onderwerpen:

- Reductie formatieplan Sociaal Domein
- Kostendekkende leges Ruimtelijke Ordening
- Verhoging opbrengst OZB (lijn 4 Inkomsten verhogen)

Hiervan is in 2024 het reductie formatieplan Sociaal Domein inmiddels ingevuld en gerealiseerd. Resteren nog de kostendekkende leges en de verhoging van de OZB.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De ombuigingen met betrekking tot de kostendekkende leges en de verhoging van de OZB staan nog open.

Kostendekkende leges Ruimtelijke Ordening
Het halen van de taakstelling voor kostendekkende leges Ruimtelijke ordening is nog onzeker. Dit is vooral afhankelijk van de te maken keuzes en besluitvorming over de (hoogte van de) nieuwe leges op basis van de Omgevingswet. De leges omgevingsvergunningen worden geheven conform de vastgestelde legesverordening. Het jaar 2024 was het eerste jaar waarin de Omgevingswet en de desbetreffende leges van toepassing waren. Op basis van de ervaringscijfers en ook in vergelijking met de hoogte van de leges in omliggende gemeenten zullen de leges de komende jaren in de legesverordeningen worden opgenomen. Het streven naar zoveel mogelijk kostendekkende tarieven wordt aangehouden. Voor 2025 en volgende jaren wordt nu eerst voortgeborduurd op de cijfers van 2024.

Verhoging opbrengst OZB (lijn 4 Inkomsten verhogen)
Deze taakstelling was conform de besluitvorming bij de begroting 2023-2026 verwerkt in de begroting in de begroting 2024-2027. Uitvoering hiervan zou betekenen dat er in 2025, 2026 en 2027 telkens nog 2,5% extra OZB-verhoging boven op de nominale ontwikkeling bij komt. Bij de begroting 2025 is besloten om mede gezien het begrotingsresultaat van 2025 en de forse stijging voor de burger van de afvalstoffenheffing en rioolheffing de extra verhoging van driemaal 2,5% door te schuiven naar de jaren 2026, 2027 en 2028.
De verwachte meeropbrengst voor de jaren 2026, 2027 en 2028 is al wel in de begroting 2025-2028 verwerkt.

Taakverzwaring strategische advisering colleges, raden, DB en AB [Kadernota 2023 nr. 00.01]

[Gereed]

Wat wilden we?
Uit evaluatie en onderzoek is gebleken dat de organisatie op meerdere fronten behoefte heeft aan strategische capaciteit. De aard en frequentie van complexe dossiers waarmee de organisatie te maken krijgt neemt steeds meer toe. Daarnaast komen er steeds meer taken en nieuwe wetten en regels op de gemeenten af die leiden tot strategische, integrale vraagstukken. Het Dagelijks Bestuur van de Werkmaatschappij (DB) moet, gelet op de beleidsmatige en organisatorische opgaven, meer volgens strategische plannen en agenda's gaan werken. De strategische capaciteit is niet meegegroeid met omvang en complexiteit van de organisatie en staat extra onder druk door een groot verloop onder het personeel. Daarmee is de beschikbare capaciteit om adequaat te ondersteunen op strategische vraagstukken structureel ontoereikend. De complexiteit van de onderwerpen vraagt steeds meer integrale strategische voorbereiding, ook met andere gemeenten.

Wat hebben we bereikt?
Er is besloten deze functie in 2024 niet in te vullen maar dit vanaf 2025 integraal op te nemen in het nieuwe organisatieplan van de gemeente.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De functie strategisch adviseur is onderdeel van de nieuwe organisatie.

Overige ontwikkelingen

Algemene uitkering

Jaar 2024

De algemene uitkering uit het gemeentefonds inclusief integratie uitkering voor het Sociaal Domein voor 2024 bedraagt zowel op begroting- als rekeningbasis € 73 miljoen. Begroting en jaarrekening zijn gebaseerd op de septembercirculaire 2024 en de laatste specificatie van 2024 op basis van de decembercirculaire 2024.

Uitkering vorige dienstjaren (2021, 2022 en 2023)

In 2024 is er nog een aantal mutaties over de jaren 2021, 2022 en 2023 doorgevoerd. Voor de jaarrekening 2023 levert dit per saldo een nadelige ontwikkeling voor de jaarrekening op van € 139.000.

Het betreft de volgende mutaties m.b.t. de verschillende jaren:

Jaar 2021	
Actualisering uitkeringsfactor met 1,0 punt	32.000 V
Jaar 2022	
Actualisering maatstaf medicijngebruik	4.000 V
Actualisering uitkeringsfactor met 1,0 punt	34.000 N
	30.000 N
Jaar 2023	
Actualisering leerlingen aantal voortgezet onderwijs	22.000 N
Actualisering decentralisatie uitkering jeugdhulp AZC	37.000 N
Actualisering maatstaf Inwoners met laag opleidingsniveau drempel	220.000 N
Actualisering uitkeringsfactor met 1,0 punt	50.000 V
Actualisering maatstaf loonkosten subsidie c.a	19.000 V
Suppletie uitkering lage inkomens	69.000 V
	141.000 N
Totaal	**139.000 N**

Ontwikkeling voorziening APPA

Op basis van de recente berekening van de actuariële waarde van de pensioenaanspraken van wethouders en voormalige wethouders is beoordeeld in hoeverre aanpassing nodig is van de voorziening APPA. Deze berekeningen worden gemaakt aan de hand van de wettelijke factoren voor individuele waardeoverdracht naar de situatie van eind 2024. Hierbij wordt uitgegaan van de uitgangspunten circulaire ‘aanpassingen pensioenen en inhoudingen APPA, van het

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zo is bijvoorbeeld de rekenrente is met bijna 0,85 % verlaagd en er is een indexatie doorgevoerd van 1,84%.
Voor onze gemeente betekent dit dat wij de voorziening APPA moeten verhogen met € 473.000. Voor de jaarrekening een nadelige ontwikkeling.

Ontwikkeling reserves c.a.

Binnen programma 0 worden de mutaties op de reserves verantwoord. Voor de geplande onttrekkingen uit reserves, die niet in 2024 hebben plaatsgevonden, wordt bij de besluitvorming van de jaarrekening aan de raad gevraagd om deze door te schuiven naar 2025. Dit noemen we temporiseren. Hierdoor vallen de benodigde middelen niet vrij en kunnen ze in een volgend jaar worden ingezet. Op het taakveld reserves binnen programma 0 is per saldo sprake van een nadeel van € 2.387.000. Tegenover dit nadeel ontstaat op de diverse programma's een voordeel, omdat de geplande uitgaven niet of deels niet zijn gemaakt. Binnen deze programma's vindt u de inhoudelijke toelichting.

Vennootschapsbelasting 2024

In 2024 is een voor de aanslag vennootschapsbelasting een inschatting gemaakt van de te betalen VpB. Voor de jaarrekening een nadeel van € 115.000.

Hogere renteontvangst

In 2024 is er € 73.000 meer ontvangen dan de begrote € 650.000 aan ontvangen rente kortlopende leningen. Dit betreft het saldo op schatkistbankieren. Het is gedurende het jaar lastig te voorspellen wat de ontvangen rente voor het schatkistbankieren in totaal gaat bedragen.

Hogere OZB-opbrengst

In 2024 is er voor een bedrag van € 66.000 meer ontvangen aan OZB dan begroot. Dit heeft vooral te maken met het moment waarop het tarief moet worden bepaald. De taxaties voor het belastingjaar 2024 zijn in oktober 2023 bepaald. Er zijn op dat moment inschattingen gemaakt van de WOZ-waardeontwikkelingen, de invloed van correcties op bezwaar en beroep en de inschatting van het waardeverloop van courante en incourante objecten, ver- en nieuwbouw. Uiteindelijk lag de totaalwaarde iets hoger waardoor op basis van het vastgestelde tarief iets meer OZB-opbrengst binnen is gekomen.

Verhoogde bijdrage aan WM8KTD op basis van jaarrekening 2024

Op basis van de jaarrekening 2024 van de WM8KTD wordt in totaal een hogere bijdrage gevraagd van € 1.268.000. Voor onze gemeente betekent dit een hogere bijdrage van € 634.000. De onder- en overschrijdingen zijn in de jaarrekening 2024 van de WM8KTD toegelicht.
In verband met de verplichte verdeling over taakvelden conform het BBV, zien we het nadeel van de WM8KTD als volgt terug binnen de verschillende programma's in de jaarrekening van de gemeente. De verschillen worden per programma verder niet nader toegelicht.

Programma	Bedrag	
0. Bestuur en ondersteuning	81.000	N
1. Veiligheid	225.000	V
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-	
3. Economie	107.000	V
4. Onderwijs	-	
5. Sport, cultuur en recreatie	38.000	V
6. Sociaal domein	642.000	V
7. Volksgezondheid en milieu	244.000	N
8. Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	626.000	V
Overhead	1.151.000	N
Totaal	**634.000**	**N**

Afboeking oude vorderingen op balans

Vanuit de overgang van ons vorige financieel systeem Key2Financiën naar SAP in 2020 is destijds voor vorderingen op het gebied van het sociaal domein de beginbalans onjuist overgenomen. Hierdoor is er sprake van een niet meer te achterhalen verschil tussen de subadmnistratie4 en de hoofdadministratie van € 561.000. Dit verschil heeft betrekking op de jaren 2019 en eerder. Het verschil heeft vermoedelijk te maken met subsidies/ gelden van het Rijk die niet juist zijn verwerkt en/of elders zijn verantwoord. Het is helaas niet meer te achterhalen waar deze vordering exact betrekking op heeft. In het kader van de jaarrekening 2024 wordt deze post nu afgeboekt. Voor de jaarrekening betekent dit een nadeel van € 561.000.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	–	–	–	–
Beheer overige gebouwen en gronden	*531*	720	797	– 78
Belastingen overig	*52*	44	30	14
Bestuur	*2.118*	2.291	2.788	– 498
Burgerzaken	*1.588*	1.942	1.872	70
Overige baten en lasten	*4.305*	– 62	681	– 743
OZB niet-woningen	*191*	203	202	1
OZB woningen	*222*	215	204	10
Treasury	*– 57*	702	661	41
Vennootschapsbelasting (VpB)	–	–	114	– 114
Totaal lasten	***8.950***	**6.054**	**7.349**	**– 1.295**
Baten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	*69.836*	72.965	72.826	– 139
Beheer overige gebouwen en gronden	*143*	91	114	23
Belastingen overig	*70*	70	65	– 5
Bestuur	–	16	279	263
Burgerzaken	*294*	604	634	30
Overige baten en lasten	–	–	–	–
OZB niet-woningen	*2.564*	2.564	2.612	48
OZB woningen	*6.190*	6.340	6.357	18
Treasury	*138*	850	896	46
Vennootschapsbelasting (VpB)	–	–	–	–
Totaal baten	***79.234***	**83.499**	**83.783**	**284**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***70.284***	**77.445**	**76.434**	**– 1.011**

In de reserves gestort	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Mutaties reserves	-	4.524	4.476	48
Totaal lasten	**-**	**4.524**	**4.476**	**48**
Uit de reserves gehaald	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Mutaties reserves	*4.563*	7.208	4.774	- 2.434
Totaal baten	***4.563***	**7.208**	**4.774**	**- 2.434**
Saldo mutaties reserves	***4.563***	**2.685**	**298**	**- 2.386**

TOTAAL	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Lasten programma	*8.950*	10.578	11.825	- 1.248
Baten programma	*83.797*	90.708	88.558	- 2.150
Saldo programma	***74.847***	**80.130**	**76.732**	**- 3.397**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		**- 3.397**
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		- 2.835
Lasten	**- 448**	
- Diverse overige ontwikkelingen	65	
- Temporisering gemeentelijke co-financiering EU-Leaderprogramma 2024-2027	156	
- Ontwikkeling voorziening APPA	- 473	
- Vennootschapsbelasting 2024	- 115	
- Hogere bijdrage werkmaatschappij	- 81	
Baten	**- 2.387**	
- Hogere OZB opbrengst	66	
- Hogere renteontvangst	73	
- Ontwikkeling reserves	- 2.387	
- Verrekening algemene uitkering 2021, 2022 en 2023	- 139	
Incidentele voor- of nadelen		- 562
Lasten	**- 562**	
- Afboeking oude vorderingen op balans	- 562	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam	Vestigingsplaats
Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel	Buitenpost / Burgum

Vennootschap / Coöperatie

Naam	Vestigingsplaats
BNG Bank NV	Den Haag
Vitens NV	Zwolle

Veiligheid

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

1.2 Openbare orde en veiligheid

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Horeca- evenementenbeleid

[Kadernota 2024 nr. 01.07]

[Gereed]

Wat wilden we?

Het beleidstakenpakket met betrekking tot evenementen en de Alcoholwet wordt steeds uitgebreider. Dit takenpakket is gekoppeld aan de maatschappelijke en politieke urgentie op deze onderwerpen. Het is op dit moment niet mogelijk om deze taken goed in de organisatie te borgen en uit te voeren. Beleid, verordeningen en notities op deze onderwerpen zijn niet geactualiseerd en sluiten niet aan bij de maatschappelijke en politieke wensen alsmede de wettelijke kaders. Omdat wij ervoor willen zorgen dat deze taak in overeenstemming met zowel de maatschappelijke (politieke) realiteit als de actuele wetgeving wordt uitgevoerd, stellen wij voor de formatie uit te breiden met 0,2 fte. De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 23.500.

De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de Werkmaatschappij uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 47.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 23.500, waardoor binnen de Werkmaatschappij een budget van € 47.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden is dit onderwerp voor 2024 en 2025 als incidenteel aangemerkt.

Wat hebben we bereikt?

De formatie is uitgebreid. De taak is toegevoegd aan het takenpakket Toezicht Handhaving en Veiligheid (THV).

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

N.v.t.

Jurist handhaving

[Kadernota 2024 nr. 01.01]

[Gereed]

Wat wilden we?

Er komen steeds meer bevoegdheden bij college en burgemeester terecht en daarmee komen er meer taken bij de juristen van handhaving terecht. Deze uitbreiding van taken valt samen met een verdubbeling van het aantal handhavingsverzoeken dat wordt ingediend. We willen aan onze wettelijke taak voldoen voor wat betreft het oppakken van handhavingsverzoeken. Wij willen de reguliere handhavingszaken op blijven kunnen pakken. Daarnaast willen wij onze taken op het gebied van advisering richting college, raad, portefeuillehouders alsmede richting burgers blijven uitvoeren. Dit gaan wij doen door de formatie op juridische handhaving uit te breiden met 0,75 fte voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 84.500. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de Werkmaatschappij uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 169.000 waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 84.500, waardoor binnen de Werkmaatschappij een budget van € 169.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden is dit onderwerp voor 2024 en 2025 als incidenteel aangemerkt.

Wat hebben we bereikt?
De formatie is uitgebreid (incidenteel) waarbij uitvoering is gegeven aan deze taken.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Jurist veiligheid

[Kadernota 2024 nr. 01.02]

[Gereed]

Wat wilden we?
Er komen steeds meer bevoegdheden en taken bij de burgemeester (en in mindere mate ook bij college) terecht op het gebied van openbare orde en veiligheid. Daarnaast komen er steeds meer maatschappelijke ontwikkelingen gerelateerd aan openbare orde op ons af (boerenprotesten, Corona, Oekraïne, Bibob, ondermijning, stikstof, radicalisering etc). Deze actualiteiten vragen inzet op juridisch vlak van eenheid Veiligheid.

De BOA capaciteit is hier vorig jaar op aangepast maar de juridische capaciteit blijft achter. Wij willen voldoen aan de taken die nu bij ons liggen. Ook willen wij de burgemeester nu en in de toekomst goed adviseren en ondersteunen. Tenslotte willen wij zware juridische klussen in de keten zelf met de juiste antenne voor openbare orde en veiligheid afwikkelen. Om te kunnen voldoen aan de uitbreiding van bevoegdheden, het beleid en de ontwikkelingen die op ons afkomen, willen wij de formatie voor jurist veiligheid uitbreiden met 0,25 fte voor Tytsjerksteradiel. De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 29.000.

De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de Werkmaatschappij uitgevoerd. De totale kosten voor deze taak bedragen € 58.000 waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 29.000, waardoor binnen de Werkmaatschappij een budget van € 58.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden is dit onderwerp voor 2024 en 2025 als incidenteel aangemerkt.

Wat hebben we bereikt?
De formatie is uitgebreid (incidenteel) waarbij uitvoering is gegeven aan deze taken.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Schenken onder de 18 jaar

[Kadernota 2024 nr. 01.02]

[Continue proces]

Wat wilden we?
We willen dat er minder alcohol wordt geschonken aan mensen onder de 18 jaar. Wij willen het naleefgedrag op dit punt verbeteren in het belang van de gezondheid en zullen hierop tweejaarlijks proactief controles laten uitvoeren door een extern bureau. Als wij dit niet doen dan blijft het naleefgedrag waarschijnlijk laag. Dit heeft gevolgen voor de gezondheid maar ook voor de openbare orde en de handhaving hiervan. De totale kosten voor de gemeente Tytsjerksteradiel worden geraamd op € 30.000.

Wat hebben we bereikt?
In verband met de indiensttreding per ultimo 2024 van de coördinator middelengebruik was er geen mogelijkheid om daadwerkelijk iets aan preventie te doen. In 2024 zijn daarom geen controles uitgevoerd op het schenken onder de 18 jaar.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De uitvoering van de controles zal in 2025 plaatsvinden.

Overige ontwikkelingen

Leges drank- en horeca evenementen
De opbrengsten van de leges drank- en horeca evenementen zijn in 2024 € 58.000 lager dan begroot. De reden hiervoor is voornamelijk gelegen in de hogere tarieven waar in de begroting mee is gerekend. De realisatie is gebaseerd op lagere tarieven waardoor de opbrengsten in 2024 lager zijn dan begroot.
Oorspronkelijk is afgesproken om kostendekkende tarieven te hanteren vanaf 2023. Echter in 2023 is naar aanleiding van de begroting 2023-2026 besloten om de tarieven voor de drank- en horeca evenementen niet te verhogen. Hierbij is afgesproken om voor 2024, op basis van het eerder afgesproken uitgangspunt van 100% kostendekkendheid (en het ingroeipad), ruim voor de Kadernota 2024-2027 de haalbaarheid en wenselijkheid van de stijging van de tarieven goed in beeld te brengen. Dit heeft niet plaatsgevonden waardoor deze onderschrijding zichtbaar wordt in de jaarrekening.

Oekraïnegelden

Voor de opvang van de Oekraïners wordt door het rijk op drie manieren een vergoeding gegeven. Voor leefgeld particuliere opvang en transitiekosten gebouwen is dat een 100% dekkende vergoeding. Daarnaast wordt voor de gemeentelijke opvang een normvergoeding verstrekt op basis van een gerealiseerde opvangplek per dag. In de begrotingswijziging van december werd uitgegaan van een positief saldo van € 1.315.000 voor opvang Oekraïners. In de jaarrekening wordt duidelijk dat het saldo in dit programma uiteindelijk € 1.946.000 is geworden. Op basis van de SISA-verantwoording 2024 is gebleken dat wij namelijk recht hebben op een vergoeding van het Rijk van € 6.127.000. Deze hogere vergoeding wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de aanvraag van het voorschot gebaseerd is op gemiddelden van de opvangplekken en dagen terwijl de afrekening op basis van werkelijk gerealiseerde opvangplekken en dagen wordt berekend. Ten opzichte van het voorschot (op basis van gemiddelden) hebben wij meer opvangplekken gerealiseerd over een groter aantal dagen waardoor de vergoeding hoger is dan begroot.

Veiligheidsregio Friesland; brandweer en crisisbeheersing

De kosten voor de veiligheidsregio zijn in 2024 € 51.000 hoger dan begroot. Deze stijging heeft betrekking op de onderdelen brandweer (€ 41.000) en crisisbeheersing (€ 10.000). De overschrijding van de kosten wordt veroorzaakt doordat in de begroting rekening gehouden is met lagere salariskosten. Deze lagere salariskosten zijn gebaseerd op de oude CAO terwijl in de realisatie de nieuwe CAO wordt verrekend. in een eerdere begrotingswijziging is dit reeds door de Veiligheidsregio aangegeven, maar onze begroting is hierop niet aangepast.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Crisisbeheersing en brandweer	*2.272*	2.272	2.316	- 45
Openbare orde en veiligheid	*566*	5.299	4.933	366
Totaal lasten	***2.838***	**7.571**	**7.249**	**321**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-	-
Openbare orde en veiligheid	*74*	5.902	6.353	451
Totaal baten	***74***	**5.902**	**6.353**	**450**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 2.764***	**- 1.668**	**- 896**	**772**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		**772**
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		140
Lasten	**196**	
- Diverse verschillen per saldo	22	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	225	
- Lagere lasten crisisbeheersing en brandweer	- 51	
Baten	**- 56**	
- Diverse verschillen per saldo	2	
- Lagere opbrengsten leges drank, horeca en evenementen	- 58	
Incidentele voor- of nadelen		632
Lasten	**125**	
- Lagere kosten opvang Oekraïners	125	
Baten	**507**	
- Hogere bijdrage opvang Oekraïners	507	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam	Vestigingsplaats
Veiligheidsregio Fryslân	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 01. Veiligheid

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Misdrijven – Diefstal uit woning per 1.000 inwoners

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	1,50	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	1,40		
Rekening 2023	1,50		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	1,30	Ontwikkeling ▲	Prognose ▬
Begroting 2024	1,40		
Rekening 2023	1,30		

Misdrijven – Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	2,60	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼
Begroting 2024	1,90		
Rekening 2023	2,60		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	4,20	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	4,60		
Rekening 2023	4,30		

Misdrijven – Vernieling en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	3,40	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼
Begroting 2024	3,30		
Rekening 2023	3,40		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	5,80	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	6,00		
Rekening 2023	5,80		

Misdrijven – Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	,80	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼
Begroting 2024	,60		
Rekening 2023	,80		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	2,50	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼
Begroting 2024	2,30		
Rekening 2023	2,50		

Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	6,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	5,00		
Rekening 2023	5,00		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	9,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	8,00		
Rekening 2023	8,00		

Verkeer, vervoer en waterstaat

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

2.1 Verkeer en vervoer
2.3 Recreatieve havens
2.4 Economische havens en waterwegen

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

2e fase Gebiedsontwikkeling De Centrale As

[Kadernota 2023 nr. 02.09]

[Vertraging]

Wat wilden we?

De Gebiedsontwikkeling zorgt ervoor dat De Centrale As goed wordt ingepast in het landschap en moet daarnaast zorgen voor een “plus” voor het gebied. Deze “gebiedsplus” is als een soort van compensatie toegezegd aan de streek en kent zogenaamde fase 1 en fase 2 maatregelen. Het college heeft ingestemd met de maatregelen voor beide fasen en voor fase 1 is tevens de gemeentelijke cofinanciering (50%) geregeld. Voor de fase 2 maatregelen is er nog geen gemeentelijke cofinanciering geregeld. Deze wordt op basis van de laatste informatie van de Provincie geraamd op € 125.000 voor het realiseren van:

- Z38; aanleg recreatieve voorzieningen natuurgebied De Leijen
- Z42; aanleg recreatieve voorzieningen natuurgebied De Súdermar
- M54; Aanleg wandelpad Rijksstraatweg Noardburgum

Voor incidentele lasten hanteren we de lijn dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

Als gevolg van personele capaciteit (onder andere ziekte en ontvlechting) zijn deze projecten niet geprioriteerd. Vanaf het vierde kwartaal is externe capaciteit voor dit project beschikbaar gekomen (voor ziektewaarneming) en is begonnen met actualiseren van te benaderen externe belanghebbenden (grondeigenaren, en dergelijke).

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

In 2025 zullen voor het project noodzakelijke externe partijen, grondeigenaren worden benaderd. Vervolgens zal bij instemming van de belanghebbenden, verdere plandetaillering, vergunningaanvragen en tenslotte opstellen bestek/aanbesteding plaatsvinden.

Aanpak fietsverbinding Damsingel naar de van Harinxmaweg

[Kadernota 2023 nr. 02.11]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?

De bedrijven Sonac en Noppert hebben een probleem voorgelegd dat zij ervaren met fietsers die de route over het bedrijventerrein Sumar nemen. In gezamenlijk overleg is het probleem geanalyseerd en onderzocht op welke wijze iets aan de situatie gedaan kan worden.
De oplossing die is onderzocht is erop gericht om het bedrijventerrein voor fietsende werknemers vanuit Burgum wel toegankelijk te houden, maar deze minder aantrekkelijk te maken voor doorgaand fietsverkeer. Dit kan door de huidige fietsverbinding vanaf de Van Harinxmaweg naar beneden richting bedrijventerrein op te heffen en een nieuwe verbinding aan te leggen die vanaf de Van Harinxmaweg terug buigt (en afdaalt) richting het kanaal. Recreatief fietsverkeer kan zo de route linksaf vervolgen via het aquaduct naar Garyp en werknemers kunnen daar rechtsaf naar het bedrijventerrein fietsen.

De totale kosten van de genoemde aanpassing in de fietsroute van de Van Harinxmaweg naar het bedrijventerrein Sumar zijn geraamd op € 125.000. Met de betrokken bedrijven is nog niet gesproken over een verdeling van deze kosten.
Het maximale financiële effect (uitgaande van € 125.000) voor de gemeente bedraagt € 5.000.

Wat hebben we bereikt?
Het plan is in overleg met bedrijven opgesteld en een ontwerp is uitgewerkt. Berekeningen met betrekking tot grondverzet zijn uitgevoerd. Raming is opgesteld en sluit aan bij het begrote bedrag.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De laatste afstemming met de bedrijven vindt plaats. De uitvoering vindt vervolgens in 2025 plaats.

Aanpassingen brug Eastermar

[Kadernota 2022 nr. 02.04]

[Vertraging]

Wat wilden we?
De brug Eastermar wordt bediend vanuit de bedienpost Schuilenburg. Deze bedienpost van Rijkswaterstaat wordt op termijn gesloten. De gemeenteraad heeft eerder dit jaar besloten de beweegbare brug in stand te houden, maar wel grondig te renoveren. We gaan de brugbediening op afstand verplaatsen naar, dan wel geschikt maken voor, aansluiting op de provinciale bedienpost It Swettehûs in Leeuwarden. Bovendien moet groot onderhoud uitgevoerd worden aan de brug. Het groot onderhoud is enerzijds nodig op basis van de onderhoudstoestand, anderzijds moeten er in combinatie met de aanpassing van de brugbediening op afstand aanpassingen gedaan worden om te blijven voldoen aan wet- en regelgeving.

Wat hebben we bereikt?
De voorbereiding om groot onderhoud uit te voeren en de bediening geschikt maken voor aansluiting op bedienpost It Swettehûs is gereed om aan te besteden. De finale 'go' moet echter nog worden gegeven, omdat wij op voorhand graag duidelijkheid van de provincie willen hebben over het in eigendom overnemen van deze brug, zodat de investeringen die gedaan moeten worden meteen aan de overname-eisen voldoen. Afgesproken is dat de provincie een bureau inhuurt om risico's te invenatariseren en te beprijzen (bruidsschat). De resultaten (kosten voor overname) zijn echter significant hoger dan de in eigen beheer opgestelde berekeningen.

Omdat de bediening door Rijkswaterstaat is beëindigd, wordt bediening op afroep tot de start van het vaarseizoen op 1 april 2025 waargenomen door medewerkers van onze Buitendienst.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Voordat de gemeente verder gaat met het noodzakelijke bestuurlijk traject wordt een afspraak gemaakt met de Provincie Fryslân (medio april 2025) over de uitkomsten van de uitgevoerde rekenexercities.

Actualisatie en koppeling BGT & GBI-beheersysteem

[Kadernota 2019 nr. 2.05]

[Continue proces]

Wat wilden we?
Vele jaren lang werden de Grootschalige Basiskaart Nederland (GBKN, nu Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)) en de geografische data in het beheersysteem (GBI) voor de openbare ruimte separaat van elkaar bijgehouden. In de loop van jaren zijn hierdoor veel grotere en kleine verschillen tussen beide datasets ontstaan. Een analyse heeft aangetoond dat er niet alleen verschillen tussen de BGT en GBI zijn, maar dat de informatie ook niet altijd overeenkomt met de werkelijke situatie buiten op straat. Conform de Wet Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) is de gemeente verplicht om de BGT actueel te houden. Daarnaast dient voor 1 januari 2020 fase II van de transitie BGT uitgevoerd te zijn. Dit betreft onder andere het verbeteren van de volledigheid en de kwaliteit van de BGT. Daarnaast zijn we verplicht om de BGT te gebruiken als basis voor onze beheeractiviteiten.

De beide systemen (BGT en GBI) moeten gekoppeld worden, waarbij de BGT leidend wordt. Hierbij mogen geen metadata verloren gaan. Dit is een arbeidsintensieve klus hoewel een groot deel geautomatiseerd gekoppeld kan worden. Echter, alle verschillen tussen de systemen moeten handmatig op elkaar afgestemd worden. Daarnaast volgt er nog een grote hoeveelheid mutaties als gevolg van de Centrale As en Kansen in Kernen. De koppeling biedt uiteindelijk veel voordelen: enkelvoudig data inwinnen/meervoudig gebruik, voorkomen van fouten, betere analysemogelijkheden door standaardisatie.

Samengevat
- De BGT is niet 100% actueel conform Wet Basisregistratie Grootschalige Topografie
- We hebben ons te beheren areaal in de openbare ruimte niet compleet in beeld in ons beheersysteem
- De systemen zijn niet gekoppeld waardoor veranderingen in de openbare ruimte via de BGT niet geautomatiseerd in het beheersysteem GBI komen (dubbel werk, kans op fouten)

De basis moet dus weer op orde komen en blijven. Door samenwerking tussen het team Informatiebeheer (WM) en Beheer Binnendienst (TD) kunnen we een boppeslach maken: optimalisatie van zowel de BGT (verplichting Wet BGT) als ook het GBI-beheersysteem. We gaan hiervoor bovendien ervaringen inwinnen bij Achtkarspelen. In Achtkarspelen is de BGT en GBI inmiddels op elkaar afgestemd en gekoppeld. De omvang van de werkzaamheden is

op voorhand niet in te schatten. Het betreft veelal handmatig mutatie-werk. Op basis van ervaringen elders is bekend dat hier minimaal ca. 2,5 jaar werk (€ 175.000) in zit.

Reeds beschikbaar in begroting van 2019: € 70.000. Nog benodigd:

- in 2020 € 35.000
- in 2021 € 70.000

Wat hebben we bereikt?
Afgelopen jaar is het beheerpakket GeoVisia van Progresity verder uitgerold en doorontwikkeld.

Ook is er kennis opgedaan van GeoVisia 7.0, de nieuwe versie van GeoVisia. Deze nieuwe versie zal in 2025 beschikbaar zijn.

- Voor de Gemeente Tytsjerksteradiel is er een tijdelijke BGT koppeling geimplementeerd.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de implementatie voor een structurele koppeling (STUF GEOCONNECTOR). Dit was een arbeidsintensieve klus.
- Er is gestart met het overzetten van de watergangen van lijnen naar vlakken, ook de hagen zijn overgezet naar vlakken. De water en haag vlakken worden dan in een later stadium op de juiste manier meegenomen in de STUF GEOCONNECTOR.
- Projecten oeverbeschermingen en afvalbakken zijn afgerond.
- Muteren van de beheerkaart is een continue proces.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De STUF GEOCONNECTOR is nog niet beschikbaar, problemen liggen hier bij de leverancier.

Infrastructuur rondom Pont Prinses Margrietkanaal Bergumermeer-Sumar

[Kadernota 2023 nr. 02.16]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De realisatie van een pontverbinding tussen Burgum en Sumar (ter hoogte van Recreatiecentrum Bergumermeer). Dit initiatief maakt onderdeel uit van de Gebiedsontwikkeling De Centrale As, fase 2. Het project is tot stand gekomen met een stichting (i.o), waarin de lokale mienskip participeert. De aanleg van de pontverbinding, nabij de Burgumer Mar, versterkt de toeristisch-recreatieve (infra)structuur in de gemeente. Dit initiatief past binnen de ambitie van het gebiedscluster Burgumer Mar, welke is opgenomen in het toeristisch-recreatieve beleidsplan “Tytsjerksteradiel, folle mear om te ûntdekken”.

Door het ontbreken van de financiële middelen heeft het project een tijd stilgelegen. Het project kan nu een vervolg krijgen en moet weer worden geactiveerd. Provincie en gemeente zijn gezamenlijk 50/50% verantwoordelijk voor de randvoorwaardelijke zaken van de pontverbinding: de fietspaden en de aanlandingsplaatsen aan de noord- en zuidkant van het Prinses Margrietkanaal. De stichting i.o. is verantwoordelijk voor de aanschaf van de pont. De stichting i.o. zal via een scholenproject een pont laten bouwen op hun kosten. Daarnaast is de stichting i.o. verantwoordelijk voor de exploitatie van het geheel (inclusief beheer en onderhoud). De aangenomen motie wordt meegenomen bij de verdere uitvoering.

De totale kosten voor de gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 340.000. De provincie investeert eveneens € 340.000 zodat er een totaalbudget ontstaat van € 680.000. Dit onderwerp classificeren wij als incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?
In 2024 is veel werk verzet om de benodigde participatie van de gemeenschap te begeleiden en verder te brengen. Doel van die fase was met name het verkrijgen van unanimiteit met betrekking tot de randvoorwaarden van het project, het verder verkennen en uitwerken van de mogelijkheden van de initiatiefnemers en de entiteit die de pont op termijn in de vaart moet brengen (en houden). De gezochte unanimiteit en eenheid is in 2024 bereikt, dit was in de tweede helft van 2024 aanleiding om een aanvang te maken met het concept-voorontwerp van technische varianten/uitwerking.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De verdere uitwerking van het concept-voorontwerp van de technische varianten/uitwerking is benodigd om zowel ruimtelijke procedures te kunnen doorlopen, als om een definitieve kostenstudie te kunnen maken. De verwachting is dat deze fase in het tweede kwartaal van 2025 afgerond is.

Inventarisaties en inspecties oeververdedigingsobjecten en steigers/vlonders

[Kadernota 2023 nr. 02.04]

[Gereed]

Wat wilden we?
We hebben een groot areaal met waterbouwkundige werken. De bruggen zijn bekend en worden periodiek geïnspecteerd. Van de oeververdedigingen en steigers/vlonders zijn niet alle gegevens geregistreerd en deze worden niet structureel geïnspecteerd. Daarnaast speelt op dit moment tevens de discussie over het eigendom en beheer van oevers langs de vaarwegen wat ook invloed kan hebben op de grootte van ons areaal.

Om ongevallen en aansprakelijkstellingen te voorkomen is het noodzakelijk om het areaal te inventariseren en daarna driejaarlijks structureel te inspecteren. De gegevens worden verwerkt en bijgehouden in het beheerprogramma Geovisia.

Wat hebben we bereikt?
De inventarisatie en inspectie van de oeververdedigingsobjecten en de steigers/vlonders zijn uitgevoerd en afgerond. De gegevens zijn ingevoerd in het softwarepakket voor de beheeromgeving Geovisia. De financiële gevolgen zullen nog worden verwerkt en worden opgevoerd in de Kadernota.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Motie Pont Burgum-Sumar

[Kadernota 2023 nr. M-4-8-2]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Om by de inisjatyfnimmers foar de pont Burgum-Sumar oan te jaan dat in ynsidintele ynvestearring troch de gemeente Tytsjerksteradiel allinnich akkoart is mits de kontinuïteit fan de farrûte boarge wurde kin en der oan in oantal rânebetingsten foldien wurdt:

- De te kiezen oanlisplakken moatte yn oerlis mei alle belanghawwenden fêststelt wurde.
- Der is sprake fan in sluten eksploitaasje ynklusyf reservearringen foar ferfanging/grut ûnderhâld.
- In konsept jierplanning en frijwilligerspool binne klear foardat besluten wurdt oer de ynsidintele ynvestearring (sûnder leechrin frijwilligerspool Sûwald).
- De rie op de hichte hâlden wurdt fan de wize werop oan de rânebetingsten foldien wurde.

Op 18 augustus jl. heeft er een bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de vertegenwoordigers van de stichting Pont PMK i.o.

De gemeente gaat, in navolging van de aangenomen motie, in gesprek met vertegenwoordigers van de dorpsbelangen, over dit initiatief en het draagvlak ervoor. De dorpsbelangen Burgum, Sumar, Eastermar, Jistrum en Noardburgum zijn uitgenodigd voor een overleg op 26 september. De vertegenwoordigers van de stichting gaan in de tussentijd verder met de actualisatie van het plan en betrekken van partners en vrijwilligers.

Wat hebben we bereikt?

Om het project verder te krijgen is hard gewerkt. In overeenstemming met de motie zijn in 2024 alle betrokkenen in meerdere sessies bijeengebracht teneinde unanimiteit en/of voor eenieder tot bereikbare compromissen te komen (zoals onder andere met betrekking tot oanlisplakken). Gesprekken met initiatiefnemers met betrekking tot organisatie jierplanning/vrijwilligers etc. gaan door. Een en ander is in voldoende mate afgerond om verder te gaan met projectvoorbereiding. Personele capaciteit (onader andere ziekte, ontvlechting) heeft wel gezorgd dat het project aan het einde van 'rek' in de planning zit (deadline voor provinciale bijdrage: 1-1-2027). De komende maanden zijn cruciaal voor het wel of niet door kunnen gaan van het project.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Er is nog een haalbaar schema. Echter zitten we wel aan de achterkant daarvan. In het eerste halfjaar van 2025 wordt beoordeeld of het project wel of niet door kan gaan.

Motie Uitwerking Centrumvisie Burgum

[Kadernota 2024 nr. M-3-8-19]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De motie behelst een verzoek om na te gaan welke mogelijkheden er zijn om met concrete maatregelen de hinder en overlast door bevoorradend verkeer te verbeteren. Daarvoor wordt bij de uitwerking van de centrumvisie in beeld gebracht hoe structureel er sprake is van een probleem. Met de HIMBO (Handel Industrie Middenstand Bergum Omstreken) zal worden geinventariseerd wat de werkelijke bevoorradingsbewegingen zijn. Dit zal als opgave worden meegenomen bij de uitwerking van de Centrumvisie.
In het kader van het opstellen van het Mobiliteitsplan Tytsjerksteradiel kan eveneens de vraag worden meegenomen welke maatregelen het meest passend zijn bij winkelcentrum/-straat in Burgum.

Wat hebben we bereikt?
In het vorig jaar vastgestelde Mobiliteitsplan is dit item in het uitvoeringsprogramma opgenomen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Bij de nadere uitwerking van het Centrumplan Burgum dat in het voorjaar van 2025 plaatsvindt met alle relevante stakeholders wordt ook nadrukkelijk aandacht besteed aan dit onderwerp. Besluitvorming hieromtrent vindt in 2025 plaats.

Nieuw verkeer- en vervoerbeleid

[Kadernota 2023 nr. 02.01]

[Gereed]

Wat wilden we?

Het huidige gemeentelijk verkeer- en vervoerplan loopt af en moet vervangen worden door een vernieuwd plan waarin het gemeentelijk beleid (incl. uitvoeringsprogramma) voor de komende vijf jaar wordt vastgelegd. Dit voeren we in 2023 uit. Daarmee geven we een antwoord op de uitdagingen die in deze periode voor ons liggen en stellen we het ambitieniveau vast.
De kosten voor het opstellen worden geraamd op € 35.000. Dit onderwerp classificeren wij als incidenteel en die kosten worden ten laste gebracht van de Algemene Reserve.

Wat hebben we bereikt?

Op 20 jun 2024 is het nieuwe gemeentelijk mobiliteitsplan Tytsjerksteradiel vastgesteld. Het hoofddoel van het Gemeentelijk Mobiliteitsprogramma is het realiseren van een veilig, betrouwbaar en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem voor iedereen en voor alle vervoersmiddelen. In dit plan zijn een reeks specifieke verkeersmaatregelen voorgesteld inclusief financiering. De uitvoering hiervan wordt vanaf 2025 opgepakt.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

N.v.t.

Reconstructie Quatrebras ca.

[Kadernota 2022 nr. 02.06]

[Gereed]

Wat wilden we?

De provincie gaat binnenkort kruispunt Quatrebras in de N355 (de oost-westverbinding) flink aanpakken. De aansluitende Oude Commissieweg en Woudweg zijn gemeentelijke wegen. De provincie heeft in nauw overleg met de gemeente een ontwerp gemaakt voor buurtschap Quatrebras. Dit ontwerp hebben we gezamenlijk met de provincie afgestemd met de omgeving.
In aansluiting op de werkzaamheden van de provincie gaan we de Woudweg en de Oude Commissieweg in buurtschap Quatrebras opnieuw inrichten. Daarnaast gaan we ook kruispunt Zomerweg-Oude Commissieweg aanpassen om de oversteekbaarheid en veiligheid te verbeteren.

Wat hebben we bereikt?
In 2023 zijn de werkzaamheden aan de kruising Quatrebras N355 in opdracht van de provincie Fryslân uitgevoerd. Tegelijkertijd is het werk aan de gemeentelijke Oude Commissieweg aan de zuidzijde van het kruispunt aangepakt. In 2024 is de herinrichting van de Woudweg aan de noordzijde van het kruispunt uitgevoerd. Daarmee zijn de werkzaamheden voltooid en afgehandeld. De meerkosten zijn gedekt uit de voorziening onderhoud wegen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Overige ontwikkelingen

Onderhoud wegen
De baten voor onderhoud wegen laten een voordeel zien van € 96.000. Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een bijdrage vanuit de grondexploitatie (€ 80.000). In de opzet van de grondexploitatie van Centrumplan Gytsjerk is namelijk rekening gehouden met de herinrichting van de Canterlandseweg. De Canterlandseweg grenst aan de betreffende grondexploitatie, waarbij het upgraden en herinrichten van de weg voor een betere uitstraling als geheel zorgt. Daarnaast is er in 2024 een vergoeding (€ 22.000) van Vitens ontvangen als vergoeding voor gepleegde onderhoudskosten.

Aangezien de onderhoudslasten van de wegen via de voorziening lopen worden de hiervoor genoemde extra opbrengsten ingebracht in de voorziening. Voor 2024 leidt dit tot een negatief effect op de lasten van € 118.000. Deze afwijking wordt dus vooral veroorzaakt door de opbrengsten uit de bouwgrondexploitatie Centrumvisie Gytsjerk (€80.000) en de vergoeding van Vitens (€ 22.000).

Inzet eigen uren
De inzet van eigen uren worden apart bijgehouden en verantwoord in de investeringskredieten. Dit zorgt ervoor dat de lasten in het programma lager worden en de lasten bij de kredieten hoger worden. Als vervolgens de kredieten zijn afgerond komen de lasten (later) als kapitaallasten weer ten laste van het programma.

In 2024 zijn de opbrengsten voor de inzet van eigen uren lager dan begroot. De afwijking bedraagt € 42.000 lager. Deze afwijking wordt veroorzaakt doordat de eigen medewerker het afgelopen jaar langdurig ziek is geweest. Als ziektevervanging heeft externe inhuur plaatsgevonden. In plaats van de (oorspronkelijk) begrote inzet eigen uren zijn in 2024 de facturen van de externe inhuur verantwoord op de nieuwbouw- dan wel onderhoudswerken.

Ontwikkelingen haven

Over 2024 is voor dit onderdeel zowel op de baten als op de lasten een ontwikkeling te zien die per saldo (€ 24.000) een positief effect heeft op de begroting. De afwijking wordt veroorzaakt doordat de baten in de jaarrekening € 52.000 hoger zijn dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat er meer opbrengsten liggeld zijn gerealiseerd dan begroot. De opbrengsten liggeld in 2024 liggen overigens wel in lijn met de realisatie van 2023. Tegenover de hogere baten staan hogere lasten in de jaarrekening 2024 ten opzichte van de begroting (€ 28.000). Deze hogere kosten worden vooral veroorzaakt door hogere elektriciteitskosten (€ 15.000) en hogere schoonmaakkosten (€ 11.000). Deze ontwikkeling ligt in lijn met de ontwikkeling van de opbrengsten, de hogere bezetting heeft ook geleid tot hogere kosten. Voor zowel de baten als de lasten geld dat bijstelling van de begroting plaats zal vinden om deze structurele effecten te verwerken.

Ontwikkelingen bruggen

In 2024 zijn de baten € 34.000 hoger dan begroot door de vrijval van de voorziening conservering bruggen. De voorziening conservering bruggen was bedoeld voor het periodiek stralen en schilderen van de twee beweegbare bruggen in onze gemeente in Aldtsjerk en Eastermar. Reden van de vrijval is dat de brug in Aldtsjerk in 2020 helemaal gerenoveerd is en schilderskosten voorlopig niet te verwachten zijn. Daarnaast staat de grote renovatie van de brug in Eastermar in de planning voor 2025/2026. Daarin wordt ook het stralen en schilderen meegenomen.

Daarbij is het beheerplan na 2024 verlopen en is er geen nieuw beheerplan gemaakt. Reden hiervoor is dat de kosten voor groot onderhoud geen grote impact hebben en hiervoor geen voorziening meer voor gevormd hoeft te worden om de kosten te egaliseren. Daarbij werden in het verleden alle andere onderhoudskosten (anders dan conservering) ten laste van de exploitatie gebracht. Gezien het beperkt aantal bruggen en eenduidigheid in de financiële verwerking is geen voorziening meer getroffen.

Kosten openbare verlichting

De kosten voor openbare verlichting zijn € 44.000 lager dan begroot. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de elektriciteitskosten € 23.000 lager zijn dan begroot. De reden hiervoor is dat in 2024 een eindafrekening over 2023 heeft plaatsgevonden met dit financiële voordeel. Het restant van de afwijking wordt veroorzaakt doordat de onderhoudskosten voor verlichting wegen lager (€ 21.000) zijn dan begroot doordat er in de laatste maanden van 2024 minder onderhoud (verhaalschade) is uitgevoerd. Hier staat tegenover dat ook de opbrengsten (als onderdeel van de post diverse verschillen per saldo (€ 32.000) bij de baten) voor verhaalschade lager zijn dan begroot omdat hier minder sprake van was.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Economische havens en waterwegen	*201*	238	228	10
Recreatieve havens	*315*	322	356	- 34
Verkeer en vervoer	*4.591*	5.062	5.098	- 36
Totaal lasten	***5.107***	**5.622**	**5.682**	**- 60**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Economische havens en waterwegen	*30*	39	38	- 1
Recreatieve havens	*104*	104	155	51
Verkeer en vervoer	*476*	1.058	1.099	40
Totaal baten	***609***	**1.201**	**1.291**	**90**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 4.498***	**- 4.420**	**- 4.391**	**30**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		30
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		- 4
Lasten	**- 60**	
- Diverse verschillen per saldo	16	
- Lagere onderhoudskosten bruggen	21	
- Lagere onderzoekskosten wegen	30	
- Lagere elektriciteitskosten openbare verlichting door teruggaaf 2023	44	
- Onderhoud wegen; Hogere dotatie aan voorziening onderhoud wegen	- 118	
- Hogere kosten havens	- 28	
- Ontwikkeling personeelskosten	- 25	
Baten	**56**	
- Hogere opbrengsten haven	52	
- Voordeel onderhoud wegen	96	
- Minder dekking eigen uren door ziekte	- 42	
- Diverse verschillen per saldo	- 32	
- Lagere degeneratievergoeding	- 18	
Incidentele voor- of nadelen		34
Baten	**34**	
- Vrijval voorziening conservering bruggen	34	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Vennootschap / Coöperatie

Naam	Vestigingsplaats
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân, OVEF	Leeuwarden

Economie

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

3.1 Economische ontwikkeling
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
3.4 Economische promotie

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Aanjagen toerisme

[Kadernota 2022 nr. 03.05]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?

Met het Beleidsplan Recreatie en Toerisme is een kwalitatief sterk uitgangspunt gemaakt voor de periode tot 2030 dat past bij onze gemeente. Van belang is nu de uitvoering te implementeren in het werkveld.

Wij zoeken die ondernemers die in staat zijn tot nieuwe initiatieven om de parels in onze gemeente goed te benutten en andere ondernemers in producten en activiteiten betrekken. Deze ondernemers verdienen faciliteiten van de gemeente om het nieuwe beleid met bijbehorende uitvoeringsagenda om te zetten in daden. Deze faciliteiten kunnen zeer divers zijn. Door juist de ondernemers hierin het voortouw te geven kan een vliegwieleffect ontstaan, dat zichzelf gaat versterken.

Daarom is financiële ondersteuning vanuit de gemeente vooral in de beginfase van belang. Het gewenste effect is een aanzienlijke toename van toeristen en verbreding van het recreatieve aanbod die ook de inwoners ten goede komt.

We stellen voor om hiervoor een incidenteel budget ter hoogte van jaarlijks € 45.000 gedurende drie jaren beschikbaar te stellen en ten laste te brengen van de algemene reserve. De verwachting is gerechtvaardigd dat als gevolg van de uitvoering de bijdragen toeristenbelasting zullen toenemen.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 is het cluster Earnewâld gestart met het maken van een toekomstvisie. Deze is gestart vanuit toerisme en recreatie maar is uiteindelijk breder van opzet geworden. In december 2024 hebben dorpsbelangen en Toeristenbureau Earnewâld (TBE) de visie aan de gemeente gepresenteerd. In 2025 gaan we vanuit verschillende beleidsvelden bekijken of en hoe we met de ingebrachte plannen en wensen aan de slag kunnen.
Voor de clusters Trynwâlden en Burgumer Mar loopt op dit moment een traject om ondernemers te verbinden via een project.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

De trajecten in de clusters zijn in de beginfase.

Regiodeal fase II

[Kadernota 2018 nr. 3.1 a]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?

De probleemdefinitie en de ambitie is vastgelegd in de notitie 'Maak het Verschil die in de raad is besproken en vastgesteld. De ontwikkellijnen zijn uitgewerkt naar businesscasussen.

waarop een programmatisch uitvoeringsprogramma van de Regiodeal fase 2 is bepaald, uitgaande van doelstellingen voor extra groei van het bruto regionaal product waarmee we onze regio vitaal kunnen houden. Deze regiodeal wordt ter besluitvorming voorgelegd aan colleges en raden.

De (nu nog concept) businesscasussen zijn gebaseerd op de ontwikkellijnen:

1. Innovatie & Ondernemerschap
2. Onderwijs & Arbeidsmarkt
3. Doorontwikkeling regionale samenwerking

De Regiodeal (fase 2) is definitief aangemeld voor de bijdrage uit de Regio-enveloppe van het Rijk. Op 24 september hebben alle (42-44) betrokken organisatie een symbolische handtekening gezet onder de Regiodeal. De verwachting is dat het Rijk in november duidelijkheid verschaft over haar bijdrage aan dit project.
De provincie Fryslan heeft de Regiodeal per brief aan de minister geduid als één van de projecten welke de provincie ook financieel steunt.
De gemeente(n) zullen hun bijdrage aan de Regiodeal ook moeten formaliseren met een besluit door de raden.

De totale bijdrage vanuit onze gemeente in de periode 2019 t/m 2024 bedraagt € 1.542.000 en verwachten wij over de jaren als volgt in te zetten:

- 2019: € 157.000
- 2020: € 257.000
- 2021 t/m 2024 € 282.000

Wat hebben we bereikt?

De Versnellingsagenda is de slotfase ingegaan voor verstrekking van subsidies. Er zijn inmiddels 14 subsidierondes geweest. Voor projecten tot en met € 25.000 wordt sinds 2020 ononderbroken subsidie aangevraagd. In totaal zijn 195 subsidies verstrekt aan projecten (waarvan 82 aan grote projecten) die voldoende bijdragen aan de doelstellingen van de Versnellingsagenda.
In december 2024 heeft de regioboard de ‘grote’projecten (boven € 25.000) uit de laatste tender beoordeeld, daarmee is het budget voor grote projecten allemaal toegezegd en de ‘pot vrijwel leeg’. Tot 1 juli 2025 kunnen doorlopend nog aanvragen worden gedaan tot € 25.000 (tot de pot leeg is), hierin is nog circa € 200.000 beschikbaar.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

De Regio Deal Noordoost Fryslân en de Versnellingsagenda lopen op 31 december 2025 af. De projecten hebben tot uiterlijk 31 december juli 2026 de mogelijkheid om hun project tot uitvoer te brengen, daarna uiterlijk 13 weken later in 2027 moeten zij hun rapportages insturen.

Overige ontwikkelingen

Winstrealisatie grondexploitaties bedrijventerreinen
In de jaarrekening worden de afwijkingen van de baten (€ 1.440.000) en de lasten (€ 1.217.000) apart gepresenteerd conform de voorschriften van de BBV. Per saldo is op de bedrijventerreinen in 2024 een resultaat behaald van € 223.000. Deze winst wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende complexen:

Oentsjerk, Sanjesfjild	€ 123.000
Gytsjerk centrum	€ 86.000

Voor een uitgebreidere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en de Meerjaren Prognose Grondbeleid.

Hogere opbrengst toeristenbelasting
De totale opbrengst toeristenbelasting over 2024 is € 485.000 (2023: € 456.000). Ten opzichte van de oorspronkelijke raming is dit € 25.000 hoger. Voor de jaarrekening betekent dit een voordeel van € 25.000. Deze stijging wordt veroorzaakt door een hoger aantal bezoekers aan onze gemeente.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	*62*	44	43	2
Economische ontwikkeling	*574*	597	510	88
Economische promotie	*178*	195	171	24
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	21	1.258	- 1.237
Totaal lasten	***814***	**858**	**1.981**	**- 1.123**
Baten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	*13*	13	18	5
Economische ontwikkeling	-	-	1	1
Economische promotie	*460*	471	495	24
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	1.448	1.448
Totaal baten	***474***	**485**	**1.962**	**1.478**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 340***	**- 373**	**- 18**	**354**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		**354**
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		**354**
Lasten	**- 1.124**	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	107	
- Hogere lasten grondexploitaties bedrijventerreinen	- 1.217	
- Diverse verschillen per saldo	- 14	
Baten	**1.478**	
- Diverse verschillen per saldo	13	
- Hogere opbrengsten toeristenbelasting	25	
- Hogere baten grondexploitaties bedrijventerreinen	1.440	

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 03. Economie

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	42,90	Ontwikkeling ▲	Prognose ▬
Begroting 2024	42,50		
Rekening 2023	42,50		

Nederland	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	54,20	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	53,80		
Rekening 2023	53,80		

Vestigingen (van bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	165,00	Ontwikkeling ▲	Prognose ▬
Begroting 2024	156,40		
Rekening 2023	156,40		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	181,80	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	174,10		
Rekening 2023	174,10		

Taakveld 06. Sociaal domein

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

ongunstig neutraal gunstig nog geen (nieuwe) gegevens

Banen

Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	554,70	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	542,40		
Rekening 2023	542,40		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	836,60	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	825,40		
Rekening 2023	825,40		

Onderwijs

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

4.1 Openbaar basisonderwijs
4.2 Onderwijshuisvesting
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Gebiedsteam-zorg ín de school (GIS)

[Kadernota 2024 nr. 04.02]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?

GIS, staat voor het Gebiedsteam in de Scholen; dit betreft een proeftuin op de samenwerking Onderwijs en Zorg; gemeente en de scholen hebben het project ondergebracht onder het Nationaal Plan Onderwijs (NPO); de proeftuin is ingericht in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel vanuit de preventie-gedachte; door lage drempels, korte lijnen en betere samenwerking; samen zware problemen en (dure) hulpverlening voorkomen. De scholen ervaren het project reeds positief. De ontwikkeling en resultaten van de proeftuin worden nauwlettend gevolgd, een onderzoeksrapportage volgt in het najaar 2023.

Voor het verlengen van de proeftuin in 2024 wordt uitgegaan van 54 uren per week verdeeld over 22 scholen in Tytsjerksteradiel. Omgerekend gaat het om de inzet van 1,5 fte. De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 132.000 voor het jaar 2024.

Wat hebben we bereikt?

De inzet van de gebiedsteams in de scholen is voortgezet in 2024. Ook de onderzoeksmonitor werd verlengd. De ervaringen zijn vervolgens meegenomen in het onderzoek en de resultaten daarvan zijn gerapporteerd aan de gemeenteraad.
Overtuigd van het belang, gezien de positieve bevindingen, heeft de raad in november 2024 voor verlenging gekozen voor vooralsnog twee jaren (2025 en 2026).
De basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs houden aldus de gewenste beschikking over een GIS.
Tussen de GIS en het jongerenwerk in de VO-scholen is goede onderlinge samenwerking en afstemming een aandachtspunt. De nadere ontwikkeling van de gezamenlijke inzet van de beide functies is in preventieve zin van belang. De ontwikkeling en resultaten worden ook de komende periode gevolgd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

De ontwikkeling en resultaten moeten ook de komende periode worden gevolgd. De inrichting daarvan wordt opgepakt.

Motie Basisonderwijs Trynwâlden

[Kadernota 2024 nr. M-3-8-18]

[Op schema]

Wat wilden we?

In overleg met de Stichting Adenium en Stichting Oarsprong komt het college in het vierde kwartaal van 2023 met een tijdspad ten aanzien van de toekomst van het basisonderwijs in de Trynwâlden. De Raad wordt via de LIST over dit tijdpad geïnformeerd. De raad wordt binnen de reguliere P&C-cyclus periodiek geïnformeerd over de voortgang.

Wat hebben we bereikt?
In 2024 zijn diverse gesprekken geweest tussen gemeente en schoolbesturen en is er in september een informatieavond geweest voor dorpsbelangen, MR, GMR's. In november heeft er een terugkoppeling plaatsgevonden naar de deelnemers van de avond en de gemeenteraad. Daarin is aangegeven dat de schoolbesturen en gemeente iets meer tijd nodig hebben om de ruimte voor het vervolggesprek te verkennen. Medio februari 2025 zijn betrokkenen bericht over de voortgang van de gesprekken. Uw raad is hierover via de LIST geinformeerd. Op 15 april 2025 is er een informatieavond waarbij de actuele stand van zaken aan de MR'en en dorpsbelangen worden voorgelegd. De intentie is dan het verdere proces duidelijk in beeld te brengen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Het proces heeft iets meer tijd nodig. Het devies blijft overeind dat er voor zorgvuldigheid wordt gekozen boven snelheid.

Peuteropvang

[Kadernota 2024 nr. 04.04]

[Gereed]

Wat wilden we?
De gemeenteraad wordt voorgesteld om het budget voor de reguliere peuteropvang structureel te verhogen met 50.000 euro per jaar. Wij willen hiermee bereiken dat er in de gemeente voldoende peuteropvangplaatsen beschikbaar zijn, zodat alle peuters in Tytsjerksteradiel vanaf de leeftijd van twee jaar naar de peuteropvang kunnen en met een goede voorbereiding op het basisonderwijs kunnen starten.

Wanneer het budget voor de reguliere peuteropvang niet wordt verhoogd, moeten de aanbieders de uitvoering rond krijgen binnen de beschikbare middelen. Wij verwachten dat hierdoor wachtlijsten ontstaan. De verhoging wordt deels veroorzaakt door een toename van het aantal peuters maar ook door de jaarlijkse stijging van het landelijke uurtarief kinderdagopvang. Dit bedroeg in 2020 € 8,17 per uur per peuter en in 2023 € 9,12 per uur per peuter. Voor 2024 heeft het ministerie het bedrag vastgesteld op € 9,65 per uur per peuter.

Wat hebben we bereikt?
Door de verhoging van het budget peuteropvang konden alle peuters geplaatst worden en zijn wachtlijsten voorkomen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Overige ontwikkelingen

Onderwijsachterstandenbeleid

In 2019 is het Onderwijsachterstandenbeleid landelijk herijkt. De ontvangen middelen mogen gedurende een periode van vier jaar worden ingezet. De huidige periode loopt van 2023 tot en met 2026. Op grond van de regeling mag de gemeente eventuele middelen die overblijven meenemen naar het volgende jaar. In 2024 hebben we € 237.000 minder aan inkomsten gerealiseerd dan de begrote € 1.024.000. Van het Rijk is echter voor € 1.098.000 aan middelen verkregen. De besteding is lager geweest dan de ontvangen middelen. We verantwoorden de inkomsten aan de hand van de bestedingen, waardoor € 788.000 aan inkomsten kan worden verantwoord. De resterende gelden zijn op de balans gezet en zullen naar alle waarschijnlijkheid moeten worden terug betaald. De onderbesteding heeft met name te maken met onderbesteding 2024 (€ 137.000) en anderzijds heeft dit te maken dat in 2024 nog € 100.000 terug is ontvangen over 2023.

De onderbesteding en teruggaaf in de lasten volgt onder meer uit de lasten met betrekking tot de VVE Peuters. In 2024 heeft de definitieve afrekening plaatsgevonden van de subsidie 2023 op de opvang VVE peuters. Gebleken is dat er minder peuters gebruik hebben gemaakt van de opvang dan waarmee in de aanvragen door de organisaties rekening was gehouden. Hierdoor is een incidentele bate ontstaan van € 91.000. Daarnaast is er minder geld uitgekeerd aan Kinderwoud gedurende 2024. Kinderwoud heeft namelijk een aantal locaties overgedaan naar Vandaag Kinderopvang, waardoor zij minder middelen nodig had. Vandaag Kinderopvang heeft minder middelen aangevraagd. Het voordeel met betrekking tot deze middelen bedraagt € 128.000.

Peuteropvang

De lasten peuteropvang worden via subsidie verstrekt aan de betreffende opvanglocatie. Voor 2024 was hiervoor een bedrag van € 350.000 begroot. Dit bedrag is in eerste instantie ook verstrekt aan de opvanglocaties. Uiteindelijk zijn de daadwerkelijke lasten uitgekomen op € 193.000, wat voor een verschil zorgt van € 158.000. De grootste verklaringen van deze afwijking zijn als volgt.
Gedurende het jaar bleek dat Kinderwoud gedurende 2024 minder middelen (€ 87.000) nodig had vanwege overgang locaties naar een andere kinderopvang.
Daarnaast gedurende 2024 de subsidie van 2023 vastgesteld. Hieruit blijkt dat Kinderwoud € 86.000 moest terugbetalen aan de gemeente.

Wij merken op dat subsidies voor het boekjaar in het jaar voorafgaand dienen te worden aangevraagd. Peuterscholen dienen een inschatting te maken van het aantal peuters dat zij verwachten op te vangen. Zij ontvangen maximaal de subsidie die hen is toegekend en zullen niet een nabetaling ontvangen. Derhalve wordt de inschatting over het algemeen (te) hoog gemaakt. De andere kinderopvang (Vandaag) heeft over 2024 in verhouding minder geld ontvangen.

Peuterspeelzalen
In 2024 is er € 26.000 meer ontvangen aan huur voor peuterspeelzalen dan de begrote € 49.000. De reden hiervoor is dat er verschillende locaties over zijn gegaan naar een nieuwe huurder. Hierdoor zijn de contracten herzien en is de huurprijs aangepast. Dit hebben we niet meegenomen in de begroting.

Leerlingenvervoer
Op totaalniveau is er een voordeel op de gerealiseerde lasten leerlingenvervoer van € 55.000. Er zijn een tweetal structurele ontwikkelingen geweest.

De gemeente heeft voor de bijdrage in de kosten van leerlingenvervoer in 2024 € 71.000 betaald. Dit is een stijging van € 22.000 ten opzichte van de begroting. De reden hiervoor is een toename in het aantal leerlingen die een eigen bijdrage betalen. Hiervoor is extra budget nodig. Dit is een structureel effect, waardoor dit structureel meegenomen zou moeten worden in de eerstvolgende begrotingswijziging.

De definitieve bijdrage aan het mobiliteitsbureau voor wat betreft leerlingenvervoer is € 77.000 lager. De reden hiervoor is dat het Mobiliteitsbureau vooraf een verkeerde inschatting heeft gemaakt en dat tussentijds de begroting hiervoor niet is bijgesteld.

Onderwijshuisvesting basisonderwijs
Binnen onderwijshuisvesting basisonderwijs zijn de baten € 346.000 lager dan begroot. In 2023 is een bate van € 357.000 gepresenteerd ten behoeve van de SISA regeling Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden. Deze gelden waren onterecht in 2023 opgenomen. De baten hadden betrekking op compensatie van gemaakte kosten. Deze kosten moesten worden gemaakt voor tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden. De gemaakte kosten hadden echter voor 1 augustus 2023 moeten worden gerealiseerd. Dit was niet het geval, waardoor wij geen recht hadden op de opgenomen bate. Vanuit het ministerie hebben wij te horen gekregen dat kosten gemaakt na 1 augustus niet mogen worden verantwoord onder deze regeling. De onterecht in 2023 opgenomen baten van € 357.000 zijn in 2024 gecorrigeerd en opgenomen als betalingsverplichting richting het Rijk.

De lasten binnen onderwijshuisvesting basisonderwijs (€ 1.712.790) zijn nagenoeg conform begroot. Doordat er in gedurende 2024 amper wijzigingen hebben plaatsgevonden, is dit goed in te schatten.

Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs
In 2024 is er € 71.000 minder uitgegeven dan de begrote € 632.000 voor onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs. Het verschil is voornamelijk te verklaren doordat de bevoorschotting aan het Tjalling Koopmans College € 240.000 is geweest voor 2024. Hiervoor hadden we € 297.000 begroot. Het Tjalling Koopmans College ontvangt een voorschot op basis van het (verwachte) aantal leerlingen. Het Tjalling Koopmans College wordt geconfronteerd met lagere

leerlingenaantallen, waardoor de realisatie lager is. Onze begroting is hierop niet tijdig bijgesteld.

Master Frankeskoalle
De exploitatie van de Master Frankeskoalle is voor de gemeente, op de vergoeding van de aanvulling op de kosten van administratie, beheer en bestuur na, budgettair neutraal. De financiële ondersteuning voor het schoolbestuur is extern belegd. Het verschil bij zowel de uitgaven als de inkomsten wordt veroorzaakt, doordat gedurende het exploitatiejaar hierop geen begrotingswijzigingen worden voorgelegd, terwijl de kosten hoger waren.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	*2.285*	2.995	2.559	436
Onderwijshuisvesting	*2.254*	2.351	2.275	76
Openbaar basisonderwijs	*548*	548	638	- 90
Totaal lasten	***5.087***	**5.894**	**5.471**	**423**
Baten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	*697*	1.158	955	- 203
Onderwijshuisvesting	*35*	35	- 311	- 346
Openbaar basisonderwijs	*536*	536	628	92
Totaal baten	***1.268***	**1.729**	**1.272**	**- 457**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 3.819***	**- 4.165**	**- 4.199**	**- 34**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		- 34
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		35
Lasten	**46**	
- Diverse verschillen per saldo	12	
- Lagere lasten leerlingenvervoer	55	
- Lagere lasten Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	71	
- Hogere lasten Master Frankeskoalle	- 92	
Baten	**- 11**	
- Diverse verschillen per saldo	8	
- Hogere baten Peuterspeelzalen	26	
- Hogere baten Master Frankeskoalle	92	
- Lagere baten Achterstandenbeleid	- 137	
Incidentele voor- of nadelen		- 69
Lasten	**277**	
- Lagere lasten Peuteropvang	158	
- Lagere lasten achterstandenbeleid	219	
- Lagere baten Achterstandenbeleid (terugbetalingen 2023)	- 100	
Baten	**- 346**	
- Lagere baten Onderwijshuisvesting basisonderwijs	- 346	

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 04. Onderwijs

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	1,90	Ontwikkeling ▼	Prognose

Begroting 2024	1,20
Rekening 2023	1,80

(Minder voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie ten opzichte van de vorige referteperiode (2023).)

Nederland	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	2,40	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	1,90		
Rekening 2023	2,40		

Absoluut verzuim

Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2021]	
Rekening 2024	,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	,00		
Rekening 2023	,00		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	6,30	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	2,70		
Rekening 2023	2,70		

(Er is sprake van hoger absoluut verzuim ten opzichte van de vorige referteperiode (2022).)

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. Per 1.000 leerlingen.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	51,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	38,00		
Rekening 2023	38,00		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	27,00	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	20,00		
Rekening 2023	24,00		

Sport, cultuur en recreatie

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

5.1 Sportbeleid en activering
5.2 Sportaccommodaties
5.3 Cultuurpresent., -prod. en participatie
5.4 Musea
5.5 Cultureel erfgoed
5.6 Media
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Alde Feanen; herinrichting - afrondende (3e) uitvoeringsmodule

[Kadernota 2018 nr. 5.7 a]

[Op schema]

Wat wilden we?
Op basis van de laatste gesprekken (en ramingen) van de Provincie met ons en de andere gebiedspartners houden wij in de begroting rekening met een minimale bijdrage/cofinanciering van de gemeente van € 240.000, verspreid over de jaren 2020 tot en met 2022. Hierdoor kunnen we de gewenste afronding van de vaarroute realiseren en krijgen we een eindinrichting van de Panhuyspoel. Daardoor kunnen we ook het gebied afmaken en inrichten zoals het beoogd was in het Raamplan. En sluiten we aan bij de reeds eerder uitgevoerde 1e en 2e uitvoeringsmodule en ook blijven eerder gedane investeringen behouden. De bijdrage is bestemd voor het afronden van de vaarroute uit de 2e uitvoeringsmodule (€ 140.000) en de eindinrichting van de Panhuyspoel (€ 100.000).

Wat hebben we bereikt?
De uitbreiding van de vaarroute door de Âlde Feanen wordt niet meer nagestreefd, hierover is de Raad in 2023 geïnformeerd. Dit vanwege (met name) de feitelijk geraamde projectkosten, die vanwege waterhuishoudkundige randvoorwaarden exorbitant veel hoger zouden worden dan geraamd. Het budget zou te zijner tijd en ter beoordeling door de raad eventueel deels ingezet kunnen worden voor het revitaliseren en overdragen van het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen in de bestaande vaarroute.

De eindinrichting Panhuyspoel is gekoppeld aan de winningvergunning van de zandwinlocatie en zal pas op langere termijn plaats kunnen vinden. Het budget (€ 100.000) moet hiervoor meerjarig gereserveerd blijven.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Het budget ten behoeve van de eindinrichting (€ 100.000) Panhuyspoel moet meerjarig in stand blijven.

Cofinanciering De Twirre

[Kadernota 2024 nr. 05.13]

[Stopgezet]

Wat wilden we?
We willen Scoutingvereniging de Twirre ondersteunen in het verduurzamen van het clubgebouw door een eenmalige cofinanciering van €75.000 voor de Leader-subsidie. Als de gemeente door cofinanciering bijdraagt aan het subsidiebedrag wordt ook een subsidie van het Iepen MienskipsFûns mogelijk gemaakt. Hiermee wordt het voor de Twirre mogelijk om meer subsidies te verwerven om het project haalbaar te maken.

Het doel van de scouting is een groen en duurzaam clubgebouw, voorzien van voldoende lokalen en voorzieningen. Dit wordt gefinancierd door middel van subsidies en fondsen.

Wat hebben we bereikt?
De scouting is er niet in geslaagd om LEADER-subsidie te krijgen in 2024 omdat er geen LEADER-subsidie voor regio Noord Oost Friesland beschikbaar was. Het is op dit moment niet duidelijk hoe de scouting het gestelde doel wil bereiken.

Feitelijk kan, omdat niet aan de voorwaarden is voldaan, de toezegging van € 75.000 aan de scouting vervallen. In dat geval kan de scouting bij het vervolg opnieuw een aanvraag indienen bij de gemeente voor een subsidie.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Het is aan de scouting om met nieuwe plannen of met nieuwe financiering van de bestaande plannen te komen en hiervoor wellicht subsidie aan te vragen.

Ekstra formaasje Frysk taalbelied

[Kadernota 2024 nr. 05.04]

[Op schema]

Wat wilden we?
Dit jier wurdt de Nota Frysk taalbelied aktualisearre en sille de ambysjes op it mêd fan it Frysk oanskerpe wurde. Doel fan de Nota Frysk taalbelied is it kreëarjen fan rânebetingsten foar it behâld en fuortsterkjen fan de Fryske taal. Om de kommende jierren de ambysjes útfiere te kinnen, is ekstra formaasje nedich.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 25.000 per jaar. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden wordt dit budget voor 2024 en 2025 incidenteel aangevraagd.

Wat hebben we bereikt?
Yn oktober 2024 is in Koördinator Frysk begûn foar 6 oeren yn 'e wike. De koördinator Frysk hâldt har dwaande mei útfiering fan de ambysjes fan it Frysk taalbelied. Sa is der bygelyks in kursus Frysk skriuwen foar doarpskrantsjes/-websides en ferienings pleatslik belang útein set en wie der yn febrewaris wer in Fryske Wike.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.f.t.

Facilitering ambities biodiversiteit

[Kadernota 2022 nr. 05.04]

[Gereed]

Wat wilden we?

Wij hebben in ons Coalitieakkoord 2018-2022 aangegeven dat we de biodiversiteit willen vergroten. In de Duurzaamheidsagenda is hiervoor jaarlijks € 15.000 beschikbaar gesteld voor het bevorderen van initiatieven op het gebied van biodiversiteit en Operatie Steenbreek. Invulling geven aan onze ambities vraagt om meer inspanning dan het benutten van werk-met-werksituaties bij aanleg en beheer van het openbaar groen. Het vraagt om een stap naar voren en naar buiten te zetten om zo invloed uit te oefenen op het gebied van biodiversiteit. Concreet betekent dit ondersteuning en advisering van externe partijen en bewoners, deelname aan gemeente-overstijgende projecten en het leveren van extra inspanning aan Operatie Steenbreek. Om dit te realiseren is voor de komende drie jaar formatieve uitbreiding nodig van 1 fte, dit zorgt de komende drie jaar voor € 75.000 aan hogere kosten.

Wat hebben we bereikt?

Inmiddels is het biodiversiteitsplan in september 2024 vastgesteld door de gemeenteraad met een bijbehorend budget. In 2024 is al een goede start gemaakt met activiteiten op het gebied van biodiversiteit zoals de Tegeltaxi, tegels inleveren op de milieustraat, lezingen, bloembollen planten, extra kraamvoorzieningen vleermuizen en inheemse kruidenmengsels zaaien.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

Het project is voltooid. De komenden jaren tot 2030 staan in het teken van het uitvoeren van het biodiversiteitplan en het ondersteunen van projecten uit de mienskip.

Garyp yn it Grien

[Kadernota 2023 nr. 05.10]

[Gereed]

Wat wilden we?

Garyp was het eerste dorp waar het project Kansen in Kernen (KIK) in uitvoering is gekomen. Het maakte deel uit van de eerste fase van het KIK-programma (2015). In tegenstelling tot de later in uitvoering genomen dorpen Burgum en Hurdegaryp zijn er minder ‘kansen’ in het plan van aanpak opgenomen. Het dorp ervaart dat nu als een gemiste kans. Vanuit Garyp is nadien het initiatief genomen voor het project ‘Garyp yn it Grien’, waarbij diverse initiatieven worden genomen om langs de door het KIK-project heringerichte rondweg de biodiversiteit te bevorderen, inclusief een beleeftuin. Het project wordt in 2022-2023 uitgevoerd.

De totale kosten voor 2023 worden geschat op € 32.000. Dit onderwerp classificeren wij als incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?
De maatregelen om de biodiversiteit te bevorderen zijn uitgevoerd. Zo zijn er op een aantal locaties bollen geplant, is er een wilde bloemenborder aangelegd en is er eetbaar groen aangeplant. Daarnaast is de beleeftuin aangelegd en geopend. Binnnenkort worden het insectenhotel en de ecotil geplaatst. Hiermee is het project afgerond.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Motie Formaasje Observeum

[Kadernota 2024 nr. M-3-8-12]

[Gereed]

Wat wilden we?
In de begroting zijn de extra personeelskosten (0,2 fte) voor het Observeum voor twee jaar opgenomen in plaats van de gevraagde structurele verhoging. Het Observeum is van dit besluit op de hoogte gebracht.

Wat hebben we bereikt?
Het Observeum heeft voor 2024 en 2025 naast de structurele subsidie extra budget ontvangen voor de extra personeelskosten.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Motie Jild Wâldsang dat net brûkt is foar de musyklessen tidens de koroanapandemy

[Kadernota 2024 nr. M-3-8-20]

[Gereed]

Wat wilden we?
Via de subsidievaststelling 2022 delen we Cultuurcentrum de Wâldsang mee dat ze de niet-gebruikte subsidie tijdens de coronaperiode niet hoeven terug te storten. In het najaar 2023 vindt een overleg plaats met Cultuurcentrum de Wâldsang over de besteding van dit bedrag.

Wat hebben we bereikt?
Cultuurcentrum de Wâldsang heeft een Frysktalige musical ontwikkeld, 'De Lêste Piraat fan Blauforlaet'. Op 1 februari 2025 was de preview in De Lantearne in Surhuisterveen tijdens het relatieconcert van het cultuurcentrum.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Motie Structurele bijdrage voor de nader vast te stellen Subsidieregeling Sportvernieuwing Tytsjerksteradiel 2024

[Kadernota 2024 nr. M-3-8-5]

[Stopgezet]

Wat wilden we?

Jaarlijks (per 2024 en verder) nemen we een bedrag van € 35.000 op in de begroting voor sportvernieuwing binnen de amateursport. Hiermee ondersteunen we de amateursport, maken het breder toegankelijk en bieden we de amateursport de kans om te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen.

Het bijbehorende initiatiefvoorstel vanuit de raad voor een subsidieregeling hiertoe, wordt in het najaar behandeld in de raad.

Wat hebben we bereikt?

Per september 2024 is de subsidieregeling verduurzaming en verbetering sportaccommodaties opengesteld. De benodigde gelden hiervoor zijn opgenomen in de begroting. Dit is in totaal € 700.000 voor de subsidiabele projectkosten en € 200.000 voor de subsidie op de rente van een eventuele lening.
Er is door de raad voor gekozen om de subsidie voor sportvernieuwing, waar in deze motie over gesproken wordt, niet door te voeren. De € 35.000 is niet opgenomen in de begroting en hiermee is dit onderwerp afgehandeld.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

N.v.t.

Nieuw archiefsysteem + formatie Observeum

[Kadernota 2024 nr. 05.07]

[Gereed]

Wat wilden we?

Het Observeum heeft geen actueel collectieregistratiesysteem meer. Hiernaast heeft de huidige beheerder te weinig uren om de beheerstaken goed uit te voeren. Voor aanvullende beheerstaken en voor uitvoering van de collectieregistratie is uitbreiding met 0,2 fte nodig. Vooralsnog zal de extra 0,2 fte worden beperkt tot twee jaar (2024 en 2025. De kosten voor de aanschaf van een nieuw collectieregistratiesysteem bedragen € 6.500 incidenteeel voor 2024 en voor de 0,2 fte beheerder/conservator € 15.000 per jaar.

Wat hebben we bereikt?

Het Observeum heeft naast de structurele subsidie voor 2024 extra subsidie ontvangen voor een nieuw collectieregistratiesysteem. En voor 2024 en 2025 extra subsidie voor uitbreiding van de personeelskosten.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Realisatie twee TOP's (toeristische overstappunten)

[Kadernota 2023 nr. 03.01]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Realisatie van een toeristische overstappunt (TOP) in de omgeving Trynwâlden en in de omgeving Burgum.

Een toeristisch overstappunt is een zuil waarop routes staan. Provinciebreed wordt door de Marrekrite in samenwerking met de gemeenten een netwerk van TOP's gerealiseerd. Deze vormen de startpunten om de mooiste gebieden van Fryslân te voet, per fiets of varend te ontdekken. Een aantal jaren terug is in het kader van een pilot al een TOP in Earnewâld geplaatst. De realisatie van twee TOP's wordt voor de gemeente Tytsjerksteradiel geraamd op € 12.000.

Wat hebben we bereikt?
In het voorjaar wordt de TOP in Burgum geplaatst en daarop volgend wordt er een TOP geplaatst in de haven van Aldtsjerk.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De TOP's worden in het tweede kwartaal van 2025 geplaatst.

Subsidie Park Vijversburg

[Kadernota 2024 nr. 05.06]

[Op schema]

Wat wilden we?
Een van de speerpunten van het coalitieakkoord 2022-2026 is het ondersteunen van Park Vijversburg. Park Vijversburg is een Natuur- en Cultuurpark waar jong en oud het belang van de natuur, architectuur en cultuur beleven. De activiteiten en de pr zijn erop gericht om als park uit te groeien tot een belangrijke culturele trekpleister van Fryslân. De kosten hiervan zijn € 5.000 structureel per jaar.

Wat hebben we bereikt?
In juli 2024 heeft overleg plaatsgevonden met Park Vijversburg. Park Vijversburg is bezig met het formuleren van een toekomstvisie en het uitwerken van een ontwikkelingsrichting. Daarvoor heeft Park Vijversburg een subsidieaanvraag ingediend bij de Regiodeal, die gehonoreerd is. In 2024 was een subsidieaanvraag bij de gemeente nog niet aan de orde.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Uitvoering Kultuernota Ut de kûlizen

[Kadernota 2024 nr. 05.03]

[Vertraging]

Wat wilden we?
In beide gemeenten is de Kultuernota Ut de Kûlizen vastgesteld. In het uitvoeringsplan van de cultuurnota zijn nieuwe actiepunten opgenomen. Voor uitvoering van de structurele activiteiten, zoals een digitaal cultuurloket en het organiseren van een cultuurmarkt/-platform, is structureel extra budget (• € 9.000) nodig.

Wat hebben we bereikt?
De afgelopen jaren was er onderbezetting op cultuur. Hierdoor hebben de nieuwe actiepunten in de Kultuernota Ut de Kûlizen vertraging opgelopen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Naar verwachting is in de loop van 2025 voldoende bezetting op cultuur. Vanaf dat moment zullen activiteiten conform planning gaan lopen.

Uitwerking biodiversiteitsplan

[Kadernota 2024 nr. 05.01]

[Gereed]

Wat wilden we?
Het is nodig de biodiversiteit in de gemeente te verbeteren om een weerbaar ecosysteem te behouden. Wij (mensen) zijn afhankelijk van een gezond ecosysteem en daarom is het noodzaak dat de gemeente haar hier voor inzet. Een instabiel ecosysteem vormt een directe bedreiging voor ons bestaan. Daarom stellen we voor hier extra aandaacht aan te besteden. Zo is het onder andere de bedoeling in het voorjaar en najaar een inwonersactie te houden in het kader van Steenbreek. Ook zijn er genoeg mogelijkheden voor concrete ontsteningsprojecten op ons eigen terrein en het ecologischer beheren van ons areaal. Vanuit de inwoners en bedrijven merken we ook een toenemend aantal biodiversiteitsprojecten waarbij om hulp wordt gevraagd.
Er wordt al gewerkt aan een gemeentelijk biodiversiteitsplan inclusief een uitvoeringsprogramma. Vaststelling hiervan door de raad loopt niet in de pas met het traject van de kadernota/de begroting 2024 omdat het plan later wordt vastgesteld. Om toch in 2024 al aan de slag te kunnen worden de financiële middelen die nodig zijn voor de uitvoering in een eerste inschatting geraamd op structureel € 30.000 per jaar. Bij vaststelling van het biodiversiteitsplan wordt definitief bepaald wat structureel nodig is en alsdan middels het beschikbare instrumentarium rond de begroting (begrotingswijziging en/of verwerken in een volgende programmbegroting) een en ander correct verwerkt.

Wat hebben we bereikt?
Het biodiversiteitsplan is september 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (fase 1)

[Kadernota 2024 nr. 05.12]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
De gemeente heeft een voorbeeldfunctie als het gaat om het verduurzamen van het vastgoed. Daarnaast is er de verplichting om voor 2030 de CO uitstoot aanzienlijk te verlagen. Om dit vorm te geven is het van belang om snel te starten met de planvorming.

In het uitvoeringsplan Maatschappelijk Vastgoed komen enkele locaties naar voren die de komende 10 tot 15 jaar zeker hun huidige functie behouden. Er speelt daar geen vraag omtrent clustering, nieuwbouw of afstoten. Er is per complex een plan opgesteld om te komen tot een gasloos gebouw in drie stappen. De plannen moeten nu uitgewerkt worden tot een concreet project, zoveel mogelijk afgestemd op de meerjarenonderhoudsplanning.

De totale kosten voor het gasloos maken van 6 gebouwen worden geschat op c.a. 2,3 miljoen.

Wat hebben we bereikt?
Per complex is er een plan opgesteld, zijn er kostenramingen gemaakt en is er een DUMAVA subsidie aangevraagd en toegekend.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
In 2025 wordt gestart met het uitwerken van de verduurzamingsplannen per pand met inachtneming van de 'mitsen en maren' zoals hiervoor verwoord. Er zijn maatwerkadviezen opgesteld voor verduurzaming welke als leidraad genomen zullen worden voor het verduurzamingsplan (bestek) wat intern verder uitgewerkt gaat worden, waarbij voor de benodigde extra inzet een beroep wordt gedaan op beschikbare rijksmiddelen uit de zogenaamde CDOKE gelden.

Overige ontwikkelingen

Inzet SPUK GALA middelen voor sportactivering

Uit de programma-analyse blijkt dat de gerealiseerde kosten voor sportactivering € 191.000 bedragen. In de begroting was een bedrag opgenomen van € 423.000. Het verschil bedraagt € 232.000. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat de middelen voor SPUK GALA zijn toegevoegd aan de bestaande budgetten. De uitkomst laat echter zien dat de SPUK GALA gelden nagenoeg geheel als dekking worden ingezet voor de 'reguliere' taken ten aanzien van sportactivering. Anders geformuleerd kan gesteld worden dat de reguliere taken gefinancierd zijn met de gelden uit SPUK GALA. Dit zorgt ervoor dat de kosten in de jaarrekening € 232.000 lager zijn dan de begroting.

Verduurzaming sportgebouwen

In de raadsvergadering van 29 februari 2024 heeft de raad besloten om conform het initiatiefvoorstel verduurzaming en verbetering sportaccommodaties een subsidiebudget van € 900.000 beschikbaar te stellen. Daarnaast is er nog € 50.000 beschikbaar gesteld voor de voorbereiding en uitvoering hiervan. De beschikbaar gestelde middelen zijn opgenomen in de begroting 2024. De realisatie over 2024 laat zien dat de kosten lager zijn dan begroot.

Van het subsidiebudget van € 900.000 is in 2024 € 35.000 uitgekeerd als subsidie voor de verduurzaming en verbetering van sportaccommodaties. Een bedrag van € 9.000 is aangewend voor de voorbereiding en uitvoering van de subsidieregeling. Dit betekent het volgende dat ultimo 2024 een resterend bedrag van € 865.000 beschikbaar is voor de subsidieregeling verduurzaming en verbetering sportaccommodaties. Ten aanzien van het budget voor voorbereiding en uitvoering is nog een bedrag van € 41.000 beschikbaar. In de programma-analyse van dit programma betekent dit een voordeel in de jaarrekening van € 906.000. Deze middelen zullen meegenomen worden naar volgend jaar.

Ontwikkelingen zwembaden

De kosten van de zwembaden zijn in 2024 € 59.000 hoger dan begroot. Hogere onderhouds- en schoonmaakkosten van in totaal € 56.000 voor zwembad De Wetterstins zorgen met name voor deze stijging. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat de schoonmaakkosten duurder zijn geworden (12%). Ten aanzien van de onderhoudskosten blijkt dat er meer onderhoud is uitgevoerd voor vloerherstel van de kleedruimten. Bij het zwembad in Gytsjerk zijn de onderhoudskosten eveneens hoger dan begroot (€ 16.000) door extra uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden. Naast deze overschrijdingen op de onderhoudsbudgetten zijn er nog (kleinere) onderschrijdingen op andere budgetten. De grootste onderschrijding ziet toe op de kosten voor gas, elektriciteit en water die in totaal (beide zwembaden) € 18.000 lager zijn dan begroot.

Ontwikkelingen Sporthallen en gymlokalen

De kosten voor sporthallen en gymlokalen in de jaarrekening zijn per saldo € 65.000 hoger dan begroot. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat het afgelopen jaar uit de keuring van het (sport)inventaris is gebleken dat veel zaken vervangen moesten worden

om te kunnen blijven voldoen aan de gestelde eisen. Voor de sporthallen en gymlokalen waar vervanging van sportinventaris heeft plaatsgevonden heeft dit in 2024 geleid tot hogere kosten van €59.000 ten opzichte van de begroting. De verwachting is dat deze inventaris bij deze sporthallen en gymlokalen de komende jaren weer voldoet en daarmee voor deze gymlokalen en sporthal de komende jaren geen vervanging nodig is.

Buitensport

De kosten voor de buitensport zijn in de jaarrekening 2024 ten opzichte van de begroting € 32.000 hoger. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door een tweetal oorzaken. Er is incidenteel onderhoud uitgevoerd aan een kunstgrasveld (€ 10.000), daarnaast is er onroerend zaken belasting (OZB) in rekening gebracht voor kunstgrasvelden (€ 15.000) met beide onderdelen was in de begroting geen rekening gehouden waardoor er een negatieve afwijking ontstaat.

Bibliotheekwerk

De afwijking tussen de begroting en de jaarrekening (voordeel € 107.000) wordt voornamelijk veroorzaakt door de terugbetaling van de subsidie over 2023. Op basis van de beschikking tot subsidievaststelling 2023 is vastgesteld dat de totaal verleende subsidie niet nodig was waardoor er een terugbetaling van € 119.000 plaats heeft gevonden. Dit voordeel is verwerkt in de jaarrekening 2024 waardoor er een positieve afwijking zichtbaar wordt ten opzichte van de begroting.

Ontwikkelingen groen en speelplaatsen

De opbrengsten van groen en de speelplaatsen zijn € 31.000 hoger dan begroot. Deze hogere opbrengsten worden veroorzaakt doordat in de begroting geen rekening is gehouden met de hogere ontvangsten van het Wetterskip Fryslân voor de jaarlijkse bijdrage voor het onderhoud waterlopen. Deze positieve afwijking bedraagt € 21.000. Daarnaast heeft in 2024 een afrekening plaatsgevonden met een speeltuincommissie waarbij het onderhoud is overgegaan naar de gemeente. Dit incidenteel voordeel bedraagt € 10.000.
De kosten voor groen laten daarbij eveneens een positief effect ten opzichte van de begroting zien in de jaarrekening (€ 63.000). Dit positieve effect wordt voornamelijk veroorzaakt doordat wij minder diensten van Caparis hebben afgenomen. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat de gevraagde diensten niet geleverd konden worden waardoor ook de kosten lager uitvallen (€ 50.000). Daarnaast zijn de onderhouds- en brandstofkosten van machines van het groenonderhoud € 13.000 lager dan begroot vooral doordat minder onderhoud heeft plaatsgevonden aan de machines.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Cultureel erfgoed	*82*	88	88	-
Cultuurpresent., -prod. en participatie	*667*	646	640	6
Media	*890*	890	782	108
Musea	*70*	72	72	1
Openb. groen en (openlucht)recreatie	*2.974*	3.001	2.881	120
Sportaccommodaties	*4.474*	4.088	4.271	- 183
Sportbeleid en activering	*408*	1.627	406	1.221
Totaal lasten	***9.565***	**10.413**	**9.140**	**1.273**
Baten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Cultureel erfgoed	*10*	10	23	13
Cultuurpresent., -prod. en participatie	*69*	69	49	- 20
Media	*32*	32	32	-
Musea	-	-	-	-
Openb. groen en (openlucht)recreatie	*151*	201	239	39
Sportaccommodaties	*1.068*	1.157	1.175	18
Sportbeleid en activering	*15*	252	251	- 1
Totaal baten	***1.345***	**1.720**	**1.769**	**49**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 8.220***	**- 8.693**	**- 7.371**	**1.321**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		1.321
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		233
Lasten	**184**	
- Diverse verschillen per saldo	2	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	51	
- Lagere lasten groen	63	
- Lagere lasten sportactivering	232	
- Hogere lasten sporthallen en gymlokalen	- 65	
- Hogere lasten zwembad	- 59	
- Hogere lasten buitensport	- 32	
- Ontwikkeling personeelskosten	- 8	
Baten	**49**	
- Hogere opbrengsten groen en speelplaatsen	31	
- Diverse verschillen per saldo	38	
- Lagere opbrengsten muziekonderwijs	- 20	
Incidentele voor- of nadelen		1.088
Lasten	**1.088**	
- Cofinanciering De Twirre	75	
- Lagere lasten bibliotheekwerk	107	
- Verduurzaming sportgebouwen	906	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam	Vestigingsplaats
Recreatieschap Marrekrite	Grou

Stichting / Vereniging

Naam	Vestigingsplaats
VvE Nije Westermar	Burgum

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 05. Sport, cultuur en recreatie

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onguntstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

% Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	54,20	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	56,90		
Rekening 2023	54,20		

Nederland	%	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	46,40	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼
Begroting 2024	49,20		
Rekening 2023	46,40		

Sociaal domein

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

Jeugdhulp ambulant regionaal
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
6.2 Wijkteams
6.3 Inkomensregeling
6.4 WSW en beschut werk
6.5 Arbeidsparticipatie
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)
6.71B Begeleiding (WMO)
6.71C Dagbesteding (WMO)
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
6.72A Jeugdhulp begeleiding
6.72B Jeugdhulp behandeling

6.72C Jeugdhulp dagbesteding
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
6.73A Pleegzorg
6.73B Gezinsgericht
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig
6.74A Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
6.74C Gesloten plaatsing
6.81 Geëscaleerde zorg 18+
6.81A Beschermd wonen (WMO)
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
6.82 Geëscaleerde zorg 18-
6.82A Jeugdbescherming
6.82B Jeugdreclassering

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Beurtschip

[Kadernota 2024 nr. 06.04]

[Op schema]

Wat wilden we?

Het project Beurtschip is een gezamenlijk project met de gemeente Achtkarspelen en bestaat al een aantal jaren. Bij dit project bieden wij inwoners een lasopleiding aan in combinatie met het opdoen van praktijkervaring door te lassen aan een schip. Het doel van het project is om inwoners te begeleiden naar betaald werk in de metaalsector. De kans op een baan in deze sector is groot omdat er de komende jaren veel mensen uitstromen wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Het project werd in de afgelopen jaren (2022- 2023) incidenteel gefinancierd.

In 2024 zetten we het project Beurtschip voort in de huidige vorm en we nemen de jaarlijkse kosten van € 158.000 per gemeente op in de begroting voor de jaren 2024, 2025 en 2026. Wij monitoren de kosten en resultaten van het project in deze periode. In de Kadernota 2027-2030 zal een voorstel worden opgenomen om het project al dan niet voort te zetten.

Wat hebben we bereikt?
Wij hebben het project Beurtschip in ongewijzigde vorm voortgezet.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Coördinator Maatschappelijk Vastgoed

[Kadernota 2024 nr. 06.12]

[Gereed]

Wat wilden we?
De functie van Coördinator Maatschappelijk Vastgoed is de afgelopen jaren versnipperd over verschillende afdelingen ingevuld, met structureel te weinig uren. We willen de vraagstukken rond maatschappelijk vastgoed in samenhang aanpakken, met vanuit de gemeente steeds één aanspreekpunt voor de beheerders/eigenaren. Vanaf 2024 wordt er een 1 fte Coördinator Maatschappelijk Vastgoed aangesteld die voor beide gemeenten wordt ingezet, dus 0,5 fte per gemeente.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 56.000 per jaar. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden wordt dit budget voor 2024 en 2025 incidenteel aangevraagd.

Wat hebben we bereikt?
Mede door de ontvlechting is er voor gekozen in Tytsjerksteradiel in te zetten op vraagstukken rondom MFC's. Het budget dat beschikbaar is gekomen in 2024 inzake de coördinator maatschappelijk vastgoed is ingezet bij Team Binnendienst (Team Beheer en Beleid Buitenruimte). Dit heeft geleid tot de inzet van een externe partij (Draaijer en partners) die vanuit deze middelen is gefinancierd. De inzet van Draaijer heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van een werkwijze hoe de gemeente Tytsjerksteradiel een multifunctioneel centrum met diverse partijen en gebruikers kan beheren. Denk hierbij aan het neerzetten van een organisatiestructuur, een overlegstructuur, een invulling aan het praktische beheer van het gebouw en de ruimten en dergelijke. Hierbij is ook specifiek voor het MFC Tytsjerk een rapport opgesteld waarmee eind 2024 het MFC officieel in gebruik is genomen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De positionering en versterking van de coordinatie rondom maatschappelijk vastgoed wordt in 2025 verder opgepakt in de nieuwe organisatie.

Digitaliseren fysiek archief Inkomen en Participatie [Kadernota 2024 nr. 06.02]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Uit het fysieke archief van het Sociaal Domein digitaliseren we de documenten van de openstaande dossiers. Dit doen we om plaats- en tijdonafhankelijk te kunnen werken, te besparen op tijd en materialen, inwoners makkelijker toegang te geven tot hun dossiers en om informatieveiligheid (privacy) te waarborgen. De kosten voor deze digitaliseringsslag bedragen € 25.000 incidenteel in 2024.

Wat hebben we bereikt?
De scheiding tussen actuele en gesloten dossiers is tot en met het jaar 2023 afgerond. De gesloten dossiers zijn fysiek gearchiveerd in de archiefruimte. De actuele dossiers zijn getransporteerd naar een extern bedrijf om te digitaliseren.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Als gevolg van vertraging op het implementeren van het nieuwe digitale archiefsysteem, zijn de werkzaamheden voor het digitaliseren van de openstaande dossiers in november 2024 gestart. De verwachting is dat de digitalisering eind maart/begin april 2025 is afgerond. De digitale dossiers worden vervolgens in het inmiddels geïmplementeerde digitale archiefsysteem opgeslagen.

Gebiedsregisseur in de huisartsenpraktijk (POH Jeugd) [Kadernota 2024 nr. 06.08]

[Vertraging]

Wat wilden we?
We willen voor Tytsjerksteradiel de formatie voor de gebiedsregisseur in de huisartsenpraktijk (POH Jeugd) uitbreiden met 1 fte en uitrollen naar alle huisartspraktijken in de gemeente. Deze vorm van zorg is laagdrempelig voor onze inwoners, heeft een preventief karakter, verbetert en optimaliseert de toegang tot zorg en voorkomt onnodige inzet van zwaardere zorg.

De kosten van gebiedsregisseur in de huisartsenpraktijk voor de gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 102.000 per jaar. Een deel daarvan (€45.000) kan worden gefinancierd uit de beschikbare POK-middelen. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden wordt dit budget voor 2024 en 2025 incidenteel aangevraagd.

Wat hebben we bereikt?
Het afgelopen jaar zijn volop gesprekken gevoerd met huisartsen voor de inzet van de POH-Jeugd en het gewenst aantal uren per praktijk. Begin 2025 worden de laatste uren ingevuld en verdeeld over de geïnteresseerde praktijken, waardoor naar verwachting in elke praktijk een POH-Jeugd werkzaam zal zijn.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Het afgelopen jaar zijn volop gesprekken gevoerd met huisartsen voor de inzet van de POH-Jeugd en het gewenst aantal uren per praktijk. Begin 2025 worden de laatste uren ingevuld en verdeeld over de geïnteresseerde praktijken, waardoor naar verwachting in elke praktijk een POH-Jeugd werkzaam zal zijn.
In 2026 vragen we hiervoor structureel geld aan via de Kadernota 2026-2029.

Hoofdlijnenakkoord GGZ

[Kadernota 2023 nr. 06.04]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
In het Hoofdlijnenakkoord GGZ zijn structurele middelen ter beschikking gesteld aan de centrumgemeenten om vorm te geven aan de ambulantisering van mensen met GGZ-problematiek. Dit houdt in dat mensen met (ernstige) psychische aandoeningen zo veel mogelijk kunnen deelnemen aan en wonen in de maatschappij. De toedeling van deze financiële middelen moet eraan bijdragen dat de achterstand in kwaliteit van leven van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) wordt ingehaald. Daardoor kunnen inwoners met psychische problematiek beter in staat worden gesteld een gezond, veilig, sociaal en maatschappelijk leven te leiden in hun eigen woonomgeving.

Deze gelden werden tot 2022 ter beschikking gesteld aan de centrumgemeenten (i.c. Leeuwarden). In Sociaal Domein Fryslân verband is afgesproken dat deze middelen vanaf 2022 aan de regiogemeenten ter beschikking worden gesteld. Met behulp van deze middelen kan iedere gemeente zelf invulling geven aan ambulante zorg/ondersteuning voor mensen met een (ernstige) psychiatrische aandoening.

Een bureau voert een nulmeting uit naar de EPA-doelgroep in onze gemeente. Doel van dit onderzoek is feiten en cijfers over de EPA-doelgroep te verzamelen. Ook om in kaart te brengen hoe de zorgverlening voor deze doelgroep nu is georganiseerd. En om te beoordelen waar verbetermogelijkheden worden gezien in de integrale zorg- en ondersteuning aan deze doelgroep. Tot slot wordt bekeken of implementatie van de Friese EPA passend zou zijn voor deze doelgroep in onze gemeente.

Afhankelijk van de opbrengsten van de nulmeting zullen de beschikbare middelen efficiënt en effectief voor onze EPA-doelgroep worden ingezet.

Wat hebben we bereikt?
In maart 2024 heeft het college besloten om de middelen Hoofdlijnenakkoord GGZ die wij via de centrumgemeente ontvangen (€ 107.000) aan te wenden voor het aanstellen van procesregisseurs in het gebiedsteam Wmo. De procesregisseur verricht taken op het snijvlak van zorg & veiligheid.
De procesregisseur wordt ingezet voor ambulante begeleiding en ondersteuning van inwoners met:

- onbegrepen/moeilijk verstaanbaar gedrag;
- complexe (zorg)problematiek;
- de neiging om (noodzakelijke) zorg & ondersteuning te mijden (zgn. zorgmijders); en
- problematiek die en/of gedrag dat een risico kan vormen voor de openbare orde, voor hun eigen veiligheid dan wel de veiligheid van de (directe) omgeving of de samenleving.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Het veiligheidsdomein en het sociaal domein blijven werken aan het ontwikkelen van een efficiënte en effectieve samenwerking ten behoeve van onze inwoners met een speciale zorgbehoefte.

Implementatie handelingsprotocol Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling [Kadernota 2020 nr. 06.10]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
Een onderdeel van Veilig in het Sociaal domein is de toepassing van de wettelijk verplichte meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Het handelingsprotocol met daarin de meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling wordt na vaststelling door het colleges geïmplementeerd in de beide gemeentelijke organisaties en de werkmaatschappij 8KTD. Bij de implementatie en uitvoering is een belangrijke rol en taak weggelegd voor de aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling voor gemiddeld 2 uur per week per aandachtsfunctionaris. Deze taak wordt onderdeel van de herschikking van taken in de gebiedsteams.

Wat hebben we bereikt?
Er is een concept-handelingsprotocol. Deze is nog niet vastgesteld in de beide organisaties. Aan de wettelijke taak van de aandachtsfunctionaris Huiselijk Geweld en Kindermishandeling wordt uitvoering gegeven.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Landelijke en regionale ontwikkelingen vragen om een heroverweging van de inzet van taken en daarmee de uitvoering die is vastgelegd in het handelingsprotocol. Dit heeft daarnaast mede stilgestaan in afwachting van de recente landelijke en politieke ontwikkelingen en de keuzes die hierin worden gemaakt.

Motie Ondersteuning pleegouders ter voorkoming van breakdown

[Kadernota 2023 nr. M-4-8-3]

[Gereed]

Wat wilden we?
Helaas is in de afgelopen jaren het aantal pleeggezinnen teruggelopen. Dit heeft onder andere met de complexe problematiek van kinderen te maken, maar ook met een verandering in de maatschappij. De maatschappij is meer individueel ingericht, dat maakt dat minder gezinnen bereid zijn om de zorgen van andere kinderen dan hun eigen op zich te nemen. Ook de negatieve berichtgeving in de media over de jeugdzorg draagt niet bij aan het vergroten van het aantal pleeggezinnen.

Het onderzoeken of een tussenvorm tussen een gezinshuis en pleeggezin wenselijk is, is zeker de moeite waard. Jeugdhulp Fryslân is de grootste aanbieder van pleegzorg in Fryslân. Het selecteren van pleeggezinnen, de match, het begeleiden van pleegouders, de financiën: alles wordt door Jeugdhulp Fryslân georganiseerd. Als gemeente monitoren en financieren we dit. In de komende periode zullen wij gesprekken voeren met Jeugdhulp Fryslân om te inventariseren en onderzoeken wat zij als helpend ervaren. Wij zullen de raad over de voortgang informeren. Het project buurtgezinnen is een ander type zorg. Eventuele mogelijkheden hiertoe zullen wij in een later stadium onderzoeken.

Wat hebben we bereikt?
De raad heeft via deze motie het college verzocht om te onderzoeken of Module X passend is bij de inzet van pleegzorg. De Module X is er op gericht dat ouders meer ondersteuning krijgen, ter voorkoming van een breakdown en het doorplaatsen van pleegkinderen. Aangezien pleegzorg provinciaal wordt ingekocht via SDF is dit signaal gedeeld bij de provinciale werkgroep die in 2025 een nieuwe aanbesteding gaat organiseren. Binnen deze aanbesteding wordt verkend of extra ondersteuning (bijvoorbeeld in de vorm van Module X) onderdeel kan worden van de nieuwe inkoop. Daarnaast heeft de raad het college verzocht om te onderzoeken of Buurtgezinnen een passende interventie is in Tytsjerksteradiel. Op dinsdag 18 maart 2025 staat een afspraak gepland met Buurtgezinnen waarin zij een projectvoorstel doen. Bovenstaande gegevens worden donderdag 3 mei 2025 gepresenteerd aan de raad.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Motie Regenbooggemeente

[Kadernota 2024 nr. M-3-8-17]

[Op schema]

Wat wilden we?

De bestaande opdracht Lokale Inclusie Agenda (LIA) is gericht op inclusie voor mensen met een fysieke en/of een psychische beperking met betrekking tot Toegankelijkheid. Mensen met een beperking moeten, als ieder ander, volledig en volwaardig kunnen meedoen aan de samenleving. Wij bedienen onze inwoners door hen te helpen om een baan te vinden of hen te ondersteunen om mee te doen. Dat doen we niet alleen. We doen dit samen met en in de Mienskip!

We onderscheiden drie soorten toegankelijkheid: fysieke toegankelijkheid, digitale toegankelijkheid en sociale toegankelijkheid. De geformeerde interne voorbereidingswerkgroep is hier dan ook op ingericht (communicatie/fysiek/sociaal)

De opdracht van de motie is om het beleid Regenbooggemeente, met de specifieke doelgroep LBHTI+, onderdeel te laten worden van een brede inclusie agenda. Begin 2024 (Q1) willen we een projectleider aanstellen, met ervaring en passie voor het onderwerp Inclusie, in de brede betekenis van het woord. De opdracht wordt het opstellen en uitvoeren van één brede Lokale Inclusie Agenda. Daarom stellen we voor om de budgetten van 2023 en 2024 samen te voegen tot één budget en wij adviseren de Raad om de inzet van dit budget te heroverwegen, zodat naast beleid ook de uitvoering (deels) kan worden gefinancierd. Budget LIA: €30.000 en €75.000.

Wat hebben we bereikt?
In navolging van de opdracht van de motie M-3-8-17- Regenbooggemeente is in 2024 het beleid Regenbooggemeente, met de specifieke doelgroep LBHTIQ+, ondergebracht in een Brede Inclusie Agenda. Deze agenda is gericht op inclusie en diversiteit d.m.v. het creëren van een samenleving waarin iedereen zich gewaardeerd, gehoord en vertegenwoordigd voelt en waarin gelijke kansen worden geboden aan alle individuen vanuit de inclusie diamant (Movisie).

De Brede Inclusie Agenda ligt ter vaststelling voor aan de raad, hierin is met respect voor de verschillende standpunten van de politieke partijen, een afweging gemaakt om de brede inclusie agenda voor alle doelgroepen relevant te maken. Door de Brede Inclusie Agenda en een deel van de middelen over te hevelen naar 2025/2026 streven we naar concrete en breed gedragen stappen die diversiteit en inclusie in onze gemeenschap versterken en borgen.

De budgetten voor Inclusie en Regenbooggemeente zijn samengevoegd en in 2024 gebruikt voor het organiseren van een startbijeenkomst met als doel inwonersparticipatie en interne en externe bewustwording. Daarnaast zijn inclusieve plannen en ideeën gefaciliteerd d.m.v. het Beste Idee van TD, websites aangepast en er is een werkgroep opgezet die samen met ervaringsdeskundigen nadenkt over manieren hoe we de gemeente Tytsjerksteradiel inclusiever kunnen maken.

Het college heeft bij het opstarten tijdelijk expertise ingehuurd van antidiscriminatie organisatie Tumba en Sipke Jan Bousema, beide partijen hebben ruime ervaring op het gebied van inclusie.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De Brede Inclusie Agenda wordt naar waarschijnlijkheid vastgesteld door de gemeenteraad. Vanaf dat moment zorgt de werkgroep Toegankelijkheid voor de uitvoering van dit beleid. De doelstellingen om toegankelijkheid binnen de gemeente te vergroten en aandacht te hebben voor inclusieve thema's, worden hiermee bereikt.

Subsidie vrijwilligersorganisaties

[Kadernota 2024 nr. 06.09]

[Gereed]

Wat wilden we?
Wij ondersteunen vrijwilligersorganisaties, die zich in samenwerking met de gemeente inzetten voor de bestrijding van armoede, op basis van wederkerigheid. Als we dit niet doen is de kans groot dat de vrijwilligersorganisaties (op termijn) geen mogelijkheden meer hebben om te blijven bestaan. De kosten hiervan bedragen structureel € 19.000 per jaar.

Wat hebben we bereikt?
We ondersteunen vrijwilligersorganisatie die zich, in samenwerking met de gemeente, inzetten voor de bestrijding van armoede op basis van wederkerigheid. Het beschikbare budget is opgenomen in de subsidieregeling Samenleving TD, hoofdstuk 4, paragraaf 4.3 Armoedebestrijding.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Uitvoeringsplan Participatiewet – Inzet jobhunter

[Kadernota 2024 nr. 06.07]

[Gereed]

Wat wilden we?
Op basis van ons participatiebeleid willen we dat onze inwoners meedoen naar vermogen. Waar het vermogen van de inwoner 'werk' betreft maar het vinden van een baan niet zelfstandig lukt, zetten we de jobhunter in. Hiermee faciliteren we ondernemers wanneer zij een inwoner met een bijstandsuitkering in dienst willen nemen. Daarbij is de kans groot dat een groep inwoners die betaald zou kunnen werken, niet aan een baan komt. Belangrijk arbeidspotentieel gaat zo verloren en deze inwoners blijven lang bijstandsafhankelijk.

De kosten van de jobhunter voor gemeente Tytsjerksteradiel bedragen € 56.000 per jaar. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden wordt dit budget voor 2024 en 2025 incidenteel aangevraagd.

Wat hebben we bereikt?
In de Kadernota is voor 2024 en 2025 budget beschikbaar gesteld voor 1 fte **jobhunter** die voor beide gemeenten wordt ingezet, dus 0,5 fte per gemeente. Voor 2024 is dit gerealiseeerd. Voor 2025 zetten we vanaf 1 april opnieuw een jobhunter in, voor 0,5 fte.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Overige ontwikkelingen

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA middelen)

Vanaf 2023 is de Specifieke Uitkering – Gezond en Actief Leven Akkoord (SPUK-GALA) in het leven geroepen. Voor de periode 2023-2026 zullen wij van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport € 2,1 miljoen ontvangen. De SPUK-GALA is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Voor 2024 heeft de gemeente € 665.000 ontvangen. Aangezien de SPUK-GALA een breed scala aan onderwerpen (en dus ook programma's) behelst zijn een deel van deze opbrengsten en kosten verantwoord in programma 6. De kosten voor de informele zorg bedragen € 44.000. Deze invulling ziet voor € 23.000 toe op de gebiedsteam zorg in school en de resterende gelden zijn ingezet voor de ondersteuning van mantelzorgers. Informele zorg kent door krapte in de bezetting, waardoor minder beleid is uitgevoerd een voordeel ten opzichte van begroot van € 39.000.

Welzijnswerk

In 2024 is er voor Welzijnswerk € 16.000 minder uitgegeven dan de begrote € 58.000. De reden hiervoor is dat door de geringe personele bezetting er niet meer uitgevoerd is in 2024. Met de decemberwijziging is hiervoor al € 50.000 meegenomen naar 2025 als temporisering. Doordat de decemberwijziging ambtelijk gereed moest zijn in oktober, is er een schatting gemaakt van de hoeveelheid geld er meegenomen wordt naar 2025. Dit had achteraf € 16.000 meer kunnen zijn.

De Pleats

Over afgelopen jaar zijn is er met betrekking tot de Pleats € 17.000 meer aan kosten gemaakt dan begroot. De extra kosten zijn voornamelijk juridische kosten geweest die betrekking hebben op de voorbereiding en uitzoekwerk van de verkoop van de Pleats. Dit was niet begroot. Tegen over deze hogere kosten stond ook een hogere bate. In 2024 is er € 21.000 meer aan huur ontvangen voor de Pleats dan de begrote € 92.000. De reden hiervoor is dat de huur verhoogd is, maar dat de begroting hierop niet is bijgesteld.

Sociale basis

In 2023 is er een nieuwe regeling subsidie sociale basis opgesteld met als doel om een leefbare gemeente te zijn, waarin iedereen mag en kan meedoen en ondersteuning krijgt om zoveel mogelijk zelfstandig te zijn als dat nodig is. De subsidie kan gebruikt worden voor 3 pijlers: ontmoeten en betrokkenheid, samenredzaamheid en zelfredzaamheid en ontplooiing. In 2023 én 2024 zijn er verscheidende herstelacties uitgevoerd. In 2024 betreft de definitieve begroting voor de subsidieregeling € 1.346.000. In 2024 is er in totaal voor de subsidieregeling sociale basis € 1.250.000 uitgegeven. Het verschil van € 96.000 tussen de begroting en realisatie komt met name doordat er een subsidievaststelling van 2023 heeft plaatsgevonden waarbij de gemeente nog een gedeelte heeft terugontvangen (€ 72.000). Voor het overige deel geldt dat er in de begroting rekening is gehouden met het feit dat de subsidie sociale basis geïndexeerd zou worden met 2,5%. Voor de indexatie van subsidies werd de 0%-

tenzij regel gehanteerd. Voor de tenzij is begrotingstechnisch gekozen voor 2,5%. Echter is dit bedrag niet volledig opgegaan aan indexaties.

Dorpsbelangen
In 2024 is er € 32.000 meer uitgegeven dan de begrote € 32.000. Dit komt omdat er uitbestede werkzaamheden hebben uitgevonden om een subsidieregeling op te stellen. Dit is extern belegd en deze lasten waren niet begroot.

Wmo – Collectief vervoer
De kosten met betrekking tot het Wmo – collectief vervoer hebben betrekking met name betrekking op de vervoersritten van en naar Berchiem en Nieuw Toutenborg. De lasten zijn in 2024 € 58.000 hoger dan begroot. Dit collectief vervoer wordt door de Stichting Vriendenkring Berchiem uitgevoerd en vergoed door de gemeente. Uit het verkregen financieel verslag blijkt dat er een negatief exploitatiesaldo is behaald van € 31.000. De gemeente heeft dit nadelige exploitatie saldo vergoed.

6.3 Inkomensregelingen

Bijstandsverlening (BUIG)
De inkomensregelingen bestaan uit diverse regelingen (Bijstand, IOAW, Bbz en IOAZ). Per saldo hebben deze regelingen geleid tot een voordeel voor de jaarrekening 2024 van € 85.000.

In onderstaande tabel is het verloop van het aantal uitkeringen over het afgelopen jaar weergegeven.

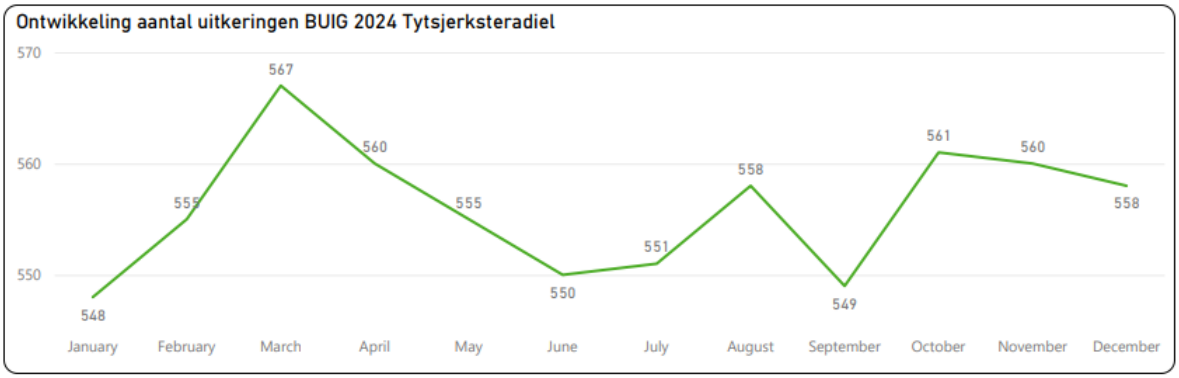

In 2024 is er € 282.000 minder uitgegeven aan bijstand dan de begrote € 9.181.000. De reden hiervoor is dat we te maken hebben met dalende cliëntenaantallen.

Het aantal personen dat gedurende 2024 een loonkostensubsidie ontving, is wel gestegen. Op het moment dat een uitkeringsgerechtigde een loonkostensubsidie ontvangt, stopt de uitkering voor bijstand. Hierdoor vindt er een verschuiving plaats van bijstand naar loonkostensubsidie. In 2024 is er € 187.000 meer uitgegeven aan loonkostensubsidie dan de begrote € 1.177.000. Dit komt omdat in 2024 er een inhaalslag is geweest in achterstanden

en omdat er 13 maanden loonkostensubsidie is betaald in plaats van 12 maanden door de freeze van het systeem. Door de ontvlechting heeft het systeem in december platgelegen waardoor er niet betaald kon worden. Er is toen besloten om voordat het systeem het niet meer deed om de loonkostensubsidies wel te betalen. Normaliter wordt de loonkostensubsidie december in januari betaald. Nu is dit in december gebeurt. Feitelijk zijn de lasten in het juiste jaar verantwoord, maar in eerdere jaren werd december altijd in het volgende jaar verantwoord. Daarnaast hebben we achterstanden weggewerkt en vindt er een verschuiving plaats van bijstand naar loonkostensubsidie.

De afwijkingen ten opzichte van de overige regelingen komen voort uit de aantallen die over het algemeen iets lager zijn dan voorgaand jaar.

Bijzondere Bijstand
Binnen de bijzondere bijstand is een onderschrijding gerealiseerd van € 85.000 op een totaal budget van € 885.000. De bijzondere bijstand betreft een open einde regeling. Er is minder gebruik gemaakt van de bijzondere bijstand dan vooraf begroot. Een duidelijk aanwijsbare verklaring is hiervoor niet te geven.

Regeling Toeslagenproblematiek
In 2024 is er een voordeel van € 66.000 ontstaan met betrekking tot de regeling toeslagenproblematiek. De regeling ziet toe op het compenseren van gemaakte kosten voor deze problematiek. Wij dienen hiervoor via de SISA- verantwoording over te verantwoorden. In 2024 is zowel de compensatie van de kosten 2023 als 2024 verwerkt, zodat feitelijk twee jaar zijn verwerkt. De compensatie wordt achteraf vastgesteld, maar is in de praktijk vaak gelijk aan hetgeen wij verantwoorden. Voor 2024 is deze bate al verwerkt in het betreffende jaar. Hierdoor ontstaat er incidenteel een voordeel.

Minimabeleid
Tytsjerksteradiel kent diverse inkomensregelingen in het kader van minimabeleid. Onder deze titel vallen naast de bijzondere bijstand de collectieve ziektekostenverzekering, algemene kosten, de schuldhulpverlening, kwijtschelding gemeentelijke belastingen en de regeling maatschappelijke participatie. Per saldo is het resultaat op minimabeleid € 78.000 positief.

We hebben het hier over regelingen waarbij de mate waarin hierop een beroep op wordt gedaan afhankelijk is van de vraag hiernaar. Over het algemeen is de vraag lager dan op basis waarop wij hebben begroot.

6.4 Begeleide participatie

DVO's Caparis
De uitgaven aan Caparis laten ten opzichte van de begroting een voordeel zien van € 89.000. In 2024 is er € 89.000 minder uitgegeven aan Caparis dan de begrote € 3.706.000. De reden hiervoor is dat in de begroting rekening is gehouden met 97,49 SE, terwijl de werkelijke aantallen lager lagen.

Beschut Werken
Wanneer het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen vaststelt dat een persoon is aangewezen op beschut werk, dan hebben wij de wettelijke verplichting om een baan voor deze persoon te zoeken. Wij kopen Beschut Werkplekken in bij aanbieders van Beschut Werk of realiseren deze bij reguliere werkgevers. Kopen we in, dan zijn de begeleidingskosten van Beschut Werk hoger dan de begeleidingskosten bij reguliere werkgevers. De lasten 2024 van € 226.000 zijn gelijk aan hetgeen begroot is.

6.5 Arbeidsparticipatie

Re-integratie
De begroting aangaande de lasten voor re-integratie is vastgesteld op € 518.000. In 2024 zijn er € 625.000 aan kosten geweest. Hierdoor is er sprake van een verschil van € 107.000 tussen de realisatie en de begroting. De afgelopen jaren zien we een trend in de stijging van de kosten voor re-integratie. Er worden meer verstrekkingen ingezet per cliënt en het aantal cliënten is gedurende het jaar gestegen. Dit is hieronder ook weergegeven.

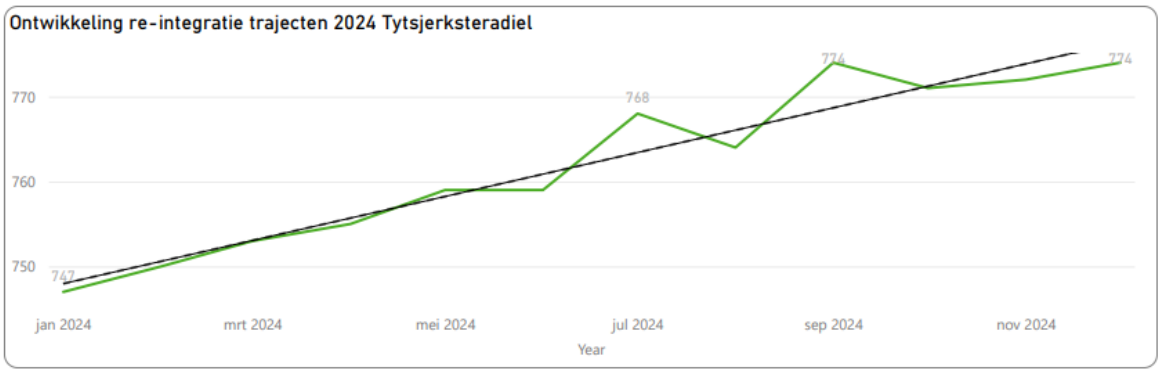

Daarnaast is er in 2024 € 150.000 uitgegeven aan het project Beurtschip. Bij dit project biedt de gemeente inwoners een lasopleiding aan in combinatie met het opdoen van praktijkervaring door te lassen aan een schip. Het doel van het project is om inwoners te begeleiden naar betaald werk in de metaalsector. Daarnaast is er € 35.000 uitgegeven aan loonwaardemetingen en € 55.000 aan een pilot voor de VSO pro doelgroep die worden begeleid om een baan te krijgen in het onderwijs. Deze kosten zijn vooraf niet begroot.

Voor deze pilot heeft de gemeente ook inkomsten (€ 11.000) ontvangen vanuit het onderwijs om een gedeelte van de kosten te dekken. Deze zijn echter niet begroot. Daarnaast ontvangen we al een aantal jaren subsidie uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) voor de uitvoering van het participatiebeleid. Er is € 76.000 toegevoegd aan het participatiebudget voor de dekking van de kosten. Doordat dit besloten is in maart 2025, was het niet meer mogelijk om hiervan een begrotingswijziging te maken. Om de hiervoor genoemde redenen zijn de gerealiseerde baten € 86.000 hoger dan de begroting.

Wet inburgering
De financiële verantwoording van de Wet inburgering hangt samen met de Specifieke uitkering onderwijsroute en de Specifieke uitkering wet inburgering. De vastgestelde begroting van de baten bedraagt € 199.000. In 2024 hebben we € 172.813 ontvangen voor de Wet inburgering. Hierdoor is er sprake van een verschil van € 26.000 tussen de begroting en de realisatie. De reden hiervoor is dat de er in de begroting wel rekening is gehouden met de SPUK onderwijsroute, terwijl wij daar geen gebruik van maken. Dit zien we ook weer terug in de lasten voor wet inburgering. De gerealiseerde lasten bedragen in totaal € 223.000. We geven uitvoering aan het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen, zoals het geven van taallessen en het bouwproject Kruidhof. In 2024 is de begroting vastgesteld op € 320.000. Een gedeelte van dit verschil is te verklaren doordat er in de begroting ook rekening gehouden is met de SPUK onderwijsroute (€ 26.000), terwijl wij daar geen gebruik van maken.

6.6 / 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Wmo- maatwerkvoorzieningen - hulpmiddelen
Op de uitgaven van de maatwerkvoorzieningen is een nadeel ontstaan van € 125.000. Bij de maatwerkvoorzieningen gaat het om hulpmiddelen en woonvoorzieningen waarbij sprake is van een open-einde regeling. De uitkomsten op rekeningbasis zijn daardoor moeilijk voorspelbaar. In de decemberwijziging is het budget op basis van de uitgaven tot en met september nog met € 180.000 naar beneden bijgesteld. De laatste maanden zijn er echter toch nog hogere verstrekkingen afgegeven waardoor we nu een nadeel laten zien.

WMO-vervoer
Op het WMO-vervoer is per saldo een nadeel ontstaan van € 39.000. In de begrotingswijziging van december was juist een voordeel geprognosticeerd van € 40.000, wat als zodanig is verwerkt. Het aantal cliënten dat gebruik maakt van WMO-vervoer is gedurende 2024 vrijwel gelijk gebleven aan 2023 en daarmee nog altijd lager dan voor de pandemie.

WMO Hulp bij het huishouden
Er is minder gebruik gemaakt van huishoudelijk hulp dan vooraf voorzien. Dit vertaalt zich in een voordeel van € 49.000 op de lasten, maar tegelijkertijd ook in een nadeel van € 52.000 op de eigen bijdrage voor de huishoudelijk hulp.

In de decemberwijziging is de begroting ook al met € 140.000 naar beneden bijgesteld. Per saldo zien wij dat het aantal cliënten wat gebruik maakt van de Huishoudelijke hulp gedurende 2024 stijgt van 885 naar 949 cliënten. Hiermee zijn ook de lasten ten opzichte van voorgaand jaar gestegen. De begroting is echter ruim opgesteld, waardoor we binnen de verwachting blijven qua lasten.

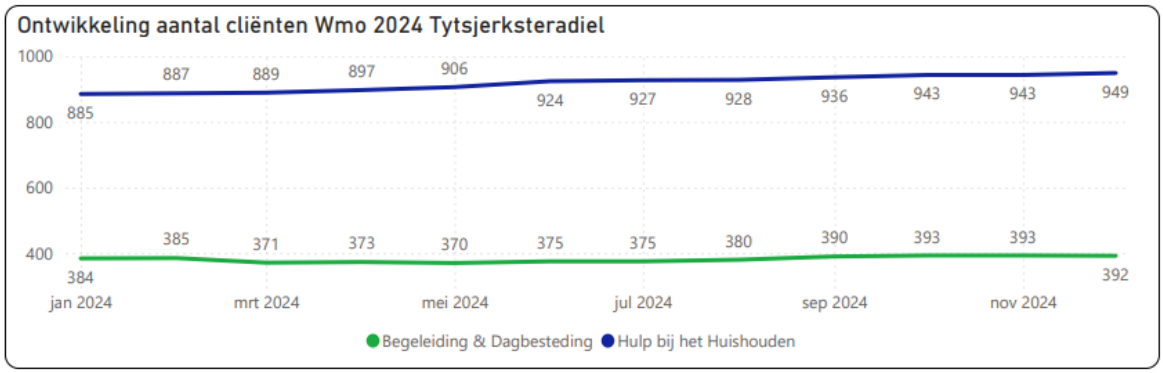

WMO Begeleiding

De uitgaven voor WMO begeleiding zijn vrijwel gelijk aan hetgeen begroot. Op basis van de maandrapportages en -prognoses zijn de lasten in de begroting in december reeds met €248.000 naar beneden bijgesteld. Het aantal cliënten waaraan de voorziening begeleiding wordt verstrekt is gedurende 2024 licht gestegen ten opzichte van 2023.

WMO Dagbesteding

Op de uitgaven is per saldo een voordeel ontstaan van € 76.000. De begroting is ten opzichte van 2023 al met € 400.000 naar beneden bijgesteld. Hierbij is voor 2024 ingezet op het niveau realisatie 2023. Dat er nu 76.000 resteert betekent dus dat we in 2024 minder hebben besteed aan WMO Dagbesteding dan in 2023. Gedurende 2023 is het aantal cliënten dat gebruik maakt van dagbesteding binnen Tytsjerksteradiel fors gedaald. We zien gedurende 2024 dat het aantal cliënten dat Dagbesteding ontvangt toeneemt, maar nog altijd lager is dan voor 2023.

6.72 Jeugdhulp behandeling/Jeugdhulp begeleiding/ Jeugdhulp zonder verblijf

Net als afgelopen jaren blijft de vraag naar Jeugdzorg groot. Daarbij zien we dat de zorg die wordt ingezet steeds zwaarder wordt (hogere profiel/intensiteit combinaties), met als gevolg duurdere zorg. Tytsjerksteradiel laat een stijging zien van het aantal cliënten in de Jeugdzorg. Dit in combinatie met de steeds duurder wordende zorg en een nieuwe inkoop Jeugd, zorgt voor een stijging in de lasten. De lasten van maatwerkdienstverlening (Jeugdhulp behandeling, Jeugdhulp begeleiding, Jeugdhulp zonder verblijf) vallen in 2024 hoger uit dan begroot.

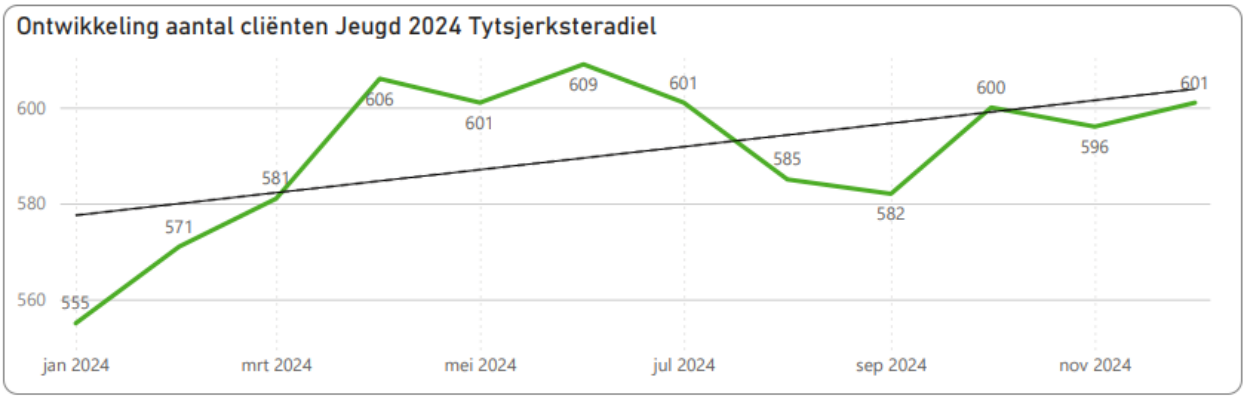

Hoewel in de begrotingswijziging van december de begroting al is aangepast naar extra verwachte lasten van € 1.975.000, is die prognose per saldo nog met € 439.000 overschreden. Op Dagbesteding is een afwijking te signaleren van € 734.000 ten opzichte van begroot. Voor dagbesteding zijn er geen vergelijkende cijfers t.o.v. van voorgaand jaar, omdat dit niet separaat werd gerubriceerd. Onze prognose in december was gebaseerd op de lasten tot en met september. Dagbesteding wordt echter achteraf pas gedeclareerd en in de laatste maanden van het jaar zijn veel afrekeningen binnen gekomen, waardoor de realisatie fors afwijkt van de begroting. Jeugdhulp zonder verblijf kent met een realisatie van € 6.045.000 aan lasten een voordeel van € 455.000 ten opzichte van de begroting.

6.73 Pleegzorg/Jeugdhulp met verblijf / Gezinsgericht verblijf

De kosten gemoeid met dit taakveld worden op basis van een voorschot betaald. Het voorschot wordt betaald op basis van de zorgconsumptie en het aantal 0 tot 18-jarigen op 1 januari 2023. De afrekening wordt gedaan op basis van de werkelijke cijfers 2024. Hieruit volgt dat er over 2024 meer zorgconsumptie geweest is, waardoor er sprake is van hogere lasten.

Over het algemeen zijn deze trajecten intensief en kostbaar. Slechts een klein aantal van dit soort trajecten kan al leiden tot hoge uitgaven. Net als de overige kosten voor Jeugdzorg, zijn ook de kosten voor Jeugdhulp met verblijf toegenomen. Dit laat zich in mindere mate zien in deze jaarrekening omdat er met de decemberwijziging reeds een bijstelling van € 400.000 is gedaan. Ook hiervoor geldt een toename in zorgkosten en de nieuwe inkoop als voornaamste reden voor de stijging van de lasten. De realisatie laat zien dat de lasten € 104.000 hoger zijn dan begroot.

6.74 Jeugdhulpbehandeling GGZ met en zonder verblijf/Crisis/LTA

De kosten voor Crisishulp zijn € 20.000 hoger uitgevallen dan begroot. Enerzijds is dit gelegen in het aantal trajecten dat wordt afgenomen en anderzijds in de prijs per traject. Binnen crisis is er sprake van een toename in prijs per traject. Bij GGZ met verblijf mag sinds de nieuwe inkoop worden gestapeld met trajecten. Er wordt per afgenomen traject een bedrag doorberekend aan ons als gemeente. Deze trajecten voorzien in een zeer specifieke zorgvraag en zijn kostbaar. Ook voor deze taak geldt dat een klein aantal kan leiden tot hoge uitgaven.

6.81 WMO Beschermd wonen en Maatschappelijke en vrouwenopvang

Hoofdlijnenakkoord GGZ

In het Hoofdlijnenakkoord GGZ zijn vanaf 2022 structurele middelen ter beschikking gesteld aan de (centrum) gemeenten om vorm te geven aan de ambulantisering van mensen met GGZ-problematiek. De herallocatie van middelen moet ertoe bijdragen dat de achterstand in kwaliteit van leven van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA) wordt ingehaald en dat betrokkenen beter in staat worden gesteld een gezond, veilig, sociaal en maatschappelijk leven te leiden. In Friesland is afgesproken dat deze middelen aan de lokale gemeenten ter beschikking worden gesteld.

Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang (MOVO)
De producten Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang worden op provinciaal niveau uitgevoerd door de centrumregeling Sociaal Domein Fryslân (SDF). Financiering vindt plaats via de centrumgemeente Leeuwarden. Eventuele tekorten of overschotten worden verrekend met de Friese gemeenten.

Per saldo is op dit taalveld een nadeel behaald van € 40.000 ten opzichte van de begroting. De totale lasten bedragen € 237.000. Hier tegen over staan baten van € 602.000. De afwijking ten opzichte van de begroting is het gevolg van het feit dat Centrumgemeente Leeuwarden een aanvulling in de lasten voor de Maatschappelijke Opvang 2024 heeft aangekondigd. De begroting is hier niet meer op aangepast waardoor we nu een negatief resultaat laten zien.

6.82 Jeugdbescherming en -reclassering
Het voorschot voor de beschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen wordt berekend aan de hand van de maatregelen die in de voorafgaande jaren zijn uitgevoerd. Door de wetswijziging woonplaatsbeginsel die op 1 januari 2022 is ingegaan heeft de gemeente minder jeugdigen waarvoor zij de financiële verantwoordelijkheid draagt. Er is minder gebruik gemaakt van jeugdbescherming en jeugdreclassering dan door middel van de voorschotten was voorzien. De eindafrekening viel hierdoor gunstig uit. Hierdoor werd ten opzichte van de begroting een voordeel behaald van € 114.000.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Arbeidsparticipatie	*2.283*	2.111	2.288	- 177
Begeleide participatie	*3.953*	3.953	3.863	91
Begeleiding (WMO)	*2.533*	2.375	2.415	- 40
Beschermd wonen (WMO)	-	-	-	-
Dagbesteding (WMO)	*1.408*	954	879	76
Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-
Geëscaleerde zorg 18+	-	181	181	-
Gesloten plaatsing	-	-	-	-
Gezinsgericht	-	212	282	- 70
Hulp bij het huishouden (WMO)	*4.801*	4.667	4.664	3

Inkomensregeling	*13.101*	13.868	13.727	142
Jeugdbescherming	*1.141*	704	653	51
Jeugdhulp ambulant regionaal	–	–	3	– 3
Jeugdhulp begeleiding	–	127	216	– 90
Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	*136*	201	221	– 20
Jeugdhulp behandeling	–	–	–	–
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	*126*	184	188	– 4
Jeugdhulp dagbesteding	–	1.353	2.087	– 734
Jeugdhulp met verblijf overig	*1.259*	1.525	1.559	– 34
Jeugdhulp zonder verblijf overig	*6.318*	7.053	6.668	385
Jeugdreclassering	*285*	176	113	63
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	*77*	35	57	– 22
Maatwerkdienstverlening 18-	–	–	–	–
Maatwerkdienstverlening 18+	–	–	–	–
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	*2.591*	2.330	2.571	– 241
Pleegzorg	*525*	462	455	7
Samenkracht en burgerparticipatie	*2.899*	3.114	2.969	145
Wijkteams	*2.016*	2.354	2.668	– 314
Totaal lasten	***45.451***	**47.939**	**48.727**	**– 788**
Baten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Arbeidsparticipatie	*199*	199	259	60
Begeleide participatie	–	–	–	–
Begeleiding (WMO)	–	–	–	–
Beschermd wonen (WMO)	–	621	603	– 19
Dagbesteding (WMO)	–	–	–	–
Geëscaleerde zorg 18-	–	–	–	–
Geëscaleerde zorg 18+	–	–	–	–
Gesloten plaatsing	–	–	–	–
Gezinsgericht	–	–	–	–
Hulp bij het huishouden (WMO)	*235*	291	239	– 52
Inkomensregeling	*9.540*	10.133	10.241	108
Jeugdbescherming	–	–	–	–
Jeugdhulp ambulant regionaal	–	–	–	–
Jeugdhulp begeleiding	–	–	–	–
Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	–	–	–	–

Jeugdhulp behandeling	–	–	–	–
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	–	–	–	–
Jeugdhulp dagbesteding	–	–	–	–
Jeugdhulp met verblijf overig	–	–	–	–
Jeugdhulp zonder verblijf overig	–	15	15	–
Jeugdreclassering	–	–	–	–
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	–	–	–	–
Maatwerkdienstverlening 18-	–	–	–	–
Maatwerkdienstverlening 18+	–	–	–	–
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	*55*	66	71	4
Pleegzorg	–	–	–	–
Samenkracht en burgerparticipatie	*195*	517	535	18
Wijkteams	–	–	–	–
Totaal baten	***10.225***	**11.843**	**11.962**	**119**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 35.226***	**- 36.096**	**- 36.765**	**- 668**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		- 668
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		- 905
Lasten	**- 872**	
- Lagere lasten welzijnswerk	16	
- Lagere lasten schuldhulpverlening	23	
- Lagere lasten Regeling Maatschappelijke Participatie	24	
- Lagere lasten collectieve ziektekostenverzekering minima	32	
- Lagere lasten WMO - Huishoudelijke Hulp	49	
- Lagere lasten Jeugdbescherming	51	
- Lagere lasten Jeugdreclassering	63	
- Lagere lasten WMO - Dagbesteding	76	
- Lagere lasten bijzondere bijstand	85	
- Lagere lasten bijstand	95	
- Lagere lasten Wet Inburgering	97	
- Lagere lasten Jeugdhulp zonder verblijf overig	385	
- Hogere lasten Jeugdhulp Dagbesteding	- 734	
- Hogere lasten werkmij	- 648	
- Hogere lasten WMO - Hulpmiddelen	- 125	
- Hogere lasten re-integratie	- 109	
- Hogere lasten Jeugdhulp begeleiding	- 90	
- Hogere lasten gezinsgericht	- 70	
- Hogere lasten collectief vervoer	- 58	
- Hogere lasten Wmo - Collectief vervoer	- 39	
- Hogere lasten Jeugdhulp met verblijf overig	- 34	
- Hogere lasten WMO Maatschappelijke- en Vrouwenopvang	- 22	
- Hogere lasten Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	- 20	
- Diverse verschillen per saldo	- 8	
- Lagere lasten DVO's Caparis NV	89	
Baten	**- 33**	
- Hogere baten de Pleats	17	
- Diverse verschillen per saldo	47	
- Lagere baten WMO - Huishoudelijke Hulp	- 52	
- Lagere baten Wet Inburgering	- 26	
- Lagere baten WMO Beschermd Wonen	- 19	
Incidentele voor- of nadelen		237
Lasten	**85**	
- Lagere lasten informele zorg	39	
- Lagere lasten subsidie sociale basis	96	

- Hogere lasten dorpsbelangen	- 33
- Hogere lasten de Pleats	- 17
Baten	**152**
- Hogere baten regeling toeslagenproblematiek	66
- Hogere baten re-integratie	86

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling (licht)

Naam	Vestigingsplaats
Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân	Dokkum

Daarnaast kennen we nog overige samenwerkingsvormen, zoals de centrumregeling. Deze vorm kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is geen verbonden partij conform de definitie van het BBV. Maar gelet op het belang van samenwerkingsverbanden kiezen we ervoor om deze, voor zover van toepassing, wel te presenteren.

Centrumregeling

Naam	Vestigingsplaats
Sociaal Domein Fryslân	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 06. Sociaal domein

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin

Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	4,00	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	3,00		
Rekening 2023	4,00		

Nederland	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	6,00	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	6,00		
Rekening 2023	6,00		

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	2,00	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	2,00		
Rekening 2023	2,00		

Nederland	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	2,00	Ontwikkeling ▲	Prognose ▬

Begroting 2024	2,00
Rekening 2023	1,00

(Meer werkloze jongeren ten opzichte van de vorige referteperiode (2022).)

Cliënten met een maatwerkarrangement

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	500,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	600,00		
Rekening 2023	600,00		

(Minder Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement t.o.v. voorgaande referteperiode. (2023))

Nederland	aantal	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	650,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	700,00		
Rekening 2023	680,00		

(Minder Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement ten opzichte van de vorige referteperiode (2023).)

Jongeren met delict voor rechter

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	1,00	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	1,00		
Rekening 2023	1,00		

Nederland	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	1,00	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	1,00		
Rekening 2023	1,00		

Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	1,30	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	1,20		
Rekening 2023	1,10		

Nederland	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	,90	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	1,20		
Rekening 2023	1,00		

(Minder jongeren met jeugdbescherming ten opzichte van de vorige referteperiode (2023).)

Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	11,60	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	11,50		
Rekening 2023	10,30		

(Minder jongeren met jeugdhulp ten opzichte van vorige referteperiode (2023).)

Nederland	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	11,50	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	13,20		
Rekening 2023	11,10		

(Minder jongeren met jeugdhulp ten opzichte van de vorige referte periode (2023).)

Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	,30	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	,20		
Rekening 2023	,20		

(Meer jongeren met jeugdreclassering ten opzichte van de vorige referteperiode (2023).)

Nederland	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	,30	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	,30		
Rekening 2023	,30		

Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	436,40	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	436,00		
Rekening 2023	451,50		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	197,70	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	198,00		
Rekening 2023	191,50		

Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	73,20	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	72,50		
Rekening 2023	72,50		

Nederland	%	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	73,10	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	72,20		
Rekening 2023	72,20		

Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	251,60	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬

Begroting 2024	287,60
Rekening 2023	264,80

(Minder mensen met een bijstandsuitkering ten opzichte van de vorige referteperiode (2023).)

Nederland	aantal	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	343,60	Ontwikkeling	Prognose
Begroting 2024	431,20		
Rekening 2023	344,80		

(Minder personen met een bijstandsuitkering ten opzichte van de vorige referteperiode (2023).)

Volksgezondheid en milieu

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

7.1 Volksgezondheid
7.2 Riolering
7.3 Afval
7.4 Milieubeheer
7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Basiskaart Geluid Emissies

[Kadernota 2022 nr. 02.01]

[Vertraging]

Wat wilden we?

In het kader van de Omgevingswet zijn we verplicht voor een groot deel van onze wegen Basis Geluid Emissiekaarten (BGE) vast te stellen. We willen aan deze wettelijke verplichting voldoen. De BGE's zijn noodzakelijk om te komen tot de beoordeling van een goede ruimtelijke ordening in het kader van onze omgevingsplannen en voor het beoordelen van aanvragen om omgevingsvergunningen. Voor de doorgaande wegen in onze gemeenten hebben wij voor het wegverkeerslawaai geluidzones vastgesteld. Op basis van de Omgevingswet moeten ook voor overige wegen geluidszones worden vastgelegd. Met behulp van software wordt op basis van deze data de geluidaandachtsgebieden bepaald waarmee rekening dient te worden gehouden voor nieuwe ontwikkelingen. Om voor de belangrijkste wegen een Basis Geluid Emissiekaart vast te stellen is formatieve uitbreiding van 0,6 fte (0,3 per gemeente zijnde € 25.000) en een werkbudget van € 35.000 per gemeente opgenomen in de begroting.

Wat hebben we bereikt?

De Omgevingswet is na meerdere malen uitstel per 1 januari 2024 inwerking getreden. Er kan dan ook eindelijk worden begonnen met het uitvoeren van de wettelijk taak.

Er zijn eerder met FUMO afspraken gemaakt voor een gezamenlijke implementatie met alle Fryske gemeenten. Echter, enkele gemeenten hebben besloten niet mee te werken en ook de FUMO heeft aangegeven de taak niet meer te willen uitvoeren. Inmiddels is er overgaan tot de samenwerking in ANNO verband. Een voorstel van de uitwerking zal in de loop van 2025 aan u worden voorgelegd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

De inwerkingtreding van de Omgevingswet, de ontvlechting van de Werkmaatschappij, de opbouw van de nieuwe organisatie, en uitval van personeel door ziekte maken zorgen voor veel extra taken op de vakafdeling. Getracht wordt de taakuitvoering voort te zetten met de middelen die voorhanden zijn.

Formatie stikstof

[Kadernota 2024 nr. 07.02]

[Continue proces]

Wat wilden we?

In de begroting van 2022 is voor 2 jaar formatie voor stikstof/milieubeleid beschikbaar gesteld. Het stikstofdossier zal ook voor 2024 en de navolgende jaren blijvend een grote invloed hebben op onze taken. Onze overheid lijkt drastisch in te zetten op een vergaande

sanering. Dat betekent ook dat voor projecten in onze gemeente de milieukundige beoordeling/inpassing een groot punt van aandacht zal blijven.

Provinciaal wordt ingezet op gebiedsgericht beleid waarbij aansluiting nodig is om op te komen voor onze belangen en de uitwerking voor ons grondgebied te bewerkstelligen. De taak is een vast onderdeel geworden van de uit te voeren werkzaamheden. Om de uitvoering te kunnen borgen is in totaal (0,3 fte per gemeente) 0,6 fte voor deze taak nodig.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 36.000. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 72.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 36.000, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 72.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden is dit onderwerp voor 2024 en 2025 als incidenteel aangemerkt.

Wat hebben we bereikt?

Zoals de voorgaande jaren al aangegeven zal het stikstofdossier blijvend een grote invloed hebben op onze taken. Nog steeds volgen politieke ontwikkelingen, nieuwe wetgeving en rechtelijke uitspraken elkaar in rap tempo op. Het stikstofvraagstuk en het toetsingskader wordt hiermee steeds uitgebreider en complexer. Deze ontwikkelingen hebben direct impact op (lopende) ontwikkelingen in onze gemeente. Het informeren van het college en de raad hier omtrent is onderdeel van deze taak. Evenals verdere gemeentelijke beleidsontwikkeling.

Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor de omgevingsvergunningverlening. Stikstof is een verplicht toetsingsgrond en daarmee een gemeentelijke, wettelijke taak. Een plan of initiatief mag niet leiden tot een significant negatief effect op een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied. Advisering en toetsing van het onderdeel stikstof in het vergunningenproces en bij (eigen) ruimtelijke ontwikkelingen is onderdeel van deze taak.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

Het betreft hier een doorlopende, structurele taak waardoor er geen sprake is van een planning of van te behalen einddoelen. Er kan dus niet gesproken worden van "wat is nog niet gelukt?". Het enige dat hier kan worden aangekaart, is dat er op dit moment niet voldoende ruimte in de beschikbaar gestelde formatie is om alle taken naar behoren uit te kunnen voeren.

Optimaliseren bewustwording afvalscheiding [Kadernota 2024 nr. 07.03]

[Gereed]

Wat wilden we?

Om verder richting de gecommitteerde VANG-doelstellingen in 2025 te komen moeten we nog stappen zetten. In de Tussenevaluatie Grondstoffenbeleidsplan is de voorgestelde maatregel 20 opgenomen: het stimuleren van afvalscheiding en het aanbieden van de containers.

Bij het aanbieden van de minicontainers zien we dat er nog beter gescheiden kan worden. Dit zijn inwoners die denken dat ze hun afval heel goed scheiden, maar waarbij wij zien dat het beter kan en moet. Met de informatie die we hebben vanuit de inzameling willen we inwoners persoonlijk benaderen om zo betere afvalscheiding te realiseren. Een integrale aanpak, ook in samenwerking met andere afdelingen zoals Sociaal Domein.

Deze nieuwe werkzaamheden bestaan uit o.a. het versturen van brieven, het voeren van gesprekken met deze inwoners. Een persoonlijke benadering zorgt voor een kleinere afstand tussen inwoner en gemeente en een effectiever resultaat.

Dat is een nieuwe taak en brengt met zich mee dat er structureel additioneel een bedrag van € 22.000 nodig is voor het uitvoeren ervan.
Dit onderwerp valt binnen het gesloten stelsel van afval. Voor de lasten van afval hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Voorziening reiniging worden gebracht. Dit heeft dus geen effect op het begrotingssaldo.

Wat hebben we bereikt?
Vanaf mei 2024 is een administratief medewerker buitenruimte 12 uren per week werkzaam voor de uitvoering van deze taak.

Op de inzamelauto's worden tijdens de afvalinzameling foto's gemaakt wanneer onjuist afval in de container aanwezig is. Deze informatie vormt de basis van de informatie waar de administratief medewerker mee aan de slag gaat.

De medewerker heeft op het gebied van afvalinzameling contact met de buitendienst en binnendienst. Verder heeft zij contact met inwoners door het versturen van brieven en het voeren van telefoongesprekken. Dit is een continu proces om de afvalscheiding te verbeteren en goed te houden.

De reactie van de inwoners op de brief is vrijwel altijd positief en draagt bij aan de bewustwording van de afvalscheiding bij inwoners thuis.

Vanuit de buitendienst wordt door de zijladerchauffeurs aangegeven dat de afvalscheiding in de biobak (groene container) sterk is verbeterd. De eerste verstuurde brieven van de sortibak (grijze container) geven ook de eerste postitieve effecten op de afvalscheiding.
In de cijfers van de VANG-kilo's over 2024, wat nog per inwoner na nascheiding wordt verbrand, zullen we dit enigzins al terug kunnen zien. De maatregel zal naar alle gedachten een verbetering van de afvalscheiding en een vermindering of stabilisatie van de VANG-cijfers betekenen.
In 2025 zal tijdens de evaluatie van het Grondstoffenbeleidsplan en de vaststelling van het Grondstoffenbeleidsplan 2026-2031 het resultaat van Maatregel 20 terugkomen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De administratief medewerker buitenruimte zal naast het reguliere werk de volgende projecten oppakken:

- actueel houden containerbestand; en
- beheer en controle van extra uitgegeven containers (medisch, jong gezin ivm luiergebruik).

Software afvalinzameling optimaliseren en uitbreiden naar andere taakvelden

[Kadernota 2024 nr. 07.04]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Om verdere optimalisatie en efficientie van de afvalinzameling te realiseren dienen de huidige verzamelplaatsen van miniconainers te worden gedigitaliseerd en worden opgenomen in het GBI beheerssysteem. We stellen voor om de werkzaamheden door een extern adviesbureau met hulp van de eigen buitendienst uit te laten voeren.

Eenmalig kost het:

- Het extern in kaart brengen van de verzamelplaatsen (x,y coördinaten) à € 7.500
- Implementatie gegevens in bestaande afvalinzamelingsoftware systeem à € 7.500

De structurele beheerkosten van het beheersysteem GBI ten aanzien van verzamelplaatsen is kostenneutraal binnen huidige formatie. Dit onderwerp valt binnen het gesloten stelsel van afval. Voor de lasten van afval hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Voorziening reiniging worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?
In 2024 heeft met betrekking tot de software voor de afvalinzameling de focus gelegen op de vervanging van het programma Afvalris. Dit programma was al verouderd en door de ontvlechting van de WM8KTD en nieuwe werkwijze bij ICT zou dit programma niet langer meer ondersteund kunnen worden. In 2024 is een ander programma gevonden voor Afvalris en geïmplementeerd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De actie inzake de verzamelplaatsen voor minicontainers en de implementatie van gegevens in bestaande afvalinzamelingsoftware heeft vertraging opgelopen en schuift op in de tijd.

We beogen de taak "Software afvalinzameling optimaliseren en uitbreiden naar andere taakvelden" in de de tweede helft van 2025 verder op te pakken.

Structurele inbedding energiecoaching

[Kadernota 2023 nr. 07.04]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
In 2022 zijn we in Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen gestart met het aanbieden van energiecoaching waarvoor incidentele middelen door de provincie beschikbaar zijn gesteld. Wij willen energiecoaching structureel inzetten, om inwoners die te maken hebben met energiearmoede te helpen om in kleine stappen energie te besparen. Energiecoaching brengt de energietransitie verder dicht bij de mensen, waarmee de bewustwording wát we doen en waaróm we dat doen toeneemt. Door op deze manier in gesprek te komen met onze inwoners, krijgen wij bovendien ook beter zicht op hulp en ondersteuning die mensen mogelijk verder nodig hebben.

Om energiecoaching in de huidige vorm voort te kunnen zetten is jaarlijks € 55.000 nodig. De komende tijd gaan wij ons inzetten om een netwerk van energiecoaches te ontwikkelen in samenwerking met lokale energiecoöperaties en de woningbouwcorporaties. Ook zal op dit gebied de samenwerking binnen ANNO verder worden gezocht. De materiële kosten (€ 7.000) worden in dit programma verantwoord, de personele kosten in programma 0.

Wat hebben we bereikt?
In 2024 hebben we op verschillende manieren gezorgd dat de inwoners die te maken hebben met energiearmoede worden geholpen om in kleine stappen energie te besparen.

Energiecoaching
Naast de CDOKE middelen zijn ook de SPUKgelden Energiearmoede ingezet om Energiecoaching beter op de kaart te zetten in Tytsjerksteradiel. Zo hebben de energiecoaches kleding ontvangen, zodat zij beter herkenbaar zijn in hun functie. In de winter van 2024 heeft de Energietour met het Energiewagentje alle dorpen van Tytsjerksteradiel aangedaan om laagdrempelig en dichtbij inwoners van energie besparende tips te voorzien. De energiecoaches waren op woensdagmiddag en vrijdagmiddag aanwezig voor gratis hulp. Hier kwamen wekelijks ongeveer 15 inwoners langs. In totaal zijn hiermee ongeveer 150 huishoudens geholpen. Daarnaast was ook het gratis huisbezoek in 2024 weer beschikbaar voor alle inwoners.

Samenwerking vrijwilligers
Daarnaast is de samenwerking gezocht met de lokale energie initiatieven en energiecoöperaties. Er is een netwerk ontstaan van diverse vrijwillige energiecoaches die in hun eigen dorpen actief zijn om inwoners (met een kleinere portemonnee) te ondersteunen. Dit met klushulp voor kleine energiebesparende producten (zoals tochtstrips, ledlampen etc) en tips.

Samenwerking ANNO
Er is in eerste instantie niet gekozen voor een samenwerking op het gebied van Energiecoaching in ANNO verband. Dit mede om vaart te maken én het lokaal te houden. Wel worden kennis en ervaring uitgewisseld tussen de ANNO gemeenten.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Met het oog op de Energietransitie en warmtetransitie blijft actieve Energiecoaching een nuttig middel om inwoners te ondersteunen.

Op dit moment is de ontwikkeling van een Energieloket gaande. Hierbij wordt ook onderzocht welke rol energiecoaching kan gaan spelen in het Energieloket, of we energiecoaching (vanwege het siezoensgebonden werk) met ZZp-ers willen blijven voortzetten en/of we hier meer structureel een taak inzien. De financiering is voor 2025 nog mogelijk via CDOKE middelen en/of SPUKgelden Energiearmoede.

---

vGRP [Kadernota 2020 nr. 07.07]

[Op schema]

Wat wilden we?
In 2020 is het nieuwe vGRP 'Wettersoarch' vastgesteld waarmee invulling wordt gegeven aan de Gemeentelijke watertaken. De raad heeft gekozen voor 'klimaatrobuust'. Om dit te

realiseren wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de uit te voeren activiteiten. Tevens wordt dan teruggekeken naar de uitgevoerde activiteiten van het afgelopen jaar en wordt het jaarprogramma gebruikt als evaluatie- en bijstuurmiddel.

Wat hebben we bereikt?
In lijn met het vGRP en op basis van het uitvoeringsprogramma zijn verschillende activiteiten en maatregelen uitgevoerd in 2023.
Afgeronde grotere rioleringsprojecten in 2024:

- Aanleg van een regenwaterriool in combinatie met (deels) vervangen van gemengd riool in Gytsjerk Súdwest (Fase 2).
- Aanleg van een regenwaterriool in combinatie met (deels) vervangen van gemengd riool Hornstrasingel/De Poel Burgum.
- Reliningproject Burgum.
- Aanbrengen ondehoudsputten in een regenwaterriolering in Hurdegaryp.
- Aanleg van een regenwaterriool in combinatie met (deels) vervangen van gemengd riool in Quatrebras, inclusief afkoppelen en aanleg gemaal.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Conform het vGRP 2020-2025 wordt invulling gegeven aan de Gemeentelijke watertaken. Daarbij wordt het uitvoeringsprogramma scenario C (klimaatrobuust) gevolgd. In 2024 is hier, conform planning, verdere invulling aan gegeven.

In 2025 wordt gestart met het opstellen van een nieuw WRP (Water en Riolerings Plan) als opvolger van het vGRP.

Overige ontwikkelingen

Ontwikkeling duurzaamheidsgelden
Vanuit het Rijk zijn specifieke middelen voor duurzaamheid beschikbaar gesteld (CDOKE middelen). Voor deze middelen kan capaciteit ingezet worden voor zaken ten aanzien van de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen. In totaal is een bedrag van € 1.186.000 ontvangen. Van dit totaalbedrag moet een bedrag van € 590.000 uiterlijk 31 december 2025 zijn besteed. Het restant van € 596.000 moet uiterlijk 31 december 2026 zijn besteed. In mei 2024 is het plan van aanpak Warmtetransitie opgesteld. In dit plan is beschreven op welke wijze, met behulp van de CDOKE middelen, invulling gegeven gaat worden aan de Warmtetransitie. Voor 2024 is er minder personele inzet geweest op de duurzaamheidsonderwerpen dan vooraf was begroot. Zo is (specialistisch) personeel later ingehuurd of helemaal niet ingehuurd. Voornaamste reden hiervan is prioritering van de ontvlechting geweest. Het financiële effect hiervan is dat er € 138.000 minder is uitgegeven (aan personele lasten) dan begroot waardoor de opbrengsten (dekking vanuit Rijk) ook lager is.

Daarnaast zijn de lasten van de duurzaamheidsgelden € 77.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat er geen communicatiekosten (€ 10.000) zijn gemaakt omtrent de Warmtetransitie. Verder stond de uitvoering van een technisch onderzoek in 2024 gepland. Als gevolg van prioritering van werkzaamheden heeft dit onderzoek (€ 67.000) nog niet plaatsgevonden. De (rijks)middelen van € 77.000 blijven beschikbaar voor 2025 en zullen dan hiervoor ingezet worden.

Ontwikkelingen riolering

Het resultaat van het taakveld riolering over 2024 betekent voor de jaarrekening een nadeel van € 148.000 ten opzichte van de definitieve begroting. In de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel rioolheffing worden de verschillen tussen de primitieve begroting 2024 en de jaarrekening voor de volledige rioolheffing toegelicht. Deze volledige toelichting heeft te maken met het feit dat vanuit meerdere programma's kosten worden doorbelast naar de rioolheffing. In dit programma worden alleen de verschillen van dit programma (7) gepresenteerd. Voor een nadere toelichting over de ontwikkeling van de opbrengsten en kosten met betrekking tot riolering verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel rioolheffing.

Ontwikkelingen afval

Het resultaat van het taakveld afval over 2024 betekent voor de jaarrekening een nadeel van € 19.000 ten opzichte van de definitieve begroting. In de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel afvalstoffenheffing worden de verschillen tussen de primitieve begroting 2024 en de jaarrekening voor de volledige afvalstoffenheffing toegelicht. Deze volledige toelichting heeft te maken met het feit dat vanuit meerdere programma's kosten worden doorbelast naar de afvalstoffenheffing. In dit programma worden alleen de verschillen van dit programma (7) gepresenteerd. Voor een nadere toelichting over de ontwikkeling van de opbrengsten en kosten met betrekking tot afval verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen onderdeel afvalstoffenheffing.

Proeftuin Garyp

Vanaf 2019 neemt Tytsjerksteradiel deel aan het Programma Aardgasvrije Wijken waarbij het dorp Garyp is aangemerkt als proeftuin. In dit traject wordt intensief samengewerkt met de mienskip in Garyp. Het project heeft een looptijd van tien jaar. Voor deze proeftuin zijn van het Rijk middelen verkregen die in de bestemmingsreserve Proeftuin aardgasvrij Garyp geplaatst. Deze middelen zijn eerst toegedeeld aan de eerste vijf jaar van het project.
Niet benutte middelen worden jaarlijks weer toegevoegd aan de bestemmingsreserve en blijven beschikbaar voor het project. Het aantal subsidieaanvragen loopt gestaag door. Er is een behoorlijke pot met geld beschikbaar gesteld door het Rijk, maar investeren in een gasloos huis brengt veel kosten met zich mee en dit weegt niet altijd op tegen de totale subsidie die de inwoners van Garyp ontvangen. Daarnaast zijn er in Garyp veel relatief oude huizen waar veel maatregelen moeten worden getroffen om het huis gasloos te maken. Dit beeld is ook te zien in andere proeftuinen in Nederland.

Voor de proeftuinen zijn vooraf doelen gesteld die achteraf te optimistisch zijn geweest. De voortgang gaat niet zo snel als van te voren gedacht waardoor de kosten ook anders zijn gelopen. Het project is geëvalueerd en voor de komende tijd worden er aanpassingen gedaan voor de tweede fase van het project.

Energiearmoede

Voor de jaren tot en met 2025 is aan de gemeente Tytsjerksteradiel een specifieke uitkering Energiearmoede toegekend voor in totaal € 831.000. Net als in 2023 (€ 107.000) zijn hiervoor ook in 2024 kosten gemaakt. De kosten voor 2024 bedragen € 215.000 Deze invulling ziet voor € 130.000 toe op de witgoedactie waarbij vouchers beschikbaar worden gesteld aan de inwoners voor het vervangen van niet duurzame witgoedmachines vervangen door duurzame witgoedmachines. Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor andere initiatieven om energiearmoede tegen te gaan voor € 32.000. Het restant van de kosten bestaat uit personeelskosten.

De afwijking in de jaarrekening van de lasten (€ 33.000 lager) wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder energie cadeaukaarten zijn afgenomen van de leverancier waardoor de eerder in rekening gebrachte kosten zijn verrekend.
De totaal gerealiseerde baten bedragen € 204.000, dit sluit aan met de gemaakte kosten omdat wij hiervoor een vergoeding (SPUK) van het Rijk ontvangen. Ten opzichte van de begroting is er een afwijking van € 30.000 dit samenhangt met de ontwikkeling van de kosten.

Van het totaal ontvangen bedrag voor energiearmoede (€ 831.000) is tot en met 2024 € 322.000 besteed.

Nationaal IsolatiePlan (NIP)

De NIP subsidie regeling is halverwege het jaar 2024 van start gegaan. Later dan in eerste instantie gepland. In de begroting is ingeschat dat 25% van de subsidie in 2024 zou worden besteed. Als gevolg van een aanbesteding voor de NIP in provinciaal verband, heeft dit meer tijd gevraagd dan vooraf was voorzien. Na een succesvolle aanbesteding zijn er nog werkafspraken gemaakt met de partij die de uitvoering verzorgd. Uiteindelijk heeft dit ertoe geleid dat de regeling medio 2024 van start is gegaan. Hierdoor is er minder subsidie aangevraagd door en uitgekeerd aan de inwoners dan in eerste instantie verwacht. De verwachting is dat in het nieuwe jaar dit zal worden ingehaald. De subsidieregeling wordt versoepeld waardoor meer subsidies aangevraagd kunnen worden. Daarbij wordt de subsidieregeling wederom onder de burgers bekend gemaakt. Voor 2024 zorgt dit ervoor dat de realisatie van de kosten (subsidies aan inwoners) € 433.000 lager is dan begroot. Doordat er minder is uitgekeerd aan subsidies zijn ook de opbrengsten (onttrekking uit Rijksmiddelen) lager dan begroot, dit leidt ertoe dat de opbrengsten € 366.000 lager zijn dan begroot.

FUMO

Uit de nacalculatie 2024 van de FUMO is gebleken dat de gemeente Tytsjerksteradiel voor een bedrag van € 29.000 minder aan de bijdrage FUMO hoeft te betalen. Deze daling wordt

voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2024 minder uren van de FUMO zijn afgenomen dan begroot. Dit heeft een positief effect van € 53.000.
Daarnaast zijn er nog een aantal afwijkingen die per saldo een negatief effect hebben van € 24.000. Hierbij worden de grootste afwijkingen veroorzaakt door hogere kosten voor collectieve taken (€ 15.000) en hogere kosten voor het regionale uitvoeringsprogramma (€ 6.000).

Soorten Management Plan (SMP)

Voor het opstellen van het Soorten ManagementPlan is de inzet van een externe partij nodig. De aanbesteding hiervoor heeft in 2024 plaatsgevonden. De verwachting was dat de externe partij in 2024 al een start kon maken, maar de aanbestedingsprocedure is later afgerond. Vanaf 2025 zal de externe partij het SMP op kunnen stellen. Voor 2024 leidt dit tot een afwijking van € 40.000.

Gezondheidsbeleid

De financiële verantwoording op dit onderdeel hangt veel samen met (is nagenoeg geheel afkomstig van) de SPUK-GALA. In 2024 is in totaal voor € 262.000 aan kosten gemaakt voor het onderdeel gezondheidsbeleid. Bovenop de middelen voor SPUK-GALA zijn nog andere middelen opgenomen. De afwijking ten opzichte van de begroting bedraagt € 110.000. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat in 2024 uitsluitend uitvoering is gegeven aan de activiteiten voor SPUK-GALA (die toezien op het gezondheidsbeleid) waardoor de 'reguliere' middelen niet zijn besteed. Anders geformuleerd kan gesteld worden dat de reguliere taken gefinancierd zijn met de gelden uit SPUK-GALA.

Veiligheidsregio Friesland; gezondheid

De kosten voor de veiligheidsregio zijn in 2024 € 64.000 hoger dan begroot. De overschrijding van de kosten wordt veroorzaakt doordat in de begroting rekening gehouden is met lagere salariskosten. Deze lagere salariskosten zijn gebaseerd op de oude CAO terwijl in de realisatie de nieuwe CAO wordt verrekend. in een eerdere begrotingswijziging is dit reeds door de Veiligheidsregio aangegeven, maar onze begroting is hierop niet aangepast.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Afval	*3.318*	3.638	3.647	- 9
Begraafplaatsen en crematoria	*9*	8	6	2
Milieubeheer	*2.615*	3.853	2.270	1.583
Riolering	*2.162*	2.116	2.050	66
Volksgezondheid	*1.616*	1.854	1.760	94
Totaal lasten	***9.721***	**11.469**	**9.733**	**1.736**
Baten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Afval	*3.922*	4.114	4.105	- 9
Begraafplaatsen en crematoria	*17*	17	23	6
Milieubeheer	*13*	1.197	675	- 522
Riolering	*2.455*	2.545	2.339	- 205
Volksgezondheid	-	281	262	- 19
Totaal baten	***6.407***	**8.153**	**7.404**	**- 749**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 3.314***	**- 3.316**	**- 2.329**	**987**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		987
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		- 332
Lasten	**416**	
- Diverse verschillen per saldo	21	
- Lagere bijdrage FUMO	29	
- Saldo lasten taakveld riolering	66	
- Lagere lasten gezondheidsbeleid	152	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	243	
- Hogere bijdrage VRF	- 64	
- Ontwikkeling personeelskosten	- 19	
- Saldo lasten taakveld afval	- 12	
Baten	**- 748**	
- Diverse verschillen per saldo	7	
- Lagere opbrengsten NIP gelden	- 366	
- Saldo baten taakveld riolering	- 214	
- Lagere opbrengsten duurzaamheidsgelden	- 138	
- Lagere opbrengsten energiearmoede	- 30	
- Saldo baten taakveld afval	- 7	
Incidentele voor- of nadelen		1.319
Lasten	**1.319**	
- Lagere lasten energiearmoede	33	
- Lagere lasten basiskaart geluidsemissie	35	
- Lagere lasten Soorten Management Plan (SMP)	40	
- Lagere lasten duurzaamheid	77	
- Lagere kosten NIP gelden	433	
- Lagere lasten proeftuin Garyp	701	

Verbonden Partijen

Hieronder ziet u het overzicht van de Verbonden Partijen die te maken hebben met dit programma.

Een Verbonden Partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een verdere specificatie vindt u in de paragraaf Verbonden Partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam	Vestigingsplaats
FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)	Grou

Vennootschap / Coöperatie

Naam	Vestigingsplaats
Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)	Leeuwarden

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 07. Volksgezondheid en Milieu

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

ongunstig ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Hernieuwbare elektriciteit

Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	20,90	Ontwikkeling ▲	Prognose ▬
Begroting 2024	16,50		
Rekening 2023	16,50		

Nederland	%	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	41,00	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲

Begroting 2024	33,20
Rekening 2023	33,10

Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Tytsjerksteradiel	kg	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	145,00	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	149,00		
Rekening 2023	141,00		

Nederland	kg	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	150,00	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	169,00		
Rekening 2023	148,00		

Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Bij dit programma horen de volgende relevante taakvelden:

8.1 Ruimtelijke ordening
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)
8.3 Wonen en bouwen

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Beleid op verhuur van panden

[Kadernota 2024 nr. 08.02]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?

De gemeente verhuurt meerdere panden aan zowel maatschappelijke als commerciële organisaties. Om aan de Wet Markt en Overheid te voldoen dient de gemeente minimaal kostendekkend te verhuren. Momenteel gebeurt dit niet altijd en wordt de huurprijs op verschillende manier bepaald.

Beleid is nodig voor een transparante en uniforme huurprijsbepaling waarmee de gemeente voldoet aan de wettelijke vereisten. De kosten hiervoor zijn eenmalig € 16.000. Door dit beleid samen met de gemeente Achtkarspelen op te stellen kunnen de kosten worden verdeeld waardoor deze op € 7.500 uitkomen. Dit onderwerp classificeren wij als incidenteel.

Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 is een kostprijsdekkende huurmethodiek ontwikkeld en is het verhuurbeleid tot een conceptversie gebracht. Dit moet nog verder uitgebreid worden met algemeen vastgoedbeleid waar de rest van het beschikbare budget voor zal worden gebruikt.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

Het verhuurbeleid is nog niet vastgesteld en moet nog verder worden gebracht. Er zijn nog bestuurlijke beslissingen die genomen moeten worden om bepaalde aanvullingen te kunnen doen.

Wanneer de gemeente keuzes heeft gemaakt over hoe ze om wil gaan met haar vastgoed, zoals MFC's en dorpshuizen, kan vastgoedbeleid worden opgesteld. Hierin wordt beschreven welk vastgoed de gemeente wel en niet in eigendom wil houden en hoe ze die wil exploiteren. De verwachting is dat hier medio 2025 keuzes over worden gemaakt waardoor het vastgoedbeleid eind 2025 kan worden opgesteld.

Dorpenronde

[Kadernota 2024 nr. 08.04]

[Vertraging]

Wat wilden we?

We willen naar aanleiding van de dorpenronde graag (als een pilot) een gebiedsgericht programma op (laten) stellen. Met dit programma willen we meer gebruik maken van de informatie die er vanuit het dorp wordt gegeven. In 2024 willen we hier mee beginnen. We verwachten hier eenmalig een budget van € 50.000 voor nodig te hebben.

De incidentele kosten voor 2024 classificeren wij als incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?
In verband met personele- en organisatorische ontwikkelingen is deze opgave nog in ontwikkeling.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
De komende periode maken wij deze opgave meer inzichtelijk qua planning en uitvoering.

Motie Ynsette op foarrang ynwenners mei kearnbining by hierwenningen

[Kadernota 2024 nr. M-3-8-1]

[Gereed]

Wat wilden we?
Ropt it kolleezje op
Om yn de oerlizzen mei WoonFriesland oer de prestaasjeôfspraken 2024 maksimaal te pleitsjen foar it brûken fan de mooglikheid om ynwenners mei kearnbining foarrang te jaan by de tawizing fan hierwenten;

- Yn dizze oerlizzen mei WoonFriesland te ûndersykjen as dit ynfierd wurde kin (as pilot) yn Tytsjerksteradiel;
- Dizze moasje te dielen mei WoonFriesland sadat sy witte wat ús ferlet is;
- De rie fia de LIST op de hichte te hâlden fan de útkomsten en fuortgang fan dit ûnderwerp.

Wat hebben we bereikt?
In de gesprekken met WoonFriesland is aangegeven dat de helft van het aantal sociale huurwoningen lokaal wordt toegewezen. Dit is het maximaal mogelijke voor lokale inwoners in relatie tot huurwoningen binnen de Huisvestingswet. Ook zonder specifiek beleid werd dus al voldaan aan de ambitie en was er geen noodzaak
om in de Prestatieafspraken nog meer in te zetten op toewijzing van huurwoningen aan lokale inwoners.

De volledige afhandeling van de motie is te lezen in de raadsbrief van 14 maart 2024.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Vastgoed registratiesysteem [Kadernota 2019 nr. 8.01]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Het contractbeheer moet worden verbeterd. Aanbevelingen daarover spitsen zich vooral toe op het registeren, beheren, actualiseren, ontsluiten en gebruiken van contractinformatie. Het huidige systeem dat daarvoor in Tytsjerksteradiel wordt gebruikt (contractenbank en papieren archief) voldoet niet. In Achtkarspelen is eerder al geld gereserveerd voor een nieuw systeem; dit had in Tytsjerksteradiel ook gemoeten.

Een nieuw systeem zorgt voor een aangepaste werkwijze waarbij een rentmeester/contractbeheerder als centrale verbinder wordt neergezet zodat gegevens over eigendom, verwerving, bijzondere voorwaarden, bestemming, gebruik, gebruiker, verzekering, onderhoud, ligging, visie, gemeentelijke doelstelling helder en actief beschikbaar komen bij vastgoedgerelateerde ontwikkelingen en beslissingen. Voor het opzetten, ontwikkelen en/of aanschaffen van een dergelijk systeem is in eerste instantie € 25.000 meegenomen. Dit is een eerste aanzet, de hoogte van het bedrag is afhankelijk van positionering en aansluiting bij andere ICT budgetten. Gezien het eenmalige karakter van deze kosten zijn ze meegenomen ten laste van de algmene reserve.

Wat hebben we bereikt?
Het juiste systeem is aangeschaft en ingericht. Het wordt momenteel volop gebruikt waardoor er veel meer inzicht is in de vastgoedportefeuille en zorgt het ervoor dat contracten op een juiste manier worden beheerd. Ook zijn er de processen beschreven voor contractvorming en contractbeheer.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Om de mogelijkheden van het systeem optimaal te benutten dient het systeem nog verder ingevuld te worden. Hier is momenteel door drukte geen capaciteit voor.

Wanneer alles juist is ingevuld is er nog meer inzicht in de vastgoedportefeuille en is de gemeente in staat om strategisch te sturen op haar vastgoed. Dit is een ontwikkeling die in 2025 plaatsvindt.

Overige ontwikkelingen

Grondexploitaties woningbouw
In dit programma worden de baten en de lasten van de grondexploitaties met betrekking tot woningbouw verantwoord. De baten (€ 327.000) zijn nagenoeg gelijk aan de lasten (€ 324.000). De oorzaak hiervan is dat er in 2024 geen winsten genomen konden worden over de grondexploitaties die betrekking hebben op woningbouw.
Voor een uitgebreidere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en de Meerjaren Prognose Grondbeleid.

Vrijval voorziening afgewikkelde complexen

In eerdere jaren zijn een aantal complexen waarbij woningen zijn gerealiseerd afgerond. Ten tijde van die afronding is een inschatting gemaakt van de nog te maken kosten om de laatste werkzaamheden voor de complexen uit te kunnen voeren. In 2024 zijn van een aantal complexen deze werkzaamheden uitgevoerd waarbij de werkelijke kosten lager waren dan was ingeschat. Deze afwijking heeft betrekking op vijf complexen (Garyp, Sumar, Mûnein, Tytsjerk en Hurdegaryp) en heeft een positief effect van € 241.000.

Meer doorbelaste uren op complexen

In 2024 zijn meer uren geschreven van de medewerkers die direct werkzaamheden hebben verricht voor de complexen. Dit betreft een administratieve weergave die ervoor zorgt dat deze kosten (per saldo) niet ten laste van het begrotingssaldo worden gebracht. Doordat deze (personeels)kosten verantwoord worden op de complexen worden deze door middel van de resultaatneming (of eventueel verlies) van de complexen op een ander moment in het begrotingssaldo verantwoord.

Leges omgevingsvergunningen

Aan bouwleges is totaal € 585.000 ontvangen. Ten opzichte van de begroting een meeropbrengst van € 129.000. Een aantal grotere projecten hebben met name voor deze hogere legesopbrengsten gezorgd. Voor de jaarrekening betekent dit een voordeel van € 129.000.

Woningbouwprogrammering

In 2024 was € 44.000 beschikbaar voor ambtelijke ondersteuning van woningbouwprogrammering. Vanwege ziekte en onderbezetting binnen team Wonen is het ook in 2024 niet gelukt dit volledige bedrag in te zetten. Hierdoor ontstaat een voordeel op de kosten in de jaarrekening 2024 van € 44.000. Het plan is in het eerste kwartaal van 2025 woningbouwplannen in de dorpen, zoals die in het KAW plan 'Wonen en Leefbaarheid' zijn beschreven, weer op te pakken.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	*271*	363	333	30
Ruimtelijke ordening	*1.541*	1.784	1.744	40
Wonen en bouwen	*994*	1.046	742	304
Totaal lasten	***2.806***	**3.194**	**2.820**	**374**
Baten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	-	16	791	776
Ruimtelijke ordening	*143*	36	50	14
Wonen en bouwen	*357*	470	597	127
Totaal baten	***500***	**521**	**1.438**	**917**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 2.306***	**- 2.673**	**- 1.382**	**1.291**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Per programma

Verklaring resultaat (x € 1.000)		**1.291**
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Reguliere voor- of nadelen		1.006
Lasten	**658**	
- Diverse verschillen per saldo	28	
- Hogere opbrengsten leges omgevingsvergunningen	129	
- Meer doorbelaste uren op complexen	199	
- Ontwikkeling bijdrage werkmaatschappij	626	
- Hogere lasten grondexploitaties woningbouw	- 324	
Baten	**348**	
- Diverse verschillen per saldo	21	
- Hogere baten grondexploitaties woningbouw	327	

Incidentele voor- of nadelen		285
Lasten	**44**	
- Vertraging woningbouwprogrammering	44	
Baten	**241**	
- Vrijval voorziening afgewikkelde complexen	241	

Beleidsindicatoren BBV

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Taakveld 08. Volkshuisv., RO en Sted. Vern. (Vhrosv)

De icoontjes betreffen de ontwikkeling (O) t.o.v. de laatste meting en de prognose (P) o.b.v. de historie

onqunstiq ▼ neutraal ▬ gunstig ▲ nog geen (nieuwe) gegevens ▬

Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Tytsjerksteradiel	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	87,90	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	87,20		
Rekening 2023	87,20		

Nederland	%	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	70,40	Ontwikkeling ▬	Prognose ▬
Begroting 2024	70,30		
Rekening 2023	70,30		

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Tytsjerksteradiel	euro	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	847,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	826,00		
Rekening 2023	826,00		

Nederland	euro	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	860,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼

Begroting 2024	860,00
Rekening 2023	860,00

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Tytsjerksteradiel	euro	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	948,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	926,00		
Rekening 2023	926,00		

Nederland	euro	[referentiejaar 2023]	
Rekening 2024	942,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼
Begroting 2024	942,00		
Rekening 2023	942,00		

Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Tytsjerksteradiel	euro	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	294,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	284,00		
Rekening 2023	283,00		

Nederland	euro	[referentiejaar 2024]	
Rekening 2024	379,00	Ontwikkeling ▼	Prognose ▼
Begroting 2024	369,00		
Rekening 2023	368,00		

(De gemiddelde WOZ waarde van woningen.)

Nieuw gebouwde woningen

Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

Tytsjerksteradiel	aantal	[referentiejaar 2022]	
Rekening 2024	6,50	Ontwikkeling ▲	Prognose ▲
Begroting 2024	6,50		
Rekening 2023	6,50		

Nederland	aantal	[referentiejaar 2023]

Rekening 2024	9,10	Ontwikkeling ▼	Prognose ▬
Begroting 2024	9,30		
Rekening 2023	9,30		

Overhead

Bij dit programma hoort het taakveld

0.4 Overhead

Inhoudelijk

In de programmabegroting van 2024 staat wat we van plan waren voor dat jaar. De onderwerpen daarvoor waren afkomstig uit onder meer de Kadernota 2024 (jaren 2024-2027) en eerdere Kadernota's voor zover van toepassing.

We leggen per onderwerp uit wat we wilden doen, wat gelukt is en wat nog niet. Ook bespreken we onderwerpen uit eerdere plannen die nog niet helemaal zijn afgehandeld.

Bestuurscommunicatie adviseur

[Kadernota 2024 nr. 00.04.06]

[Gereed]

Wat wilden we?

Een strategische positionering en professionele communicatieondersteuning voor het college van B&W en de individuele bestuurders. Door de inzet van een bestuurscommunicatieadviseur

kan de strategische positionering en professionele communicatieondersteuning van het college van B&W en de individuele bestuurders worden vormgegeven. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden is dit onderwerp voor 2024 en 2025 als incidenteel aangemerkt.

Wat hebben we bereikt?
In 2024 was er incidenteel geld beschikbaar voor de invulling van een bestuurscommunicatie adviseur. De functie is nu opgenomen als bestuursadviseur in de opbouw van de nieuwe gemeentelijke organisatie. En heeft daarmee structureel een plek in de personeelsbegroting gekregen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Capaciteitsuitbreiding contractmanagement en contractbeheer [Kadernota 2023 nr. 00.04.11]

[Stopgezet]

Wat wilden we?
We willen graag een projectleider inhuren voor 1 jaar voor 24 uur per week om de visie op Contractmanagement en werkwijze binnen team Advies en vervolgens in de gehele organisatie goed te implementeren.

Wat hebben we bereikt?
Ten gevolge van de ontvlechting is hier in 2024 geen vervolg aan gegeven. Contractbeheer is binnen de interne organisatie belegd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Coördinatie energiebeheertaken [Kadernota 2022 nr. 00.12]

[Continue proces]

Wat wilden we?
De ontwikkelingen op de energiemarkt gaan snel. Ook de wet- en regelgeving op gebied van energie, energiemanagement en duurzaamheid veranderen voortdurend. Om hier richting aan de geven en om er beleid op te maken is het meer dan wenselijk om binnen de gemeente een energiecoördinator aan te stellen.

Er is een wettelijke plicht om het energieverbruik van de gemeentelijke gebouwen te monitoren. De gemeente heeft inmiddels een energiemonitoringssysteem. Het is de bedoeling dat aan de hand van dit monitoringssysteem er energiebesparingsdoelstellingen worden opgesteld en dat de voortgang hiervan bewaakt wordt en dat de vorderingen gerapporteerd worden. De coördinator moet ook kennis hebben van subsidieregelingen, fiscale regelingen e.d. De verwachting is dat hij of zij op die manier zijn kosten weer terug kan verdienen.
Het gaat in eerste instantie om een halve fte voor Tytsjerksteradiel. Deze halve baan kan eventueel met een halve fte voor Achtkarspelen gecombineerd worden tot een volledige functie.

Wat hebben we bereikt?
Er is gehoor gegeven aan de wens binnen de gemeente een energiecoördinator aan te stellen. De functie "Energie-coördinator" is sinds januari 2024 ingevuld. De betreffende collega is gedetacheerd aan gemeente Achtkarspelen en wordt voor een halve fte uitgeleend aan gemeente Tytsjerksteradiel. De volledige functie wordt dus over beide gemeentes verdeeld, ieder een halve fte. De energiecoördinator is de contactpersoon tussen de gemeente en OVEF, houdt zich bezig met alle energie gerelateerde zaken als, afsluiten contracten, monitoren verbruik, controle en verwerken facturen, etc. Ook is zij betrokken bij nieuwe projecten die betrekking hebben op duurzaamheid, zoals implementatie EMS'en (Energy Management System), optimalisatie trajecten energieverbruik, inzet nieuwe PV-systemen en het verdelen van overschotten PV energie in het eigen netwerk. De energiecoördinator werkt nauw samen met de collega's van gebouwenbeheer om o.a. de verduurzamingsprojecten voor te bereiden en vorm te geven.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Momenteel is aan alle wensen voldaan en zijn er geen aanpassingen nodig.

DIV - Medewerker semi statisch en openbaar archief

[Kadernota 2023 nr. 00.04.19]

[In ontwikkeling]

Wat wilden we?
We begroten een structurele uitbreiding van de formatie met 0,49 fte op de functie medewerker semi-statisch en openbaar archief, die nodig is om het huidige niveau van dienstverlening in stand te houden.

Wat hebben we bereikt?
Wegens de ontvlechting zijn de achterstanden niet bijgewerkt. Het betreft archiveren, inventarislijsten, vernietingen en beleid actualiseren.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Als prioriteit in 2025 op de agenda van DIV zetten.

Financiën - AOIB en Senior Financieel Adviseur

[Kadernota 2024 nr. 00.04.51]

[Gereed]

Wat wilden we?

Administratieve Organisatie & Interne Beheersing (AOIB)
De inrichting van de procesorganisatie binnen de gemeenten is niet op het vereiste niveau. Er is hoge urgentie om hierin adequaat te voorzien. Het niet inrichten van AOIB leidt tot onaanvaardbare risico's (organisatievereisten en regelgeving) en kwetsbaarheden in de uitvoering van werkzaamheden (efficiency en effectiviteit). Dit wordt versterkt door het hoge personeelsverloop. Voorgesteld wordt voor 2024 en 2025 (incidenteel) 2,5 fte aan formatieruimte beschikbaar te stellen voor het opzetten, inrichten en werkzaam houden van de werkzaamheden AOIB binnen de Werkmaatschappij. Hiervan draagt onze gemeente voor 1,25 fte bij.

Senior Financieel Adviseur
Voor de periode 2020 t/m 2023 heeft de raad incidenteel budget beschikbaar gesteld voor een extra (tweede) Senior Financieel Adviseur. De dekking voor deze functie loopt eind 2023 af. Ondanks en los van het organisatievraagstuk wat momenteel speelt, geldt dat adequate kennis en achtervang op de seniorpositie noodzakelijk is om de continuïteit en kwaliteit van de werkzaamheden in de Planning & Control-cyclus te garanderen. De huidige taakomvang en het samenhangende advies- en activiteitenniveau kan niet door één adviseur worden opgevangen. Voorgesteld is de eerder toegekende (extra) formatieruimte van 1,0 fte voor een Senior Financieel Adviseur binnen de Werkmaatschappij vooralsnog beschikbaar te houden voor een periode van twee jaar. Hiervan draagt onze gemeente voor 0,5 fte bij.

Het totale bedrag voor beide onderwerpen gezamenlijk wordt voor de gemeente Tytsjerksteradiel begroot op € 201.000. De taak wordt voor zowel Tytsjerksteradiel als Achtkarspelen binnen de WM8KTD uitgevoerd. De totale kosten voor deze taak bedragen € 402.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 201.000, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 402.000 beschikbaar komt. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden is dit onderwerp voor 2024 en 2025 als incidenteel aangemerkt. De incidentele lasten komen ten laste van de Algemene Reserve.

Wat hebben we bereikt?
Dit is gerealiseerd. Vakinhoudelijk zijn betrokken collega's vanuit financieel advies en AO/IB nader geschoold. Senior financieel advies is ingevuld binnen de WM en vanuit AO/IB is een start gemaakt met het nader beschrijven van de verschillende processen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Formatie medewerker recordbeheer

[Kadernota 2023 nr. 00.04.01]

[Gereed]

Wat wilden we?
We begroten een tijdelijke extra investering in de formatie van medewerker recordbeheer bij het team DIV, door deze formatie voor een periode van twee jaar tijdelijk uit te breiden met 1,5 fte. De formatie en de huidige bezetting is op dit moment zowel kwantitatief als kwalitatief ontoereikend om de vele werkzaamheden uit te kunnen voeren. Met de extra investering in de formatie van medewerker recordbeheer bij het team DIV kunnen we de vereiste en gevraagde werkzaamheden uitvoeren.

Wat hebben we bereikt?
Extra inzet qua bemensing is gerealiseerd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Formatie-uitbreiding i.v.m. subsidie in relatie tot staatssteuntoets

[Kadernota 2022 nr. 00.09]

[Gereed]

Wat wilden we?
Door toenemende druk vanuit wet- en regelgeving op de rechtmatigheid van diverse processen, wordt systematisch geanalyseerd waar we als organisatie risico’s lopen. Daaruit is gebleken dat wij niet voldoen aan Europese Wetgeving op het gebied van subsidies. Om dat nu wel te bereiken moeten wij voldoen aan de toets op staatssteun bij subsidies. Alle subsidies (bestaande en nieuwe) moeten getoetst worden. De gemeente loopt mogelijk aanzienlijke financiële risico's, niet alleen zelf maar ook samen met partners of subsidieontvangers. Toegekende subsidies moeten mogelijk teruggevorderd worden wanneer deze niet voldoen aan de staatssteuntoets. Naast de financiële risico's is er ook kans op imagoschade voor de gemeente in haar rol als betrouwbare partner voor inwoners, ondernemers en partners.

Voorgesteld wordt om structureel budget beschikbaar te stellen voor het aannemen van een specialist en hiermee het specialisme in huis halen om de toets uit te kunnen voeren en nieuwe trajecten van actueel advies te kunnen voorzien.

Wat hebben we bereikt?
Er is een jurist ad interim ingehuurd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

HR - Recruitment

[Kadernota 2023 nr. 00.04.16]

[Gereed]

Wat wilden we?
Om de juiste kandidaten voor onze organisatie te werven is het belangrijk om een goede arbeidsmarktstrategie te ontwikkelen. De ontwikkeling en uitvoering van een arbeidsmarktstrategie valt uiteen in twee punten:

1. De ontwikkeling van een arbeidsmarktcampagne (incidentele kosten).
2. Het sluiten van een raamcontract met een of meer recruitmentbureaus (structurele kosten).

Wat hebben we bereikt?

1. De Arbeidsmarktcampagne is gerealiseerd.
2. Er is geen raamcontract met een recruimentbureau afgesloten. In plaats daarvan is ervoor gekozen om tijdelijk een recruiter en recruitmentmedewerker aan te trekken.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

HR - Talentschouw in het kader van Strategisch Personeelsplan (SPP)

[Kadernota 2023 nr. 00.04.17]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Inzicht in de kwaliteiten, mogelijkheden en groeipotentieel van ons huidig medewerkersbestand, afgezet tegen onze opgaven, is essentieel voor de ontwikkeling van de organisaties. Op deze manier kunnen HR-instrumenten als werving & selectie, mobiliteit en leren & ontwikkelen heel gericht en effectief ingezet worden. Om dit te bewerkstelligen moet het volgende worden geïmplementeerd:

- Het inhuren van expertise (€ 38.400)
- Aankoop tool inclusief implementatie en licentie (€ 30.000)
- Opleiding medewerkers HR (€ 5.000)

Wat hebben we bereikt?
Vanwege de ontvlechting van de Werkmaatschappij hebben we tot op heden nog geen Talentenschouw in het kader van SPP kunnen doen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
In 2025 wordt nader onderzocht in hoeverre en wanneer we de talentenschouw (kunnen) oppakken en op welke wijze dat kan.

HRM - Strategische ondersteuning en advisering

[Kadernota 2024 nr. 00.04.50]

[Gereed]

Wat wilden we?
Administratieve Organisatie & Interne Beheersing (AOIB)
De inrichting van de procesorganisatie binnen de gemeenten is niet op het vereiste niveau. Er is hoge urgentie om hierin adequaat te voorzien. Het niet inrichten van AOIB leidt tot onaanvaardbare risico's (organisatievereisten en regelgeving) en kwetsbaarheden in de uitvoering van werkzaamheden (efficiency en effectiviteit). Dit wordt versterkt door het hoge personeelsverloop. Voorgesteld wordt voor 2024 en 2025 (incidenteel) 2,5 fte aan formatieruimte beschikbaar te stellen voor het opzetten, inrichten en werkzaam houden van de werkzaamheden AOIB binnen de Werkmaatschappij. Hiervan draagt onze gemeente voor 1,25 fte bij.

Senior Financieel Adviseur
Voor de periode 2020 t/m 2023 heeft de raad incidenteel budget beschikbaar gesteld voor een extra (tweede) Senior Financieel Adviseur. De dekking voor deze functie loopt eind 2023 af. Ondanks en los van het organisatievraagstuk wat momenteel speelt, geldt dat adequate kennis en achtervang op de seniorpositie noodzakelijk is om de continuïteit en kwaliteit van de werkzaamheden in de Planning & Control-cyclus te garanderen. De huidige taakomvang en het samenhangende advies- en activiteitenniveau kan niet door één adviseur worden opgevangen. Voorgesteld is de eerder toegekende (extra) formatieruimte van 1,0 fte voor een Senior Financieel Adviseur binnen de Werkmaatschappij vooralsnog beschikbaar te houden voor een periode van twee jaar. Hiervan draagt onze gemeente voor 0,5 fte bij.

Het totale bedrag voor beide onderwerpen gezamenlijk wordt voor de gemeente Tytsjerksteradiel begroot op € 201.000. De taak wordt voor zowel Tytsjerksteradiel als Achtkarspelen binnen de WM8KTD uitgevoerd. De totale kosten voor deze taak bedragen € 402.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 201.000, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 402.000 beschikbaar komt. In het kader van de aanstaande organisatiewijziging als gevolg van de keuze van de raden is dit onderwerp voor 2024 en 2025 als incidenteel aangemerkt. De incidentele lasten komen ten laste van de Algemene Reserve.

Wat hebben we bereikt?
Uitbreiding van de Senior adviseur HRM, de HR medewerker en Recruitment zijn gerealiseerd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

I&A - Abonnement Datafryslân

[Kadernota 2024 nr. 00.04.26]

[Op schema]

Wat wilden we?
Datagedreven werken is hot in gemeenteland. Het gebruik van data vergroot de effectiviteit en efficiency van gemeenten. Maar het helpt ook bij het innoveren van de dienstverlening of om draagvlak voor beleid te versterken. Data kan bovendien op alle beleidsterreinen een rol spelen, of het nu gaat om openbare orde en veiligheid, het sociaal domein of opgaven in het fysieke domein. Daarbij hebben we ook externe data nodig, bijvoorbeeld:

- Beschikken over alle (regionale) data die nodig is om goede analyses te kunnen maken;
- Gebruik kunnen maken van expertise die we niet zelf ter beschikking hebben, of kunnen krijgen; en
- Deel kunnen nemen aan provinciale onderzoeken zodat data vergeleken kunnen worden.

Om hiervan gebruik te kunnen maken, sluiten we een abonnement af bij DataFryslân. De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 31.000 structureel en € 2.000 incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?
Op een aantal vlakken zin ontwikkelingen gerealiseerd.

- In samenwerking met DataFryslân is de regionale armoedemonitor vernieuwd waarbij ook Tytsjerksteradiel nu meedoet. De kernresultaten zijn zichtbaar via Earmoedatlas Fryslân | DataFryslân;
- Er is een opzet gemaakt om het beleid (meer) datagedreven te maken, waarbij op voorhand wordt bepaald wat de gewenste resultaten zijn en hoe deze gemeten gaan worden. Dit stuk gaat binnenkort ter vaststelling op ronde. Voor het beleidsstuk “Preventie- en handhavingsplan middelengebruik” onderzoeken we of dit direct meegenomen kan worden. Ook willen we onderzoeken of hierbij een passende monitor ontwikkeld kan worden.
- Voor de Omgevingsvisie wordt gewerkt aan een eerste monitor, waarbij de onderwerpen wonen en leefomgeving extra nadruk krijgen. Een eerste versie van de monitor wordt in het najaar verwacht.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Er is nog geen eigen datawarehouse ingericht. Enerzijds omdat hier de ontvlechtingskosten extreem hoog zijn, anderzijds omdat de ontwikkelingen op dit gebied erg snel gaan en vragen om een weloverwogen keuze. Mogelijk kunnen we hier ook aansluiten op wat DataFryslân gaat doen. Consequentie is echter dat we nu soms nog pragmatisch te werk moeten gaan.

I&A – Applicaties naar cloud

[Kadernota 2024 nr. 00.04.24]

[Gereed]

Wat wilden we?
We willen de continuïteit van de applicaties garanderen en om dit te realiseren brengen we waar mogelijk applicaties naar de cloud. Voor een drietal applicaties, nl. Belastingen, Burgerzaken en Vergunningen en Handhaving is dit nu noodzakelijk aangezien het huidige platform aanzienlijke tekortkomingen en continuïteitsrisico's op het gebied van gebruiksvriendelijkheid, performance en functionaliteit heeft.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 30.000. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 60.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 30.000, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 60.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

Wat hebben we bereikt?
De genoemde applicaties zijn gemigreerd naar de cloud.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

I&A - Continuïteit en kwaliteit van informatievoorziening [Kadernota 2024 nr. 00.04.52]

[Gereed]

Wat wilden we?
Met het toenemende belang van digitalisering is er ook grote druk op onze afdeling Informatisering & Automatisering gekomen. Voor een goede bedrijfsvoering en dienstverlening aan onze inwoners is het cruciaal dat er op een aantal vitale functies versterking komt. Dit maakt het mogelijk om de basis dienstverlening zoals het hebben van een adequate helpdesk in stand te houden en uit te breiden en te zorgen dat belangrijke ontwikkelingen en vernieuwingen doorgevoerd kunnen worden. Hierbij moet gedacht worden aan het waarborgen van continuïteit van onze diensten, het zorgen dat gegevens en systemen veilig zijn en blijven, vervanging van softwarepakketten waar het contract van afloopt en het voldoen aan steeds scherpere regelgeving.

Om de capaciteit binnen I&A van een kritiek naar passend niveau te brengen is invulling c.q. uitbreiding van onderstaande functies noodzakelijk.
Het gaat om een uitzetting van 11,5 fte voor uitvoering binnen de Werkmaatschappij. Hiervan komt 5,75 fte voor rekening van onze gemeente.

- Systeembeheer (1,5 fte)
- Helpdesk (0,75 fte)
- Functioneel beheer (0,5 fte)
- Informatieadvies (1 fte)
- Projectleiders ICT (1 fte)
- Business Intelligence (BI) functionarissen (1 fte)

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 638.000 per jaar. De taken worden zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 1.276.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 638.000, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 1.276.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

Wat hebben we bereikt?
De functies voor Informatievoorziening en Automatisering voor beide gemeenten zijn opgenomen in de formatie van de nieuwe BVO ICT-organisatie.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

I&A - Doorontwikkelingen team en organisatie

[Kadernota 2023 nr. 00.04.20]

[Stopgezet]

Wat wilden we?

Het is van groot belang dat we de continuïteit van onze ICT-omgeving kunnen waarborgen en andere manieren van (digitaal) werken kunnen faciliteren. De praktijkervaring van team I&A leert dat het onmogelijk is om dit met de huidige bezetting te doen. Met de invulling van een tweetal functies en daarnaast een tijdelijk programmabudget kunnen we de doorontwikkeling verder mogelijk maken. Dit kan worden gezien als een eerste deel van deze maatregelen, eerst op incidentele basis, om te kunnen beschikken over specialistische functies die deze doorontwikkeling faciliteren. Het gaat dan om een architectuurspecialist en een coördinator Functioneel beheer & Datagedreven werken plus een programmabudget 'Ontwikkelopgave I&A'.

Wat hebben we bereikt?

In de afgelopen twee jaar hebben we de informatiearchitectuur vastgelegd. We hebben tot aan de ontvlechting met de functioneel beheerders een traject afgelegd, wat het inzicht in hun uit te voeren werkzaamheden heeft vergroot en geleid heeft tot een ander functieprofiel.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

Functioneel beheer is nog niet volledig ontwikkeld volgens de oorspronkelijke bedoeling, omdat de focus op het ontvlechten van de gemeenten lag. Gevolg was ook dat de functioneel beheerders een plek kregen in één van de gemeenten en de gezamenlijke aanpak stil is komen te liggen. Om verder te gaan, moet dit binnen beide gemeenten opnieuw worden opgepakt.

I&A - Sociaal Intranet applicatie

[Kadernota 2024 nr. 00.04.25]

[Op schema]

Wat wilden we?

Ons intranet is ruim 10 jaar oud, is statisch en wordt als onoverzichtelijk ervaren. Daarnaast voldoet het niet aan de eisen van informatieveiligheid. Een goede onderlinge communicatie, gericht op verbinden van afdelingen en collega's op een eigentijdse wijze, draagt bij aan betrokkenheid en werkplezier. Een eigentijds sociaal intranet bevordert de onderlinge interactie, kennisdeling en samenwerking binnen onze sterk gegroeide en divers gehuisveste organisatie. Zeker in een tijd waarin veel onzekerheid heerst over de organisatorische ontwikkelingen en medewerkers het risico lopen dat ze zich ontheemd gaan voelen. Dit laatste komt met regelmaat naar voren bij exitgesprekken.
We gaan daarom een applicatie aanschaffen en inrichten die de functionaliteit bezit om te voorzien in de onderlinge interactie, kennisdeling en samenwerking en die de informatieveiligheid goed kan waarborgen.

De kosten voor gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 15.000 structureel en € 20.000 incidenteel. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 30.000 structureel en € 40.000 incidenteel, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 15.000 structureel en € 20.000 incidenteel, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 30.000 structureel en € 40.000 incidenteel beschikbaar komt voor de uitvoering.

De incidentele kosten voor 2024 van € 20.000 classificeren wij als incidenteel. Voor incidentele lasten hanteren we de lijn, dat deze ten laste van de Algemene Reserve worden gebracht.

Wat hebben we bereikt?
Het Sociaal intranet is aanvankelijk eenvoudig opgezet om het mogelijk te maken dat drie organisaties (AK, TD en de BVO ICT) elk gebruik kunnen maken van een afzonderlijk intranet.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Verdere uitwerking en verdieping van de oplossing zijn noodzakelijk om aan de wensen en eisen te voldoen. In 2025 zal hier verder invulling aan worden gegeven.

I&A - Structureel maken thuiswerkvoorzieningen ICT [Kadernota 2024 nr. 00.04.28]

[Gereed]

Wat wilden we?
Er is voor gekozen om binnen het hybride werken thuiswerken mogelijk te maken in onze organisatie. Dat betekent dat de werkplekken ook thuis moeten voldoen aan de Arbo-eisen. Daartoe worden onder meer beeldschermen verstrekt.

De verwachting is dat er 500 medewerkers in aanmerking komen voor een thuiswerkplek. Dit betekent dat er € 125.000 benodigd is voor het beschikbaar stellen van beeldschermen, uitgaande dat een beeldscherm € 250 kost. Op beeldschermen zit een afschrijvingstermijn van vijf jaar, wat betekent dat de kapitaallasten per jaar € 25.000 bedragen vanaf 2025. Dit betekent dat de kosten voor de gemeente Tytsjerksteradiel worden geschat op € 12.500. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd.

De kapitaallasten bedragen € 25.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 12.500, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 25.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

Wat hebben we bereikt?
Binnen de nieuwe begroting voor de BVO ICT is rekening gehouden met beeldschermen voor de thuiswerkplekken.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

ICT - Informatieveiligheid

[Kadernota 2022 nr. 00.04.01]

[Vertraging]

Wat wilden we?
Met de toenemende digitalisering neemt het belang van informatieveiligheid ook toe. We merken dat de digitale kwetsbaarheden en dreigingen fors toenemen. Ook de complexiteit en de impact van security-incidenten nemen toe op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau. Betrouwbare (en veilige) informatievoorziening is een absolute randvoorwaarde voor een gemeente.

Er worden daartoe diverse maatregelen ondernomen, zoals het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die geldt als basisnormenkader binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen) voor informatiebeveiliging. Deze is leidend voor onze organisatie.

Als gemeente nemen wij deel aan GGI-Veilig (GGI staat voor Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur). We kunnen daarmee onze digitale weerbaarheid verhogen en onze ICT-infrastructuur nog veiliger maken. Om de volgende stappen te kunnen zetten stellen we voor onder meer Security Information & Event Management (SIEM) en Security Operations Center (SOC) in te zetten. Deze helpen ons deze dreigingen zichtbaar te maken. Monitoring is verplicht gesteld vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Binnen de huidige ICT-begroting zijn onvoldoende middelen beschikbaar om de noodzakelijke volgende stappen structureel op te vangen. We vragen voor nu een structurele verhoging van het budget van in totaal € 25.000 per jaar.

Wat hebben we bereikt?
In verband met ontvlechtingswerkzaamheden was er onvoldoende capaciteit beschikbar om SIEM/SOC te implementeren.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Dit wordt in 2025 uitgevoerd.

Juridische zaken - Inkoop - flexibele schil

[Kadernota 2024 nr. 00.04.11]

[Gereed]

Wat wilden we?

Uit de evaluatie van de kadernota inkoop en aanbesteden 2018 is aanbevolen om in algemene zin het werkproces omtrent aanbesteden doorlopend te optimaliseren.
In het kort: door het instellen van een flexibele schil bij team inkoop ontstaat er meer capaciteit om regie te kunnen voeren op inkoop en aanbesteding. Daardoor loopt de gemeente fors minder risico met betrekking tot rechtmatigheid. Daarnaast wordt efficiencyvoordeel behaald: de budgethouder kan zich richten op zijn kerntaak, namelijjk het leveren van de inhoud voor de betreffende aanbesteding. Door het toevoegen van een flexibele schil kunnen wij vanaf 2024 alle openbare, alle MVO-aanbestedingen van de WM, en aanbestedingen voor werken boven >1,5 miljoen onder regie van en te laten begeleiden door inkoopadviseurs binnen team advies.

Wat hebben we bereikt?

Door de verzelfstandiging van beide gemeenten is er per gemeente een eigen inkoopteam ingericht. Deze teams werken volgens het centraal gecoördineerd inkoopmodel waarbij de vakafdelingen – vanwege aard, omvang en complexiteit – worden geadviseerd door een inkoopadviseur. Inkoop wordt centraal gecoördineerd (o.a. beleid, templates, handreikingen, rechtmatigheidscontrole, advisering en begeleiding bij inkoopacties). De gemeenten zullen dit model zelfstandig verder implementeren en doorontwikkelen.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?

N.v.t.

Juridische zaken - Inkoopcoördinator

[Kadernota 2024 nr. 00.04.10]

[Gereed]

Wat wilden we?

Er is sprake van een wetswijziging voor de rechtmatigheidsverantwoording van inkoop en aanbesteden. De externe accountant verstrekt nu nog een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van de gemeenten. Echter met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit en moeten de colleges en het dagelijks bestuur een rechtmatigheidsverantwoording geven in de jaarrekening. Deze wettelijke wijziging leidt tot extra werkzaamheden om de rechtmatigheidsverantwoording te onderbouwen en over de rechtmatigheidsfouten en eventuele onduidelijkheden te rapporteren aan de externe accountant.
Voor deze taak is een functie van 0,5 fte nodig. De totale kosten voor deze functie bedragen € 49.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen.

Wat hebben we bereikt?
De inkoopcoördinator is ingehuurd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Managementsecretariaat [Kadernota 2024 nr. 00.04.01]

[Gereed]

Wat wilden we?
Uit de evaluatie van de kadernota inkoop en aanbesteden 2018 is aanbevolen om in algemene zin het werkproces omtrent aanbesteden doorlopend te optimaliseren.
In het kort: door het instellen van een flexibele schil bij team inkoop ontstaat er meer capaciteit om regie te kunnen voeren op inkoop en aanbesteding. Daardoor loopt de gemeente fors minder risico met betrekking tot rechtmatigheid. Daarnaast wordt efficiencyvoordeel behaald: de budgethouder kan zich richten op zijn kerntaak, namelijjk het leveren van de inhoud voor de betreffende aanbesteding. Door het toevoegen van een flexibele schil kunnen wij vanaf 2024 alle openbare, alle MVO-aanbestedingen van de WM, en aanbestedingen voor werken boven >1,5 miljoen onder regie van en te laten begeleiden door inkoopadviseurs binnen team advies.

Wat hebben we bereikt?
De flexibele schil is gerealiseerd door tijdelijke inhuur.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Noodzakelijke upgrading financieel informatiesysteem naar een nieuw platform in de cloud [Kadernota 2023 nr. 00.04.08]

[Gereed]

Wat wilden we?
Het is noodzakelijk om het financieel systeem vervroegd te upgraden naar een nieuw platform (van dezelfde leverancier) in de cloud. Dit is nodig om hiermee de aanzienlijke tekortkomingen en continuïteitsrisico's van het huidige systeem op te lossen op het gebied van gebruiksvriendelijkheid, performance en functionaliteit.

Wat hebben we bereikt?
In 2024 heeft de migratie van het financiële systeem plaatsgevonden naar de cloud-toepassing. Tevens heeft in 2024 een upgrade plaatsgevonden naar een nieuwe versie van het financiële systeem. Dit is in twee afzonderlijke sessies gerealiseerd. Tot slot is eind 2024 gestart met de ontvlechting van de administraties binnen het financiele systeem vanwege de nieuwe organisaties per 1 januari 2025.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Publiekszaken - Camerasysteem in gemeentehuis

[Kadernota 2024 nr. 00.04.37]

[Gereed]

Wat wilden we?
Ten behoeve van de veiligheid voor bezoekers en medewerkers van het gemeentehuis in Burgum en het beheersen van risico's op het gebied van inbraakpreventie, vandalisme, geweld of ander onheil, wordt voorgesteld middelen beschikbaar te stellen voor het aanschaffen en installeren van bewakingscamera's.

De kosten voor het aanschaffen en installeren van bewakingscamera's voor de gemeente Tytsjerksteradiel worden geraamd op € 50.000. De kapitaalasten van deze investering bedragen vanaf 2025 € 6.000 per jaar.

Wat hebben we bereikt?
Het camerabeleid is vastgesteld. Het offertetraject voor de aanschaf van de camera's loopt nog. Aanvankelijk t.b.v. vervanging en uitbreiding camera’s gemeentehuis en werf. In verband met vernielingen en (overlast van) hangjeugd aan gemeenteobjecten wordt het project (binnen budget) uitgebreid met camera’s op andere gemeentepanden (zwembad / sportcomplex).

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Realisatie 2e helft 2025.

Publiekszaken - Openstelling vrijdagmorgen

[Kadernota 2024 nr. 00.04.36]

[Gereed]

Wat wilden we?
Vanaf 2024 ontstaat er een piek in het vernieuwen van paspoorten en identiteitskaarten. Door het openstellen van het gemeentehuis op vrijdagochtend, is er meer spreiding in het aanvragen en ophalen van reisdocumenten. Daarnaast kan een rijbewijs dat online is aangevraagd binnen twee werkdagen afgehaald worden. Hiermee houden we onze

dienstverlening op peil. Om de bezetting op vrijdagmorgen te borgen, is er extra inzet van 0,5 fte nodig.

De kosten voor Tytsjerksteradiel bedragen hiervoor € 22.000 structureel. De taak wordt binnen de Werkmaatschappij uitgevoerd, wat betekent dat er vanuit Tytsjerksteradiel een extra bijdrage is van € 22.000, waardoor binnen de WM8KTD een budget van € 22.000 beschikbaar komt voor de uitvoering.

Wat hebben we bereikt?
Er is conform de begroting 0,5 fte structureel ingezet zodat ook op de vrijdagmorgen het gemeentehuis is opgengesteld voor bezoekers.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Publiekszaken - Piek reisdocumenten 2024 t/m 2028

[Kadernota 2024 nr. 00.04.35]

[Gereed]

Wat wilden we?
In 2014 werd de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar. Vanaf 2024 gaan de gemeenten de effecten merken van de nieuwe cyclus die is ontstaan door invoering van de langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten. Volwassenen die tussen 2014 en 2018 een reisdocument hebben aangevraagd, komen vanaf 2024 een nieuw document aanvragen. Om deze aanvragen tijdig af te kunnen handelen is er 0,5 fte extra nodig tijdens de piekperiode.

De kosten voor Tytsjerksteradiel bedragen structureel € 42.000.

Wat hebben we bereikt?
Er is conform begroting 0,5 fte extra ingezet zodat gedurende de piekperiode de aanvragen van reisdocumenten tijdig afgehandeld kunnen worden.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Publiekszaken - Toegankelijkheidsonderzoek digitale dienstverlening

[Kadernota 2024 nr. 00.04.33]

[Op schema]

Wat wilden we?
In de wet digitale toegankelijkheid is opgenomen dat iedereen informatie en diensten van de overheid moet kunnen bereiken en gebruiken. Dat geldt ook voor digitale informatie en diensten en daarom moeten de websites en apps van overheidsorganisaties verplicht toegankelijk zijn. De gemeente is verplicht om de toegankelijkheidsverklaringen te publiceren in het toegankelijkheidsregister. Door het laten uitvoeren van een toegankelijkheidsonderzoek voor de gemeentelijke website www.t-diel.nl kunnen we aan de wettelijke verplichting voldoen ten aanzien van de publicatie in het toegankelijkheidsregister.

De kosten voor Tytsjerksteradiel bedragen voor de uitvoering €4.000.

Wat hebben we bereikt?
Het toegankelijkheidsonderzoek voor de gemeentelijke website www.t-diel.nl is uitgevoerd.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Begin 2025 worden de resultaten van dit onderzoek aangeleverd door de partij die het onderzoek heeft uitgevoerd. Na het ontvangen van de resultaten van het onderzoek, kunnen we de scores laten opnemen in het toegankelijkheidsregister en hiermee aan de wettelijke verplichting voldoen.
Daar waar nodig, zullen we de toegankelijkheid van de website verbeteren.

Spraakverkeer i.c.m. KCC-functionaliteit voor telefonie

[Kadernota 2022 nr. 00.04.07]

[Gereed]

Wat wilden we?
De dienstverlening van de gemeente moet aansluiten op de hedendaagse uitdagingen: moderne bereikbaarheid met verschillende contactvormen die burgers en bedrijven nu al gebruiken en nieuwe manieren van samenwerking, onafhankelijk van locatie en tijd.
We gebruiken op dit moment onder meer een communicatieplatform voor spraak en Klantcontactcenter-functionaliteit uit 2005.

Om door te kunnen ontwikkelen, moeten we investeren in vernieuwende spraak, UC en KCC-functionaliteit, waarbij we de al bij de organisatie in gebruik zijnde applicaties maximaal willen kunnen aansluiten. Omdat we in afwachting waren van een collectieve inkoop van telefonie, via GT Connect, hebben we de huidige software nog niet vervangen en is een echte vernieuwing uitgesteld. De overeenkomst GT Connect is inmiddels ontbonden, waardoor we alsnog zelf een nieuw platform moeten selecteren en implementeren. Een noodzakelijke upgrade kost jaarlijks € 20.000. Naast de aanschaf (structurele kosten), verwachten we eenmalige implementatiekosten. De hoogte hiervan is onbekend, omdat dit afhankelijk is van te maken keuzes. Deze kosten zijn daarom ook (nog) niet begroot.

Wat hebben we bereikt?
De software ten behoeve spraak- UC en KCC-functionaliteit is gemigreerd naar een nieuwe omgeving.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Teamleider HRM

[Kadernota 2024 nr. 00.04.03]

[Gereed]

Wat wilden we?
Het team HRM is pas onlangs weer op sterkte gekomen met nieuwe en vaak jonge medewerkers. Omdat HRM de komende jaren één van de teams is waar veel van de speerpunten rond ontvlechting, behoud en werving van medewerkers terechtkomt, en omdat het team nog groeit in omvang en professionaliteit, is goede en continue leiding op dit team nodig. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 136.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 68.000.

Wat hebben we bereikt?
Per 1 januari 2025 is de Werkmaatschappij 8KTD ontvlochten en is besloten om de tijdelijke functie van teamleider HRM niet terug te laten keren in de nieuwe organisatie gemeente Achtkarspelen en gemeente Tytsjerksteradiel.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
Vanaf 1 januari is de aansturing van HRM – als onderdeel van het team Sturing, Verantwoording en Control – voor gemeente Achtkarspelen ondergebracht bij de teamleider SVC. Voor gemeente Tytsjerksteradiel is de aansturing HRM ondergebracht bij het team HRM, PSA, JZ, Inkoop en Communicatie.

Teamleider I&A

[Kadernota 2024 nr. 00.04.02]

[Gereed]

Wat wilden we?
Het team I&A bestaat uit ca. 46 mensen en wordt nu geleid door één Teamleider. In het kader van een passende en gewenste span of attention van ca 20 medewerkers, is een tweede Teamleider binnen de Werkmaatschappij (1FTE) voor dit team noodzakelijk. De taak wordt zowel voor Achtkarspelen als Tytsjerksteradiel binnen de WM8KTD uitgevoerd. De kosten voor deze taak bedragen € 136.000, waarvan beide gemeenten de helft dragen. Voor beide gemeenten betekent dit een extra bijdrage van € 68.000.

Wat hebben we bereikt?
Halverweg 2024 is een tweede teamleider van start gegaan bij het ICT team. Door de inzet van de tweede teamleider kon de aandacht verdeeld worden. De tweede teamleider had vooral de focus op het ICT gedeelte wat van belang was voor de ontvlechting- en opbouwtaken.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Ventilatie-/brandveiligheidsproblematiek gemeentehuis

[Kadernota 2022 nr. 21.07]

[Gereed]

Wat wilden we?
Juli 2021 is bij begrotingswijziging geld beschikbaar gesteld voor noodzakelijke aanpassingen op het gebied van brandveiligheid en nooduitgangen.
Daarnaast is nog een ander gebrek geconstateerd en dat betreft het ventilatiesysteem. Dit systeem veroorzaakt al een aantal jaren (gezondheids)klachten. In verband met de recente COVID-19 uitbraak is het systeem nogmaals uitgebreid geïnspecteerd en onderzocht. Het is hoognodig dat het systeem een grondige renovatiebeurt/vervanging ondergaat. Daarbij past de kanttekening dat er een directe relatie ligt met onderliggende structurele gebreken aan de schil van het gebouw door met name de toegepaste vliesgevel die vooralsnog niet opgelost worden omdat dat een meer structurele (huisvestings)afweging vraagt. Omdat er nog een engineeringsvraagstuk speelt is de kostenraming nu nog indicatief.

Wat hebben we bereikt?
Het engineeringsvraagstuk is een ingewikkeld en moeizaam proces gebleken. Mede door prijsstijgingen heeft een langer geduurd om tot een goed ontwerp te komen wat ook binnen het budget gerealiseerd kan worden. Dit proces is in het najaar van 2023 afgerond en het werk is aanbesteed. Het werk voor wat betreft ventilatie, verwarming en koeling (klimaatsysteem) is uitgevoerd. De grootste uitdaging was het verhuizen van de afdelingen (teams), wiens ruimte(s) tijdens een bepaalde fase onder handen genomen werd, naar een tijdelijke locatie.
Tijdens de uitvoering zijn er geen problemen geweest, de installateur heeft het werk volgens offerte en aanneemsom uitgevoerd. Wel zijn een aantal extra werkzaamheden uitgevoerd omdat de situatie dit mogelijk maakte (lege afdelingen, plafonds eruit, systemen goed bereikbaar etc.). Gelijktijdig met het werk aan het klimaatsysteem is ook de verlichting, noodverlichting en vluchtwegaanduiding gerenoveerd.

Voor wat betreft de verlichting zijn alle oud TL verlichtingssytemen vervangen voor moderne LED armaturen welke volledig dimbaar zijn en zich aanpassen op de daglichtoetreding tot de kantoren. Als extra werk bij het project verlichting zijn alle toiletruimtes van de betreffende afdelingen ook voorzien van LED verlichting op bewegingssensoren.

Het geheel van werkzaamheden zal behoorlijk bijdragen aan de nodige energiebezuinigingen. Zo zal door het nieuwe klimaatsysteem minder gebruik gemaakt worden van het CV-systeem en de radiatoren in de kantoren (stooklijnen aangepast), dit levert een besparing in het gasverbruik. De adaptieve LED verlichting zorgt voor een enorme besparing in het stroomverbruik. De eerste berichten zijn zeer positief.

Wat is (nog) niet gelukt (en hoe lossen we dat op)?
N.v.t.

Overige ontwikkelingen

Hogere bijdrage aan WM8KTD op basis van jaarrekening 2024
Op basis van de jaarrekening 2024 van de WM8KTD wordt in totaal een hogere bijdrage gevraagd van € 1.268.000. Voor onze gemeente betekent dit een hogere bijdrage van € 634.000. De onder- en overschrijdingen zijn in de jaarrekening 2024 van de WM8KTD toegelicht. Het nadeel bestaat grotendeels uit hogere personeelskosten. Hiervan wordt het merendeel binnen de WM8KTD op taakveld Overhead verantwoord, hetgeen binnen dit taakveld leidt tot een nadeel van € 1.151.000.

Bijstorting voorziening spaarverlof

Vanaf 1 januari 2022 mogen medewerkers extra verlofuren sparen volgens de CAO. Deze uren kunnen ze later opnemen. Het verlof dat ze sparen, hoeft niet binnen twee jaar te worden opgenomen en daarom moet er volgens de BBV een voorziening worden gemaakt. Hier zijn in het BBV een paar regels voor:

1. Voor het wettelijke verlofsaldo per 31 december wordt geen voorziening getroffen. Doordat dit verlof binnen twee jaar moet worden opgenomen, zal dit saldo niet bovenmatig zijn en geen spaarsaldo betreffen. Hier is sprake van een verplichting van gelijke omvang.
2. Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo.
3. Voor het bovenwettelijke verlof waarvan aangetoond kan worden dat dit een gelijke omvang kent en voor zover dat niet het karakter heeft van overmatige verlofsaldi of spaarsaldi mag geen voorziening te worden opgenomen. Voor het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi moet een voorziening worden opgenomen.

In 2023 was er een voorziening van € 398.000, die gedurende 2024 is geactualiseerd naar € 420.000. In 2024 is deze voorziening gegroeid naar € 705.000. Deze voorziening is bedoeld voor 58 personen. Dit is in totaal bijna 12.000 uren.
Voor de jaarrekening van 2024 is er € 285.000 aan de voorziening toegevoegd. Veel medewerkers hebben namelijk verlofuren gespaard vanwege de vele werkzaamheden, de hoge werkdruk en weinig personeel op de arbeidsmarkt. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van het wettelijk recht om spaarverlof op te bouwen en het wettelijk recht op ouderschapsverlof.

Hogere juridische kosten

Er is in 2024 onder meer veel extra juridisch advies ingewonnen in verband met een zaak in kader van Didam-arrest. In totaal is het budget met € 31.000 overschreden.

Lagere exploitatielasten gemeentehuis

De reguliere exploitatielasten van het gemeentehuis waaronder de kosten voor energie zijn op rekeningsbasis uiteindelijk € 33.000 voordeliger uitgevallen dan begroot. Vooral omdat het bestuursgedeelte voor groot onderhoud is aangepakt, zijn er minder reguliere onderhoudskosten gemaakt.

Lagere personeelskosten

Binnen het taakveld overhead zijn de personeelskosten op jaarbasis € 73.000 lager dan begroot.

Wat heeft het gekost?

Bij de programma's geven we alleen de kosten aan die direct te maken hebben met de taken en activiteiten in het programma. Alle andere kosten, die niet direct te maken hebben met het programma, zijn kosten van ondersteunende afdelingen (zoals personeelszaken, facilitaire zaken en financiën) en ondersteunende medewerkers op de taakvelden (zoals leidinggevenden en secretariaat). De kosten die niet direct te maken hebben met het programma worden in het programma Overhead opgenomen. Dit is verplicht.

Lasten exclusief reserves	*Begroting primitief*	Begroting definitief	Rekening	Verschil
Overhead	*12.304*	13.593	15.155	- 1.562
Totaal lasten	***12.304***	**13.593**	**15.155**	**- 1.562**
Baten exclusief reserves	***Begroting primitief***	**Begroting definitief**	**Rekening**	**Verschil**
Overhead	*62*	64	226	162
Totaal baten	***62***	**64**	**226**	**162**
Saldo van baten en lasten (excl. reserves)	***- 12.242***	**- 13.529**	**- 14.929**	**- 1.399**

Analyse verschillen rekening - begroting

In de tabel hieronder laten we zien wat het belangrijkste verschil is tussen de rekening en de begroting. Als er een negatief bedrag staat, betekent dit dat er sprake is van nadeel, en als er een positief bedrag staat, betekent dit juist een voordeel.

Verklaring resultaat	**€**	**- 1.399**
negatieve bedragen = nadelig, positieve bedragen = voordelig		
Overhead		**- 1.399**
Structureel		- 1.399
Lasten	-	
- Lagere exploitatielasten gemeentehuis (waaronder energie)	33	
- Lagere personeelskosten	73	
- Hogere bijdrage aan werkmaatschappij	- 1.151	
- Bijstorting voorziening spaarverlof	- 285	
- Diverse overige ontwikkelingen	- 38	
- Hogere juridische kosten	- 31	

1.6 PARAGRAFEN

A - Lokale heffingen

Inleiding

Een deel van de inkomsten van onze gemeente bestaat uit lokale heffingen en belastingen. We geven hieronder een samenvatting zodat inzicht ontstaat in de lokale lastendruk. Dit is van belang om een goede afweging te kunnen maken tussen enerzijds beleid en anderzijds inkomsten. Ook laten we zien welk beleid de gemeente in 2024 heeft gevoerd op het gebied van de lokale heffingen en de kwijtschelding daarvan.

De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De heffingen worden voor het grootste deel opgebracht door burgers.

(x € 1.000)	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Afvalstoffenheffing			
7.3 Afval	3.496	3.488	- 7
Begrafenisrechten			
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	17	23	6
Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	604	632	28
Omgevingsvergunningen			
1.2 Openbare orde en veiligheid	62	12	- 50
2.1 Verkeer en vervoer	147	139	- 8
8.1 Ruimtelijke ordening	30	30	-
8.3 Wonen en bouwen	457	585	129
Overige			
1.2 Openbare orde en veiligheid	12	4	- 8
2.3 Recreatieve havens	85	128	44
2.4 Economische havens en waterwegen	2	1	- 2
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	10	14	4
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	18	33	15
7.4 Milieubeheer	2	-	- 2
8.3 Wonen en bouwen	13	10	- 2
OZB			
0.61 OZB woningen	6.340	6.357	18
0.62 OZB niet-woningen	2.564	2.612	48
Precario			

5.2 Sportaccommodaties	8	-	- 8
Reclamebelasting			
0.64 Belastingen overig	46	43	- 3
Rioolheffing			
7.2 Riolering	2.283	2.282	- 1
Toeristenbelasting			
3.4 Economische promotie	460	485	25
TOTAAL	**16.653**	**16.878**	**224**

Uitgangspunten leges- en tarievenbeleid

Voor de jaarrekening gebruiken we de uitgangspunten van de programmabegroting 2024. Deze vindt u in de paragraaf Lokale heffingen van de begroting.
De gemiddelde woonlasten voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde komen voor onze gemeente voor 2024 uit op een bedrag van € 917 per jaar.

OZB

De onroerendezaakbelastingen zijn belastingen die worden geheven over binnen de gemeentegrenzen gelegen onroerende zaken. De WOZ-waarde vormt de heffingsmaatstaf voor de OZB. De tarieven worden jaarlijks gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling van de onroerende zaken.

Afvalstoffenheffing

Het tarief van de afvalstoffenheffing bestaat voornamelijk (ruim 90%) uit de kosten en opbrengsten van het taakveld Afval. Een klein deel van de kosten van dit taakveld wordt niet doorberekend in de heffing, omdat deze kosten geen betrekking hebben op het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Het composteer terrein wordt voor 67,5% in de heffing meegenomen, omdat naast tuinafval ook het groen afkomstig uit gemeente plantsoenen en bermen en sloten er wordt verwerkt. Verder worden kosten van andere taakvelden in de heffing meegenomen:

- wegen, groen en riolering (met name transportmiddelen)
- een deel van de kosten van de gebouwen buitendienst
- een deel van de kosten van taakveld Inkomensregelingen (in het bijzonder de kwijtschelding Afvalstoffenheffing)

Vervolgens worden overheadkosten toegerekend.

Taakveld 7.3 Afval

(x € 1.000)	2024
Lasten taakvelden incl. omslagrente	3.660
Inkomsten taakvelden excl. heffingen	368
Netto lasten taakveld	**3.292**
toe te rekenen lasten	
Overhead incl. omslagrente	484
BCF-BTW	-
Totale lasten	**3.776**
- kosten per inwoner in hele euro's	*116*
Opbrengst heffingen	3.488
dekking	***92%***

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedroegen de kosten in 2024 € 3.776.000. De opbrengsten waren € 3.488.000. Daardoor bedroeg de kostendekkendheid in 2024 92%. Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten bedroeg € -288.000.

De analyse van de afvalinzameling in 2024 ziet er als volgt uit:
In totaal zijn er € 164.000 hogere lasten die uit de volgende onderdelen bestaan:

- De personeelskosten waren € 94.000 hoger dan begroot door indexering van de loonkosten na de primitieve begroting € 23.000 en uitbreiding van het team TD Afval met één persoon € 61.000
- De verwerkingskosten van afval waren € 86.000 hoger dan begroot. De nadelen bestaan uit de volgende componenten:
    - GFT: 129 ton meer verwerkt dan begroot (€ 18.000 N)
    - B hout: 236 ton meer verwerkt dan begroot en hoger tarief: (€ 50.000 N)
    - Bouw en sloopt restafval: 132 ton meer verwerkt dan begroot en hoger tarief (€ 23.000 N)
    - Harde en mix kunststoffen: 56 ton meer verwerkt dan begroot (€ 11.000 N)
    - Inzamelen en sorteren Klein Chemisch Afval via Omrin (€ 26.000 N)
    - Totaal nadeel €1 28.000. Deels werd dit gecompenseerd door hogere opbrengst uit textiel van € 45.000
- De oud papierprijs was gemiddeld hoger dan 70 per ton. Hierdoor viel de subsidie aan de inzamelende verenigingen ca. € 24.000 lager uit
- Hogere onderhoudskosten inzamelvoertuigen € 63.000. Vooral een prijseffect op onderhoudsbudgetten door fors hogere garagetarieven. Daarnaast neemt de onderhoudsfrequentie van de voertuigen toe in verband met leeftijd. Eén zijlader is in het derde kwartaal 2024 vervangen en de oude zijlader kende het laatste jaar veel storingen.

- Door de gunstige balans van de gemeente is er uiteindelijk geen rente toegerekend wat leidt tot een voordeel van € 14.000 in de kapitaallasten.

Buiten taakveld afval waren er nog twee ontwikkelingen:

- Voordeel door onderbenutting van het budget voor kleine aanschaffingen gebouwen buitendienst € 23.000.
- Incidenteel voordeel van € 10.000 door vervanging Kolkenzuiger waarop boekwinst werd gemaakt
- Overige voordelige verschillen € 7.000

Door de € 164.000 lasten werd er ook € 22.000 meer aan overhead toegerekend. Deze hogere lasten werden voor € 87.000 gecompenseerd door hogere baten:

- Het dividend van Afvalsturing Friesland NV was € 10.000 hoger dan begroot
- Door verhoging van het tarief voor een extra GFT container waren de inkomsten voor tweede containers € 14.000 hoger dan begroot
- Hoger volume en betere prijsafspraken oud metaal € 30.000
- Nascheidingsvergoeding was € 23.000 hoger dan begroot door afwikkeling 2022 en de rest is betere nascheidingsvergoedingstarief.
- Extra opbrengsten € 13.000 door een hoger volume betaald snoeihout naar de compostering. In lijn met de volume ontwikkeling van het GFT.

Tot slot was de heffingsopbrengst € 7.000 lager dan begroot doordat er met name verschil zit in de samenstelling van het aantal huishoudens (meer eenpersoons huishoudens dan begroot).

Het resultaat van afvalinzameling is dan als volgt: hogere kosten -/- € 194.000 -/- overhead € 22.000 + hogere baten € 87.000 -/- lagere heffingsopbrengst € 7.000 = -/- € 106.000.

Het verschil tussen de heffingsopbrengst de lasten groot -/- € 288.000 wordt onttrokken aan de voorziening reiniging. De geplande onttrekking in verban met tariefskorting voor 2024 was -/- € 182.000 en valt -/- € 106.000 hoger uit.

Hieronder staan de tarieven voor de afvalstoffenheffing voor 2023 en 2024, zoals deze zijn vastgesteld door de raad in 2023.

Tarieven afvalstoffenheffing	2024	2023	Verschil €	Verschil %
Eenpersoonshuishouden	197,40	193,80	3,60	1,86%
Meerpersoonshuishouden	282,00	277,20	4,80	1,73%

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven over alle gebouwen als dekking voor de kosten voor het onderhouden en in stand houden van het gemeentelijk rioolstelsel en voor de zorg van afvoer van grond- en hemelwater.

De gemeente mag voor een groot deel zelf de hoogte van de rioolheffing bepalen. We gaan daarbij uit van het volgende:

- Heffing op basis van vaste tarieven bij gebruiker en eigenaar.
- Voor gebruikers maken we verschil tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens in de verhouding 70:100. Daarnaast maken we verschil tussen meerpersoonshuishoudens en bedrijven in de verhouding 100:150.
- De opbrengsten van de rioolheffing moet de kosten dekken maar mag niet hoger zijn dan 100%. Waarbij het uitgangspunt van het geldende verbreed gemeentelijk riolerings- plan (vGRP) is, dat dit langjarig geldt.

De kosten die worden toegerekend aan de rioolheffing komen van een aantal taakvelden, waarbij taakveld riolering het belangrijkste taakveld is. Van dit taakveld wordt nagenoeg 100% van de kosten toegerekend. Daarnaast worden kosten toegerekend van taakveld wegen, het gaat om een deel van de kosten van straatreiniging, onderhoud duikers, baggeren en voertuigen. Verder wordt een deel van de kosten van de werkplaats toegerekend.

Over het totaal van die kosten wordt overhead toegerekend. De totale kosten van taakveld overhead worden uitgedrukt in een percentage van de totale begroting. Dat is het omslagpercentage voor het toe te rekenen bedrag aan overhead aan riolering. Om praktische redenen is ervoor gekozen om het overheadbedrag zoals dat is berekend bij de begroting 2024 mee te nemen in de berekening van de kostendekkendheid van de jaarrekening 2024.

Bij de opbrengsten is er naast de rioolheffing nog sprake van vergoedingen voor individuele diensten, zoals het aanleggen van huisaansluitingen of het legen van beerputten.

Taakveld 7.2 Riolering

(x € 1.000)	2024
lasten taakvelden incl. omslagrente	1.831
inkomsten taakvelden excl. heffingen	14
netto lasten taakveld	**1.817**
toe te rekenen lasten	
overhead incl. omslagrente	221
BCF-BTW	-
totale lasten	**2.038**
- kosten per inwoner in hele euro's	*63*
opbrengst heffingen	2.282
dekking	***112%***

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten bedroegen de kosten in 2024 € 2.038.000.
De opbrengsten waren € 2.282.000. Daardoor bedroeg de kostendekkendheid in 2024 112%.
Het verschil tussen de opbrengsten en de kosten bedroeg € 244.000.

De lasten voor riolering zijn in 2024 € 358.000 lager uitgevallen dan begroot. Dit werd veroorzaakt door de volgende zaken:

- Door de sterke balanspositie van gemeente Tytsjerksteradiel werd er per saldo meer rente ontvangen dan er rente werd betaald. Hierdoor kon er geen rente worden toegerekend aan de taakvelden. Voor riolering leidt dit tot een voordeel van € 181.000.
- Door aanbestedingsvoordeel, verschuiving van gehele naar gedeeltelijke vervanging van gemalen en tragere oplevering van incidentele maatregelen ten opzichte van de oorspronkelijke planning was er € 103.000 voordeel op afschrijving als onderdeel van de kapitaallasten.
- De kosten van indexering van loonkosten na primitieve bedroeg € 67.000 nadelig.
- Levering nieuwe kolkenzuiger in 2024 dus afschrijving start in 2025 in plaats van in 2024 en € 36.500 boekwinst bij inruil leidt tot een totaal incidenteel voordeel van € 62.000.
- Door goed onderhoud gaan gemalen langer mee; in het GRP zijn de onderhoudskosten te laag ingeschat een nadelig verschil tov de begroting van € 35.000.
- Het onderhoudsbestek 2024 voor vrijverval riolering was in 2024 wat beperkter in omvang waardoor er een voordeel van € 31.000 ontstond.
- Het voorlichting budget vanuit GRP is in 2024 niet benut, voordeel € 15.000.
- Het budget externe advisering werd niet geheel benut, voordeel € 19.000.
- Voor ad hoc maatregelen was er in 2024 een voordeel van € 18.000.

- De kosten van de gebouwen Buitendienst waren € 22.000 lager door lagere kosten voor gas en kleine aanschaffingen.
- Daarnaast nog diverse verschillen van € 9.000 voordelig.

Door deze lagere kosten werd er ook € 44.000 minder overhead toegerekend.
De baten voor riolering namen met € 4.000 toe. In totaal waren hierdoor de lasten voor riolering: € 358.000 + € 44.000 + € 4.000 = € 406.000 lager dan begroot en bedroegen € 2.038.000.

De heffingsopbrengst was € 14.000 hoger dan begroot en bedroeg € 2.282.000.
Voor 2024 was een tariefskorting vanuit de voorziening riolering voorzien van € 176.000. Doordat de kosten fors lager zijn uitgevallen blijft deze onttrekking achterwege.
Het surplus tussen baten en lasten bedraagt € 244.000 voordelig. Doordat de rioolheffingsopbrengst hoger is dan de te dekken kosten mag de meeropbrengst van de rioolheffing ten opzichte van de begroting van € 14.000 niet worden gereserveerd. De rest van het verschil ten bedrage van € 230.000 wordt toegevoegd aan de voorziening riolering.

Onderstaande tabel geeft de tarieven voor de rioolheffing voor 2024 weer zoals deze zijn vastgesteld door de raad in 2023.

Tarieven rioolheffing	**Begroting 2024**	**Begroting 2023**	**Verschil**	**Verschil %**
Niet aangesloten percelen	50,40	49,20	1,20	2,44%
Eigenaar/bewoner				
Eenpersoonshuishouden	145,20	141,60	3,60	2,54%
Meerpersoonshuishouden	161,40	157,80	3,60	2,28%
Huurder				
Eenpersoonshuishouden	91,80	89,40	2,40	2,68%
Meerpersoonshuishouden	108,00	105,60	2,40	2,27%
Bedrijven	190,80	186,00	4,80	2,58%

Reclamebelasting

Tytsjerksteradiel kent een reclamebelasting. De opbrengsten worden gestort in een ondernemersfonds. Daarmee kunnen ondernemers in het centrum promotionele activiteiten organiseren en inspelen op de ontwikkelingen van het Nieuwe Winkelen en de leegstandsproblematiek.

De reclamebelasting rekent een vast bedrag van € 75 per object en een flexibel bedrag van €1,90 per € 1.000 van de WOZ-waarde (niet-woningen). De WOZ-waarde kan elk jaar veranderen. Om toch een financieel stabiel fonds te houden kan het flexibele bedrag ook elk jaar aangepast worden.

De werkelijke opbrengst reclamebelasting bedroeg in 2024 € 43.000 Dit is gestort in de Voorziening ondernemersfonds. Uit de voorziening is in 2024 een voorschotbijdrage aan de Stichting Ondernemersfonds Burgum uitgekeerd van € 47.000. De voorziening bedraagt op 31 december 2024 € 29.000.

Toeristenbelasting

Wanneer je overnacht in een hotel, pension, vakantiehuisje of camping in de gemeente Tytsjerksteradiel, moet je toeristenbelasting betalen. De eigenaar van het vakantieverblijf draagt deze af aan de gemeente.

In 2024 was het tarief voor de toeristenbelasting € 1,50 per persoon, per overnachting. De gemeente verwachtte dat er in 2024 € 460.000 aan toeristenbelasting zou worden opgehaald, maar dit bleek uiteindelijk € 485.000 te zijn.

Kwijtschelding

Mensen met een laag inkomen en weinig vermogen kunnen een verzoek om kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen indienen. Op grond van de landelijke kwijtscheldingsnormen (uitvoeringsregeling), artikel 26 Invorderingswet 1990 wordt het ingediende verzoek getoetst of de belastingschuldige recht heeft op gehele of gedeeltelijke kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en/of onroerende zaakbelasting. Het kwijtgescholden bedrag hoeft de belastingschuldige niet te betalen.

Kwijtschelding	2024	2023
Automatische kwijtschelding	262	314
Ambtshalve kwijtschelding	-	-
Toekenning op aanvraag (volledig)	148	153
Toekenning op aanvraag (gedeeltelijk)	9	2
Totaal aantal toegekende kwijtscheldingen	**419**	**469**
Totaal aantal afgewezen kwijtscheldingen	**140**	**129**
Kwijtgescholden belastingbedragen	**149.000**	**152.700**

B – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen maakt duidelijk in hoeverre de gemeente financieel in staat is om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. Weerstandsvermogen onderscheiden we in twee delen:

- weerstandscapaciteit
- risicobeheersing

Met weerstandscapaciteit bedoelen we alle middelen en mogelijkheden waarmee de gemeente onvoorziene kosten op kan vangen. Dat geldt bijvoorbeeld voor alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en maar die gevolgen kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente.

Deze paragraaf geeft een beeld van de weerstandscapaciteit en de risico's en het beleid dat daarbij hoort. Ook presenteren we een aantal verplichte kengetallen. Deze vertellen iets over de financiële positie van onze gemeente.

Risicomanagement en het weerstandsvermogen zijn nauw met elkaar verbonden. Door weerstandsvermogen is er een buffer aanwezig om financiële tegenvallers op te vangen zodra risico's werkelijkheid worden.

Verloop reserves en voorzieningen in de begrotingsperiode

Het saldo van de jaarrekening beschouwen we als *incidentele weerstandscapaciteit*. De reserves zien we als *structurele weerstandscapaciteit*.

De raad beslist over de inzet van de **Algemene Reserve**. De **Bestemmingsreserves** zijn nadrukkelijk voor specifieke doelen bestemd.

Eigen vermogen (reserves) *(x € 1.000)*	**Boekwaarde per 1-1-2024**	**Toevoeging**	**Ont-trekking**	**Boekwaarde per 31-12-2024**
• Algemene reserve	32.064	3.762	3.485	40.081
• Bestemmingsreserve	6.622	714	1.289	6.047
TOTAAL	**38.686**	**4.476**	**4.774**	**46.128**
Nog te bestemmen resultaat 2024				4.453
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	–	–	–	**50.581**

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit laat zien hoe de gemeente eenmalige tegenvallers op kan vangen. Feitelijk is dit de optelsom van het *vrij te gebruiken* deel van de reserves en de *stille* reserves.

- Het vrij te gebruiken deel van de reserves is dat deel waarvan nog geen bestemming is vastgelegd. In onze gemeente is dit de Algemene Reserve.
- De stille reserves zijn bezittingen die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. Voor zover op dit moment bekend, heeft onze gemeente geen stille reserves.

Daarnaast hebben we in de exploitatie een aantal stelposten opgenomen voor onvoorziene eenmalige uitgaven.

Structurele weerstandscapaciteit

Met structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in het jaar op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitvoering van bestaande taken.
Bij ons gaat het dan om het *begrotingsoverschot* en de *onbenutte belastingcapaciteit*. De onbenutte belastingcapaciteit geeft aan in hoeverre we de mogelijkheid hebben om vooral de OZB-tarieven te verhogen.

Structurele weerstandscapaciteit *(x € 1.000)*	**prim. begr.**	**begr. na wijziging**	**rekening saldo**
Begrotingsoverschot	2.118	5.197	4.453
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit (ASH)	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit (Rioolrecht)	-	-	-
TOTAAL	**2.118**	**5.197**	**4.453**

Ratio weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandsvermogen}}$$

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{46.128.000}{5.130.000} = 8,99$$

De gemeente streeft naar een minimaal voldoende weerstandsvermogen met een waarderingscijfer voor de ratio tussen 1,0 - 1,4 (klasse C). De ratio voor weerstandsvermogen bedraagt voor 2024 8,99. Dat betekent dat wij voldoende weerstandscapaciteit hadden om de gekwantificeerde risico's op te vangen.

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 8,99 en het beeld van onze meerjarenbegroting zijn wij als college van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Vaststellen omvang en impact risico

Risicoklassen

Risico's worden verdeeld in verschillende groepen, genaamd risicoklassen. Om te bepalen of we een risico wel of niet meenemen in de berekening van ons financiële weerstandsvermogen, gebruiken we deze risicoklassen.

De risicoklassen zijn groepen van risico's die we beoordelen op hoe ernstig ze zijn. Dit doen we met behulp van een tabel waarin de risicoklassen van 1 tot 20 punten lopen. Afhankelijk van hoe hoog de risicoklasse is, nemen we het risico wel of niet mee in onze financiële berekeningen.

Bij het beoordelen van de risicoklasse kijken we naar twee dingen: de kans dat het risico zich voordoet en de omvang van het totale risico. Deskundigen geven hun mening over de risico's op basis van hun ervaring en kennis, maar dit is geen ingewikkelde wetenschappelijke analyse.

Het is belangrijk om te weten dat de kans van optreden en de omvang van het risico beide meespelen bij het bepalen van de risicoklasse.

Risicoklasse	Kans 1	Kans 2	Kans3	Kans 4	Kans 5
Bruto omvang * kans	<10%	10%-30%	30%-60%	60%-80%	80%
score 5: > € 2.500.000	5	10	15	20	voorziening vormen
score 4: € 1.250.000 - € 2.500.000	4	8	12	16	
score 3: € 500.000 - € 1.250.000	3	6	9	12	
score 2: € 100.000 - € 500.000	2	4	6	8	
score 1: < € 100.000	1	2	3	4	

Financiële vertaling risico's

Om de risico's te beoordelen, gebruiken we een score. Deze score wordt berekend door twee dingen te vermenigvuldigen: hoe groot de kans is dat iets gebeurt en hoe groot de gevolgen zullen zijn als het gebeurt.

Als de kans 30-60% is, krijgt het risico een score van 3. Als de gevolgen € 1.000.000 zijn, krijgt het risico ook een score van 3. De totale score is dan 3 x 3=9.

Er zijn drie verschillende scores: groen, geel en rood.

Groen betekent dat het risico laag is en er geen extra aandacht voor nodig is. We bespreken deze risico's elk jaar en leggen ze uit in de begroting.

Geel betekent dat het risico iets hoger is en we het meenemen bij het berekenen van onze financiële reserves. We leggen deze risico's ook uit in de begroting.

Rood betekent dat het risico hoog is en extra aandacht nodig heeft. We bespreken deze risico's in de kwartaalgesprekken tussen de directie en het management. We leggen deze risico's ook uit in de begroting.

Voorziening
Als een risico een score van 5 heeft, stellen we altijd een voorziening in om het financiële risico op te vangen.

Bepaling weerstandsvermogen

De gele en rode risico's zijn bepalend voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Op deze risico's worden beheersmaatregelen genomen. Door de te nemen beheersmaatregel kan het brutorisico, of de kans van optreden dalen. Hierdoor ontstaat een netto risico wat opgenomen wordt in de paragraaf weerstandsvermogen.
Tijdens de periodieke risico sessie en/of de interne controles wordt opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregel geëvalueerd.

a. Opzet: is de beheersmaatregel beschreven in de AO en werkinstructies?
b. Bestaan: wordt beheersmaatregelen in de praktijk uitgevoerd?
c. Werking: Is er sprake van adequate werking? Dekt de beheersmaatregel inderdaad juist, tijdig en volledig de risico's af?

Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA)

Traditioneel worden veel risico's nog altijd financieel beoordeeld. Dit komt ook terug in de methodiek die gemeenten hebben met de paragraaf weerstandsvermogen.

Als gemeente vinden we het belangrijk om deze integrale benadering als basis te hebben. Daarom streven wij naar een Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA), die bovenstaande terreinen dekt. Door risico-inventarisatie plaats te laten vinden door een GBRA is er goed zicht op het totaal aan risico's.

Het beleidskader is vooral opgesteld vanuit de GBRA-gedachte. In deze paragraaf besteden we zowel aandacht aan de risico's met impact op de weerstandscapaciteit en overige risico's. Deze risico's komen uit de GBRA naar voren en zijn beoordeeld als impactvol.

Verzekering van risico's

Een deel van de operationele risico's kan worden afgedekt door het afsluiten van verzekeringen. We maken daarbij een afweging tussen de kans op schade en de kosten daarvan enerzijds en de verzekeringspremie anderzijds. Het bestaande beleid wordt periodiek beoordeeld en indien nodig bijgesteld. Wat betreft het eigen risico is gekozen voor het standaard eigen risico per gebeurtenis

Conclusie

We hebben gekeken naar de risico's in onze financiële verslaglegging en berekend of het weerstandsvermogen voldoende is om problemen op te lossen als die zich voordoen. We hebben geconcludeerd dat we genoeg weerstandsvermogen hebben om deze risico's aan te kunnen.

Specificatie van risico's

Benodigd weerstandsvermogen *bedragen in €*	**Omvang van het risico**	**Fin. klasse**	**Kans van optreden**		**Risico klasse**	**Benodigd weerstands-vermogen**
Risico's met effect op het weerstandsvermogen						
Sociaal Domein - Jeugdzorg en Wmo	800.000	3	3	30%-60%	9	800.000
Algemene uitkering uit gemeentefonds	800.000	3	3	30%-60%	9	800.000
Ombuigingen	750.000	3	3	30%-60%	9	750.000
Ontvlechting Werkmaatschappij 8KTD	1.000.000	3	3	30%-60%	9	1.000.000
Integraal Huisvestings Plan (IHP)	1.280.000	4	3	30%-60%	12	1.280.000
Jeugzorg-Jeugdhulp Friesland	500.000	3	3	30%-60%	9	500.000
Risico's zonder effect op het weerstandsvermogen						
Borgstelling geldleningen aan woningcorporaties	-	1	-	0%	-	-
Bouwgrondexploitatie	-	1	-	0%	-	-
Omgevingswet	-	1	-	0%	-	-
Duurzaamheid	-	1	-	0%	-	-
Stikstofdossier	-	1	-	0%	-	-
TOTAAL						**5.130.000**

Onderwerp	Sociaal domein - Jeugdzorg en WMO
Risico	De maatwerkvoorzieningen binnen de Jeugdzorg de Wmo (inclusief Beschermd Wonen)zijn open-einde regelingen. In de afgelopen jaren hebben we steeds meer data en kennis verkregen om de kosten in de Jeugdzorg en de Wmo te voorspellen en te volgen. Deze prognose is ook opgenomen in de meerjarige begroting. Ondanks dat blijft het risico bestaan dat de groei van het aantal cliënten hoger is dan verwacht. Zeker voor de cliënten die hoog-specialistische zorg ontvangen kan een stijging (of een daling) leiden tot een forse financiële bijstelling. In de begroting houden we namelijk rekening met een gemiddeld aantal cliënten die hoog-specialistische zorg ontvangen.
Strategie	Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning- en controlcyclus documenten worden geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.
Financieel gevolg	€ 800.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 800.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. voorgaand jaar

Onderwerp	Algemene uitkering uit het gemeentefonds
Risico	Voor het meerjarenperspectief wordt in de circulaires van het Rijk onvoldoende aangegeven waar de gemeenten rekening mee kunnen houden. In die zin blijft de algemene uitkering als belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente een risico. Berichtgeving betreffende ontwikkelingen algemene uitkering uit het gemeentefonds blijven wij nauwlettend volgen. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad vooraf informeren. Daarnaast wordt nog gewerkt aan de verdere uitwerking van de herijking van het gemeentefonds. Het is nog niet bekend hoe dit voor onze gemeente uitpakt.
Strategie	Berichtgeving betreffende ontwikkelingen algemene uitkering uit het gemeentefonds nauwlettend volgen. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad vooraf informeren.

Financieel gevolg	€ 800.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 800.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Ombuigingen
Risico	In de Kadernota 2021 en Begroting 2021 zijn ombuigingen meegenomen. Deze ombuigingen schetsen de te realiseren bezuinigingen en benodigde incidentele investeringen om structurele bezuinigingen mogelijk te maken. Het risico is aanwezig dat de begrote bezuinigingsbedragen niet of niet geheel worden gerealiseerd in het betreffende jaar waarin deze bedragen zijn begroot. De meeste ombuigingen zijn nu geëffectueerd, of via de begroting afgevoerd. Er staan nu nog twee ombuigingen open te weten extra indexering van de OZB tarieven en meer kostendekkende leges.
Strategie	Continue monitoring via de P&C cyclus zodat eventueel tijdig kan worden ingespeeld op het niet of niet geheel realiseren van de ombuigingen en/of taakstellingen.
Financieel gevolg	€ 750.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 750.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Gewijzigd t.o.v. van vorig jaar

Onderwerp	Ontvlechting Werkmaatschappij 8KTD
Risico	Op 22 juni 2023 hebben de beide raden aangegeven dat ze kiezen voor ontvlechting van de samenwerking. In 2024 is gewerkt aan de ontvlechting per 31-12-2024. Alleen de werkzaamheden voor ICT worden nog vanuit de werkmaatschappij (BVO-ICT) bediend voor de jaren 2025, 2026 en 2027.
Strategie	Proces van de verdere ontvlechting van de werkmaatschappij (BVO-ICT) goed monitoren en via de P&C cyclus de raad op de hoogte houden van de ontwikkelingen en plannen.
Financieel gevolg	€ 1.000.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 1.000.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Gewijzigd t.o.v. van vorig jaar

Onderwerp	Integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP)
Risico	In de nabije toekomst staat de gemeente de nodige investeringen te wachten op onderwijsgebied in diverse dorpen. Afhankelijk van keuzes die gemaakt zullen worden op het gebied van multifunctionaliteit kan dit een substantieel beslag gaan leggen op beschikbare middelen in de exploitatie. Qua investering wordt gedacht aan een bandbreedte tussen de € 16.000.000 en € 32.000.000. Voor de exploitatie betekent dit op basis van afschrijving 40 jaar en rente 1,5% € tussen 640.000 en € 1.280.000.
Strategie	Bij de totstandkoming en uitvoering van de investeringen de ontwikkelingen hierin monitoren zodat in voorkomende gevallen van afwijkingen hierop tijdig geacteerd kan worden in de P&C cyclus.
Financieel gevolg	€ 1.280.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 1.280.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Jeugdzorg –Jeugdhulp Friesland
Risico	We zijn aan verschillende partijen verbonden (Verbonden Partijen). Afhankelijk van de partij heeft de gemeente hier meer of minder financieel aandeel in. In het algemeen geldt dat er een risico is dat wanneer een van de Verbonden Partijen fuseert of failliet gaat, hier financiële gevolgen voor de gemeente aan verbonden zijn. Specifiek voor Jeugdhulp Fryslân (JHF) geldt dat er een financieel risico is dat de voorschotfinanciering van € 2.5 miljoen door de 18 Friese gemeenten, niet terugbetaald kan worden. Het aandeel van Tytsjerksteradiel is ongeveer 4,77%. Dat maakt dat er een risico van € 100.000 ontstaat. Daarnaast bestaat het risico van het wegvallen van deze zorg bij JHF waardoor zorgtrajecten moeten worden ondergebracht bij andere zorgaanbieders.Hiermee is rekening gehouden in het verwachte financiële risico.
Strategie	Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning en control documenten worden geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.
Financieel gevolg	€ 500.000

Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 500.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Nieuw

Risico's zonder effect op het weerstandsvermogen

Onderwerp	Borgstelling geldleningen aan woningbouwcorporaties
Risico	Onze gemeente staat per 1-1-2024 borg voor een bedrag van € 83 miljoen waarvan € 72 miljoen betrekking heeft op woningcorporatie WoonFriesland. Het totale bedrag aan borgstellingen is overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarbij de gemeente samen met het rijk als tertiaire achtervanger optreedt. Dit betekent in de praktijk , dat de corporatie in eerste wordt aangesproken (primair), daarna het WSW (secundair) en dan pas de gemeente en het rijk (tertiair, elk voor 50%).
Strategie	WSW is onze waarborg voor het goed volgen van mogelijke risico's. Het WSW stelt eisen aan de kredietwaardigheid van de woningbouwcorporaties.
Financieel gevolg	Verstrekken van een renteloze lening aan het WSW samen met het Rijk als tertiaire achtervang. Lening wordt te zijner tijd weer door het WSW afgelost. Relatief gering rentenadeel voor gemeente en rijk.
Kans van optreden	Heel klein
Benodigd weerstandsvermogen	-
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Bouwgrondexploitatie
Risico	Het hebben van een bouwgrondexploitatie brengt financiële risico's met zich mee. In de paragraaf Grondbeleid worden de financiële risico's van de bouwgrondexploitatie toegelicht.
Strategie	Door het jaarlijks opstellen van geactualiseerde berekeningen op basis van de meest recente ontwikkelingen kunnen wij de raad tijdig informeren via de reguliere P&C-cyclus.
Financieel gevolg	Mede afhankelijk van economische ontwikkelingen
Kans van optreden	30%
Benodigd weerstandsvermogen	-
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Omgevingswet
Risico	De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening

	en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Invoering van de Omgevingswet is per 1 januari 2024 en hier is en wordt dan ook hard aan gewerkt. Het vraagt van de organisatie aanpassingen in o.a. werkprocessen, ICT en dienstverlening. Landelijk zijn hier minimale eisen aan gesteld. De invoering van de Omgevingswet is de grootste stelselwijziging binnen het fysieke domein, waardoor nog niet alle effecten en benodigdheden voor de implementatie zijn te overzien. Zo is de datum van invoering al een paar keer uitgesteld en is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) nog in ontwikkeling.
Strategie	-
Financieel gevolg	-
Kans van optreden	-
Benodigd weerstandsvermogen	-
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Duurzaamheid
Risico	In de gemeentelijke Duurzaamheidsagenda is een aantal keuzes opgenomen die in meer of mindere mate van invloed kunnen zijn op het weerstandsvermogen. Met name de energietransitie op basis van het klimaatakkoord zal veel extra inzet, en dus kosten, met zich meebrengen. Uit een eerste ruwe uitkomst van het onderzoek van de Raad voor het openbaar bestuur blijkt dat de benodigde inzet, om invulling te kunnen geven aan het klimaatakkoord, in de periode 2022-2030 fors is. Het is nog niet duidelijk of hier ook structureel Rijksmiddelen tegenover staan.
Strategie	-
Financieel gevolg	-
Kans van optreden	-
Benodigd weerstandsvermogen	-
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Stikstofdossier
Risico	De depositie van stikstof (ammoniak en stikstofoxiden) is schadelijk voor de natuur. Het Rijk en de provincies hebben de taak ervoor te zorgen dat de stikstofdepositie wordt teruggedrongen en de natuur herstelt. Op 10 juni 2022 is de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied aangeboden aan de Tweede Kamer. In deze Startnotitie zijn richtinggevende emissiereductiedoelen voor stikstof opgenomen. Aan de provincies de taak om deze

	richtinggevende doelen in 2023 nader uit te werken in gebiedsplannen. In welke vorm dit zal zijn, is nog onzeker. Daarnaast dient de Raad van State nog in een verscheidenheid aan zaken rond het thema stikstof een uitspraak te doen. Deze uitspraken kunnen van grote invloed zijn op de huidige regelgeving. Stikstof blijft een issue en kan belemmerend zijn voor nieuwe plannen van zowel derden als van de gemeente zelf. Het is daarnaast uiterst onzeker in hoeverre de huidige stikstofregels standhouden.
Strategie	-
Financieel gevolg	-
Kans van optreden	-
Benodigd weerstandsvermogen	-
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Kengetallen

Kengetallen zijn verplicht want ze vertellen iets over de financiële gezondheid van de gemeente. Hieronder worden ze weergeven vanaf 2021.

LEGENDA			
ontwikkeling t.o.v. vorige meting		prognose mjb 2025 – 2027	
ongunstig	▼	ongunstig	▼
neutraal	▬	neutraal	▬
gunstig	▲	gunstig	▲
nog geen gegevens	▬	geen/onvoldoende gegevens	▬

Kengetal	O / P	Begroting 2024	Rekening 2024	Rekening 2023	Rekening 2022	Rekening 2021
Belastingcapaciteit		95,94	92,30	99,67	98,73	101,53
t.o.v. begroting 2024	▲					
prognose o.b.v. historie	▬					
toelichting						
Grondexploitatie		1,00	0,70	1,30	0,92	1,08
t.o.v. begroting 2024	▬					
prognose o.b.v. historie	▬					
toelichting						
Netto schuldquote		15,60	6,20	0,30	4,30	19,40
t.o.v. begroting 2024	▼					
prognose o.b.v. historie	▬					
toelichting						
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		13,90	4,80	-1,20	2,30	17,00
t.o.v. begroting 2024	▼					
prognose o.b.v. historie	▬					
toelichting						
Solvabiliteitsratio		44,91	49,27	47,73	48,84	43,12
t.o.v. begroting 2024	▲					
prognose o.b.v. historie	▬					
toelichting						
Structurele exploitatieruimte		2,11	3,54	4,51	4,01	6,53
t.o.v. begroting 2024	▲					
prognose o.b.v. historie	▬					
toelichting						

Toelichting begrippen

Grondexploitatie	Dit kengetal laat zien hoeveel de waarde van de grond die we gebruiken om te bouwen opbrengt in vergelijking met al het geld dat we hebben verdiend. We rekenen daarbij niet het veranderen van onze reserves mee in het afgelopen jaar.
Netto schuldquote	De netto schuldquote laat zien hoeveel schulden de gemeente heeft in vergelijking met het geld dat ze zelf hebben. Om de schuldquote te verbeteren, kan de gemeente ervoor zorgen dat ze minder schulden hebben, meer bezittingen hebben of meer geld verdienen.
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	De netto schuldquote laat zien hoeveel schuld de gemeente heeft in verhouding tot het geld dat ze zelf hebben. Om de schuldquote te verbeteren kan de gemeente de schulden verlagen, meer bezittingen krijgen of meer geld verdienen. Om te zien of de gemeente geld heeft doorgeleend, wordt de netto schuldquote ook berekend zonder dat geleende geld. Ook dan kan de schuldquote verbeterd worden door minder te lenen, meer bezittingen te krijgen of meer geld te verdienen.
Solvabiliteitsratio	Dit getal laat zien hoe goed de gemeente haar financiële verplichtingen kan nakomen. Een hoger getal betekent dat de gemeente beter in staat is om te gaan met financiële problemen. Het getal hangt af van hoe de gemeente haar bezittingen waardeert. Dit verschilt per gemeente. De solvabiliteit kan verbeterd worden door meer eigen geld te hebben (bijvoorbeeld door aandelen te verkopen) of minder geld te lenen.
Structurele exploitatieruimte	Dit kengetal kijkt naar het geld dat binnenkomt en het geld dat uitgaat, en hoe dit zich verhoudt tot het totale geld dat binnenkomt. Als het getal positief is, betekent dit dat er genoeg geld binnenkomt om alle uitgaven te betalen. Dit cijfer kan verbeteren door meer geld binnen te krijgen of minder geld uit te geven.
Belastingcapaciteit	Dit kengetal geeft aan hoeveel geld de gemeente heeft om financiële tegenvallers op te vangen of om nieuw beleid te maken. Hierbij wordt er rekening gehouden met de kosten voor wonen en de belastingen die de gemeente kan vragen. Dit wordt vergeleken met het gemiddelde van heel Nederland van vorig jaar. Zo kan er gekeken worden hoeveel ruimte er is en of er genoeg geld is.

C - Onderhoud kapitaalgoederen

Tytsjerksteradiel beheert een groot gebied met openbare ruimte waar mensen wonen, werken en recreëren. Om dit mogelijk te maken, zijn er verschillende dingen nodig, zoals wegen, riolering, water, groen, verlichting en gebouwen. Dit noemen we kapitaalgoederen. Het is belangrijk dat deze kapitaalgoederen goed worden onderhouden, omdat dit invloed heeft op de kwaliteit van de voorzieningen en de kosten die hiermee gemoeid zijn.

Om de kapitaalgoederen te kunnen gebruiken, moeten er investeringen worden gedaan. Het is echter net zo belangrijk om bestaande kapitaalgoederen goed te onderhouden, zodat ze blijven werken voor huidige en toekomstige generaties. De gemeente wil dit op een duurzame manier doen, waarbij zowel bovengrondse als ondergrondse voorzieningen worden meegenomen. Het onderhoud moet ervoor zorgen dat de gebouwen en voorzieningen veilig, schoon en heel blijven, met zo min mogelijk kosten. In deze paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

Wegen en bruggen

Op 20 juni 2024 is het Kwaliteitsplan Wegen vastgesteld. Hierin zijn de kwaliteitsniveaus vastgelegd welke als kader hebben gediend voor de uitwerking van een nieuw en geactualiseerd beheerplan. Dit beheerplan is op 19 december 2024 door de gemeenteraad vastgesteld, en daarmee is vastgelegd welke benodigde beheersmaatregelen op korte en middellange termijn worden uitgevoerd en welke financiële vertaling dit krijgt in de meerjaren begroting. Dit betekent concreet in de meerjarenbegroting 2025-2028:

- Een jaarlijks investeringskrediet voor vervangingen van verhardingen van
- € 500.000 (structurele kapitaallasten per krediet van € 15.750 vanaf 2026 voor een periode van 40 jaar).
- Een jaarlijks budget voor groot onderhoud van verhardingen van € 1.200.000 als voorziening onderhoud wegen.
- Een jaarlijks budget voor klein onderhoud van verhardingen van € 200.000 via de exploitatie.
- De jaarlijkse voorziening onderhoud wegen verlagen met € 250.000.

Daarnaast is de afschrijvingstermijn voor wegen vastgesteld op 40 jaar en dit wordt opgenomen in de eerstvolgende herziening van Nota waardering en afschrijving vaste activa.
Ook is op 20 juni 2024 ook het gemeentelijk mobiliteitsprogramma vastgesteld. Het hoofddoel van het gemeentelijk mobiliteitsprogramma is het realiseren van een veilig, betrouwbaar en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem voor iedereen en voor alle vervoersmiddelen. Door in te zetten op duurzame mobiliteit zetten we ook in op het behouden van een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. In financiële zin is er een krediet beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de specifieke maatregelen in de periode 2024-2028 van € 1.095.000. En daarnaast is investeringsbudget vastgesteld voor incidentele verkeersmaatregelen van € 50.000 per jaar in de periode van 2025-2028.

Gebouwen

De essentie van een beheerplan voor gemeentelijke gebouwen is de instandhouding van het gebouw nadat het gerealiseerd is tot aan het moment dat het ofwel een kapitaalinjectie behoeft (functioneel niet meer te gebruiken, een andere functie moet krijgen, niet meer aan de geldende eisen voldoet), ofwel wordt afgestoten of gesloopt. Het beheerplan voorziet dus in het in een goede staat houden van de gemeentelijke gebouwen in de gebruiksfase. De werkzaamheden die daaruit voortvloeien worden bepaald door wettelijke eisen waaraan voldaan moet worden, zoals legionella, en veiligheid en normen voor elektrische installaties. De onderhoudssituatie van de gemeentelijke gebouwen is op orde en de beschikbare middelen zijn toereikend om hierin te blijven voorzien. Wel is er besloten om meerdere vervangingsinvesteringen in gemeentelijke gebouwen uit te stellen in verband met onzekerheden over het blijven gebruiken van deze gebouwen. De discussie hierover hangt samen met brede (strategische) keuzes die nog gemaakt moeten worden in het kader van maatschappelijk vastgoed. Wel is er in 2024 een voorbereidingskrediet vastgesteld ten behoeve van het onderzoek naar het realiseren van nieuwe (onderwijs)huisvesting in Eastermar en Hurdegaryp.

Riolering

Om de gemeentelijke wettelijke zorgplicht inzake de waterhuishouding zo goed mogelijk in te vullen is het vGRP geactualiseerd in 2020. Hierbij is de keuze gemaakt door de gemeenteraad, met het oog op de voorziene klimatologische veranderingen, om het beheer vanuit een “klimaat robuust scenario” vorm te geven. Het nieuwe vGRP biedt daarmee een uitvoeringsinstrument voor de gemeentelijke watertaken. In het vGRP wordt een beleidskader gegeven voor de periode van 2020-2025, en hierin zijn ambities uitgewerkt waarin meer aandacht is voor het klimaat robuust inrichten van de openbare ruimte, meer inzet op advies en voorlichting aan burgers op het gebied van vergroening, afkoppeling, en klimaat robuust handelen. Hiermee is ook tegemoetgekomen aan de accenten die vanuit de gemeenteraad en burgers aan de gemeentelijke beheersorganisatie zijn meegegeven. In 2024 is gestart met de voorbereidingen voor het vaststellen van een nieuw vGRP.

Sportaccommodaties

Conform het in 2022 geactualiseerde beheerplan sportvelden wordt invulling gegeven aan de instandhouding van kwalitatief goede sportvelden waarop veilig gesport kan worden.

D - Financiering

Bij het beheer van het geld binnen de gemeente, ook wel financiering of treasury genoemd, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat er altijd genoeg geld beschikbaar is om de rekeningen te betalen. Als er niet genoeg geld is, moet de gemeente geld lenen. Als er juist te veel geld is, kan dit tijdelijk worden opgeslagen bij de overheid.

Het Rijk heeft regels opgesteld hoe gemeenten hun geld moeten beheren. Deze regels staan in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). De wet bepaalt ook dat gemeenten een treasurystatuut moeten hebben. Hierin staat hoe de gemeente geld mag lenen of uitlenen.

Treasurybeleid

De wet stelt verplichtingen op het gebied van treasury. We hebben daarnaast ook zelf verplichtingen vastgelegd in het Treasurystatuut. De wet Fido stelt dit verplicht. Er staat in waarvoor we verantwoordelijk zijn:

- de treasuryfunctie
- de uitvoering van de treasury
- het risicobeheer

Het statuut is in 2024 niet gewijzigd en de treasuryfunctie is binnen de regels van het statuut uitgevoerd.

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 moeten gemeenten hun extra geld op een speciale bankrekening bij de overheid bewaren. Dit heet "schatkistbankieren" en het helpt om de schulden van Nederland te verminderen (EMU-schuld). We mogen een klein bedrag nog wel buiten deze bankrekening houden, omdat dat handiger is.

Dit bedrag, het drempelbedrag, is voor onze gemeente in 2024 € 2.053.000. Het gemiddelde tegoed van de gemeente over een kwartaal mag niet hoger zijn dan deze drempel. Onderstaande tabel toont het gemiddelde tegoed over de vier kwartalen.

Benutting drempelbedrag SKB *(x € 1.000)*	**Bedragen 2024**
Kwartaal 1	225
Kwartaal 2	243
Kwartaal 3	235
Kwartaal 4	211
Gemiddeld	**229**

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**2.053**	**2.053**	**2.053**	**2.053**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**225**	**243**	**235**	**211**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	**1.828**	**1.809**	**1.818**	**1.842**
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	**0**	**0**	**0**	**0**
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	102.642			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	102.642			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	2.053			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4

(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.480	22.152	21.641	19.430
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	225	243	235	211

Renterisico

Als de rente voor leningen erg verandert, kan het zijn dat de gemeente ook veel meer of minder rente moet betalen aan de bank. Daarom bepaalt de wet Fido dat gemeenten aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm moeten voldoen.

Kasgeldlimiet

Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Het voordeel van dit type leningen is dat het rentepercentage zeer laag is. Dit mag tot aan een bepaald maximum, de kasgeldlimiet. Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn.

Kasgeldlimiet *(x € 1.000)*	**2024**
• begrotingstotaal per 1 januari	102.642
• het door de minister vastgestelde percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	**8.725**

In 2024 mocht de gemeente maximaal € 8.725 miljoen aan kortlopende geldleningen aantrekken.

In alle vier kwartalen van 2024 heeft de gemeente zich aan de kasgeldlimiet gehouden en deze niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm zorgt ervoor dat we niet te veel risico nemen met leningen voor de lange termijn. We mogen elk jaar niet meer dan 20% van ons budget besteden aan aflossingen en renteveranderingen. Hieronder staat wat de norm is voor 2024.

Renterisiconorm *(x € 1.000)*	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
• begrotingstotaal per 1 januari	102.642	101.584	96.969	99.423
• vastgesteld percentage (wet FIDO)	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
• renterisiconorm	20.528	20.317	19.394	19.885
• aflossingen	1.640	1.640	1.640	1.640
• **ruimte onder renterisiconorm**	**18.888**	**18.677**	**17.754**	**18.245**

Renteschema

We zijn verplicht om een schema te maken waarin we uitleggen hoeveel rentekosten we hebben en hoe we deze verdelen. Voor 2024 ziet het er als volgt uit.

Renteschema rekeningjaar 2024 (bedragen x € 1.000)		
Externe rentelasten lange financiering	677	
Externe rentelasten korte financiering	-	
Externe rentebaten (WoonFriesland)	23-	
Externe rentebaten hypotheken	723-	
Externe rentebaten korte financiering	-	
Saldo externe rentelasten		**69-**
Rente toe te rekenen aan de bouwgrondexploitatie	24	
Rente toe te rekenen wegens projectfinanciering	-	
Rentebaten van doorverstrekte leningen projectfinanciering	-	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**24**
TOTAAL aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**45-**
Rente eigen vermogen	-	
Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	-	
Aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toe te rekenen rente		**45-**
Boekwaarde vaste activa per 01-01-2024 (excl. bouwgrond)	56.251	
Boekwaarde leningen woningbouw per 01-01-2024	-	
Boekwaarde voor berekening omslagpercentage per 01-01-2024	**56.251**	
Omslagpercentage	-0,080%	
Omslagpercentage afgerond	0,000%	
WERKELIJK aan taakvelden toegerekende rente		-
Renteresultaat op taakveld treasury		**45-**

Het renteresultaat is een administratief resultaat. Het gaat om het verschil tussen het *saldo van de externe rentelasten* en de *aan de programma's toegerekende rentelasten*. Dit renteresultaat heeft géén invloed op het begrotings- en/of rekeningsaldo.

Leningen

Hieronder staan cijfers over leningen die de gemeente heeft uitgegeven en heeft opgenomen.

Opgenomen langlopende leningen (excl. woningbouw)

Leningnr.	Kredietverstrekker	Schuld in € per		
		1-1-2024	31-12-2024	Rente in %
200001	Ver. Chr. Voortgez. Onderwijs	113.445	113.445	0.00%
200601	BNG	960.000	840.000	3.86%
200701	BNG	1.440.000	1.280.000	4.45%
200801	BNG	1.200.000	1.080.000	4.85%
200802	BNG	4.800.000	4.320.000	4.95%
200803	BNG	1.600.000	1.440.000	5.00%
200901	BNG	1.760.000	1.600.000	1.16%
201101	BNG	1.560.000	1.440.000	4.70%
201201	BNG	1.680.000	1.560.000	3.20%
201301	BNG	1.500.000	1.400.000	3.02%
201401	BNG	1.600.000	1.500.000	2.73%
		18.213.445	**16.573.445**	

Uitgezette leningen gemeenteambtenaren

Het saldo aan uitgezette hypotheken bedraagt op:

- 31-12-2023 : € 1.688.784
- 31-12-2024 : € 1.603.226

E - Bedrijfsvoering

Onze bedrijfsvoering is gericht op de interne dienstverlening, zodat we ons werk goed kunnen doen. Wij willen u graag informeren u over de onderwerpen die in 2024 bij hebben gedragen aan de kwaliteit van ons werk. U kunt hierover lezen in ons Jaarverslag onder het kopje "Overhead" binnen de programma's en "In vogelvlucht" (hoofdstuk 1.3) onder het kopje "Bestuur en Dienstverlening".

Risicomanagement
In 2022 heeft de Rekenkamer Commissie het rapport 'managen van risico's' afgerond. Dit rapport is goedgekeurd door de raad/raden op 2 juni 2022. Er zijn aanbevelingen gedaan en er is afgesproken om een beleidskader risicomanagement op te stellen waar de aanbevelingen zoveel mogelijk worden opgenomen. In 2023 is het beleidskader Risicomanagement voorgelegd aan beide gemeenteraden en het Bestuur van de Werkmaatschappij.

We maken gebruik van de Gemeente Brede Risico Analyse (GBRA) als basis voor ons risicomanagement. Dit omvat onder andere

- het opstellen van een Tax Control Framework om fiscale risico's te beheersen,
- het uitvoeren en verder ontwikkelen van Verbijzonderde Interne Controles om de financiële rechtmatigheid te waarborgen,
- het opstellen van een Frauderisico-analyse om risico's op fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik te beheersen en
- het verder professionaliseren van de Verbetermonitor: een monitoringsysteem om te kunnen sturen op de opvolging van aanbevelingen uit auditrapportages.

Gelet op de huidige werkdruk en onderbezetting van de organisatie is besloten om een groeipad van drie jaar vanaf 2023 te volgen. Dit groeipad zal opnieuw worden beoordeeld in het kader van de opbouw van de beide afzonderlijke gemeenten en de Werkmaatschappij.

Digitalisering en Informatieveiligheid
Met de toenemende digitalisering neemt het belang van informatieveiligheid ook toe. We merken dat de digitale kwetsbaarheden en dreigingen fors toenemen. Ook de complexiteit en de impact van security-incidenten nemen toe op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau. Betrouwbare (en veilige) informatievoorziening is een absolute randvoorwaarde voor een gemeente.

Er worden daartoe diverse maatregelen ondernomen, zoals het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die geldt als basisnormenkader binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen) voor informatiebeveiliging. Deze is leidend voor onze organisatie. In 2024 heeft onze organisatie niet te maken gehad met grote incidenten.

In 2024 zijn er 59 incidenten door medewerkers gemeld. Hiervan betroffen 35 meldingen phishing e-mails en 24 betroffen beveiligingsincidenten. De meldingen zijn deels via het juiste kanaal (TopDesk) gegaan, bij het merendeel is de CISO direct door de medewerker benaderd. Ongeacht de wijze van de melding, is de stijging van het aantal meldingen een zeer positieve ontwikkeling. Dit duidt erop dat medewerkers beter phishing e-mails herkennen en bij twijfel eerder navraag doen.

In 2024:

- zijn de jaarlijkse ENSIA en DigiD audits behaald
- is de Wpg (Wet politiegegevens) audit afgenomen
- is Vulnerability Management voor intern onderzoek naar digitale kwetsbaarheden ingericht en ingezet
- is een meerjaren planning opgesteld om de technische basis stapsgewijs verder te verhogen en/of te verstevigen.
- Is conditional access (de voorwaarden voor toegang tot gemeentelijke informatie) verder aangescherpt
- Is een project gestart om privé apparaten te vervangen door de organisatie beheerde apparaten
- Is gewerkt om de digitale weerbaarheid van de organisatie te verhogen en de ICT-infrastructuur nog veiliger maken.

Informatiebeveiliging en privacy

Alle burgers en medewerkers hebben er recht op dat de gemeente zorgvuldig met zijn of haar gegevens omgaan. Vanaf mei 2018 geldt de AVG en per januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht.
Er zijn in 2024 onder meer (vervolg)stappen gezet door:

- opzoeken betere aansluiting met Concern Control
- implementatie medewerker awareness met continu karakter
- opstarten project om toegangsrechten op basis van functie te verbeteren
- opstarten project voor verbeteren van de In Dienst/Uit Dienst procedure
- inschrijving VNG/BIZOB aanbesteding voor afname Monitoring & Response
- Het periodiek versturen van interne phishing simulaties
- Het werken met software die interne kwetsbaarheden scant
- Het verder implementeren van een informatiebeveiligings- en privacybeleidsplan
- Het uitvoeren van risicoanalyses en implementeren van informatiebeveiligings-maatregelen, ook voortkomend uit privacy analyses.

De Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG) en de Chief Information Security Officer (CISO) rapporteren elk afzonderlijk over de stand van zaken van Informatiebeveiliging en privacy in hun jaarverslagen.

AVG en datalekken

In 2024 hebben 15 mensen gevraagd om hun gegevens te bekijken.

In 2024 zijn negen datalekken geregistreerd, waarbij één datalek is geregistreerd als Wpg-datalek. De datalekken betroffen voornamelijk verkeerd verstuurde informatie (per mail of fysieke post). Na elke melding wordt beoordeeld of er technische of organisatorische aanpassingen gedaan moeten worden om in de toekomst zo veel mogelijk te voorkomen dat eenzelfde soort datalek plaatsvindt.

Voorkomen van fraude en onregelmatigheden

Als college zijn we ons bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Hiervoor hebben wij een frauderisicoanalyse opgesteld om de risicogebieden te identificeren en bewustwording te creëren. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker onze gemeente legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast kennen we een vastgestelde regeling en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. We beschikken daarnaast over een regeling van melden vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en er is een meldpunt ingesteld waar eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Onze (financiële) processen en systemen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheidingen, zogenaamd hard controls. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en/of zelfstandig toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen er toe bij dat onregelmatigheden worden gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy heeft een hoge prioriteit.

Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor

informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de security en privacy officer de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Wij zijn van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Vanaf 2023 moet het College van B&W verantwoording afleggen over de naleving van regels die belangrijk zijn voor de financiële situatie van de gemeente. Dit wordt de rechtmatigheidsverantwoording genoemd. Het gaat bijvoorbeeld om de regels voor subsidies en Europese bestedingen, en om situaties waarbij er kosten zijn gemaakt waarvoor geen geld was gereserveerd in de begroting. Het College van B&W is al verantwoordelijk voor de naleving van deze regels, maar vanaf 2023 moeten ze hier zelf ook verslag van doen.

Om te bepalen of financiën goed gebruikt zijn, zijn er een paar regels waar we ons aan moeten houden:

- We moeten ons aan de afgesproken budgetten houden (begrotingscriterium);
- Er moet aan bepaalde voorwaarden voldaan zijn om het geld te mogen gebruiken (voorwaardencriterium);
- We mogen het geld niet gebruiken voor andere dingen dan waar het voor bedoeld is en we mogen het niet misbruiken (misbruik en oneigenlijk gebruik).

Het College doet geen accountantscontrole, maar kan wel informatie krijgen over situaties waarover twijfel bestaat of ze wel rechtmatig zijn. Dit gaat niet over het ontbreken van informatie, maar over verschillende interpretaties van feiten en regels. Bijvoorbeeld als er mogelijk sprake is van staatssteun, waarbij juristen verschillende meningen hebben. Als er onduidelijkheden zijn, is het de taak van het college om deze zoveel mogelijk te voorkomen en als ze er toch zijn, ze binnen een redelijke tijd helder te krijgen. Dit zal in de meeste gevallen niet nodig zijn, omdat het college meestal duidelijk kan aangeven wat wel en niet mag. Maar als er niet genoeg informatie is, kan er nog steeds onzekerheid zijn voor de accountant die het controleert.

Voor de jaarrekening van 2024 van Tytsjerksteradiel zijn er grenzen bepaald voor wat er gerapporteerd moet worden. Dit noemen we de verantwoordingsgrens en de rapportagegrens.

De gemeenteraad is met het College van B&W in gesprek gegaan over deze verantwoording. Zij bepalen ook hoeveel informatie ze willen ontvangen. De grens hiervoor moet tussen de 0% en 3% van de kosten liggen. Er is gekozen voor 1%.

De accountant controleert of de jaarrekening klopt en of de verantwoording van het College van B&W juist is.

Het kost minder werk als de naleving van regels al goed geregeld is en er systematisch aantekeningen worden gemaakt. Als dit niet zo is, dan kost het meer tijd en moet de accountant meer controles uitvoeren. Het is belangrijk dat het College van B&W en de accountant vooraf met elkaar afspreken wat er moet gebeuren.

Er zijn een aantal criteria die van belang zijn voor het vaststellen van de rechtmatigheid:

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium
- Begrotingscriterium
- Voorwaardencriterium
- Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium

De eerste zes regels gaan over het controleren van de financiële gegevens, en worden ook gebruikt bij het maken van de jaarrekening en de controle daarvan door de accountant. Dit betekent dat deze zes regels niet apart worden genoemd in het verantwoordingsrapport over de rechtmatigheid.

Voor het controleren of alles wel rechtmatig is, zijn alleen de laatste drie criteria belangrijk.

Rechtmatigheid

Totale lasten organisatie inclusief dotaties aan reserves	Verantwoordingsgrens t.b.v. rechtmatigheids verantwoording van 1%	Rapportagegrens waarboven onrechtmatigheden worden toegelicht in de bedrijfsvoeringsparagraaf van 5% van de verantwoordingsgrens
€ 117.783.028	**€ 1.177.830**	**€ 58.892**

Het College heeft geconstateerd dat sommige zaken niet helemaal goed zijn gegaan. In dit onderdeel beschrijven we ook wat er is gebeurd en welke maatregelen worden genomen om dit in de toekomst te voorkomen.

Onderwerpen die de financiële rechtmatigheid/getrouwheid raken

1A - Overschrijding lasten programma's begroot versus werkelijke

Programma	
Nr. en omschrijving	**Programma 0, Bestuur en ondersteuning**
Proces	Personeelskosten en Vennootschapsbelasting
Proceseigenaar	Teammanager HR en Financiën
Details en reden	De voorziening APPA moest worden geactualiseerd in verband met wijziging in rekenrente percentage (€ 473.000). Er is voor 2024 voor de te betalen vennootschapsbelasting een inschatting meegenomen (€ 115.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 10.000 N); zie analyse programma 0.
Omvang in €	€ 578.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P en W
Periode	2024
Aanbeveling	Indien informatie tijdig binnenkomt meenemen in december wijzigingen.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden worden gesignaleerd.

Programma	
Nr. en omschrijving	**Programma 2, Verkeer, vervoer en waterstaat**
Proces	Onderhoud wegen
Proceseigenaar	Teammanager Beheer
Details en reden	Op grond van actualisering heeft bij jaarrekening dotatie aan voorziening wegen plaatsgevonden (€ 118.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 58.000 V); zie analyse programma 2.
Omvang in €	€ 60.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2024
Aanbeveling	Tijdiger actualiseren van de budgetten en de voorziening wegen indien mogelijk
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee

Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden worden gesignaleerd.

Programma	
Nr. en omschrijving	**Programma 3, Economie**
Proces	Bouwgrondexploitatie bedrijventerreinen
Proceseigenaar	Teammanager Ruimte
Details en reden	Betreft verwerking van lasten van complexen bedrijventerreinen in begroting. Op begrotingsbasis wordt hiervoor geen raming gemaakt vanwege het bijzondere karakter van deze post. Dit heeft ook te maken met het communicerend vat van enerzijds de inkomsten en anderzijds de verwerking van de boekingen op de balans. Betreft eigenlijk een puur financieel technisch verhaal (€ 1.217.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 94.000 V); zie analyse programma 3.
Omvang in €	€ 1.123.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2024
Aanbeveling	-
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde baten.

Programma	
Nr. en omschrijving	**Programma 6, Sociaal Domein**
Proces	Diverse processen
Proceseigenaar	Teammanagers Sociaal Domein
Details en reden	Betreft met name overschrijding op Jeugdhulp (€ 449.000). Aangezien hier sprake is van open eind regeling is afwijking moeilijk te voorkomen, maar wellicht wel beter in te kaderen. Ook op de WMO, eveneens open eind regeling, was sprake van een overschrijding. (€ 78.000) . Diverse overige ontwikkelingen (€ 261.000 N); zie analyse programma 6.
Omvang in €	€ 788.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P

Periode	2024
Aanbeveling	Scherper en tijdig analyseren van ontwikkelingen.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen bij subsidie en/of openeinde regelingen en die niet tijdig konden worden gesignaleerd.

Programma	
Nr. en omschrijving	**Overhead**
Proces	Personeelskosten
Proceseigenaar	Teammanager HR en Financiën
Details en reden	Betreft verantwoording van hogere bijdrage aan werkmaatschappij op dit programma (€ 1.151.000; zie toelichting programma 0) en bijstorting van de voorziening spaarverlof (€ 285.000). Diverse overige ontwikkelingen (€ 126.000 N); zie analyse programma Overhead.
Omvang in €	€ 1.562.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2024
Aanbeveling	Tijdig actualiseren van de personeelskosten en herrubriceren naar overige programma's.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden worden gesignaleerd.

Programma	-
Nr. en omschrijving	**Programma 0, Bestuur en dienstverlening; algemene dekkingsmiddelen**
Proces	Bijdrage werkmaatschappij
Proceseigenaar	Directie
Details en reden	Betreft nadeel in verrekening van bijdrage werkmaatschappij specifiek binnen algemene dekkingsmiddelen (€ 182.000 N). Is sprake van administratieve kwestie en had hergerubriceerd moeten worden. Betreft een incidenteel nadeel in verband met afboeking oude vorderingen op balans ten bedrage van € 562.000. Diverse overige ontwikkelingen (€ 27.000 V); zie analyse programma 0.

Omvang in €	€ 717.000
Indeling: (W), (P), (M) (W = waarschijnlijk) (P = precies) (M= mogelijk)	P
Periode	2024
Aanbeveling	Tijdig actualiseren en herrubriceren naar overige programma's indien van toepassing.
Te ondernemen actie	-
Bewuste afwijking? Zo ja, toelichting.	Nee
Acceptabel op grond van	Betreft begrotingsafwijkingen die passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad en niet tijdig konden worden gesignaleerd.

1B - Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

Onderwerp	Begroting	Realisatie	Saldo begr-rek
MFC Tytsjerk	6.250.373	7.268.947	1.018.574
Gemeentehuis: ventilatie/brandveiligheid	239.406	250.030	10.624
Aanpassing riolering Quatrebras	232.511	234.671	2.160
VRV-systeem gemeentehuis	379.603	397.026	17.423
Brandinstallatie Glinstrastate	17.980	20.979	2.999
Voorbereidingskrediet woningbouw Maskelyn Hurdegaryp	80.904	89.356	8.452
Voorbereidingskrediet woningbouw Noardburgum	35.625	39.522	3.897
Vervanging vloertegels zwembad Wetterstins	179.080	184.482	5.402
Vervanging haarvangers	21.780	24.315	2.535
Zoutstrooier auto 17	45.000	45.825	825
Totaal	**7.482.262**	**8.555.153**	**1.072.891**

De afwijkingen op realisatiebasis van de investeringen ten opzichte van de begroting zijn allen acceptabel, omdat ze passen binnen het vastgestelde beleid van de Raad , maar echter niet tijdig konden worden gesignaleerd.

Voor het MFC Tytsjerk geldt aanvullend dat voor een deel van de overschrijding (€ 550.000) sprake is van een interpretatieverschil bij de uitleg van wet en regelgeving die zijn geconstateerd tijdens en na het verantwoordingsjaar inzake ander btw-regime. Een ander deel

ziet toe op overschrijding inrichting openbaar gebied (€ 200.000). Ook is sprake van een mogelijk nog te ontvangen LEADER-subsidie (€ 225.000). Daarnaast zijn er nog overige kleine verschillen ten bedrage van € 43.000.

3 - Overige programma's met onderschrijding van lasten en/of onder-/overschrijding van baten
Op grond van de geformuleerde afspraken in de financiële verordening van de werkmaatschappij in artikel 12 is er geen sprake van onderschrijding van lasten en/of onder-/overschrijding van baten, zoals bedoeld op grond van het begrotingscriterium. De afwijkingen zijn tijdig gemeld en zijn daarmee rechtmatig.

B Voorwaardencriterium
Inkoop en aanbesteding
Er zijn drie bevindingen, die volgens de richtlijnen voor Europese aanbesteding en de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV onrechtmatig zijn. Dit betreft twee afzonderlijke opdrachten aan architecten inzake het MFC Tytsjerk en het MFA Jistrum.
In beide gevallen is de opdrachtwaarde met meer dan 50% overschreden in verband met meerwerk. Er wordt voor beide gevallen wel een beroep gedaan op de bepalingen uit art. 2.163d Aw 2012. Wel hadden we van deze wezenlijke wijzigingen moeten aankondigen op het elektronische systeem voor aanbestedingen (art. 2.163d lid 5 en 6). Dit is niet gebeurd. hierdoor wordt in het ene geval een bedrag van € 26.815 als onrechtmatig aangemerkt en in het andere geval een bedrag van € 41.873.
Daarnaast is er sprake van een onrechtmatigheid bij aanbesteding van ingenieurs werkzaamheden. Het gaat hier om een bedrag van € 121.599.
Te samen vormt dat de post van € 190.287.

In 2024 heeft de ontvlechting geleidt tot een aantal onderhands verstrekte opdrachten die niet in lijn zijn met de Gids Proportionaliteit en zonder formeel afwijkingsbesluit zijn verleend. Dit leidt niet tot structurele fouten en de opdrachtwaarde per opdracht ligt onder EU-drempel. Het percentage afwijkingen van het inkoopbeleid die niet in lijn zijn met de Gids Proportionaliteit bedraagt 1,4%.

Jeugdhulp
In drie onderzochte dossiers is ontoereikende onderbouwing gevonden om te concluderen of de besteding rechtmatig is geweest. Vanuit de steekproef populatie zijn de geconstateerde onduidelijkheden naar een totale onzekerheid geëxtrapoleerd. Dit leidt tot een bedrag van € 67.953 aan formele onrechtmatigheid. Oorzaak is vooral gelegen in onzorgvuldige dossiervorming waarmee het procesverloop en de grondslag voor verstrekking niet is te herleiden.

C Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium
Er zijn geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van het misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

F – Verbonden partijen

Soms werken wij samen met andere organisaties om ons werk goed te kunnen doen. Als wij veel invloed hebben op zo'n organisatie en er ook een financieel belang hebben, noemen wij dat een "Verbonden Partij". In dit hoofdstuk vertellen wij hoe wij beleidsmatig en financieel betrokken zijn bij die organisaties.

Wat is een Verbonden Partij

Een Verbonden Partij is een organisatie waarin de gemeente belang heeft. Dit belang kan bestuurlijk zijn, wat betekent dat de gemeente invloed heeft op hoe de organisatie bestuurd wordt. Het kan ook financieel zijn, wat betekent dat de gemeente geld heeft gegeven aan de organisatie en dit niet terugkrijgt als de organisatie failliet gaat. Als de gemeente een onderpand heeft gegeven en de organisatie haar verplichtingen niet nakomt, is er ook sprake van financieel belang.

Hieronder staat de lijst van organisaties waarin wij bestuurlijk en/of financieel belang hebben.

Verbonden partij

Naam	Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	Afvalsturing Friesland NV houdt zich binnen het Omrin concern bezig met de verwerking van afval. Belangrijke locaties zijn Ecopark De Wierde nabij Oudehaske waar via nascheiding de afvalstromen zoveel mogelijk worden gescheiden en via vergisting energie wordt opgewekt. De Reststoffen Energie Centrale (REC) te Harlingen is een andere belangrijke locatie waar het overgebleven afval na scheiding wordt verbrand. Hierbij wordt gelijktijdig energie opgewekt.
visie op de verbonden partij	OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. OMRIN is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken.

beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar het strategiedocument Omrin 2021-24. Er wordt op dit moment gewerkt aan een nieuw strategiedocument dat in de AvA van december 2024 zal worden vastgesteld.

Cijfers opgenomen in onze	**rekening 2024**
financieel belang gemeente €	€ 54
financieel belang gemeente %	2,8

bestuurlijk belang	De gemeente heeft een belang van 2,76% in Afvalsturing Friesland NV. Daarmee heeft de gemeente naar rato zeggenschap in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Afvalsturing Friesland NV. Het gehele aandelenkapitaal van Afvalsturing Friesland NV is in publieke handen bij Nederlandse gemeenten. Alle Friese gemeenten zijn ook aandeelhouder en tevens oprichter van de NV.
risicoprofiel	[Laag]

Kerncijfers verbonden partij	**rekening 2024**
Eigen vermogen	
begin	€ 78.828
einde	€ 83.562
Vreemd vermogen	
begin	€ 106.366
einde	€ 131.694
Financieel resultaat	
begroot	€ 4.047
werkelijk	€ 7.130

Bron	Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	BNG Bank NV
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)*
vestigingsplaats	Den Haag
openbaar belang	De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten van voorzieningen.
visie op de verbonden partij	De BNG is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en is een betrouwbare en solide dienstverlener. De deelname in het aandelenkapitaal zien wij als een duurzame belegging.
beleidsvoornemens	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal en is bij de bank aangesloten voor het betalingsverkeer. Er zijn geen voornemens dit te veranderen.

Cijfers opgenomen in onze	rekening 2024
financieel belang gemeente €	€ 122
financieel belang gemeente %	0,1
toelichting	Over 2024 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 294 miljoen (2023: EUR 254 miljoen). De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2025 kan de bank daarom niet maken.
bestuurlijk belang	Deelname in het aandelenkapitaal
risicoprofiel	[Laag]

Kerncijfers verbonden partij	rekening 2024
Eigen vermogen	
begin	€ 4.721.000
einde	€ 4.777.000
Vreemd vermogen	
begin	€ 110.819.000
einde	€ 123.614.000
Financieel resultaat	
begroot	onbekend
werkelijk	€ 294.000

Bron Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân, OVEF
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Verkeer, vervoer en waterstaat)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	Het collectief inkopen van energie (gas en elektriciteit) en laadinfrastructuur tegen gunstige voorwaarden.
visie op de verbonden partij	nvt
beleidsvoornemens	Het opzetten van een zelfleveringsmodel voor elektriciteit, waarbij het mogelijk wordt om direct van de lokale/regionale energieproducenten aan te kopen en niet meer middels een Europese aanbesteding.

Cijfers opgenomen in onze	rekening 2024
financieel belang gemeente €	€ 0
financieel belang gemeente %	4,2
toelichting	Deelneming in % is gerelateerd aan het aantal stemmen in de ALV De jaarrekening 2024 is nog niet gereed. Reden hiervoor is dat het proces rond energieafrekening 2024 nog niet volledig is afgerond.
bestuurlijk belang	Gemeente heeft twee stemmen in de algemene ledenvergadering van de coöperatie (totaal 48 stemmen).

risicoprofiel	[Hoog]

Kerncijfers verbonden partij	rekening 2024
Eigen vermogen	
begin	€ 129
einde	onbekend
Vreemd vermogen	
begin	€ 2.575
einde	onbekend
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	onbekend

Bron Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)*
vestigingsplaats	Grou
openbaar belang	Toezicht houden en vergunningverlening.
visie op de verbonden partij	De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is een gemeenschappelijke regeling van provincie, gemeenten en waterschap in Friesland. De gemeente heeft een deel van haar milieutaken op het gebied van vergunningverlening en toezichthouden verplicht aan deze organisatie uitbesteed. Het betreft de uitvoering van wettelijke taken.
beleidsvoornemens	De FUMO heeft de financieringssystematiek vanaf 2022 gewijzigd. De bijdrage is nu bepaald op daadwerkelijke afname van de afgenomen diensten van de deelnemer op het gebied van vergunningverlening en toezicht houden. Daarvoor was er een vaste bijdrage die bepaald werd obv het aantal inrichtingen (bedrijven) in het gebied.

Cijfers opgenomen in onze	rekening 2024
financieel belang gemeente €	€ 470
financieel belang gemeente %	2,3

toelichting	Het financieel belang is bepaald op basis van de begrote deelnemersbijdrage van de gemeente te delen op de totale deelnemersbijdragen. NB. de prognose balans in de begroting 2024 is globaal en sluit niet aan bij de jaarrekening 2022
bestuurlijk belang	1 lid in Algemeen Bestuur
risicoprofiel	[Hoog]

Kerncijfers verbonden partij	rekening 2024
Eigen vermogen	
begin	€ 1.279
einde	€ 840
Vreemd vermogen	
begin	€ 200
einde	€ 200
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	€ 362

Bron	Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	**Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sociaal domein)*
vestigingsplaats	Dokkum
openbaar belang	Via het mobiliteitsbureau wordt uitvoering gegeven aan gemeentelijke vervoerstaken ; WMO-vervoer, leerlingen-, gym-vervoer (via "JoBinder").
visie op de verbonden partij	Achterliggende visie voor oprichting van deze lichte GR is het door samenwerking efficiënt en kostenbesparend regionaal organiseren van vervoerstromen uit WM, leerlingen- en gym vervoer.

beleidsvoornemens	Het mobiliteitsbureau werkt met een regiemodel. Gemeenten en provincie zijn verantwoordelijk voor het beleid. Het mobiliteitsbureau is verantwoordelijk voor contractmanagement, doorontwikkeling systeem en planning van de ritten. De uitvoering daarvan ligt bij de vervoerders. De bijdrage betreft zowel de feitelijke vervoerskosten als ook een gemeentelijk aandeel in systeemkosten, beheer, kostenbeheersing en rapportage.

Cijfers opgenomen in onze	**rekening 2024**
financieel belang gemeente €	€ 1.578
financieel belang gemeente %	22,8
toelichting	Het mobiliteitsbureau kent geen eigen vermogen. De mee- en tegenvallers worden direct verrekend met de deelnemende partijen.
bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR wordt gevormd door een vertegenwoordiger uit de deelnemende partijen.
risicoprofiel	[Hoog]

Kerncijfers verbonden partij	**rekening 2024**
Eigen vermogen	
begin	€ 0
einde	€ 0
Vreemd vermogen	
begin	€ 1.015
einde	€ 768
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	€ 0

Bron	Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	**Recreatieschap Marrekrite**
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sport, cultuur en recreatie)*
vestigingsplaats	Grou
openbaar belang	Beheer van de toeristische voorzieningen op water en land in de provincie.
visie op de verbonden partij	Recreatieschap Marrekrite is er om de toeristische basisinfrastructuur op water en land in Fryslân in stand te houden en verder te ontwikkelen. De ontsluiting van toeristische routes is van cruciaal belang voor het faciliteren van recreanten en gasten.

beleidsvoornemens	Recreatieschap Marrekrite onderhoudt en beheert ongeveer 35 kilometer aan vrije ligplaatsen in de Friese natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Tevens beheert en onderhoudt Marrekrite het fietsknooppuntnetwerk en het wandelknooppuntnetwerk. Het in kaart brengen en actueel houden van alle routes in Fryslân behoort ook tot het werk van Marrekrite.

Cijfers opgenomen in onze	**rekening 2024**
financieel belang gemeente €	€ 41
financieel belang gemeente %	2,6
toelichting	Marrekrite wil de algemene reserve gaan afbouwen. In de begroting van 2022 zijn ze daar mee gestart door de komende twee jaar € 250.000 uit te keren aan de deelnemers, na rato van de deelnemersbijdrage. In 2026 gaan ze € 50.000 uitkeren, ook naar rato van de deelnemersbijdrage.

bestuurlijk belang	1 lid in het algemeen bestuur
risicoprofiel	[Middel]

Kerncijfers verbonden partij	**rekening 2024**
Eigen vermogen	
begin	€ 4.328
einde	onbekend
Vreemd vermogen	
begin	€ 4.894
einde	onbekend
Financieel resultaat	
begroot	€ 95
werkelijk	onbekend

Bron Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	Veiligheidsregio Fryslân
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Veiligheid)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	• Behartigen preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid en infectieziekten bestrijding; • Zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde brandbestrijding, alsmede hulpverlening bij ongevallen en rampen bewerkstelligen.
visie op de verbonden partij	Het betreft de wettelijke taken op gebied van gezondheid en brandweer die zijn ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling. Met ingang van 1 januari 2007 zijn de gemeenschappelijke regelingen GGD Fryslân en Brandweer Fryslân opgeheven en zijn beide organisaties ondergebracht in de nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân.
beleidsvoornemens	Gezondheid • Gezondheid krijgt een prominente plek. • De kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid. • De huidige vaccinatiegraad blijft op peil. • Bijdragen aan de vermindering van de druk op de specialistische hulp en zorg. • Voorkomen antibioticaresistentie en bestrijden het als het zich aandient. • Er valt niemand tussen wal en schip. Brandweer • Samen aantoonbaar paraat. • Samen aantoonbaar vakbekwaam. • Risicobewust en risicogericht samenwerken. • Nieuwbouw kazernes waar vervanging noodzakelijk is. • Vervanging brandweerauto's verspreid over de regio.

Cijfers opgenomen in onze	**rekening 2024**
financieel belang gemeente €	€ 3.723
financieel belang gemeente %	4,7
toelichting	Bron: Jaarrekening 2024
bestuurlijk belang	1 lid in het Algemeen Bestuur
risicoprofiel	[Hoog]

Kerncijfers verbonden partij	**rekening 2024**
Eigen vermogen	
begin	€ 8.868
einde	€ 10.662
Vreemd vermogen	
begin	€ 82.448

einde	€ 87.343

Financieel resultaat

begroot	€ 0
werkelijk	€ -3.643

Bron Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	Vitens NV
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)*
vestigingsplaats	Zwolle
openbaar belang	Zakelijke en particuliere klanten voorzien van schoon en veilig drinkwater.
visie op de verbonden partij	Gezien de bijzondere positie van drinkwater via een beperkt aantal aandelen toegang tot de algemene vergadering van aandeelhouders te verwerven (Raadsbesluit 22-2-2007).
beleidsvoornemens	Continueren aandeelhouderschap.

Cijfers opgenomen in onze	rekening 2024
financieel belang gemeente €	€ 200
financieel belang gemeente %	0,0
toelichting	1.Financieel belang = aantal aandelen in bezit. 2.Deelneming in % = 0,003%. 3.VV = totaal vermogen minus EV.

bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder.
risicoprofiel	[Laag]

Kerncijfers verbonden partij	rekening 2024
Eigen vermogen	
begin	€ 677.700
einde	€ 713.600
Vreemd vermogen	
begin	€ 1.559.700
einde	€ 1.684.800
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	€ 35.900

Bron	Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Naam	VvE Nije Westermar
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sport, cultuur en recreatie)*
vestigingsplaats	Burgum
openbaar belang	De sporthal c.a. is van maatschappelijk belang.
visie op de verbonden partij	Samen met de andere eigenaar, FC Burgum, het gebouw beheren.
beleidsvoornemens	Het in goede staat houden van het gebouw en de bijbehorende installaties.

Cijfers opgenomen in onze	rekening 2024
financieel belang gemeente €	€ 0
financieel belang gemeente %	80,0
toelichting	De lasten en baten van de VVE lopen nog via de administratie van de gemeente. Het werkelijke saldo van baten en lasten wordt voor een deel 20% in rekening gebracht bij de FC Burgum.
bestuurlijk belang	Gemeente is bestuurder
risicoprofiel	[Laag]

Kerncijfers verbonden partij	rekening 2024
Eigen vermogen	
begin	onbekend
einde	onbekend
Vreemd vermogen	
begin	onbekend
einde	onbekend
Financieel resultaat	
begroot	onbekend
werkelijk	onbekend

Bron	geen gegevens beschikbaar

Naam	Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)*
vestigingsplaats	Buitenpost / Burgum
openbaar belang	De Werkmaatschappij 8KTD is een samenwerkingsverband op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, waarbij gezamenlijk taken op het terrein van dienstverlening en bedrijfsvoering worden uitgevoerd, die leiden tot een behoud van de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners.
visie op de verbonden partij	N.v.t.
beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar de begroting en jaarrekening 2024 van Werkmaatschappij 8KTD.

Cijfers opgenomen in onze	rekening 2024
financieel belang gemeente €	€ 25.642
financieel belang gemeente %	50,0
toelichting	De begroting van 2024 sluit uiteindelijk met een saldo van € 0, doordat de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volledig bijdragen in de gemaakte kosten in de WM8KTD. Het gerealiseerd totaal van bijdragen van beide gemeenten bedroeg € 50.855. De verdeling in bijdrage voor beide gemeenten is als volgt: • Achtkarspelen 25.213 • Tytsjerksteradiel 25.642

bestuurlijk belang	Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitters van beide colleges en één wethouder per gemeente. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van de twee colleges van burgemeester en wethouders van beide gemeenten.
risicoprofiel	[Laag]

Kerncijfers verbonden partij	rekening 2024

Eigen vermogen	
begin	€ 6.323
einde	€ 2.568
Vreemd vermogen	
begin	€ 1.052
einde	€ 1.530
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	€ 0

Bron Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

Overige samenwerkingsvormen

Daarnaast kennen we nog overige samenwerkingsvormen, zoals de centrumregeling. Deze vorm kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is formeel gezien geen gemeenschappelijke regeling. En dus geen verbonden partij. Maar gelet op het belang van samenwerkings-verbanden kiezen we ervoor om deze, voor zover van toepassing, wel te presenteren.

Samenwerkingsvorm overig

Naam	Sociaal Domein Fryslân
alle bedragen x € 1.000	*(zie ook programma Sociaal domein)*
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	In het samenwerkingsverband gaat het om de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet. Door voor samenwerking te kiezen wordt getracht om de (zorgvragende) inwoners van de provincie op de meest klantvriendelijke en efficiënte wijze te helpen.
visie op de verbonden partij	Friese gemeenten werken binnen het platform dat Sociaal Domein Friesland (SDF) biedt, samen aan provinciaal beleid voor een krachtig sociaal domein Fryslân. Door de samenwerking is het mogelijk om één uniforme beleidslijn, werkwijze en centrale inkoop te organiseren in het Sociaal Domein.
beleidsvoornemens	In de begroting zijn geen beleidsvoornemens geformuleerd, omdat gemeenten afgesproken hebben om de scope en de governance te herijken.

Cijfers opgenomen in onze	**rekening 2024**
financieel belang gemeente €	€ 185
financieel belang gemeente %	5,0
toelichting	In de regeling is opgenomen dat voor- of nadelige resultaten worden verrekend met de deelnemers.
bestuurlijk belang	N.v.t.
risicoprofiel	[Hoog]

Kerncijfers verbonden partij	**rekening 2024**
Eigen vermogen	
begin	€ 0
einde	€ 0
Vreemd vermogen	

begin	€ 0
einde	€ 0
Financieel resultaat	
begroot	€ 0
werkelijk	€ 0

Bron Jaarverslagen c.q. begrotingen van betreffende jaren.

G - Grondbeleid

In de begroting en jaarrekening van de gemeente moet een samenvattende visie over het grondbeleid komen over het grondbeleid. Hierin staat wat de gemeente van plan is met de grond en wat de resultaten en risico's zijn. De gemeenteraad beslist wat de uitgangspunten zijn.

Volgens de regels moet de uitleg over het grondbeleid in ieder geval deze informatie bevatten:

- Wat de gemeente wil bereiken met het grondbeleid;
- Hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie op grondbeleid

De gemeente heeft haar ruimtelijke ambities voor de langere termijn vastgelegd in structuurvisies voor het hele grondgebied en voor delen daarvan. Het gemeentelijk grondbeleid staat in dienst van deze ambities. Het grondbeleid is een middel om maatschappelijke doelen te bereiken, zoals wonen, werken, natuur, sport, cultuur, recreatie, zorg en onderwijs. Het gaat om de totale set aan instrumenten, die de gemeente ter beschikking heeft voor het op een zo economisch verantwoord mogelijke wijze uitvoeren van haar ruimtelijk beleid.

Op 10 december 2020 is door de gemeenteraad de "Nota Grondbeleid 2020 - 2024" vastgesteld, waarin de beleidsuitgangspunten zijn uitgeschreven. De gemeente heeft in de Nota gekozen voor situationeel grondbeleid. Per ontwikkellocatie of project wordt gezocht naar de gewenste vorm van grondbeleid: actief, facilitair of een van de tussenvormen (samenwerking).

Conform de Nota Grondbeleid 2020-2024 is het uitgangspunt: "marktconforme verkoop (…) tegen getaxeerde waarde en voor iedere mogelijke gegadigde een gelijkwaardige en volledige kans door middel van openbare aanbieding". Door de waarde te laten taxeren door een onafhankelijke deskundige en op basis van algemeen aanvaardbare marktindicaties en taxatiecriteria voorkomen we dat er sprake van staatssteun kan zijn. Daarnaast blijkt uit dit uitgangspunt dat verkoop plaatsvindt door middel van een openbare aanbieding waarbij iedere mogelijke gegadigde een gelijkwaardige en volledige kans dient te krijgen.

Bij de uitgifte van bedrijventerreinen biedt de Nota Grondbeleid de mogelijkheid om op basis van een geargumenteerde kwalitatieve toewijzing de kavel aan één partij aan te bieden. Daarnaast bevat de nota de mogelijkheid om voorrang te geven aan aangrenzende bedrijven.

Het hiervoor bedoelde uitgangspunt uit de Nota Grondbeleid wordt sinds 26 november 2021 ingekleurd door het Didam-arrest. Op grond van het Didam-arrest dient de gemeente ruimte te bieden aan (potentiële) gegadigden om mee te dingen naar een onroerende zaak indien er meerdere gegadigden zijn voor de aankoop van de onroerende zaak of redelijkerwijs te verwachten is dat er meerdere gegadigden zullen zijn. De gemeente mag daarom in beginsel kavels niet op één op één verkopen. De gemeente dient de koper te selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria. Deze criteria bieden de mogelijkheid om bijvoorbeeld extra punten aan bepaalde ondernemers toe te kennen. Het uitgifteprotocol van de gemeente bevat de richtlijnen waaraan de uitgiftes van onroerende zaken dienen te voldoen.

Wat is een bouwgrondexploitatie?

Een bouwgrondexploitatie is een berekening die inzicht geeft in de geldstroom van het verwerven, ontwikkelen en het uitgeven van bouwrijpe grond voor ontwikkeling van de beschikbare ruimte.
De *kosten* in de exploitatie zijn alle kosten die te maken hebben met de omzetting van ruwe grond naar bouwrijpe grond. De *opbrengsten* bestaan uit de verkoop van bouwrijpe grond, subsidies en andere bijdragen. In de berekening houden we rekening met toekomstige kosten- en opbrengstenstijgingen en wat dit betekent voor de rentekosten en -baten.

Resultaat bouwgrondexploitatie

In de begroting is geen resultaat van de bouwgrondexploitatie opgenomen. Het werkelijk gerealiseerde resultaat bedraagt € 210.000, waarvan € 0 betrekking heeft op de woningbouwlocaties en € 210.000 betrekking heeft op de bedrijventerreinen.

Lopende complexen
In het onderstaande overzicht is het verloop van de boekwaarde van de in exploitatie zijnde complexen opgenomen. De genomen winsten/verliezen zijn de gerealiseerde winsten/verliezen van een complex tot en met 2024.

Complex/project		Boekwaarde 31 december 2023 voor gerealiseerde winsten / verliezen	Saldo opbrengsten en kosten 2024	Boekwaarde 31 december 2024 voor gerealiseerde winsten / verliezen	Genomen winsten / verliezen	Boekwaarde 31 december 2024	Verlies-voorziening	Balanswaarde 31 december 2024
nr.	**Woningbouw**							
52	Garyp Sanhichte 2e fase	-84.170	-1.515	-85.685	-	-85.685	-	-85.685
55	Hurdegaryp It Súd fase 3	-	240.407	240.407	-	240.407	-	240.407
54	Ryptsjerk dorpsuitbreiding	8.748	101.838	110.586	-	110.586	-	110.586
	subtotaal	**-75.422**	**340.730**	**265.309**	**-**	**265.308**	**-**	**265.308**
nr.	**Bedrijventerreinen**							
63	Oentsjerk Sanjesfjild	1.117.291	-925.034	192.257	123.400	315.657	-	315.657
76	Burgum West Veld 7	104.808	12.406	117.214	-	117.214	-	117.214
80	Gytsjerk Centrum	79.796	-22.498	57.298	86.333	143.631	-	143.631
	subtotaal	**1.301.895**	**-935.126**	**366.769**	**209.733**	**576.502**	**-**	**576.502**
			-	-	-			
	TOTAAL	**1.226.473**	**-594.396**	**632.078**	**209.733**	**841.810**	**-**	**841.810**

Per einde boekjaar zijn er geen projecten afgesloten

Financieel overzicht van de diverse complexen
Een specificatie van het financiële verloop in 2024 is opgenomen in § 4.4 Toelichting balans -> Activa -> Vlottende activa -> Voorraden.

Wat verwachten we?

Vanwege de impact van gebiedsontwikkeling voor een gemeente en haar financiële positie is een jaarlijkse actualisatie nodig. Op basis van de boekwaarde per 31 december 2024 is een actualisatie van de grondexploitaties gemaakt. De boekwaarde is het saldo van de tot en met 31 december 2024 gerealiseerde investeringen, opbrengsten, afwaarderingen en winstnemingen.

Bij de actualisaties is een prognose gemaakt van de nog te realiseren kosten, opbrengsten, risico's en het nog te verwachten resultaat.

Prognose bouwgronden in exploitatie	Boekwaarden 31-12-2024	Nog te maken kosten	Verwachte opbrengst	Nog te verwachten winst		Te verkopen		Looptijd	Prognose uitgifte		Verwachting scenario		
						m2	kavels	t/m jaar	t/m 2028	2029 e.v.	1	2	3
nr. Woningbouw													
52 Garyp Sanhichte 2e fase	-85.685	45.837	272.600	-312.448	W	1.880	2	2026	-	-	W	W	W
55 Hurdegaryp It Súd fase 3	240.407	2.114.773	2.607.267	-252.087	W	16.806	55	2028	55	-	W	W	W
54 Ryptsjerk dorpsuitbreiding	110.586	151.318	760.000	-498.096	W	3.950	9	2027	9	-	W	W	W
subtotaal	**265.308**	**2.311.928**	**3.639.867**	**-1.062.631**	**W**	**22.636**							
nr. Bedrijventerreinen													
63 Oentsjerk Sanjesfjild	315.657	377.996	754.310	-60.657	W	25.286	6		-	-	W	V	V
76 Burgum West Veld 7	117.214	216.992	482.055	-147.849	W	8.145	7		5	-	W	W	W
80 Gytsjerk Centrum	143.631	164.768	450.000	-141.601	W	1.936	1		-	-	W	V	V
subtotaal	**576.502**	**759.756**	**1.686.365**	**-350.107**	**W**	**35.367**			-	-			
TOTAAL	**841.810**	**3.071.684**	**5.326.232**	**-1.412.738**	**W**	**58.003**							
Verliesvoorziening	-												
Boekwaarde balans 31-12-2024	**841.810**												

Legenda

K = kostendekkend

V = verlies

W = winst

Scenario's

Sc 1: huidige verwachting

Sc 2: vertraging verkopen met drie jaar

Sc 3: vertraging verkopen met vijf jaar

Winstneming

Voor het bepalen van de tussentijdse winst is aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek, waarbij rekening is gehouden met de bijzondere kenmerken van gemeentelijke grondexploitaties. De doelstelling van het gemeentelijk grondbeleid is immers niet primair gericht op het behalen van financieel rendement, maar op het bereiken van het gewenste voorzieningenniveau voor inwoners en bedrijven. De BBV schrijft daarom de Percentage of Completion (PoC)-methode voor, die rekening houdt met de fase waarin de grondexploitatie verkeert, zowel voor wat betreft de opbrengsten als de kosten.

Voor het tussentijds verantwoorden van winst is het noodzakelijk dat voldoende zekerheid bestaat over het (verwachte) resultaat van de grondexploitatie, ofwel het resultaat moet op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Uitgangspunt is het hebben van een degelijke onderbouwing van de schattingen voor de te verrichten werkzaamheden, te maken kosten en te realiseren opbrengsten in overeenstemming met de specifieke invulling van het grondexploitatiecomplex. Deze onderbouwing is nodig voor de grondexploitatiebegroting zoals deze ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Verder moet deze onderbouwing (grondexploitatiebegroting) jaarlijks worden herzien/geactualiseerd en moeten de specifieke projectrisico's worden benoemd, onderbouwd en gemonitord. Een dergelijke basis geeft voldoende zekerheid over het verwachte resultaat.

De voortgang wordt berekend naar de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie, waarbij de PoC als volgt wordt berekend:

% gerealiseerde kosten x % gerealiseerde opbrengsten = % PoC

Dit betekent dat voor winstgevende grondexploitatie een 'zekere' winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project door het verwachte resultaat te vermenigvuldigen met het % PoC. De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden daarvan afgetrokken. Ook voorziene risico's kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd. Het bedrag wat overblijft wordt als winst in het betreffende boekjaar genomen.

Wat zijn de risico's?

Er is sprake van veel onzekerheid en volatiliteit (beweeglijkheid) in de gebiedsontwikkelingsmarkt. De stijgende bouwkosten worden niet langer opgevangen door stijgende (woning)prijzen. Door lange wachttijden bij nutspartijen lopen ontwikkelingen vertraging op. De betaalbaarheid van veel ontwikkelingen staat onder druk door hogere rente en de hoge inflatie. Hierdoor kan er vertraging bij uitgifte optreden. De haalbaarheid van grondexploitaties is onder druk komen te staan.

We willen de risico's inzichtelijk hebben en waar mogelijk kunnen opvangen. Daarvoor hebben we een verliesvoorziening. Daarom hebben wij verschillende scenario's rondom de grondexploitatie beoordeeld. Er is geen sprake van een verliesvoorziening voor verliesgevende grondexploitaties per 31 december 2024.

Soms worden nog kosten gemaakt voor complexen die al afgewikkeld zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om herstraten en herinrichting van het openbaar groen. Daarvoor is een voorziening getroffen. De Voorziening afgewikkelde complexen bedraagt op dit moment € 860.000. Dat is genoeg om de nog te maken kosten te kunnen opvangen.

Voorziening afgewikkelde complexen boekjaar 2024		Boekwaarde 1 januari 2024	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde 31 december 2024
nr.	**omschrijving**				
62	Sumar bedrijventerrein	22.054	-	22.054	-
5	Burgum West	71.419	-	53.565	17.854
23	Eastermar	51.700	-	-	51.700
73	Jistrum bedrijventerrein	10.446	-	214	10.232
22	Garyp Sanhichte	161.706	-	89.417	72.289
32	Hurdegaryp It Sud	247.239	-	8.182	239.056
33	Ryptsjerk De Opslach	22.739	-	-	22.739
40	Suwâld	40.146	-	-	40.146
43	Munein 3e fase	37.310	-	37.310	-
48	Tytsjerk De Krite	91.268	-	91.268	-
51	Hurdegaryp locatie Wijnia	40.894	-	40.894	-
75	Burgum bedrijventerrein West	81.998	-	213	81.785
50	Sumar 2e fase	205.877	-	7.966	197.911
82	Noardburgum Supermarktlocatie	77.339	-	5.886	71.453
53	Hurdegaryp Stationskwartier	55.120	-	-	55.120
	TOTAAL	**1.217.254**	**-**	**356.969**	**860.285**

H - Wet Open Overheid

Inleiding

In het jaarverslag moet nu verplicht een stukje staan over openbaarheid. Dit komt doordat er afspraken zijn gemaakt om meer informatie openbaar te maken en omdat er regels zijn over hoe de overheid met informatie omgaat (artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo).

In de begroting en de jaarstukken gaat het over wat er gedaan is om meer informatie openbaar te maken en hoe de gemeente omgaat met informatie. Het gaat dus niet over details, maar over de grote lijnen van wat er gebeurd is in het jaar 2024 ten aanzien van de informatiehuishouding, actieve openbaarmaking en passieve openbaarmaking.

Informatie

Om informatie goed te kunnen delen met de maatschappij en politiek is het belangrijk om deze informatie goed op te slaan en de processen en systemen op orde te hebben. Ook is het belangrijk om open en transparant te zijn als professionals. In de uitleg hieronder wordt de verdeling van drie onderwerpen gehanteerd: informatiehuishouding, actieve en passieve openbaarmaking. Het is wel belangrijk om te begrijpen dat deze onderwerpen in de praktijk met elkaar verbonden zijn.

1. Verbetering informatiehuishouding

Voor de verbetering van de informatiehuishouding zijn de volgende activiteiten gerealiseerd:

1.1 Competenties medewerkers

Medewerkers krijgen trainingen over informatieveiligheid binnen een gemeente en digitale risico's. Voor meerdere afdelingen zijn er specifieke trainingen gericht op het veilig omgaan met afdelingsspecifieke informatie. Nieuwe medewerkers krijgen deze veiligheidstrainingen automatisch toebedeeld en deze zijn verplicht te volgen. Periodiek worden medewerkers getest via interne phishing campagnes met automatische opvolging over de resultaten.

1.2 Digitaal loket

Het digitaal het digitaal regelen van zaken voor inwoners en bedrijven van onze gemeente wordt ondersteunt door de Werkmaatschappij. Dit is vormgegeven door middel van een digitaal loket. Hierin kunnen onder andere WOZ-aanslagen, Woo-verzoeken, producten burgerzaken en omgevingsinitiatieven worden aangevraagd. Inwoners en bedrijven kunnen eenvoudig, snel en op een zelfgekozen moment hun zaken regelen. Dit digitaal loket is beveiligd aangevuld met een verplicht jaarlijkse audit.

1.3 Systemen en procedures

Het is belangrijk dat automatisering goed werkt binnen onze gemeente. Hierbij werken we onder architectuur, verbonden aan de informatiestrategie met een sterke focus op Cloud en "versaasing" van applicaties. Het beheer van dergelijke applicaties wordt momenteel verder geprofessionaliseerd door middel van protocollen, (continuïteit)procedures en specifieke

(beheers)functies. Verdere professionalisering wordt (nog) ingericht. Goede werk- en beheerafspraken tussen Werkmaatschappij (BVO-ICT) en de gemeenten zijn hierbij cruciaal.

1.4 Cybersecurity

Er is binnen onze gemeente aandacht voor informatiebeveiliging en privacy. Naast het overkoepelend “informatiebeveiliging- en privacybeleid”, zijn er aanvullende beleidsstukken opgesteld als wachtwoordbeleid, gebruikerscontrole en camerabeleid. Daarnaast zijn er fysieke en digitale maatregelen om informatie te beschermen. Er zijn korte lijnen met de IBD en we ontvangen informatie over actuele of specifieke dreigingen en/of kwetsbaarheden. We hebben een applicatie ingezet die de interne ICT-inrichting scant op kwetsbaarheden en hierover alarmeert. Nieuwe projecten ter verhoging digitale weerbaarheid staan voor 2025 op de agenda.

2. Actieve openbaarmaking

Er zijn verschillende activiteiten die de gemeente onderneemt om informatie uit zichzelf actief openbaar te maken. Dit gaat bijvoorbeeld over de openbaarheid van WOZ-waardes, omgevingsvergunningen en beleidsstukken. Wij volgen voor de actieve openbaarmaking de wettelijke verplichtingen, welke stapsgewijs worden ingevoerd.

3. Passieve openbaarmaking

Als er een verzoek wordt ingediend om informatie te openbaren, dan wordt hieraan voldaan. In 2024 zijn er 25 verzoeken voor onze gemeente ingediend.

2 JAARREKENING

2.1 Balans

Balans per 31 december 2024 (x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2024		31-12-2023	
VASTE ACTIVA				
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	234		105	
Totaal immateriële vaste activa		**234**		**105**
Materiële vaste activa				
Investeringen met een economisch nut	49.616		38.420	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.267		11.549	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.245		6.087	
Totaal materiële vaste activa		**68.128**		**56.056**
Financiële vaste activa				
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	331		331	
Overige langlopende leningen	1.603		1.689	
Totaal financiële vaste activa		**1.934**		**2.020**
TOTAAL VASTE ACTIVA		**70.296**		**58.181**
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	810		1.440	
Totaal voorraden		**810**		**1.440**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	8.866		8.584	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	15.799		24.230	
Overige vorderingen	1.397		1.295	
Totaal uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar		**26.062**		**34.109**
Liquide middelen				
Kas-, bank- en girosaldo	1.038		673	
Totaal liquide middelen		**1.038**		**673**
Overlopende activa				
Overige nog te ontvangen bedragen en kosten mbt volgend boekjaar	4.448		2.871	

Totaal overlopende activa	**4.448**	**2.871**
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	**32.358**	**39.093**
TOTAAL	**102.654**	**97.274**

PASSIVA	31-12-2024		31-12-2023	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	40.081		32.064	
Bestemmingsreserve	6.047		6.622	
Resultaat na bestemming	4.453		7.740	
Totaal eigen vermogen		**50.581**		**46.426**
Voorzieningen				
Voorzieningen	13.318		12.873	
Totaal voorzieningen		**13.318**		**12.873**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd				
>= 1 jaar				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	16.573		18.213	
- waarborgsommen	14		14	
Totaal vaste schulden met een rentetypische looptijd		**16.587**		**18.227**
>= 1 jaar				
TOTAAL VASTE PASSIVA		**80.486**		**77.526**
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd				
< 1 jaar				
Overige schulden	4.054		3.165	
Totaal netto vlottende schulden met een renteypische		**4.054**		**3.165**
looptijd < 1 jaar				
Overlopende passiva				
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en	9.001		11.062	
die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen,				
m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde				
verplichtingen van vergelijkbaar volume arbeidskosten				
- Het Rijk	9.043		5.461	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van	-		60	
volgende begrotingsjaren				
Totaal overlopende passiva		**18.114**		**16.583**
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		**22.168**		**19.748**

TOTAAL	**102.654**	**97.274**
Gewaarborgde leningen (specificatie borg- en garantstellingen: zie toelichting op de balans)	83.293	83.336

2.2 Baten en lasten

Programma	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Rekening		
(x € 1.000)	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	4.180	472	**- 3.709**	5.654	1.396	**- 4.258**	6.232	1.773	**- 4.459**
1. Veiligheid	2.838	74	**- 2.764**	7.571	5.902	**- 1.668**	7.249	6.353	**- 896**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.107	609	**- 4.498**	5.622	1.201	**- 4.420**	5.682	1.291	**- 4.391**
3. Economie	814	474	**- 340**	858	485	**- 373**	1.981	1.962	**- 18**
4. Onderwijs	5.087	1.268	**- 3.819**	5.894	1.729	**- 4.165**	5.471	1.272	**- 4.199**
5. Sport, cultuur en recreatie	9.565	1.345	**- 8.220**	10.413	1.720	**- 8.693**	9.140	1.769	**- 7.371**
6. Sociaal domein	45.451	10.225	**- 35.226**	47.939	11.843	**- 36.096**	48.727	11.962	**- 36.765**
7. Volksgezondheid en milieu	9.721	6.407	**- 3.314**	11.469	8.153	**- 3.316**	9.733	7.404	**- 2.329**
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.806	500	**- 2.306**	3.194	521	**- 2.673**	2.820	1.438	**- 1.382**
Overhead	12.304	62	**- 12.242**	13.593	64	**- 13.529**	15.155	226	**- 14.929**
Algemene dekkingsmiddelen	4.770	78.660	**73.890**	400	81.939	**81.539**	1.117	81.860	**80.743**
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	*-*	*69.836*	***69.836***	*-*	*72.965*	***72.965***	*-*	*72.826*	***72.826***
Belastingen overig	*52*	*70*	***18***	*44*	*70*	***27***	*30*	*65*	***35***
Overige baten en lasten	*4.305*	*-*	***- 4.305***	*- 62*	*-*	***62***	*681*	*-*	***- 681***
OZB niet-woningen	*191*	*2.564*	***2.373***	*203*	*2.564*	***2.360***	*202*	*2.612*	***2.410***
OZB woningen	*222*	*6.190*	***5.968***	*215*	*6.340*	***6.125***	*204*	*6.357*	***6.153***
Dividend	-	103	**103**	-	165	**165**	-	150	**150**
subtotaal	102.642	100.198	**- 2.444**	112.606	115.118	**2.512**	113.307	117.461	**4.154**
Mutaties reserves	-	4.563	**4.563**	4.524	7.208	**2.685**	4.476	4.774	**298**
TOTAAL	102.642	104.760	**2.118**	117.130	122.326	**5.197**	117.783	122.236	**4.453**

2.3 Overzicht taakvelden per programma

Verdeling taakvelden over de programma's

(bedragen x € 1.000)		begroting			rekening			saldo		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Progr.	**Bestuur en ondersteuning**	**10.578**	**90.708**	**80.130**	**11.825**	**88.558**	**76.732**	**- 1.248**	**- 2.150**	**- 3.397**
0.1	Bestuur	2.291	16	- 2.275	2.788	279	- 2.510	- 498	263	- 235
0.10	Mutaties reserves	4.524	7.208	2.685	4.476	4.774	298	48	- 2.434	- 2.386
0.2	Burgerzaken	1.942	604	- 1.338	1.872	634	- 1.238	70	30	101
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	720	91	- 628	797	114	- 683	- 78	23	- 55
0.5	Treasury	702	850	148	661	896	235	41	46	87
0.61	OZB woningen	215	6.340	6.125	204	6.357	6.153	10	18	28
0.62	OZB niet-woningen	203	2.564	2.360	202	2.612	2.410	1	48	49
0.64	Belastingen overig	44	70	27	30	65	35	14	- 5	9
0.7	AU en overige uitkeringen gemeentefonds	-	72.965	72.965	-	72.826	72.826	-	- 139	- 139
0.8	Overige baten en lasten	- 62	-	62	681	-	- 681	- 743	-	- 743
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	114	-	- 114	- 114	-	- 114
Progr.	**Veiligheid**	**7.571**	**5.902**	**- 1.668**	**7.249**	**6.353**	**- 896**	**321**	**450**	**772**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.272	-	- 2.271	2.316	-	- 2.316	- 45	-	- 45
1.2	Openbare orde en veiligheid	5.299	5.902	603	4.933	6.353	1.420	366	451	817
Progr.	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**5.622**	**1.201**	**- 4.420**	**5.682**	**1.291**	**- 4.391**	**- 60**	**90**	**30**
2.1	Verkeer en vervoer	5.062	1.058	- 4.004	5.098	1.099	- 4.000	- 36	40	4
2.3	Recreatieve havens	322	104	- 218	356	155	- 201	- 34	51	17
2.4	Economische havens en waterwegen	238	39	- 199	228	38	- 190	10	- 1	9
Progr.	**Economie**	**858**	**485**	**- 373**	**1.981**	**1.962**	**- 18**	**- 1.123**	**1.478**	**354**
3.1	Economische ontwikkeling	597	-	- 597	510	1	- 509	88	1	88
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	21	-	- 21	1.258	1.448	190	- 1.237	1.448	211
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	13	- 31	43	18	- 24	2	5	7
3.4	Economische promotie	195	471	276	171	495	325	24	24	48

Progr. Onderwijs	**5.894**	**1.729**	**- 4.165**	**5.471**	**1.272**	**- 4.199**	**423**	**- 457**	**- 34**
4.1 Openbaar basisonderwijs	548	536	- 12	638	628	- 10	- 90	92	2
4.2 Onderwijshuisvesting	2.351	35	- 2.316	2.275	- 311	- 2.586	76	- 346	- 270
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.995	1.158	- 1.837	2.559	955	- 1.603	436	- 203	233
Progr. Sport, cultuur en recreatie	**10.413**	**1.720**	**- 8.693**	**9.140**	**1.769**	**- 7.371**	**1.273**	**49**	**1.321**
5.1 Sportbeleid en activering	1.627	252	- 1.375	406	251	- 155	1.221	- 1	1.220
5.2 Sportaccommodaties	4.088	1.157	- 2.931	4.271	1.175	- 3.096	- 183	18	- 165
5.3 Cultuurpresent., -prod. en participatie	646	69	- 578	640	49	- 591	6	- 20	- 14
5.4 Musea	72	-	- 72	72	-	- 72	1	-	1
5.5 Cultureel erfgoed	88	10	- 78	88	23	- 65	-	13	13
5.6 Media	890	32	- 858	782	32	- 750	108	-	108
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	3.001	201	- 2.801	2.881	239	- 2.642	120	39	159
Progr. Sociaal domein	**47.939**	**11.843**	**- 36.096**	**48.727**	**11.962**	**- 36.765**	**- 788**	**119**	**- 668**
Jeugdhulp ambulant regionaal	-	-	-	3	-	- 3	- 3	-	- 3
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.114	517	- 2.597	2.969	535	- 2.434	145	18	163
6.2 Wijkteams	2.354	-	- 2.354	2.668	-	- 2.668	- 314	-	- 314
6.3 Inkomensregeling	13.868	10.133	- 3.736	13.727	10.241	- 3.486	142	108	250
6.4 WSW en beschut werk	3.953	-	- 3.953	3.863	-	- 3.863	91	-	91
6.5 Arbeidsparticipatie	2.111	199	- 1.912	2.288	259	- 2.030	- 177	60	- 117
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.330	66	- 2.264	2.571	71	- 2.500	- 241	4	- 236
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	4.667	291	- 4.376	4.664	239	- 4.425	3	- 52	- 49
6.71B Begeleiding (WMO)	2.375	-	- 2.375	2.415	-	- 2.415	- 40	-	- 40
6.71C Dagbesteding (WMO)	954	-	- 954	879	-	- 879	76	-	76
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72A Jeugdhulp begeleiding	127	-	- 127	216	-	- 216	- 90	-	- 90
6.72B Jeugdhulp behandeling	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	1.353	-	- 1.353	2.087	-	- 2.087	- 734	-	- 734
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	7.053	15	- 7.038	6.668	15	- 6.653	385	-	385
6.73A Pleegzorg	462	-	- 462	455	-	- 455	7	-	7
6.73B Gezinsgericht	212	-	- 212	282	-	- 282	- 70	-	- 70
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	1.525	-	- 1.525	1.559	-	- 1.559	- 34	-	- 34

6.74A	Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	201	–	– 201	221	–	– 221	– 20	–	– 20
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	184	–	– 184	188	–	– 188	– 4	–	– 4
6.74C	Gesloten plaatsing	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	181	–	– 181	181	–	– 181	–	–	–
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	–	621	621	–	603	603	–	– 19	– 19
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	35	–	– 35	57	–	– 57	– 22	–	– 22
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6.82A	Jeugdbescherming	704	–	– 704	653	–	– 653	51	–	51
6.82B	Jeugdreclassering	176	–	– 176	113	–	– 113	63	–	63
Progr. Volksgezondheid en milieu		**11.469**	**8.153**	**– 3.316**	**9.733**	**7.404**	**– 2.329**	**1.736**	**– 749**	**987**
7.1	Volksgezondheid	1.854	281	– 1.573	1.760	262	– 1.498	94	– 19	75
7.2	Riolering	2.116	2.545	428	2.050	2.339	289	66	– 205	– 139
7.3	Afval	3.638	4.114	476	3.647	4.105	458	– 9	– 9	– 18
7.4	Milieubeheer	3.853	1.197	– 2.656	2.270	675	– 1.595	1.583	– 522	1.061
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	8	17	9	6	23	16	2	6	8
Progr. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern		**3.194**	**521**	**– 2.673**	**2.820**	**1.438**	**– 1.382**	**374**	**917**	**1.291**
8.1	Ruimtelijke ordening	1.784	36	– 1.748	1.744	50	– 1.694	40	14	54
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	363	16	– 348	333	791	458	30	776	806
8.3	Wonen en bouwen	1.046	470	– 577	742	597	– 145	304	127	431
Overhead		**13.593**	**64**	**– 13.529**	**15.155**	**226**	**– 14.929**	**– 1.562**	**162**	**– 1.399**
0.4	Overhead	13.593	64	– 13.529	15.155	226	– 14.929	– 1.562	162	– 1.399
TOTALEN		**117.130**	**122.326**	**5.197**	**117.783**	**122.236**	**4.453**	**– 653**	**– 91**	**– 744**

2.4 Grondslagen financiële verslaglegging

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Daarbij geldt dat activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate verantwoord in het jaar waarin zij betaalbaar zijn gesteld.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan componenten als vakantiegeld.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden hierop in mindering gebracht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs (= inkoopprijs plus bijkomende kosten minus bijdragen van derden). Het nettobedrag van de investering wordt door middel van afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht. De afschrijvingen worden op basis van de verwachte levensduur, lineair of annuïtair berekend. Per soort van activa bestaan hiervoor vaste afspraken.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs dan wel de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
- Slijtende investeringen worden vanaf het moment van gereedkomen of ingebruikneming afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur. Eventuele restwaarden worden buiten beschouwing gelaten. Op grond met economisch nut, dus buiten de openbare ruimte, wordt niet afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten vangt met ingang van 2005 aan op het moment dat het betreffende actief gereed dan wel in gebruik genomen is.
- Op activa die voor 2004 al bestonden zijn in het verleden soms extra afschrijvingen gedaan zonder dat daar een economische noodzaak voor was. Ook zijn in

voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. Het verkrijgen van lagere toekomstige lasten lag aan deze handelwijze ten grondslag.

- De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs vermeerderd met de vóór 2016 bijgeschreven rente. Als de taxatiewaarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde dan worden deze gronden uiterlijk 2024 afgewaardeerd tot die taxatiewaarde.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.
De overige langlopende leningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde met eventueel voorziening voor oninbaarheid.

Vlottende activa

De voorraden op de balans bestaan uit onderhanden werken binnen de grondexploitatie en de magazijnvoorraad van gemeentewerken. De waardering van de magazijnvoorraad van gemeentewerken gebeurt tegen de laatst bekende inkoopprijzen.

De voorraad gronden is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (= vervaardigingkosten plus exploitatiekosten minus opbrengst verkopen). Het jaarlijkse resultaat op de verkochte gronden wordt bepaald door het gemiddelde resultaat per m² bouwterrein per complex te relateren aan de daadwerkelijk verkochte m² bouwterrein. De jaarlijkse winst op verkochte gronden wordt gestort in de algemene reserve.
Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan de marktwaarde, waarderen we tegen marktwaarde. Dit is voor 2024 niet het geval.

Overige activa

De waardering van de overige activa vindt plaats tegen nominale waarde.

Reserves en voorzieningen

De waardering van reserves en voorzieningen wordt gevormd door het wettelijk kader van de Wet op de jaarrekening en het Besluit Begroting en Verantwoording 2004 (BBV). In deze voorschriften wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. Daarnaast zijn er gemeentelijke kaders, waarvan de hoofdlijnen zijn vastgesteld in de notitie reserves en voorzieningenbeleid. Deze notitie is door de raad op 16 december 2020 vastgesteld.

Reserves zijn vermogensbestanddelen, die als eigen vermogen zijn aan te merken en waar geen verplichting uit het verleden op ligt. De raad is daardoor vrij om aan de reserves een bestemming te geven. Reserves kunnen worden onderverdeeld in:

a. Algemene reserves (aangehouden t.b.v. de jaarlijkse renteopbrengst);
b. Bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;

c. Overige bestemmingsreserves (aangehouden t.b.v. een vastgelegde bestemming).

Reserves worden gevormd na de bepaling van het resultaat. Ze worden ingesteld bij de verdeling van het resultaat. De vorming van reserves heeft daardoor geen invloed op de hoogte van het resultaat, tenzij de raad hier afspraken over heeft vastgelegd. Bij de reserves moet ten minste eenmaal per jaar worden aangegeven, welke verplichtingen er al zijn aangegaan ten laste van de reserve en in welk jaar zij waarschijnlijk tot uitgaven zullen leiden.

De belangrijkste uitgangspunten met betrekking tot het vormen van reserves zijn:
- beperking van het aantal reserves;
- structurele uitgaven moeten altijd een structurele dekking hebben;
- incidentele uitgaven kunnen gedurende één of een paar jaren ten laste van de reserve worden gebracht via de exploitatierekening;
- alle rente wordt als bate verantwoord op de gewone dienst.

Voorzieningen worden gevormd voor:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Voorzieningen worden niet gevormd voor de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen worden gevormd voordat het resultaat wordt bepaald. De instelling van een voorziening verlaagt het resultaat. Het bepalen van de noodzakelijke omvang van de voorzieningen is niet vrijblijvend. De bevoegdheid tot vorming van voorzieningen ligt daarom bij het college van burgemeester en wethouders.

Voorziening APPA pensioenen

De voorziening APPA pensioenen is gebaseerd op een actuariële berekening. Hierbij wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige ontwikkelingen van de verplichting.

Aan de pensioenvoorziening wethouders liggen actuariële berekeningen ten grondslag. Deze zijn gemaakt door een erkend extern bedrijf, waarbij de volgende parameters zijn gehanteerd:
- Berekeningsdatum: 31 december 2024
- Rekenrente: 2,325%
- Sterftetabel: GBM/GBV 2017/2022

De berekeningsdatum en gebruikte rekenrente zijn in lijn met de aanwijzingen die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in haar circulaire d.d. 9 december 2022 heeft voorgeschreven. Tevens is rekening gehouden met de indexatie van de pensioenen door het ABP met 11,96% per 1 januari 2023.

Daarnaast worden de Appa-pensioenen met ingang van 1 januari 2025 verhoogd met 1,84%. Deze indexatie is opgenomen in de gehanteerde waardeberekeningen.

Overige passiva

De waardering van de overige passiva vindt plaats tegen nominale waarde.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2023. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten,lasten en balansmutaties
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 14 december 2023 door de raad is vastgesteld.
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de inanciële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn.
    - Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 1.177.800) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
- Een rapporteringstolerantie van € 58.890 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Algemeen
Alle bedragen zijn afgerond op duizenden euro's.

Gerealiseerd resultaat
Het gerealiseerd resultaat over het verslagjaar volgt uit de programmarekening en is afzonderlijk als passiefpost op de balans opgenomen. Bestemming van dit saldo vindt plaats nadat de rekening is vastgesteld.

Incidentele lasten en baten
De eventuele lasten en baten zijn toegelicht in het onderdeel Vogelvlucht en onder de diverse programma's. In het onderdeel jaarrekening is hier verder geen toelichting voor opgenomen.

2.5 Toelichting balans

Activa

Vaste activa

Vaste activa zijn bezittingen die *langer dan een jaar* in bezit blijven.

Vaste activa kunnen bestaan uit

- immateriële vaste activa
- materiële vaste activa
- financiële vaste activa

Het verloop van hiervan in het boekjaar is als volgt.

Vaste activa *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2024	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	Aflossing/ afwaar-dering	Boek-waarde per 31-12-2024
• Immateriële vaste activa	106	128	–	–	–	–	234
• Materiële vaste activa	56.055	16.652	198	3.381	1.001	–	68.127
• Financiële vaste activa	2.020	–	–	–	–	86	1.934
Totaal	**58.181**	**16.780**	**198**	**3.381**	**1.001**	**86**	**70.296**

Immateriële vaste activa

Immateriële activa zijn vaste activa die *niet tastbaar* zijn. Het gaat om bezittingen die wel een rol spelen in het financiële proces, maar nooit in het fysieke bedrijfsproces. Immateriële activa kunnen alleen dan op de balans opgevoerd worden, wanneer *objectief* bepaald kan worden welke waarde ze hebben.

Zo behoren kosten van onderzoek en ontwikkeling van mogelijke bouwgronden tot de immateriële activa. Deze kosten mogen maximaal vijf jaar lang meegenomen worden bij de immateriële activa. Ná die vijf jaar moet bekend zijn of de bouwgrond in exploitatie wordt genomen of moet worden afgeboekt.

In 2024 is er gewerkt aan de voorbereiding van mogelijke woningbouwlocaties in Earnewâld, Noardburgum, Hurdegaryp en Suwâld.

Immateriële vaste activa *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2024	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Afwaar-deringen	Bijdragen derden	Boek-waarde per 31-12-2024
• Kosten van onderzoek en ontwikkelingen van een bepaald actief	106	128	–	–	–	–	234
TOTAAL	**106**	**128**	**–**	**–**	**–**	**–**	**234**

Materiële vaste activa

Bezittingen die niet in één keer ten laste van het resultaat mogen worden gebracht maar waarop moet worden afgeschreven. Voorbeelden hiervan zijn grond en gebouwen, machines en installaties, transportmiddelen en computers.

	Materiële vaste activa *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2024	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Afwaar-deringen	Bijdragen derden	Boek-waarde per 31-12-2024
a1	Gronden en terreinen	2.783	131	-	74	-	-	2.840
a2	Strategische gronden	3.449	-	-	-	198	-	3.251
b	Woonruimten	324	-	-	3	-	-	321
c	Bedrijfsgebouwen	24.784	12.045	-	1.597	-	587	34.644
d	Grond-, weg- en water-bouwkundige werken	18.573	1.820	-	823	-	382	19.188
e	Vervoermiddelen	1.208	1.120	-	241	-	-	2.087
f	Machines, apparaten en installaties	3.513	1.015	-	407	-	-	4.121
g	Overige materiële activa	1.422	521	-	235	-	33	1.675
	Totaal	**56.056**	**16.651**	**-**	**3.380**	**198**	**1.001**	**68.128**

In de onderstaande tabel zijn de grootste investeringskredieten van 2024 (groter dan € 100.000) in beeld gebracht.

Investeringskredieten > € 100.000

Omschrijving	€
MFC Tytsjerk	7.270.000
MFC Jistrum	4.220.000
Aanleg RWA riool Gytsjerk Sw	668.000
Daf XD Kolkenzuiger 122	427.000
VRV-systeem gem.huis	398.000
Auto 125 Scan zijlader	385.000
Aanp. riolering Quatrebras	235.000
Gemeentehuis: venti/brandveiligheid	250.000
Verv. vloertegels bad	185.000
Led verlichting gem.huis	150.000
Speeltoestellen jaarschijf	140.000
Rel Easteromwei Hgaryp	135.000
Ren. bew. bare brug Eastermar	122.000
OVL Armaturen	121.000
TOTAAL	14.706.000

Economisch en maatschappelijk nut

Investeringen hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of ze bijdragen aan het genereren van middelen. Bijvoorbeeld riolering (rioolheffing) en zwembaden (entreegelden). Investeringen met een economisch nut moeten worden geactiveerd, dus op de balans worden geplaatst.

Investeringen met een maatschappelijk nut zijn investeringen in de openbare ruimte die geen economisch nut maar uitsluitend een maatschappelijk nut hebben. In onze situatie voornamelijk betonwegen, lichtmasten, oeverbescherming en bruggen.

Het verloop hiervan is als volgt.

Economisch en mij. nut *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2024	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Afwaar-deringen	Bijdragen derden	Boek-waarde per 31-12-2024
• Economisch nut	38.420	14.376	-	2.371	198	611	49.616
• Economisch nut met tarief	11.549	1.827	-	719	-	390	12.267
• Maatschappelijk nut	6.088	449	-	291	-	-	6.246
Totaal	**56.056**	**16.652**	**-**	**3.381**	**198**	**1.001**	**68.128**

De afschrijvingstermijnen variëren gemiddeld tussen de 10 jaar (auto's) en 40 jaar (betonwegen).

Het afschrijvingsbeleid is in januari 2020 vastgesteld in de raad. Doelstelling van het afschrijvingsbeleid is het realiseren van een gelijkmatig verloop van de kapitaallasten in de administratie. Voor alle investeringen geldt dat de afschrijving is gebaseerd op de historische kostprijs. Dit is het bedrag waarvoor het actief is aangeschaft, of waarvoor de investering is gerealiseerd.

Activa kunnen lineair of op annuïteitenbasis worden afgeschreven. Alle vaste activa binnen de gemeente worden lineair afgeschreven zoals ook beschreven staat in de Nota waardering en afschrijvingen vaste activa.

Overzicht investeringskredieten

Op grond van de financiële verordening bevat de jaarrekening een overzicht van de geraamde bedragen voor investeringen en de aanwending daarvan.

Programma *(x € 1.000)*	Begrote uitgaven	Werkelijke uitgaven	Begrote inkomsten	Werkelijke inkomsten
0 Bestuur en ondersteuning	1.294	1.001	–	–
1 Veiligheid	–	–	–	–
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.480	681	–	–
3 Economie	–	–	–	–
4 Onderwijs	13.476	11.655	1.031	586
5 Sport, cultuur en recreatie	489	421	–	25
6 Sociaal Domein	121	106	–	–
7 Volksgezondheid en milieu	5.453	2.583	454	390
8 Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern.	521	204	–	–
Totaal	**23.834**	**16.651**	**1.485**	**1.001**

Financiële vaste activa

Hierbij gaat het voornamelijk om deelnemingen in het kapitaal van verbonden partijen, of verstrekte leningen. Het verloop is als volgt:

Financiële vaste activa *(x € 1.000)*	Boekwaarde per 1-1-2024	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Boekwaarde per 31-12-2024
• Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	331	–	–	–	331
• Overige langlopende leningen	1.689	–	–	86	1.603
TOTAAL	**2.020**	**–**	**–**	**86**	**1.934**

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd > 1 jaar sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen hebben te maken met aandelen van de gemeente in de Bank Nederlandse Gemeenten, Afvalsturing Friesland, Vitens N.V. en het ter beschikking stellen van werkkapitaal aan de Stichting Kredietbank Nederland.
'Overige langlopende leningen' hebben te maken met het verstrekken van hypothecaire geldleningen aan personeel via de gemeente. De wet Fido (financiering decentrale overheden) is gewijzigd, waardoor met ingang van 1 januari 2009 de hypotheekverstrekking aan eigen personeel niet meer is toegestaan. De bestaande verstrekkingen van voor 1 januari 2009 blijven bij de gemeente.

Vlottende activa

Vlottende activa bestaan uit

- Voorraden
- Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar
- Liquide middelen

Voorraden

Voorraden kunnen bestaan 'normale' voorraden maar ook uit onderhanden werk, zoals bouwgronden in exploitatie.

Voorraden *(x € 1.000)*	Boekwaarde per 1-1-2024	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31-12-2024
• Bouwgronden in exploitatie	1.226	856	1.240	842
• Overige voorraden	215	79	325	31-
TOTAAL	**1.441**	**935**	**1.565**	**811**

De voorraad gronden wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs vermeerderd met vervaardigingskosten inclusief bijgeschreven exploitatiekosten verminderd met de opbrengst verkopen en bijdragen.

De winstafdracht aan de exploitatie voor 2024 bedraagt per saldo € 210.000.

De waardering van de bouwgronden in exploitatie is gebaseerd op geactualiseerde berekeningen. De realisatie van deze berekeningen is sterk afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen waaronder het realiseren van begrote verkopen. Hierdoor bestaat een onzekerheid ten aanzien van deze balanspost.

Bouwgronden in exploitatie *(x € 1.000)*	**Mutaties**
Boekwaarde per 01-01-2024	**1.226**
• Strategische gronden	199
• Kosten bouwrijp maken	195
• Storting in voorziening	-
• Overige vermeerderingen	228
• Winstafdracht	210
• Rentelasten	24
Subtotaal	**2.082**
• Grondverkopen	1.217
• Overige verminderingen	23
• Winst/Verliescompensatie	-
• Verliesvoorziening	-
Boekwaarde per 31-12-2024	**842**
Nog te verkopen m2	58

De in exploitatie genomen gronden zijn de complexen binnen de bouwgrondexploitatie waar op dit moment daadwerkelijk woningen en/of bedrijfsvestigingen worden gerealiseerd. Het verloop daarvan in 2024 is als volgt:

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 1 januari 2024	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Winst / Verlies	Boekwaarde 31 december 2024	Voorz. verlieslatend complex	Balanswaarde 31 december 2024
nr. Woningbouw							
52 Garyp Sanhichte 2e fase	-84.169	-	1.515	-	-85.684	-	-85.684
55 Hurdegaryp It Súd fase 3	-	240.407	-	-	240.407	-	240.407
54 Ryptsjerk dorpsuitbreiding	8.748	101.838	-	-	110.586	-	110.586
subtotaal	**-75.421**	**342.245**	**1.515**	**-**	**265.309**	**-**	**265.309**
nr. Bedrijventerreinen							
63 Oentsjerk Sanjesfjild	1.116.591	200.956	1.125.290	123.400 W	315.657	-	315.657
76 Burgum West Veld 7	104.808	20.551	8.145	-	117.214	-	117.214
80 Gytsjerk Centrum	79.795	82.400	104.898	86.333 W	143.630	-	143.630
subtotaal	**1.301.194**	**303.907**	**1.238.333**	**209.733 W**	**576.501**	**-**	**576.501**
TOTAAL	**1.225.773**	**646.153**	**1.239.848**	**209.733 W**	**841.810**	**-**	**841.810**
Verliesvoorziening	-				-		
Boekwaarde balans	**1.225.773**				**841.810**		

Prognose bouwgronden in exploitatie	Boekwaarden 31-12-2024	Nog te maken kosten	Verwachte opbrengst	Nog te verwachten winst		Te verkopen		Looptijd	Prognose uitgifte		Verwachting scenario		
						m2	kavels	t/m jaar	t/m 2028	2029 e.v.	1	2	3
nr. Woningbouw													
52 Garyp Sanhichte 2e fase	-85.685	45.837	272.600	-312.448	W	1.880	2	2026	-	-	W	W	W
55 Hurdegaryp It Súd fase 3	240.407	2.114.773	2.607.267	-252.087	W	16.806	55	2028	55	-	W	W	W
54 Ryptsjerk dorpsuitbreiding	110.586	151.318	760.000	-498.096	W	3.950	9	2027	9	-	W	W	W
subtotaal	**265.308**	**2.311.928**	**3.639.867**	**-1.062.631**	**W**	**22.636**							
nr. Bedrijventerreinen													
63 Oentsjerk Sanjesfjild	315.657	377.996	754.310	-60.657	W	25.286	6		-	-	W	V	V
76 Burgum West Veld 7	117.214	216.992	482.055	-147.849	W	8.145	7		5	-	W	W	W
80 Gytsjerk Centrum	143.631	164.768	450.000	-141.601	W	1.936	1		-	-	W	V	V
subtotaal	**576.502**	**759.756**	**1.686.365**	**-350.107**	**W**	**35.367**			-	-			
TOTAAL	**841.810**	**3.071.684**	**5.326.232**	**-1.412.738**	**W**	**58.003**							
Verliesvoorziening	-												
Boekwaarde balans 31-12-2024	**841.810**												

Legenda

K = kostendekkend

V = verlies

W = winst

Scenario's

Sc 1: huidige verwachting

Sc 2: vertraging verkopen met drie jaar

Sc 3: vertraging verkopen met vijf jaar

Vorderingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Met uitzettingen worden vorderingen bedoeld, zoals verstrekte leningen, die een looptijd korter dan 1 jaar hebben.

Uitzettingen < 1 jaar *(x € 1.000)*	Boekwaarde per 1-1-2024	Boekwaarde per 31-12-2024
• Vorderingen op openbare lichamen	8.584	8.866
• Rekening-courantverhouding met het Rijk	24.230	15.799
• Overige vorderingen	1.295	1.397
TOTAAL	**34.109**	**26.062**

De term 'uitzetting met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende uitzettingen (korter dan één jaar) en lange uitzettingen. De afwikkeling kent een normaal verloop. De vordering op openbare lichamen gaat om de verrekening van het BTW-compensatiefonds. De overige uitzettingen hebben betrekking op het schatkistbankieren.

Liquide middelen

De specificatie hiervan is als volgt:

Liquide middelen *(x € 1.000)*	Boekwaarde per 1-1-2024	Boekwaarde per 31-12-2024
• Kas- banksaldi	673	1.038
TOTAAL	**673**	**1.038**

De bank- en girosaldi bestaan uit een positief saldo van € 2.323.000 en een negatief saldo van € 1.258.000. Wij hebben, naast onze hoofdrekening bij de BNG, meerdere rekeningen bij diverse banken. Specificaties zijn aanwezig op de financiële administratie.

Schatkistbankieren

De drempel voor 2024 bedraagt 2,00 % van het begrotingstotaal. Dat is 2,00 % x € 102.642.000.

Dit bedrag, het drempelbedrag, is voor onze gemeente in 2024 € 2.053.000. Het gemiddelde tegoed van de gemeente over een kwartaal mag niet hoger zijn dan deze drempel. Onderstaande tabel toont het gemiddelde tegoed over de vier kwartalen.

Benutting drempelbedrag SKB *(x € 1.000)*	**Bedragen 2024**
Kwartaal 1	225
Kwartaal 2	243
Kwartaal 3	235
Kwartaal 4	211
Gemiddeld	**229**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de drempel niet is overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**2.053**	**2.053**	**2.053**	**2.053**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**225**	**243**	**235**	**211**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	**1.828**	**1.809**	**1.818**	**1.842**
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	**0**	**0**	**0**	**0**
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	102.642			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	102.642			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	2.053			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4

(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	20.480	22.152	21.641	19.430
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	225	243	235	211

Overlopende activa

De specificatie van de overlopende activa is als volgt:

Overlopende activa *(x € 1.000)*	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
• De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
– het Rijk	229	638
– overige Nederlandse overheidslichamen	791	231
• Overige nog te ontvangen bedragen	1.687	2.043
• Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	163	1.536
TOTAAL	**2.871**	**4.448**

Hieronder is de specificatie opgenomen van

- het Rijk
- overige Nederlandse overheidslichamen

Specificatie voorschot bedr. voorfinanciering SPUK's *(x € 1.000)*	Saldo per 1-1-2024	Ontvangen bedragen	Vooruitbetaalde kosten	Vrijgevallen bedragen	Saldo per 31-12-2024
Het Rijk					
SPUK gemeentelijke hulp kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	24	24	97	–	97
Tozo gemeentedeel 2023	74	93	61	29	13
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	131	5.771	6.127	–	487
TO Specifieke uitkering stimulering Sport 2023 H4	–	–	39	–	39
Terug te ontvangen teveel vergoede SPUK-MEOZ	–	– 2	–	–	2
subtotaal	**229**	**5.886**	**6.324**	**29**	**638**
–	–	–	–	–	–
Overige Nederlandse overheidslichamen	–	–	–	–	–
Stand WMO HH en PGB SVB 2024	–	–	18	–	18
Gemeentelijke Instellingen 2024	–	–	191	–	191
Veilig thuis	–	–	9	–	9
CAK Afdracht WMO	–	–	– 24	–	– 24
Prognose verrekening vs PGB SVB	9	–	–	–	9
Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang	781	781	–	–	–
Bureau Zelfstandigen Fryslân	1	1	–	–	–
Terugbet. Verrek. VRF 2024 scen. 3 en rente	–	–	29	–	29
subtotaal	**791**	**782**	**222**	**–**	**231**
TOTAAL	**1.020**	**6.668**	**6.546**	**29**	**869**

Passiva

Vaste passiva

Met vaste passiva bedoelen we:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden met een rentetypische looptijd > = 1 jaar

Eigen vermogen

Passiva zijn de bronnen waarmee de gemeente gefinancierd wordt. Het bestaat uit vreemd vermogen (schulden of verplichtingen) plus het eigen vermogen.

We onderscheiden drie soorten:

- Eigen vermogen
- Voorzieningen
- Vaste schulden

Het verloop van hiervan in het boekjaar is als volgt.

Eigen vermogen (reserves) *(x € 1.000)*	Boekwaarde per 1-1-2024	Toevoeging	Ont-trekking	Boekwaarde per 31-12-2024
• Algemene reserve	32.064	3.762	3.485	40.081
• Bestemmingsreserve	6.622	714	1.289	6.047
TOTAAL	**38.686**	**4.476**	**4.774**	**46.128**
Nog te bestemmen resultaat 2024				4.453
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	**-**	**-**	**-**	**50.581**

Het verloop van de afzonderlijke reserves in 2024 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.
Er is overigens geen sprake van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Verloop reserves *(x € 1.000)*	Saldo per 1-1-2024	Resultaat			Saldo per 31-12-2024
		toevoeging	bestemming	onttrekking	
• Algemene reserve	32.064	3.762	7.740	3.485	40.081
• Bestemmingsreserve	6.622	714	-	1.289	6.047
Reserve overlopende posten	*1.935*	*714*	-	*990*	*1.659*
Reserve Aardgasvrij Garyp	*4.542*	-	-	*299*	*4.243*
Reserve Decentralisatieuitkeringen c.a.	*145*	-	-	-	*145*
Totaal	**38.686**	**4.476**	**7.740**	**4.774**	**46.128**

Resultaat na bestemming

We stellen voor dat het resultaat van de jaarrekening 2024 in de algemene reserve wordt gestort. Het resultaat van de jaarrekening 2024 is € 4.453.000 voordelig.

Algemene reserve

De Algemene reserve is bedoeld voor onvoorziene uitgaven, het afdekken van risico's en incidentele (begrote) tekorten en incidentele weerstandscapaciteit.
De algemene reserve heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.a.
Het gemeentelijk beleid is, dat rekeningsaldi bij het vaststellen van de jaarrekening, voor zover daaraan geen andere bestemming is gegeven, in de algemene reserve worden gestort. Verder wordt binnen onze gemeente de algemene reserve gebruikt voor de verrekening van incidentele boekwinsten en boekverliezen. Ook eenmalige kapitaalsubsidies aan derden worden verstrekt uit de algemene reserve. Voor het overige wordt de algemene reserve gebruikt voor dekking van incidentele uitgaven.

Bestemmingsreserves

Reserve overlopende posten

Deze reserve is bedoeld voor het reserveren van de nog niet bestede middelen van projecten met een incidenteel karakter, waarvan de nog uit te voeren werkzaamheden doorschuiven naar een volgend jaar. De reserve overlopende posten heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.b.

Reserve Aardgasvrij Garyp

Deze reserve is bedoeld voor het reserveren van de nog niet bestede middelen voor de proeftuin Aardgasvrij Garyp. Vanaf 2019 neemt Tytsjerksteradiel deel aan het Programma Aardgasvrije Wijken waarbij het dorp Garyp is aangemerkt als proeftuin. In dit traject wordt intensief samengewerkt met de mienskip in Garyp. Het project heeft een looptijd van tien jaar. Voor deze proeftuin zijn van het Rijk middelen verkregen die in de bestemmingsreserve Proeftuin aardgasvrij Garyp geplaatst.
Niet benutte middelen worden jaarlijks weer toegevoegd aan de bestemmingsreserve en blijven beschikbaar voor het project. Deze reserve heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.b.

Reserve Decentralisatie uitkeringen c.a.

Deze reserve is bedoeld voor het reserveren van de nog niet bestede middelen, die we hebben ontvangen als decentralisatie uitkering. Dit betreft ontvangen klimaatmiddelen.
Deze reserve heeft een wettelijk kader. In het BBV is dit vastgelegd in artikel 43; lid 1.b.

Voorzieningen

Een voorziening is een 'potje' dat in de toekomst kan worden aangewend voor het doel waarvoor het is bestemd. In de voorziening kunnen, meestal periodiek, bedragen worden gestort voor een bepaald doel. Dit kan bijvoorbeeld groot onderhoud aan een gebouw zijn. Een voorziening mag alleen worden gebruikt voor het doel waarvoor zij oorspronkelijk werd opgezet. Het bepalen van de omvang is niet vrijblijvend omdat dit invloed heeft op het resultaat. Als het doel van de voorziening niet (meer) kan worden bereikt dan moet het saldo alsnog ten gunste van het resultaat worden gebracht.

Voorzieningen *(x € 1.000)*	Boekwaarde per 1-1-2024	Toe-voeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde per 31-12-2024
• Verplichtingen en verliezen	4.501	1.070	-	350	5.221
• Risicovoorzieningen	1.213	-	241	116	856
• Onderhoudsvoorzieningen	4.307	3.158	34	2.960	4.471
• Van derden verkregen middelen	2.462	273	-	335	2.400
• Voorzieningen Master Frankeskoalle	390	-	-	20	370
Totaal voorzieningen	**12.873**	**4.501**	**275**	**3.781**	**13.318**

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Voorziening APPA

Op basis van de BBV moeten wij de pensioenverplichtingen aan wethouders in een voorziening aanhouden. Dit heeft te maken met de mogelijkheid dat een wethouder in de toekomst een verzoek kan doen tot waardeoverdracht van zijn opgebouwde pensioenrechten naar een nieuwe werkgever. De hoogte van de “Voorziening APPA” is gebaseerd op een actuariële berekening, die door een externe partij wordt verzorgd.

Voorziening spaarverlof

Vanaf 1 januari 2022 mogen medewerkers extra verlofuren sparen volgens de CAO. Deze uren kunnen ze later opnemen. Het verlof dat ze sparen, hoeft niet binnen twee jaar te worden opgenomen en daarom moet er volgens de BBV een voorziening worden gemaakt. Hier zijn in het BBV een paar regels voor:

4. Voor het wettelijke verlofsaldo per 31 december wordt geen voorziening getroffen. Doordat dit verlof binnen twee jaar moet worden opgenomen, zal dit saldo niet bovenmatig zijn en geen spaarsaldo betreffen. Hier is sprake van een verplichting van gelijke omvang.
5. Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is, moet een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo.
6. Voor het bovenwettelijke verlof waarvan aangetoond kan worden dat dit een gelijke omvang kent en voor zover dat niet het karakter heeft van overmatige verlofsaldi of spaarsaldi mag geen voorziening te worden opgenomen. Voor het bovenwettelijke verlof

dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi moet een voorziening worden opgenomen.

In 2023 was er een voorziening van € 398.000, die gedurende 2024 is geactualiseerd naar € 420.000. In 2024 is deze voorziening gegroeid naar € 705.000. Deze voorziening is bedoeld voor 58 personen. Dit is in totaal bijna 12.000 uren.
Voor de jaarrekening van 2024 is er € 285.000 aan de voorziening toegevoegd. Veel medewerkers hebben namelijk verlofuren gespaard vanwege de vele werkzaamheden, de hoge werkdruk en weinig personeel op de arbeidsmarkt. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van het wettelijk recht om spaarverlof op te bouwen en het wettelijk recht op ouderschapsverlof.

Risicovoorzieningen

Voorziening afgewikkelde complexen bouwgrondexploitatie
Binnen deze voorziening gaat het om complexen, die in principe volledig zijn afgewikkeld, maar waar nog kosten zouden kunnen worden gemaakt voortvloeiende uit onder meer een allerlaatste oplevering, of een laatste aanpassing aan de infrastructuur. De voorziening is toereikend.

Onderhoudsvoorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentehuis
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan het gemeentehuis.

Voorziening gebouwen buitendienst
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan gebouwen buitendienst.

Voorziening woningen en garageboxen
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan woningen en garageboxen.

Voorziening onderhoud wegen
Bij de voorziening onderhoud wegen gaat het om een gelijkmatige verdeling van de kosten van groot onderhoud van wegen over een aantal begrotingsjaren, waarmee een (forse) schommeling van de lasten binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief wordt voorkomen. Naast het reguliere onderhoud aan asfalt en klinkerwegen zorgden de projecten Canterlandseweg te Gytsjerk en Hornstrasingel te Burgum er voor dat er in 2024 per saldo € 227.000 werd onttrokken.

Voorziening onderhoud bruggen
Deze voorziening is in het verleden ingesteld voor de conservering van 2 beweegbare bruggen. Dit betreft straal- en schilderwerk. Het overig onderhoud (elektrotechniek en mechanisch) gaat direct ten laste van de exploitatie. Deze verschillende werkwijze is niet logisch. Doordat bovendien de ene beweegbare brug recent is gerenoveerd en de andere brug zal worden gerenoveerd, is besloten deze voorziening op te heffen. Het saldo van € 34.000 is ten gunste van het rekeningresultaat geboekt.

Voorziening baggeren
Op grond van de BBV-voorschriften mag het reguliere baggerwerk niet meer worden geactiveerd. Daarom is, om een gelijkmatige verdeling van de kosten van het baggeren over een aantal begrotingsjaren te krijgen, een voorziening ingesteld. Hiermee wordt een (forse) schommeling van de lasten binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief voorkomen.

Voorziening havens
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan havens.

Voorziening sportvelden
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportvelden.

Voorziening onderhoud sportgebouwen
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportgebouwen.

Voorziening onderhoud welzijnsgebouwen
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan welzijnsgebouwen.

<u>Voorzieningen i.v.m. van derden verkregen middelen</u>

Voorziening riolering
Het doel van deze voorziening is om middelen die specifiek voor riolering zijn bestemd beschikbaar te houden voor toekomstige kosten van riolering. Het saldo in de voorziening wordt gebruikt voor een gelijkmatige verdeling van de kosten van riolering over een aantal begrotingsjaren. Hiermee wordt een (forse) schommeling van de rioolheffing binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief voorkomen.

Voorziening reiniging
Het doel van deze voorziening is om middelen die specifiek voor afvalverwerking zijn bestemd beschikbaar te houden voor toekomstige kosten van afvalverwerking. Het saldo in de voorziening wordt gebruikt voor een gelijkmatige verdeling van de kosten van afvalverwerking over een aantal begrotingsjaren. Hiermee wordt een (forse) schommeling van de afvalstoffenheffing binnen de verschillende begrotingsjaren van het meerjarenperspectief voorkomen.

Voorziening ondernemersfonds
De opbrengst van de reclamebelasting wordt jaarlijks in de voorziening ondernemersfonds gestort. Het bedrag wordt ter beschikking gesteld voor door de ondernemers georganiseerde activiteiten in het centrum van Burgum.

Voorzieningen elders belegd

Voorziening bestuurscommissie en voorziening vermogen Mr. Frankesskoalle
Met ingang van 1 januari 2008 zijn de financiële banden tussen Stichting OPO Tytsjerksteradiel en de gemeente vervallen. De bestuurscommissie Frankeskoalle is als zodanig nog steeds werkzaam. De voorziening zal dus wat dat betreft dan ook blijven bestaan in de gemeentelijke boeken.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar

Vaste schulden zijn schulden op langere termijn, zoals obligatieleningen, onderhandse leningen en waarborgsommen.

De samenstelling en het verloop van de vaste schuld is als volgt:

Vaste schulden looptijd >= 1 jaar *(x € 1.000)*	Boek-waarde per 1-1-2024	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Boek-waarde per 31-12-2024
• Onderhandse leningen					
- binnenlandse banken c.a.	18.100	-	-	1.640	16.460
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken en overige sectoren	113	-	-	-	113
• Waarborgsommen	14	-	-	-	14
TOTAAL	**18.227**	**-**	**-**	**1.640**	**16.587**

De vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar betreffen langlopende geldleningen. De term 'vaste schulden met een rentetypische looptijd >= 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende schulden (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een goede maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van risico's.

De totale rentelasten van bovenstaande leningen bedragen voor 2024 € 675.000.

Vlottende passiva

Vlottende schulden zijn kortlopende schulden die binnen één jaar betaald zouden moeten worden. Een belangrijke passiva-post is bijvoorbeeld de crediteuren, kasgeldleningen of bankschulden. De samenstelling en het verloop van de vlottende schuld is hieronder weergegeven.

De vlottende passiva bestaan uit de volgende componenten:

Vlottende passiva *(x € 1.000)*	Saldo per 1-1-2024	Saldo per 31-12-2024
• Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	3.165	4.054
• Overlopende passiva	16.583	18.114
TOTAAL	**19.748**	**22.168**

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze schulden kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Schulden looptijd < 1 jaar *(x € 1.000)*	Stand per 1-1-2024	Stand per 31-12-2024
• Overige schulden	3.165	4.054
TOTAAL	**3.165**	**4.054**

Onder de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar verstaan we kortlopende schulden. De afwikkeling van de schulden kent een normaal verloop. De term 'netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar' sluit aan op de wet Fido. De typering in looptijd van korter dan één jaar en langer dan één jaar heeft te maken met het onderscheid tussen vlottende schulden (korter dan één jaar) en lange schulden. De looptijd is een maatstaf voor het verkrijgen van een indicatie van de risico's.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn vaak bedragen die pas in een volgend jaar tot betaling komen. Het betreft in ieder geval altijd verplichtingen die in het boekjaar zijn ontstaan. De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva *(x € 1.000)*	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn op-gebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, m.u.v. jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume arbeidskosten.	11.062	8.927
• De van Europese en Nederlandse overheids-lichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.		
- het Rijk	5.461	9.117
- overige Nederlandse overheidslichamen	60	70
TOTAAL	**16.583**	**18.114**

Onder de nog te betalen bedragen vallen vooral de nog niet vervallen rente van de geldleningen en diverse overige afrekeningen en verlichtingen welke reeds in 2024 zijn aangegaan maar per de balansdatum nog niet in rekening zijn gebracht. Ook de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen vallen onder de overlopende passiva.

Van de vooruit ontvangen bedragen overige overheid kan onderstaande opbouw van het eindsaldo worden weergegeven:

Specific. vooruit ontvangen ov. overh. *(x € 1.000)*	Saldo per 1-1-2024	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo per 31-12-2024
Aardgasvrij Garyp	2	-	-	-	2
Achterstandenbeleid	426	1.098	788	101	635
AZC voorbereidingskosten	-	-	-	-	-
Stadsregio	29	-	-	-	29
SPUK	66	652	582	-	136
Verkeersmanifest	13	-	-	-	13
Verkeersmaatregelen	151	-	55	-	96
NPO	102	-	80	-	22
Energiecoaches	18	-	-	-	18
Aanpak energie armoede	712	-	204	-	508
Specifieke uitkering tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	1	-	-	-	1
Klimaatadaptatie maatregleen gemeente Tytsjerksteradiel	542	-	382	-	161
Specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	168	-	12	-	156
Specieke uitkering Wet Inburgering en Onderwijsroute	432	794	173	-	1.053
Specieke uitkering Onderwijsroute	185	105	-	-	290
Regeling SPUK voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	214	580	655	-	139
Regeling Houdende regels verstrekking specifieke uitkering aang emeenten verduurzaaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	1.684	3.325	83	-	4.926
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat-.en energiebeleid (CDOKE)	590	729	376	-	943
Specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	139	-	-	139	-
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)	48	-	-	-	48
Regeling specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	-	97	87	-	10
Totaal	**5.521**	**7.380**	**3.476**	**241**	**9.186**

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen en vorderingen

Gewaarborgde leningen en overige garantstellingen

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is in 1983 opgericht met als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers van die woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. Om te voorkomen dat het WSW wordt aangesproken op zijn borgstelling zijn er verschillende vangnetten en buffers. Een corporatie die niet voldoet aan de kredietwaardigheidseisen van het WSW komt in beginsel voor sanering in aanmerking. Daarbij ontvangt deze corporatie saneringssteun, opgebracht door de sector en geaccordeerd door de minister. Het fondsvermogen van het WSW is daarna de eerste buffer om aanspraken van geldgevers op te kunnen vangen. Deze reserve kan het WSW zo nodig aanvullen door het onderpand van de noodlijdende corporatie uit te winnen. De tweede buffer is de onderlinge waarborg van corporaties (het obligo). Corporaties voldoen op eerste verzoek 3,85% van hun geborgde schuldrestant aan het WSW. De derde en laatste buffer bestaat uit de achtervang van Rijk en gemeenten, die indien nodig het WSW voorzien van renteloze leningen. Deze renteloze leningen worden terugbetaald als het vermogen van het WSW weer op voldoende peil is. De renteloze leningen worden verdeeld volgens de verhouding 50% Rijk, 25% schadegemeenten en 25% alle gemeenten op basis van het relatieve aandeel.

Onze gemeente staat borg voor geldleningen verstrekt aan woningcorporaties ten bedrage van € 83.293.000 miljoen. Deze borgstellingen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waarbij de gemeente samen met het rijk als tertiaire achtervanger optreedt. Voor de verantwoording hiervan verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Op basis van de systematiek van tertiaire achtervang betreft dit een relatief gering risico.

Borgstellingen waarborgfonds WSW *(x € 1.000)*	Oorspr. bedrag	% borg-stelling	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Risico gemeente
• Woningbouwcorporatie Friesland	72.100	50%	72.100	72.100	36.050
• Woningbouwcorporatie Accolade	11.193	50%	11.236	11.193	5.597
TOTAAL	**83.293**		**83.336**	**83.293**	**41.647**

Niet afgewikkelde investeringen

Tevens willen wij, als niet uit de balans blijkende verplichtingen, de investeringen noemen, waarvan de definitieve afwikkeling in een later jaar plaatsvindt. Voor de lasten, die uit deze lopende projecten voortvloeien, zijn specificaties op de administratie aanwezig. De dekking is voldoende geregeld binnen de toekomstige exploitatiebegrotingen.

2.6 Toelichting baten en lasten

Saldi per programma

Programma *(x € 1.000)*	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	58.042	63.916	61.506	- 2.410
1. Veiligheid	- 2.764	- 1.668	- 896	772
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 4.498	- 4.420	- 4.391	30
3. Economie	- 340	- 373	- 18	354
4. Onderwijs	- 3.819	- 4.165	- 4.199	- 34
5. Sport, cultuur en recreatie	- 8.220	- 8.693	- 7.371	1.321
6. Sociaal domein	- 35.226	- 36.096	- 36.765	- 668
7. Volksgezondheid en milieu	- 3.314	- 3.316	- 2.329	987
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	- 2.306	- 2.673	- 1.382	1.291
Onttrekkingen/stortingen reserves	4.563	2.685	298	- 2.386
TOTAAL	**2.118**	**5.197**	**4.453**	**- 744**

2.7 Rechtmatigheidsverantwoording van college

Verantwoordelijkheid college

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de Raad op 14 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de Raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.177.800. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 6.159.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.177.800. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het College overigens een bedrag van € 4.828.000 acceptabel op basis van door de Raad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Rechtmatigheidsverantwoording		Bedrag in €
A	Begrotingscriterium	
1A	Overschrijding lasten programma's begroot versus werkelijke	4.828.000
1B	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	1.073.000
2	Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3	Onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of hogere of lagere baten dan begroot die niet tijdig met begrotingswijzigingen zijn aangepast.	-
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**5.901.000**
4	Totaal van begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 t/m 2) dat past binnen het vooraf gestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid onder verwijzing naar dit vooraf vastgestelde beleid.	-4.828.000
5	Resterende saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	**1.073.000**
B	Voorwaardencriterium	
	Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	190.000
	Jeugdhulp	68.000
	Totaal voorwaardencriterium	**258.000**
C	Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	
	Bevindingen	-

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

2.8 Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op de gemeente Tytsjerksteradiel. Het voor de gemeente Tytsjerksteradiel toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 (2023 € 223.000). Dit betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

In onderstaande tabellen worden de WNT-gegevens van de leidinggevende topfunctionarissen over 2023 en 2024 vermeld. In Tytsjerksteradiel betreft het de functies van gemeentesecretaris en griffier.

Gegevens 2024 (bedragen x € 1)	H.M. van Gils	J. Krul	A. Dam
Functiegegevens	**gem.secr.**	**gem.secr.**	**adjunct griffier**
Aanvang en einde functievervulling	1/1 - 31/10	1/10 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€111.718	€ 32.948	€ 92.202
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.066	€ 5.504	€ 14.317
Subtotaal	*€ 130.784*	*€ 38.452*	*€ 106.519*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.167	€ 58.568	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 130.784**	**€ 58.568**	**€ 106.519**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023 (bedragen x € 1)	H.M. van Gils	A. Dam
Functiegegevens	**gem.secr.**	**griffier**
Aanvang en einde functievervulling	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 128.292	€ 85.788
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.294	€14.164
Subtotaal	*€ 148.586*	*€ 99.952*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 148.586**	**€ 99.952**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2024 (bedragen x € 1)	J. Krul
Functiegegevens	**gem.secr.**
Periode functievervulling in het kalenderjaar	24/1 - 30/9
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	9
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1.147
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 221
Maxima o.b.v. de normbedragen per maand	€ 255.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 253.487
Bezoldiging (bedragen excl. BTW)	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 120.435
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 120.435
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 120.435**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen
Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder. Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder.
Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100. De totale bezoldiging van een topfunctionaris inclusief degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt, voor als zijn/haar functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen.
Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 2.100 waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is.
Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is.
Niet van toepassing voor de gemeente Tytsjerksteradiel.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024 (bedragen x € 1)	H.M. van Gils
Functiegegevens	
Functie bij beëindiging dienstverband	gem.secr.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2024
Uitkering wegen beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 20.878
Individueel toepasselijk maximum	**€ 75.000**
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	**- € 20.878**
Waarvan betaald in 2024	€ 20.878
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

2.9 Single Information Single Audit

SISA is de afkorting voor 'Single Information, Single Audit'. Basisidee bij het principe SISA is dat het Rijk bij het vragen van informatie zoveel mogelijk aansluit bij de informatiebehoeften en verantwoordingsmomenten van de medeoverheden zelf. Bij 'Single Information' hoeft de gemeente, provincie of gemeenschappelijke regeling niet speciaal een aparte verantwoording voor het Rijk op te stellen, maar kan het eigen jaarverslag worden gebruikt. In een bijlage bij de jaarrekening wordt de verantwoordingsinformatie opgenomen over specifieke uitkeringen die het Rijk nodig heeft om de specifieke uitkeringen te kunnen beoordelen. Met 'Single Audit' wordt bedoeld dat voor de controle door de accountant gebruik wordt gemaakt van de reguliere controle van de jaarrekening door de accountant.

In de onderstaande tabel zijn de specifieke uitkeringen in 2024, die onder de SISA-werking vallen, opgenomen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			3	6	Ja	Nee	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€20.748	€ 47.963	€54.040	€141.417	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€6.256	€33.616	€10.707	€21.111	€5.541	€7.336
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
					€0	€ 0	€97.292	

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*					
			€ 0	Nee					
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*		
			€ 32.114	€ 0	2	322	11		
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	
			€ 748.002	€ 127.924	€ 11.954	-€ 100.228	€ 425.519	€ 635.719	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*			
		1							
		2							
		100							

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	
			€ 79.690	€ 0	€ 0		
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	
			€ 0	€ 91.483	€ 11.793	Nee	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*	
		1					
		2					
		10					
OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Correctie besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*		
			€ 0	€ 0	Ja		
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*	
			€ 118.108	€ 465.020	€ 239.899	Ja	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*	
		1	105 Verbreden van fietspaden | aantal in meters	Ja	1.600		
		2	106 Aanleg van een drempel op fietskruispunt gebiedsontsluitingsweg / erftoegangsweg | aantal in st	Ja	1		
		3	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	Ja	160		
		4	208 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	ja	4		
		5	209 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Ja	2		
		6	219 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt | aantal in st	Ja	2		
		7	223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) | aantal in st	ja	2		
		8					
		50					

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2024

IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SISa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2022/244668	€ 264.520	€ 649.954	€ 668.131	€ 1.439.269
		2	030002 Provincie Friesland	PF-2022/244668	€ 117.335	€ 151.080	€ 234.671	€ 302.160
		15						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2022/244668	Nee			
		2	030002 Provincie Friesland	PF-2022/244668	Nee			
		15						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	030002 Provincie Friesland	PF-2022/244668	Gytsjerk Zuidwest/20	Nee		
		2	030002 Provincie Friesland	PF-2022/244668	Herinrichting Quatrebras/21	Nee		
		15						
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 25.000	€ 178.294	€ 89.147	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)|aantal in Meters	Nee	0			
		2	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	6			
		3	336 Inrichten van schoolzone met snelheidsverlagende maatregelen|aantal in Stuks	Nee	0			
		4	343 Aanleg van rijrichtingsscheiding door rammelstrook op as-markering 50 km/h|aantal in Meters	Nee	0			
		5	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	2			
		6	362 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen|aantal in Meters	Nee	0			
		7						
		50						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 8.898.179	€ 107.221	€ 499.930	€ 0	€ 58.169	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 58.493	€ 31.522	€ 0	€ 1.366.831	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

Jaarstukken Tytsjerksteradiel 2024

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 7.078	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 95	€ 0	€ 1	€ 50.632	€ 3.310	
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 353	€ 0	€ 0	€ 716	€ 43	
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.417	€ 659	
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
	6	Totaal	-€ 448	€ 0	€ 1	€ 56.765	€ 4.012	

		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja
	6	Totaal	0	0	N.v.t.

		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
	6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

		Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*
	1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
	2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
	3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
	4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
	5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
	6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*				
			€ 172.813	€ 0	Ja				
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 652.043	€ 515.582					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Nieuwbouw MFC Tytsjerk	€ 144.084	€ 144.084	€ 0	€ 0		
		2	Nieuwbouw MFC Jistrum	€ 94.951	€ 94.951	€ 0	€ 0		
		3	Beheer en expl. binnensportacc.	€ 47.272	€ 30.501	€ 11.600	€ 5.171		
		4	Beheer en expl. buitensportacc.	€ 34.412	€ 26.113	€ 7.614	€ 685		
		5	Beheer en expl. zwembaden]\	€ 151.999	€ 125.480	€ 2.540	€ 23.979		
		6	Renovatie zwembaden	€ 33.728	€ 33.728	€ 0	€ 0		
		7	Beheer en onderhoud materieel en materiaal	€ 9.135	€ 0	€ 9.135	€ 0		
		8							
		100							

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 25.513	€ 30.255	€ 47.215	Ja	N.v.t.
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 174.663	€ 182.091	€ 342.608	Ja	N.v.t.
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 39.250	€ 41.305	€ 70.044	Ja	N.v.t.
			4	Kansrijke Start	€ 31.401	€ 37.137	€ 59.735	Ja	N.v.t.
			5	Mentale Gezondheid	€ 9.813	€ 12.425	€ 17.744	Ja	N.v.t.
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 34.345	€ 39.378	€ 67.408	Ja	N.v.t.
			7	Valpreventie	€ 93.220	€ 97.995	€ 122.081	Ja	N.v.t.
			8	Leefomgeving	€ 19.625	€ 20.209	€ 33.352	Ja	N.v.t.
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.907	€ 5.845	€ 9.510	Ja	N.v.t.
			10	Versterken sociale basis	€ 70.651	€ 84.000	€ 120.300	Ja	N.v.t.
			11	Mantelzorg	€ 19.625	€ 20.593	€ 20.593	Ja	N.v.t.
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 19.625	€ 23.000	€ 23.000	Ja	N.v.t.
			13	Welzijn op recept	€ 18.644	€ 38.621	€ 44.875	Ja	N.v.t.
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.907	€ 4.710	€ 9.420	Ja	N.v.t.
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 14.327	€ 17.679	€ 17.679	Ja	N.v.t.
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*					
				Nee					

VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*
			1	060090 Gemeente Smallingerland	€ 87.361
			2		

VRO	J55	Aanpak energiearmoede		Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
				766	€ 113.231	€ 113.231	207	€ 41.211	€ 41.211
				Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
				175	€ 49.183	€ 156.034			
				Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
				454	1.545	0	201	0	411

VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
			1 *LAI23-03521828*	€ 82.537	33	0	0	€ 0
			2 *LAI24-03758367*	€ 0	0	0	0	€ 0
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
			1 € 16.714	€ 65.823	Nee			
			2 € 0	€ 0	Nee			
			100					
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 115.377	€ 232.979	€ 0	€ 348.356	€ 28.210	€ 28.210
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 5.690.629	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 426.090
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 10.120	€ 0	€ 6.126.839	€ 16.305.057	

2.10 Controleverklaring accountant

Wordt separaat toegezonden.